

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

İDRİS BALUKEN

Kırık Ayna

ROMAN

*dipnot

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

İDRİS BALUKEN KIRIK AYNA

*dipnot yayınları

İDRİS BALUKEN: 1976'da Bingöl'de doğdu. İlk ve orta öğrenimini Bingöl'de tamamladı. 1992'de Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi'ne kaydoldu. 1998'de bu fakülteden mezun oldu. Heybeliada Göğüs Hastalıkları ve Göğüs Cerrahisi E. A. H.'de ihtisas yaptı. Bingöl ve Diyarbakır'da uzman doktor olarak çalıştı. SES, TTB başta olmak üzere çeşitli sivil toplum örgütlerinde yer aldı. 24. Dönem Bingöl, 25 ve 26. Dönem Diyarbakır milletvekilliği yaptı. Çatışmalı sürecin sonlandırılmasına yönelik başlatılan çözüm sürecinde Sırrı Süreyya Önder ve Pervin Buldan'la birlikte İmralı Heyeti'nde yer aldı. Barış heyeti çalışmalarını yaşamının en onurlu sayfası olarak tanımladı. 4 Kasım 2016 tarihinde HDP'ye yönelik siyasi operasyonlar kapsamında tutuklandı. Kandıra ve Sincan F Tipi Cezaevlerinde 6,5 yıl hapis yattı. Hüküm kurulan dosyalarla ilgili AİHM ve Yargıtay tarafından verilen hak ihlali ve bozma kararları neticesinde 5 Nisan 2023'te tahliye edildi. Siyasi çalışmaları ve düşüncelerinden ötürü hakkında açılmış birçok dava devam etmekte. Cezaevi sürecinde *Üç Kırk Dal*, *Oko* ve *Sincan'dan Edirne'ye Hasbıhal-Name* adıyla üç kitabı yayınlandı. *Kırk Ayna* aynı süreçte kaleme alınmış dördüncü kitap. Baluken, evli ve iki çocuk babasıdır.

Kırk Ayna/İdris Baluken

© Dipnot Yayınları, 2023

© İdris Baluken, 2023

Dipnot Yayınları 404 ■ Edebiyat 41

ISBN: 978-625-99240-7-6

1. Baskı, 2023/Ankara

EDİTÖR: İbrahim Yıldız

YAYIMA HAZIRLAYAN: Ümit Özger

KAPAK TASARIMI: Duysal Tuncer

BASKI ÖNCESİ HAZIRLIK: Dipnot Bas. Yay. Paz. San. Ltd. Şti.

BASKI: Sözkese Matbaacılık (Sertifika No: 13268)

İvedik O. S. B 1518. Sok Mat-Sit İş Merkezi No: 2/40

Yenimahalle/ANKARA Tel: (0312) 395 21 10

Dipnot Yayınları (Sertifika No: 14999)

Selânik Cad. No. 82/24 Kızılay / Ankara

Tel: (0 312) 419 29 32 / Faks: (0 312) 419 25 32

e-posta: bilgi@dipnotkitap.com

www.dipnotkitap.com Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

İdris Baluken

Kırık Ayna

*dipnot yayınları

Yeryüzünün bütün ezilen halklarına...

“Yani?”

“Gelseniz iyi olur.”

“Hay Allah, burada da epey işim vardı doğrusu...”

“Önemli olmasa ısrar etmezdik, İnan Bey.”

“O zaman... Ne yapsak... Neyse neyse, kusura bakmayın, lütfen... Böyle aniden duyunca... Başınız sağ olsun tekrar. Ayarlamaya çalışır, haber veririm, muhakkak.”

Haydaa! Nerden çıktı şimdi bu? Bunca dert, sıkıntı yetmezmiş gibi...

Yaslandığım bir dağ daha devriliyor şimdi. Şu film işlerini filan yoluna koymuş olsaydım... O da yok... Hâlâ ayaklarım üzerinde doğrulanabilmiş değilim. Neyse, yapacak bir şey yok. Adam ölmüş. Gideceğiz, el mahkûm... Sahi uçak var mıydı Mardin’e? Saçmalamayı bıraksam iyi olacak. Bunca yıl adamın sırtından geçindim, bir kez olsun zahmet edip gitmedim. Şimdi de uçak var mı, diye soruyorum. Nankörlük yapmanın alemi yok. Adam ölmüş işte, bir yolunu bulup gideceksin. Lamı cimi yok cenazeye de yetişeceksin. Nokta. O olmasa aklıktan nefesin kokacaktı, unutma. Bugüne kadar ne film işlerinden ne de yazı çizi müsveddelerinden doğru dürüst bir şey kazandın. Ne geldiyse eczane-den geldi. Sağ olsun, adamcağız bir diploma karşılığında sana bunca yılın geçimliğini verdi. Şimdi doğruca bankaya gidip film

setlerinde çarçur edilmemiş, kenarda köşede kalmış o paradan – ki hepsini adam göndermişti zaten– bir miktar çekiyorsun ve doğruca Mardin’e uçuyorsun. Yaşarken bir kere bile yüz yüze gelmedin, bari ölümünde adamın eşine dostuna insanlığını göster. Sanatçı çıkacağım diye insanlıktan çıkmanın âlemi yok. Ec-zane diplomasıyla geçinen birinden sanatçı çıkar mı, o da ayrı mesele ya... Neyse... İnsan olamadan sanatçı olunamıyor, unutma!

Sabahın keşmekeşi ne çekilmez bir şey. İstanbul sabahları hep böyledir; önünüzde yapılmayı bekleyen bir iş, gerçekleşmeyi bekleyen bir hedef varsa yaman bir sinir harbi sizi bekliyor demektir. Akşamki telefonda sonra yaşadığım tereddütleri, içimde bir yerlerde saklı kalan bir vefa duygusu sayesinde aşmış olmam yine de sevindirici. İnsan olmaya dair bir hasleti kaybetmemişim demek ki! İstanbul-Mardin arası ilk uçakta yer bulmam da iyi oldu. Köşedeki pastaneden sıcak poğaçaya sardırıp tak-siye atladığımda Beyoğlu sokakları henüz yeni yeni uyanıyordu. Sabah vardiyasının işçileriyle yiyecek arayan kediler dışında kimseler yoktu ortalıkta. Az ötede belediye araçları ile çöpçüler dün gecedan kalan pislikleri elbirliğiyle temizlemeye çalışıyorlardı. Karaköy, Eminönü taraflarından telaşlı martı sesleri geli-yordu. Açıkmuşlardı belli ki ya da farklı bir şeye içerlemişlerdi, sinirli titreşimler vardı seslerinde. Yiyecek esirgeyen balıkçı tek-nelerine ya da güvertesinde simit atanların olmadığı vapurlara gösterirlerdi bu tepkileri. Martılar için de sinir harbine dönüşebi-liyordu İstanbul sabahları. Her şeye rağmen içimdeki duru hu-zuru kaybetmedim. Havaalanına gideceğimi söylediğimde tak-sicinin keyfi görülmeyecek cinsten değildi. Uzun mesafe iyi bir siftah demekti çünkü. Sıcak poğaçaya ikramımı da geri çevirmedi. Trafik akarken yedik elimizdekileri. Galata Köprüsünün sun-duğu eşsiz güzelliği izledim bir süre. Güzellik sunumu husu-

sunda sahil yolu da cömertti. Hayattaki keyifli anlar ya da görür-güzellikler kısa ömürlü ve geçici olmaya meyillidir. İş telaşı yüklü İstanbul sabahlarının sicili de bu bakımdan epey bozuktur. Sunduğu güzelliğin verdiği keyfi hemencecik almak yetmez ona, fazlasını ister. İnsanı görüp göreceğine pişman ettirecek bir azap diğer elde hazır, öylece bekler. Az önce sırtımı okşayan şefkatli el yerini, inciten, isyan ettiren öteki ele, azap yağdıran o zalim ele bırakmıştı belli ki. Merter'den havaalanına milim milim ilerleyen bir trafik İstanbul sabahlarına ait zulmün vazgeçilmez rutiniydi.

Neyse ki yetişebildim uçağa, ucu ucuna da olsa. Nasıl bir sinir harbine girmişsem, adamları arayıp geleceğimi haber vermeyi de unutmuşum. Uçağa kan ter içinde yetişmenin başka bir handikapı da kabin ekibi ve diğer yolcular rahat rahat son hazırlıklarını yaparken sizin hâlâ o telaşın boğuntusunu yaşıyor olmanızdır. Neyse ki çok geçmeden anonslar yapıp iç açıcı güzellikleriyle genç ve bakımlı hostesler acil durumlar için yapılması gerekenleri gösterdiler de onlara bakıp yavaş yavaş sıyrıldım o çıldırtıcı gerginlikten.

Boğazım kuruduğu için içecek bir şeye ihtiyacım vardı. Ancak o dakikada isteyeceğim şeye ulaşmam imkânsızdı. Çok geçmeden içindeki yolcularla beraber tonlarca ağırlığa sahip bu dev demir hızlı bir kalkış yaptı. Az sonra da burnunu havaya dikip göğe doğru yükselmeye başladı. Karıksanmış bir mucizeydi bence bu. Bu kadar çok insanın bir demir kutu içinde havada yolculuk yapması, aşağılarda kalan devasa boşluğu önemsemeden kendilerini güvende hissetmesi akıl alır gibi değildi. Aklın almadığına ben de kapıldım kısa sürede. Onlarca kilometre yükseklikten yere çakılma ihtimali yerine altımızda uzanan beyaz bulut deryasını izlemek, masmavi göğün enginliğinde kendinden geçmek daha iyi bir seçenektir.

Oldum olası tüm dertleri unutturan bir güzellik olarak bakmışımdır bu sınırsız enginliğe. Beyazla mavinin hüküm sürüdüğü, yaşama sevincine dair sıra dışı bir  leme dalıp gitmek iyi geliyor ruhuma. Yazık ki bulutların seyredildiği yerlerde, aşağıdaki gerçek acımasız dünyaya ait manzaralar beliriyor.  ekip alıyorlar beni bu düşsel  lemden. Koca dağ yükseltileri milyonluk  l kle k   t lm ş kabartılar gibi görünüyor. D ş  lemi ile dış dünya arasında gidip geliyorum.

Gerçeğe ait dünyayı izliyorum şimdi. Dağların arasında uçurumlar, vadiler, koyaklar, küçük incecik yarıklara benziyor. Biraz daha ötelerde, evlerin çatılarını oluşturan sacların parlamasıyla kendini belli eden küçük köyler giriyor görüş alanuma. Kim bilir kimler yaşıyor şimdi oralarda, kaç nesil doğdu, büyüdü ve öldü o topraklarda? Ne hik yeler yaşandı, ne badireler atlatıldı, ne tec r beler bırakıldı hayata? Oysa şimdi, oyuncak bir seyirlik alandan farksız görünüyorlar. Hayat denen sonsuz oyunun tuhaflikları bitmiyor, bitmeyecek. Neyse ki araya yeniden pamuk tarhalarını andıran bulutlar giriyor da kopuyorum o sonu gelmez tuhaflikları düşünmekten. Yeniden göğün düşsel  lemine dalıyorum. Karikatür dergilerinde burasının  l ler diyarı olarak resmedilmesi geliyor aklıma. Bulutların üzerinde başların üstüne  zilmiş bir çember ile, çoğu zaman kanatlı ve geniş pelerinli resmedilen ölülere ait o hayalimsi çizgiler beliriyor kafamda, ruhlara ait bir dünya. Cenazesine gittiğim eski ortağım, şimdinin yeni  l s  de yükselmiş midir acaba bu  l ler diyarına. Başında  ember, sırtında pelerin, iki koca kanatla şu sınırsız boşlukta ya da az ötemde, yakınımda yerini almış mıdır acaba? Yaşam ile ölüm arasındaki en ince çizgi ya da en büyük boşluğun bulunduğu yerdeyim galiba. Böyle tuhaf şeyler düşünmemin sebebi de bu olsa gerek. Uçakta düşünülen veya düşlenen şeylerin gidip gelip ölümle buluşması tuhafıma gidiyor. Bu durumdan bir mik-

tar ürkmem, ürpermem hatta biraz da paniklemem gerekiyor. Ama yok! Ne ürküp ürperiyor ne de panikliyorum yaşam ile ölüme ait tuhaflıklar karşısında.

Sıradan şeyleri düşünürken ne hissediyorsam şimdi de aynı durumdayım galiba. Sıradanlaştıırp alışma eğilimi, insanoğlunun korkularıyla baş etmesinin en kolay yolu olsa gerek. Bunu mu yapıyorum, emin değilim. Ama rahatım. Sadece camın önünden kayıp giden görüntüler uyanıklık ile uyku arasında salınmama neden oluyor. Kâh düşünceler ağırlaşp göz kapaklarını kapamaya zorluyor, kâh beklenmedik hızlı akışları başka bir dünyaya göçmüşüm gibi şaşırtıcı bir ayıklık sağlıyor. Zihnimde hapsedilmiş başka düşünceler de beliriyor. Belleğime ait kapılar ardına kadar açılmış gibi hissediyorum. Orada istiflenmiş sandıkların kapakları birer birer açılmaya başlıyor sanki. Acı yaşantılar, buruk duygular, bunalımlı aşklar, unutulduğunu sandığım nice anılar, saklanmayı gerektiren kavgalar, daha neler neler... Sonsuz semada bulutları aşan bir uçağın cam kenarında, derin bir yalnızlıkla baş başayım. Bu yalnızlık sisinin altında ise kalabalık bir içsel karmaşanın yaşandığından kuşku yok. Pencere camı, dışarıdaki devasa boşluğu uçağın güvenli iç mekânından ayırıyor gerçi ama dışımdaki dünya ile içimdeki dünyayı net sınırlarla birbirinden ayırmayı başaramıyor.

Camdan gördüğüm görüntülerin etkisiyle ruhumdaki karmaşanın kaynayarak taşmasına mani olamıyorum. Karman çorman bir ruha sahibim şimdi. Neyse ki uzun sürmüyor bu durum. Mekânın ve zamanın anlamını yitirdiği durağanlığa ulaşmam fazla zaman almıyor. Göz kapaklarımdaki takat kırılıyor... Uzun ve derin bir uykuya dalmış olmalıyım. Uyandığımda görüyorum ki az önce zihnimi, kalbimi, ruhumu alt üst eden o kabartılardan eser kalmamış. Unutmanın verdiği rahatlık var üzerimde. Bir rüyadan artakalan küçük ve saçma kırıntıları andırırçasına,

az önce düşündüğüm şeyler geliyor aklıma. Hafif bir baş ağrısı ve dili damağa yapıştıran bir ağız kuruluğuyla çıkıyorum bu dalgalı karmaşadan... Bir su ve aspirin istiyorum güzel hostesten. Telaş içinde onları bana getirirken az sonra inişe geçeceğimizi söylemeyi ihmal etmiyor genç kadın, kemerimi takmamı istiyor. Kemer, su ve aspirin. Mardin'e inmeye hazırım artık... Eczacılık diplomamı işleten, hatırı sayılır bir aylık gelirin yanı sıra beni hisse sahibi konumuna getiren, sadece telefondaki sesinden tanıdığım ortağımın cenazesine katılacağım için içimin tarifsiz bir huzurla dolduğunu fark ediyorum.

İner inmez dehşet bir sıcak karşılıyor beni. Cehennemin kazanları Mardin'in altında kaynıyor sanki. Buraya iki gün bile dayanabilir miyim, emin değilim. Oysa yönetmenlik alışkanlığıyla yanımdan ayırmadığım kamerayla dünyanın işini çıkarmaya, bir sürü otantik çekim yapmaya niyetlenmişim. Doğal güzellikleri, tarihi dokusu, kadim uygarlıklara ait izleri ve yol üstü lezzet duraklarıyla bu konuda Mardin çok şey vaad ediyordu doğrusu.

Yönetmen dediğime bakmayın, yönetmen adayı demek daha doğru olur. Çünkü bir filmi doğru dürüst tamamlayıp gösterime sokmayı başaramış değilim henüz. Birkaç denemem başarısızlıkla sonuçlandı, birkaçı da yarım yamalak bir halde hâlâ tamamlanmayı bekliyor. Bazı dönemlerde yazarlığa soyunuyorum, ancak onu da başardığım söylenemez. Ne kabul görmüş bir senaryo yazabildim bugüne dek ne de yayımlanmaya değer bir roman ya da öykü. Anlaşıldığı üzere, hevesli bir yazar adayıyım da aynı zamanda. Başaramasam da, sanatsal arayışlar yaşamımın vazgeçilmezi oldu. Bana göre hayat sanatsal tutkudan başka bir şey değil. Bu sayede edindiğim hazı hiçbir şeyle değişemeyeceğim gibi, verdiği acının boyutunu da hiçbir şeyle kıyaslayamıyorum. Hayatımı sanattan kazanmak en büyük arzum. Sanata

adarmış bir emekle geçinmek, bu sayede gelişmek, eşitlenmek, ruhsal bir zenginliğe erişmek istiyorum.

Annesiz babasız geçen bir çocukluğun yükünden filmler, kitaplar sayesinde kurtulmaya çalışmak beni bu tutkuyla tanıştırmış olmalı. Eczacılığı babaannemin zoruyla okudum. Beni büyüten kişi ydi o ve sırf hatırını yerde bırakmama adına istemeyerek de olsa eczacı oldum. Aslında tam olarak eczacı da sayılmam, çünkü eczacılıkla olan tüm ilişkilerim mezun olduktan sonra bitti. Diplomayı birilerine kiralama, bu sayede düzenli bir gelire kavuşma işini de hep babaannem ayarlıyordu. Mardin'deki bir eczane ile görüşüp ortaklık koşullarında anlaştığını söylediği günü hatırlıyorum da, onu doğru dürüst dinlememiştim bile. Memnun olduğunu gördüğüm için sırf sevin sin diye "ok iyi, o zaman kaçırmayalım bu işi" dediğimi hatırlıyorum. Epey sevinmişti de. O zamanlar aklımda bir an önce radyo televizyon ve sinema bölümü okumak olduğu için babaannemin kotardığı bu anlaşma her anlamda işime gelmişti. Mardin'deki ortaklarımla olan tüm ilişkileri ölünceye dek o yürüttü. Öldükten sonra ayda yılda bir yapılan telefon görüşmeleriyle işi ben devralmak zorunda kaldım.

Bu arada İstanbul'da radyo televizyon ve sinema bölümünü bitirmeyi başardım. Böylece film setleri ile defter ve kitap sayfaları arasında geçen yaşamım başlamış oldu. Bu işlerden maddi olarak bir şeyler kazandığımı hatırlamıyorum. Hatta babaannemden kalan birikim ile eczaneden gelen paranın hatırı sayılır bir bölümünü bu işler için harcadım. Pişman değilim yine de. Sanatla ilgili uğraşlar içindeyken, o uğurda yoğun emek harcarken, kendimi insanlığı keşfe ıkırmış gibi hissediyorum; bunu para kazanmaktan daha fazla önemsiyorum. Başkaca hiçbir şey kalbimde tutku, arzu, azim, istek, heves, heyecan, hayal, hayal kırıklığı, sıkıntı, keder, acı gibi insana ait gerçek duyguları bu

canlılıkla tutuşturup alevlendiremiyor. Cebimin parayla dolması değil, kalbimin duygularla dolmasıdır önemli olan. Bu hususta hep aynı yerdeyim...

Bagajı beklerken bile ter içinde kaldım. İç çamaşının tene ya-
pıştığı vıcık vıcık bir iğretilik var üzerimde. Lanet bir his. Neyse
ki kapıda bekleyen bir taksiye gecikmeden kendimi atabildim.
Yüzü kalın kaç ve pala bıyıktan ibaret, direksiyon ile koltuk ara-
sına sığmakta zorlanan şişman bir taksiciye denk gelmişim. Te-
miz ve uygun bir otel soruyorum. "Bana bırak abi" diyor ve yol
boyu susmak bilmiyor. Öyle aralıksız bir konuşma şekli var ki,
bu beni çevreyi incelemekten dahi alıkoyuyor. Dikiz aynasından
görünen bitişik kaşlarını takip etmek, üst dudağını kapattığı için
konuşuyormuş hissi veren gür bıyığına dikkat kesilmek bütün
enerjimi alıyor neredeyse. Dışarıda bozuk yollar, eski kaldırım-
lar, taş duvarlar ve vitrinleri özene bezene düzenlenmiş dükkân-
lardan başka bir şey görünmüyor sanki. Önerdiği otele vardığı-
mızda ancak kurtulabiliyorum o konuşan bıyıktan.

Kibar bir görevli karşılıyor beni resepsiyonda. Kimliğimi uza-
tıp birkaç geceliğine kalmak istediğimi söylüyorum. Kaydımı ya-
pıyor. Sağ olsun, otelle ilgili kendince önemli bilgileri de araya
sıkıştırıyor. Gecelik fiyat, kahvaltı, yemek saatleri, merkeze uzak-
lık, oda özellikleri gibi bilgilerdi sanırım. Pek dinlemedim. Daha
çok çevreyi incelemekle meşguldüm. Yine de kayıtsız görün-
meme adına bilgisayar tuşlarından çıkan sese karşan cümlelerle
onay vermeyi ihmal etmedim. Görebildiğim kadarıyla tarihi bir
handan bozma, taş duvarlı, otantik bir oteldi burası. Eski yapının
içi tümüyle yenilenmiş gibiydi. Zaten görevli de restorasyonun
yakın dönemde bittiğini ifade etti. Kireç beyazı, tırtıklı bir badana
yapılmıştı iç duvarlara. Lobinin tamamında şark odası tarzı bir
dekorasyon dikkat çekiyordu. Yerlere eski motifli kilimler seri-

liydi. Duvarların dibine çepeçevre ahşap sedir ve tahtlar yerleştirilmişti. Sedirlerin üstüne eski desenli kumaşlarla kaplanmış büyük minderler konmuş, beyaz duvarlarla aralarına da benzer kumaşlı kırlentler yerleştirilmişti. Küçük ahşap sehpa ile yanlarına konmuş şirin tahta kürsüler, hoş bir ambiyans yaratmıştı. Sehpaların üstünde yeni kalaylanmış kocaman bakır ya da alüminyum siniler vardı. Duvarlara büyük bakır leğenler, kazanlar, kovalar, sıtiller asılmıştı. El işi örme çanta, çorap, külah, eldiven ve benzeri eşyalarla da bu tarihi doku bir anlamda tamamlanmıştı...

Daldığımı görünce, “Beğendiniz umarım” dedi resepsiyon görevlisi. “Güzel, çok güzel” dedim, hiç uzatmadan. “O zaman arkadaşlar size odayı gösterebilirsiniz” dedi. “Yerleştikten sonra aşağı inip yemeğinizi yiyebilirsiniz” diye ekledi. Konuşmayı sevmeyen, çanta taşıma dışında başka şeyle ilgilenmeyen esmer bir genç önüme düştü. Yirmi beş otuz yaşlarındaydı sanırım... Ne asansörde ne de odaya çantayı bırakana kadar tek bir kelime etmedi. Yalnızca, işini layıkıyla yaptığı için uzatmış olduğum bahşişi alırken teşekkür etti. Sesini o sayede duymuş oldum...

Kötü görünmüyordu oda. Duvarların görüntüsü ve yenilenmiş badana lobidekinden farksızdı. Eski moda, ahşap bir karyola vardı odanın ortasında. Karyolanın baş kısmına sağlı sollu, aynı malzemeden yapılmış iki adet komidin konmuştu. Telefon, kalem, kâğıt, peçete, tanıtım broşürleri gibi şeyler vardı komidinlerin üzerinde. Yatağın hemen karşısındaki tahta masa ile sandalye odayı iyice daraltmış, karyola ile arasında oldukça dar bir geçiş yolu bırakmıştı. Sandalyenin biraz geri çekilmesi durumunda bile geçiş yolu kapanacak gibi duruyordu. Cami pencerelelerini andıran oval üç küçük pencere yan yana dizilmişti. Herhangi bir manzaraya bakmıyordu bu pencereler. Otelin taş duvarları dışında başka da bir şey görünmüyordu doğrusu.

Banyo ile oda arasına gömülü vaziyetteki ahşap gardıroba valizden çıkardığım eşyayı yerleştirdim. Çantaları getiren genç ayrılmadan önce klimayı açmayı akıl ettiği için pek zorlanmadım. Havaalanından çıkış ve taksi yolculuğu boyunca üzerime yapışan ter de kurumuş oldu bu sayede. Yine de işimi bitirir bitirmez pırıl pırıl görünen banyoya attım kendimi. Binanın eski tarihi dokusu ne düzeyde şaşırtıcıysa, banyoya döşenen modern fayanslar, duşakabin ve ısıya duyarlı muslukların görüntüsü de o düzeyde şaşırtıcıydı. Duşun altına girdiğimde vücuduma yapışan terle birlikte ruhumu daraltan bütün sıkıntılardan da arınmış gibi hissettim. Yenileniyor gibiydim. Sıcak su oldum olası diriltirdi beni. Pelte bir hamur kıvamında püfür püfür soğuk hava üfleyen bir klimanın karşısında, soğuk ve temiz çarşaflara sarınarak biraz kestirmek dışında hiçbir şey geçmiyordu aklımdan. Öyle de yaptım...

“Alo, İnan Bey, siz misiniz?”

Telefon ziline irkilerek uyanmıştım. Kendimi toplamaya çalışırken sesin sahibini tanımakta zorlanıyorum. Uyku beynimi tümüyle boşaltıp, sıfırlamış. Sersem sessizliğimden olacak, karşıdaki kişi merak içinde, sorularını peş peşe sıralıyor:

“İnan Bey, duyuyor musunuz? Alo, iyi misiniz? Karar verdiniz mi, gelecek misiniz?”

Son soruyla birlikte kendime geldim. Evet, Yusuf Bey’di arayan. Telefonda Abraham’ın ölümünü haber veren, Mardin’e davet eden kişi. Abraham’ın yeğeni olduğunu söylemişti, aynı zamanda öğretmen olduğunu da...

“Evet, Yusuf Bey. Affedersiniz” dedim. “Yol yorgunluğundan uyuyakalmışım, o yüzden tanıyamadım sesinizi.”

Mardin’e geldiğimi ve X otelinde kaldığımı söyledim. Anlayışlı biriydi sanırım. İstersem iki saat sonra otele gelebileceğini,

yorgunsam buluşmamızın yanına da kalabileceğini kibar bir şekilde ifade etti. İyi olduğumu, iki saat sonra görüşebileceğimizi söyledim.

Yusuf Bey'i beklerken aşağı inip bir şeyler atıştırmak istedim. Açkımıştım. Ağır, yağlı ve etli yemekleri es geçip hafif soğuk mezelere tercih etmem garsonların tuhafına gitti. Farklı dünyaya ait bir yaratığa bakar gibi bakıyorlardı bana. Yemek tercihi ait olduğunuz dünyayı gösteren bir belirleyendi galiba buralarda. Önemsemedim. Garsonlar ısrarcıydı. Ayıplı bir durumdan beni kurtarmak istercesine sıkça başka bir şey isteyip istemediğimi sordular. İçlerinden birisi, ayaküstü, meşhur bir yöresel yemeğin tarifini bile verdi bir çırpıda, benzersiz lezzetinden bahsetti. İleriki bir güne sözleşerek durumu idare etmeye, bir nevi farklı bir dünyaya ait olmadığımı onlara göstermeye çalıştım. Neyse ki zımnı bir anlaşmaya vardık bu konuda.

İnsanın kafasında başka dertler varken, bir başkasının farklı bir meseleyi getirip onun önüne koymaya yeltenmesi çekilmez bir şeydi. Bu konuda sadece babaannemi kırmaz, kafam ne kadar bozuk olursa olsun sırf o mutlu olsun diye karnımı tıka basa doldurmaktan geri kalmazdım. Onu mutlu etmek kafamı dağıtmaya, rahatlatmaya yetiyordu zaten. Geleli henüz birkaç saat olmasına rağmen buradaki çoğu şeyde babaannemi hatırlayıp anıyor olmam şaşırtıcı. Sanırım birkaç kez Mardin'e gelmiş olması, detaylarına girmeden anlattığı şeyler bilinçaltıma yerleşmiş. Ruhunu yanımda hissediyorum.

Yemekten sonra lobiye geçtim. Sigara yasağının olmaması muazzam bir şey. Kaçak çay ve murradaki lezzet de cabası. Küçük mutluluklardan büyük sevinçler çıkarma becerimi severim. Bunları düşünürken çıkageldi Yusuf Bey. Yanında siyah giysileri ile matemli mimiklerinin örtemediği yüz güzelliğine ve güzel bir fiziğe sahip gençten bir kadın da vardı. Buluşmamız otelin önüne

geldiklerinde, açık tutulan cep telefonları sayesinde oldu. Teknoloji birbirine yabancı insanların ilk buluşmalarda kullandıkları bazı tanıma yöntem veya işaretlerine de gerek bırakmıyordu. Telefon kullanıyorsanız, dikkat çeken bir giysi giymek veya yaka cebinize şu ya da bu renk bir gül sıkıştırmak gibi komikliklere ihtiyaç duymuyordunuz. Birçok şeyi olduğu gibi bunları da eski filmlere devretmişti teknoloji devrimi. Sıcak bir selamlaşma, tanışma faslı yaşandı aramızda. Öyle ki, ilk tanışmanın getirdiği bir yabancılıktan çok, yıllar öncesinden gelen bir tanışıklığın samimi havası vardı ortamda. Sanırım gelişimin verdiği memnuniyet yaratmıştı bu samimi havayı.

“Başınız sağ olsun” dedim önce ve hiç görmememe rağmen dürüstlüğünden emin olduğum ortağım Abraham’ın ölümünden duyduğum üzüntüyü dile getirdim.

“Kusura bakmayın” dedi Yusuf Bey, “buraya kadar gelmenizi özellikle istedi.”

Yoğun bakımda son saatlerini geçirirken, ömrü boyunca düstur edindiği dürüstlüğüne öldükten sonra da herhangi bir halel gelmesini istememişti Abraham. “İnan Bey gelmeden ne eczane-nin akıbetine karar verin ne de vasiyeti kasadan çıkarın” diye sıkı sıkı tembihlemişti.

Bunların ne anlama geldiğini bilmiyordum açıkçası. Mardin’e gelirken aklımda, eczane işine devam edeceklerse aynı koşullarda diplomamı işletebileceklerine dair fikir ve temenniler vardı daha çok. Bunun gerçekleşmesi durumunda bana ait küçük hisse mevzuunu bile açmaya niyetli değildim. Zaten bu işte en küçük bir emeğim ve katkım olmamıştı. Diplomayı göndermiş ve kendi köşeme çekilmiştim. Ne varsa, benim nezdimde, onlara aitti. Dediğim gibi bu işten tek beklentim, bugüne kadar olduğu gibi düzenli bir gelir alıp geçim sorunu yaşamamak, bunun verdiği ruhsal rahatlığı kaybetmemektir. Para pul işlerinden,

servet biriktirme gibi heveslerden oldum olası uzak durmayı yeğlerim. Zihnimi, emeğimi, vaktimi meşgul etme hakkını tarıdığım en son şey ancak para pul işleri olabilir. Filmimi çekmek, romanımı yazmak veya başka bir alanda keşfedilmemiş bir sanatsal yaratıyı ortaya çıkarmak benim için her şeyden önemliydi. Hayat felsefem sanatsal üreti üzerine şekillenmişti. O üreti yaratacak emek ve hünerle ilgiliydim, başka bir şeyle değil. Emek ve zaman hırsızları olarak gördüğüm gerçeğe ait sorunları kendimden ne düzeyde uzak tutmayı başarırısam, kurgusal yönü ağır basan ve gerçekte beni mutlu kılan sanatsal uğraşlarla o düzeyde ilgilenebilirdim. Yaşamın salt acımasız yüzüyle baş başa kalmak ürkütücü görünüyordu bana. Katıksız bir gerçeklikle cembelleşmek bana göre değildi. Onu, ancak düşlerimin, hayallerimin içine karııp kendimce bir şeye benzetebilirsem tahammül edilir buluyordum. Gerçek yaşama ait çoğu şeye karşı muazzam bir unutmama arzusu duyuyor, düşsel alanı da içeren sanatsal uğraşlar söz konusu olduğunda ise uçsuz bucaksız bir özgürlük istiyordum. Dış dünyanın gerekliliklerinden çok kendi iç dünyanın tercihlerini önemsiyordum. İçimden gelen sesler ile ruhumda kopan fırtınalar, dışarıdaki bütün sesleri bastırmaya, talan heveslisi gerçeklik rüzgârlarını ortadan kaldırmaya fazlasıyla yetiyordu. Dış dünyaya ait nesnel hiçbir şey benim tinsel tutkularımın yerine geçemezdi. Yürek işi bir eser ortaya koymaktı asıl olan, gerisi benim açımdan pek de mühim değildi...

“Geldiğiniz için teşekkür ederiz” dedi kadın üzgün bir sesle. Sigarasından derin bir nefes çektikten sonra konuşmasını sürdürdü. Kendini tarıttı önce. Linda’ymış ismi. Abraham’ın kızı. Cenaze ve defin işlemleri ile uğraşmaları gerektiği için fazlaca vakitleri yokmuş. Normalde cenaze sonrası konuşulabilecek bazı hususları mevtanın vasiyetine saygı gereği beklemeden danışmak istemişler. Onlara kalsa, eczaneyi devredip aşına oldukları

başka işlerle uğraşmayı tercih ederlermiş. Ancak bunu Abraham istememiş. “Böyle bir şeyi İnan Bey isterse yapın” demiş. Aksi durumda eczanenin ve ortaklığın devam etmesini özellikle istemiş. Pek de anlamlandıramamışlar Abraham’ın ısrarını. Son nefesini vermek üzere olan bir insanın böyle bir ısrarda bulunması için geçerli bir sebebinin olması gerekirmiş. Ancak bu konuda hiçbir fikirleri yokmuş. “Babamı sıkboğaz edemezdik o durumda” diyordu Linda. Bu konuda bir şey bilip bilmediğimi sordu. Bilemediğimi, hatta Abraham’ı hiç görmediğimi söyledim. Şaşkınlığının arttığını görebiliyordum. Kasada bana ait bir şey olup olmadığını da sordu Linda. Şaşıрма sırası bendeydi. Olmadığını söyledim. Her açıdan kafa karışıklığını artıran bir görüşme oldu. Ayrılırken Mardin’de birkaç gün kalıp kalamayacağımı sordular. Cenaze ve taziye işleriyle sorunsuz bir şekilde ilgilenmek istiyorlardı. Diğer meselelerle şimdilik ilgilenemeyecek kadar üzgün görünüyorlardı. Kalabileceğimi ve benimle ilgili konuları dert etmemelerini söyledim. Esnekliğimin verdiği rahatlıkla ayrıldılar yanımdan. Nezaketli, saygılı, kibar bir yaklaşımları vardı.

Onları yolculadıktan sonra söylediklerinin ne anlama geldiğini çözmeye çalıştım. Aklıma kayda değer bir şey gelmiyordu. Yalnız, babaannemin Mardin’e yaptığı ziyaret kafamı kurcalıyordu. Acaba o dönemde o mu bir şeyler bıraktı bu insanlara? Ama böyle bir şey olsaydı muhakkak bana söylerdi. Hafızamı zorlamama rağmen babaannemin bana ipucu olabilecek tek bir cümlesi bile gelmedi aklıma. Ayrıca öyle sır saklayacak, gizemli bir insan da değildi o, dobra bir kadındı. Aklında olanı diline aktarmaktan çekinmezdi. Yanılıyor muydum yoksa? Kendi tutkularımın, heveslerimin, isteklerimin peşinden koştururken yeterince tanımamış olabilir miydim onu? Saçmalıyordum galiba. Bunun onu tanıyıp tanımamakla ne ilgisi olabilirdi ki? Kasada beni ilgilendiren şeyin babaannemle ilgisi yok gibiydi. Peki,

öyleyse ne olabilirdi? İyice karışmıştı aklım, meraklanmıştım. Bu durumdan beni çekip çıkaracak tek şey vardı. Yukarı çıkıp bir şeyler okumak, mümkünse bir şeyler karalayıp yazmak.

Mardin'i merak etmeme rağmen dışarı çıkıp dolaşmak gibi bir hevesim yoktu. Resepsiyondaki görevliden iki paket sigara aldırıp aldıramayacağını sordum. Hemen halledeceğini söyledi. Odadaki mini barda içecek bir şeyler de vardı. Sigara ve içki demek, benim için yaratı âlemine davet, sanatsal emeğe yoğunlaşmak demektir. Az önce kafamı kurcalayan şeylerden kopmak için davete icabette gecikmedim. Senaryo ve öykü karalamalarının olduğu defterleri çıkarıp masanın üzerine koydum. Taslak metinler karışık, bir şeye benzemiyorlardı. Kafamdaki tuhafliklar gibi. Yine de takılmadan epey yazdım. Sadece mola zamanlarında sabahki konuşmalar geldi aklıma. Banka havaleleri dışında hiçbir iletişimimin olmadığı bu adam ne diye beni buralara kadar getirtmiş, yakınlarına söyleyip cenazesinin defininden önce de bilgilendirilmemi istemişti? Tuhaf bir gizin kokusu vardı bu işte... Ne yapsam ne etsem en küçük bir fikir yürütemiyordum doğrusu. Geç saatlere kadar yazdım, okudum, düşündüm. Sonunda, duman altı olmuş bir odada, leş gibi bir kokuyu kuşanmış bir yorgunlukla uzandım yatağa. Son bir gayretle yeniden eldeki olasılıkları düşündüm. Boşuna. Allah'tan gün içinde beynimi epeyce yormayı başarmıştım. O deliksiz uykuya nasıl daldığımı hatırlamıyorum...

Sabaha tıraş olmuş, duştan henüz çıkmıştım ki oda telefonu çaldı. Resepsiyonu arayan. Misafirlerim varmış. Şaşkın bir vaziyette kim olduklarını sordum. Bilmediğini söyledi görevli, ancak ilgilendiklerini eklemeyi ihmal etmedi. Yabancıysa olduğum bu kentte sadece dün gelen iki kişiyle tanışmıştım. Başka da bir tanıdığım yoktu. Gelenler onlar olmalıydı. Bugünkü cenazeye

katılacağımı söylemiştim laf arasında. Belli ki işimi kolaylaştırmak için ellerini çabuk tutmuşlardı. Hızla giyinip lobiye indim.

Yanılmamıştım. Bu kez yanındaki bir beyefendiyle çay içip bir şeyler konuşuyordu Yusuf Bey. Konuşmalarındaki görünür uyumun aksine fiziksel olarak bariz bir zıtlık sergiliyorlardı. Yusuf Bey'in parıltısı uzaktan seçilen jöleli saçlarının aksine, yanındaki beyin usturayla kazılmış kel kafası dikkat çekiyordu. Yusuf Bey'in gür kaşları ve aynı renkteki gözlerinin yanında, diğerinin sarı ve seyrek tüylerden ibaret kaşları ile açık renkli gözleri oldukça silik bir görüntü oluşturuyordu. Bu silik görüntüyü ağır ve oturaklı bir takımelbise ve kravat ile kapatmıştı adam. Üzerindeki marka giysilerin oluşturduğu hava, rahat ve spor kıyafetler giymiş Yusuf Bey'in fiziksel üstünlüklerini bir parça dengelemeye yarıyordu.

Oturdukları kısma yöneldim. Selamlaştık. Tahmin ettiğim gibi cenaze yerini aramakla uğraştırmak istememişlerdi beni. Yanındaki kişi Erol Bey'miş. Avukat. Onun müvekkiliymiş Abraham. Hukuksal mevzular ve vasiyetle de ilgilenecekmiş, ancak bugün yapılacak tek şey varmış, sevgili Abraham'ı sonsuzluğa uğurlamak. Hak verdim kendisine. Yaşlanımız yakın olduğu için birbirimize "bey" diye hitap etmemek konusunda anlaştık oracıkta. Kahvaltı yapıp yapmadığını sordu Yusuf, yaptığımı söyledim. Oldum olası sabahları uyandığımda ilk işim birkaç fincan kahveyle birlikte bisküvi benzeri şeyler atıştırmak, sonra da günün ilk sigaralarını tütürmek olur. Ancak böyle patlar afyonum. Bugün de kalkar kalkmaz öyle yapmıştım.

"O zaman geç kalmayalım" dedi Erol.

Onayladım. Anahtarı resepsiyona bırakıp birlikte arabaya doğru yürürken dünden beri kafamı meşgul eden sorular yeniden belirdi zihnimde. Yusuf'u görmem, üstelik bu kez avukatıyla birlikte, kafamda dünden beri bastırılmış birçok hususun

yeniden su yüzüne çıkmasını sağlamıştı sarırm. Erol kullandı arabayı. Geçiş güzergâhlarını tanıtmayı ihmal etmiyordu. Fakat söyledikleri pek de ilgimi çekmiyordu. Aklım başka yerdeydi. Yusuf ise cenaze sahiplerine özgü bir sessizlik içindeydi.

“İşte geldik” dedi Erol.

Yol boyu öyle tekdüze bir ses tonuyla konuşmuştu ki, sesine yansıyan bu farklı tını bile uyandırmaya yetti Yusuf’la beni. Yol kenarında peş peşe dizili arabaların arasında bulduğu ilk boşluğa park etti arabayı. İndikten sonra Arnavut taşlı, daracık, bakımsız yollarda iki yüz-üç yüz metre kadar yürüdük. Kararmış ve sararmış taşlarıyla dikkat çeken, çoğunlukla iki katlı eski evlerin arasında uzanıyordu bu yollar. Kaldırım diye bir şey yoktu. El arabası dışında başka bir aracın buralardan geçmesi mümkün değildi. Bundan ötürü meydan çocuklara kalmış gibiydi. Kimi kan ter içinde, patlak bir top peşinde koşturuyor, kimi de evlerin arasına hançer gibi sokulan tali yolları, sokakları kullanarak saklama baş benzeri oyunlar oynuyordu. Mimarının yarattığı eski ve donuk durağanlığın aksine çocukların saçtığı neşe, bu sokaklara muazzam bir hareket ve yeniliğin ruhunu taşıyordu. Yürürken çocuklara çarpmamak için fazladan bir gayret göstermek gerekiyordu. Neyse ki çok geçmeden ulaştık varmamız gereken yere.

Sade ve büyük sayılmayacak bir kilisenin önündeydik. Kapıda mütevazı bir kalabalık vardı. Kiliseye giren çıkanlarla birlikte bunun bir cenaze cemaatine ait olduğu anlaşılıyordu. Hüznü ve içten selamlaşmalarla karşılandık. Çok geçmeden içeriye çağırıldık. Ayın başlamak üzereymiş. Öncesinde hiç Süryani kilisesi görmemiştim. Şimdi salt görmekle kalmayacak, yaşam ile ölüm arasındaki ruhani köprüyü temsil eden bir merasime de tanıklık edecektim. Heyecanlıydım.

İçeride dikkatimi çeken ilk şey kilisenin oldukça eski ve tarihi görüntüsüydü. Muazzam bir taş işçiliğinin izlerini görüş alanı-

nın her bir karışında görmek mümkündü. Ortadaki incecik yolla ayrılmış sağlı sollu ahşap oturaklara kadınli erkekli cemaat sığmaya çalışıyordu. Üzüntülü mırıltılar geliyordu kulağıma. Başlı örtülü kadınların görüntüsü Müslüman bir mevtanın cenazesindeymişim izlenimi uyandırıyordu.

Ayini yönetecek papaz beklendi bir süre. Bu ara, Yusuf'a merak ettiğim bazı şeyleri sorma fırsatı verdi bana. Ortadaki mihrap benzeri yapıdan yönetilecekmiş cenaze ayini. "Kduşkudşin" diyormuş Süryaniler bu mihraba. Kduşkudşinin çevresinde tavana asılı kandiller göze çarpıyordu. Ortadaki büyük kandilin İsa Mesih'e ait kutsal ışığı, onun etrafında sıralanmış on iki küçük kandilin de Mesih'in şakirtlerini, on iki havariyi simgelediğini söyledi Yusuf. Duvarların birine İsa Mesih'in son fışh yemeğini tasvir eden, mavi ve kırmızı renklerin hâkim olduğu boyalı basma perde şeklinde asılmıştı. Duvarlara kazınan resimler, aralara asılmış ikonalar hayranlık uyandırmakla birlikte, bugüne dek gördüğüm kiliselerdeki abartılı gösterişten uzaktı. Tarihin kokusu ve mistik bir sadelik vardı karşımda. Etkileyiciydi. Kduşkudşine yakın bir sehpanın üstünde boylamasına konmuş kırmızı kaplı bir kitap çarptı gözüme. Sordum. Süryanice yazılmış bir İncil olduğunu söyledi Yusuf.

Salonda giderek artan mırıltılar, vakar ve kendinden emin yürüyüşle salona giren bir din adamının görünmesiyle kesildi. Siyah giysiler içindeki papaz ağır hareketlerle cemaati selamladı ve yerini aldı. O esnada güçlü bir çan sesi duyuldu, sestten az sonra da cenaze alındı kiliseye. Ahşap bir tabuttaydı mevta, beyaz bir kefene sarılmıştı. İsa Mesih'in resimlerinin bulunduğu, haçlarla bezeli bir örtü örtüldü üzerine.

Salondaki sessizlik yerini papazın okuduğu Süryanice, Türkçe dualara bıraktı. Türkçe dualar anlaşılır olmakla birlikte Süryanice okunanlar kadar etkilemiyordu beni. Süryanice dua-

larla çağlar ötesinden gelen bir ses doluyordu kulağıma sanki. Ruhumun ılık bir huşu ve huzur esintisiyle okşandığı hissine kapılıyordum. Benzersiz bir histi. Türkçe olarak duyduğum her bir duanın anlamı, kadim bir dilin sözcükleri sayesinde bambaşka anlam kazanıyordu zihnimde. Yaşam, ölüm, ölüm sonrası yaşam ve yeniden diriliş üzerine okunan her dua yankısını kalbimde buluyordu. İnsanoğlunun sınırsız günahlarına karşı Tanrı'nın sonsuz bağışlayıcılığına değinen, rahmet, af ve nedamet dileyen yakarışlardan çok daha ötesini hissediyordum yüreğimde. İçerik olarak bildik teolojik hususları duyuyor olmama rağmen, Süryani dilindeki tınılarda bambaşka bir ruh sezmem şaşırtıcıydı. Ruhuma akan, ona eklenen başka bir ruh vardı sanki. Bu hissiyatım koronun okuduğu Süryani ilahileriyle zirveye ulaştı. Görünmez bir esrar giriyordu sanki vücuduma ve beni bambaşka âlemlere taşıyordu. Cenaze ortamından, çevremde bulunan bütün maddesel varlıklardan kopmuş gibiydim. Uzasın istiyordum bu esrarlı yolculuk, çabucak bitmesin, kimse araya girmesin.

Bunun için dış dünyayla aramda duran o küçük perdeyi indirmeye karar verip gözlerimi kapadım. Kendimi Süryani ilahilerindeki kadim ruhun boşluğuna bıraktım. Nereye isterse oraya sürükleyebilir, diledikleri yere bırakabilirlerdi beni. Bugüne dek hiçbir şey, tarihi ve mistik bir havaya bu düzeyde benliğimi kaptırmama yol açmamış, duygularımı Tanrısal bir melodinin notalarıyla bu düzeyde buluşturamamıştı. Yalnızca sanatsal estetik ve güzelliğin ortaya çıkarabildiği bir coşku ve hazza erişmiştim bir bakıma.

Teolojik hususlara olan ilgisizliğim düşünüldüğünde, bu durum izaha muhtaç bir yenilik gibi görünüyordu gözüme. Bunu yaratan şey kulağıma dolan sestti. Vücudumda, ruhumda sessiz ve saklı koca bir orkestra varmış da gelen sesle birlikte ahenkle

harekete geçmiş, çalmaya başlamıştı sanki. Ruhun orkestrasını yöneten şef, Süryani ilahilerin sesi. Sonradan Yusuf'tan öğrenecektim; Süryani kilise müziği, kökeni Hz. İsa'nın öğrencisi Aziz Pavlus'a kadar giden, Rabb'e nağmeler yoluyla ulaşmayı hedefleyen kadim bir kutsal geçmişe sahipti. İbadetle birlikte müzik yoluyla Tanrı'ya ulaşma çabası bambaşka bir sempati ve saygı uyandırmıştı kalbimde. Rab korkusu, ibadet ruhu, iman, ümit, kurtuluş, diriliş gibi her biri derin felsefi ve edebi çalışmaların, tartışmaların konusu olmuş hususlar, bu ilahilerin notaları ve sözcükleriyle bambaşka çağrışımlara kavuşmuştu.

İncil'le birlikte Tevrat'tan da mezmurların okunduğunu söylüyordu Yusuf. Dediğine bakılırsa gerisinde sayısız Süryani müzisyen, edebiyatçı ve din adamının bulunduğu eşsiz repertuarın her bir bölümü yapılan ayının türüne göre değişiklik gösteriyormuş. Öyle ki kilise müziğinin gerektirdiği hassas kulağı, ses terbiyesini edinmek için küçük yaştan itibaren çocuklar bu alanda eğitiliyormuş.

Melodilerinin tılsımıyla beni kendimden geçiren ilahilerin mânâ derinliğini sorduğumda ise Yusuf, "Süryani ilahilerinin tümünü bilen biri İncil'i bilmiş sayılır" minvalinde bir cevap verdi. Hatta ona göre her ilahinin taşıdığı makamın kökü, milattan öncesine, Sümer ve Akad medeniyetlerinin kökenlerine kadar uzanıyordu. Süryani halkının nesilden nesile aktardığı sözel kültürel miras belli ki İsa Mesih'le ya da onun öğretisinin yayılması ile birlikte dinsel bir öze de kavuşmuş, bu tarihsel harç sayesinde günümüze dek varlığını bir şekilde korumuştur...

Daldığım rüyadan ezgilerin bitişiyile uyandım. Derin bir sessizlik oldu önce, sonra da telaşlı bir hareketlilik. Cemaat ayaklandı; omuzlanan tabut ayini yöneten papazın öncülüğünde mezarlığa doğru yola çıkarıldı. Yusuf'la birlikte katıldık cenaze ala-

yna. Yürüyüş boyunca yine babaannem geldi aklıma. Dediğim gibi, ruhu burada, Mardin ziyareti boyunca yanımdaydı sanki.

Bu insanlarla nasıl anlaştığı, ne şekilde uylaştığına takıldı bu kez aklım. Gördüğüm insanlarla ortak tek bir noktasını düşünemiyor ya da bulamıyordum. Nasıl oldu da yıllarca süren bir ticari ortaklık geliştirdi aralarında? Fiziksel ve kültürel olarak birbirlerini tanımadıklarına bağlasam bu uylaşmayı doğru olmaz, çünkü buralara geldiğini, ortaklarıyla tanıştığını hatta onlarda birkaç gün kaldığını kendisinden duymuştum. Dinine bağlı, namazında niyazında, Ramazan aylarında orucunu aksatmayan, zekâtını düzenli veren, sadaka cömerti bir Anadolu kadınıydı babaannem. Dini yaşantısı ve bilgileri daha çok geleneksel ve kültürel özellikler taşımaktaydı. Haftada bir Yasin okumayı ihmal etmezdi, ancak okuduğu ayetlerin içerik ya da anlamlarıyla doğrudan ilgilendiği pek söylenemezdi.

Bugünkü ayinde yaşadıklarına benzer duyguları aynı dozda olmasa da onun namazında, iftar telaşında, sahur hazırlıklarında, yüksek sesle Kur'an okuyuşunda da hissettiğimi hatırlıyorum. Samimi bir dindardı bana göre, inancını içtenlikle yaşayan dürüst bir yanı vardı. Dini inançlarını bir güne bir gün en küçük çıkar için kullandığına tanık olmadım. Kinden, nefretten, öfke-den uzaktı. Anadolu insanında kaybolmuş, ancak o toprağın mayasında olan hoşgörü kültürüyle yoğrulmuştu. Belki de bu insanlarla aralarındaki köprüyü kuran şey de o hoşgörü damarının kendisiydi. Sevecendi ayrıca. Sevgiye, iyiliğe, güzelliğe inandığı kadar hiçbir şeye inanmazdı. Bu değerleri salık verirdi bana. Kötülüğe, çirkinliğe, sevgisizliğe dair her şeyden sakınmamı isterdi. Canını sıkır, seni çürütür, derdi. Canımı sıkabilecek şeylerden uzak durmamı, onları önemsemememi isterdi. Hayatının merkezine bana olan sevgisini ve mutluluğumu koymuştu. Bu ikisine halel getirebilecek hiçbir şeye tahammülü yoktu. Uzun dua

seanslarına sıkça rastlardım. Namazını bitirdikten sonra bazı zamanlar saatlerce seccade üstünde, elleri göğre açık, sessizce dua ederdi. Sorduğumda, “Senin için” derdi, “senin mutluluğun için, seni koruması için.” Bunu her gördüğümde, sorgusuz olsa bile imanla varılmış saf bir inanç ya da Tanrı bilincinin, görünüşte bilgiye dayanan fakat özünde dünyevi arzularına dini ya da Tanrı’yı alet eden inanç anlayışlarına olan üstünlüğünü idrak ederdim.

Mavi yazmasının altından görünen bir tutam ak saçıyla bir nevi içindeki, yüreğindeki samimi paklığı gösterirdi bana... Bir de uzun uzun daldığı anlar olurdu. Pencere kenarında, önündeki manzaraya bakıp saatlerce dalıp gittiğine sıkça tanık olmuşumdur. Gözlerinin altındaki nemden, yanaklarındaki gözyaşı izlerinden böylesi anlarda ağladığını tahmin etmem zor değildi. “Kim ağlattı dünyanın en iyi anasını, benim biricik Fadime Anamı” gibi küçük şaklabanlıklarını hızla geçirirdi. Ağladığını pek kabul etmez, eskilere dalıp gittiğini söyleyerek o anki ruh halinden hemen çıkmaya çalışırdı. İsmi böylesi anlar dışında pek kullanmazdım, gerçek ismi de babaanneymiş gibi onu hep bu hitapla çağırırdım. Bulunduğum cenaze alayında, hiçbir ortak yönünü göremediğim bu insanlarla nasıl ilişkilendiğine akıl sır erdirmeye çalışarak yürüyordum. Emin olduğum tek şey, bunu benim için yaptığıydı. Güvenceye alınmış bir rahatlık ile ona dayalı bir mutluluğu benim için ondan başka kim isteyebilirdi ki zaten?

Çok geçmeden ulaştık mezarlığa. Orada bekleyen bir topluluk karşıladı cenaze alayını. Cenazeyi omuzlama sırası onlardaydı. Önceden kazılmış bir kabrin başına ilerledik. Geçici bir telaşın ardından ortamın egemenliği yine papazdaydı. Dua okumaya başladı. Sessiz ve kıpırtısız şekilde dinliyordu insanlar. Bu fasıl da bitince cenaze bulunduğu yerden alınarak toprağın

bağrına, Tanrı'nın kollarına verildi. Bir hikâye daha yaşandı, bitti ve toprağa geri döndü böylece. Kabir tümüyle toprakla kapatılınca, ayini yöneten ruhban, yerden aldığı bir avuç toprağı hac işareti çizer şekilde kabrin üstüne serpti. Defin işleminin bitişinin işaretiydi bu. Abraham insanların arasında değil, Tanrı'nın ve ruhani varlıkların yanındaydı artık. İnsanoğlunun varoluşundan beri en çok merak ettiği bilinmezliğin ortasında.

Merak duygusu insana olmadık şeyler düşündürtüyör. Abraham'ın yerinde olmayı istiyordum o anda, ölümün sonsuz dünyasında. Bir teklif gelse ve Abraham'la yer değiştirmemiz istense tereddütsüz kabul ederdim herhalde... Definden sonra sıraya girdi insanlar, kabristan çıkışında bekleyen aileye taziyelelerini sunmaya başladılar. Yalnız kaldığımı o zaman fark ettim. Etrafım boşalmıştı. Yusuf da taziyeleleri kabul etmek üzere aile üyelerinin tuttuğu tek sıra safa katılmıştı. Hızlıca toparlandım, Abraham'ın ailesine doğru ağır ağır ilerleyen sıraya katıldım; düşüncelerim, duygularım normal yaşantıların gerektirdiği sıradanlığa geri dönmüştü. Matem zincirinin bir halkasıydım artık. Aile efradına ulaşmak biraz zaman aldı. Beni görünce saftaki yerini bırakarak yanıma geldi Yusuf. Aileye başsağlığı dilerken bir taraftan da özenle her birine tanıştırılmış oluyordum. Bıkmadan aynı tarutıcı cümleleri tekrarlıyordu Yusuf. Birini geçince diğeri. Sabırlı kişi olduğunu düşündüm. Taziye safının en başında Abraham'ın eşi Sara vardı. Ters örtmüştü tül bendini. Âdettenmiş. Üzüntülü yüz ifadesine rağmen mağrur bir hava vardı tavırlarında. Bana ilgisi sıcaktı, gelmemden ötürü memnuniyetini dile getirdi. Gösterdikleri yakınlık karşısında mahcubiyet duyuyor, buraya niçin daha önce gelmedim diye için için hayıflanıyordum. Diğerlerinde de benzer bir yakınlık ve ilgi vardı.

Bir yerden sonra bitmesini istediğim bu olağan akışla ilgili tekdüzelik, safın sonlarında bulunan ve o ana kadar da aklıma

gelmemiş kişiyi görmemle değişti. Yanına vardığımızda arkasını dönmüş, başka biriyle konuşuyordu. Yusuf uyarmasa belki konuşmaya devam edecek, yas merasimine dair es geçilmiş önemsiz bir ayrıntı olarak hatırlanacaktı. O esnada, Yusuf'un dikkat ve titizliği sayesinde Mardin ziyaretimin belki de bundan sonraki ömrümün en önemli ayrıntısı haline gelecek bir an yaşayacağımı düşünmem mümkün değildi. Linda'yla bakışlanımızın buluşup, çok kısa bir süre birbirlerine kilitlendiği andan bahsediyorum. Arkadaki kişiyle konuşmasını ansızın kesmiş ve göz açıp kapama süresinde bize doğru dönmüştü. O küçücük ânın bir kadere hükmedecek kadar büyük bir gücü ve zamanı içerdiğini o koşullarda bilmem mümkün değildi. Küçücük zaman dilimleri çoğu kez ayrık kaderlerin saklanmayı sevdiği güvenilir yerlerdir.

Anı karşılaşma, tavşanın ışığa yakalanması gibi bir etki yarattı üzerimde. Onun da benim gibi kıpırtısız, öylece kalakaldığını gördüm. İki büyük gök cisminin çarpışarak muazzam bir enerji yaratması gibi, iki insanın bakışlarının çarpışarak bambaşka bir enerji saçmasına benziyordu bu durum. Siyah giysileri ve aynı renkteki başörtüsünden çok daha koyu tonda parlıyordu gözleri. Dün görmüştüm aslında o gözleri ve şu anda hissettiğim duyguların hiçbirini yaşamamıştım. Vefat eden ortağımın kızını ya da yas tutan bir kadın görmüştüm yalnızca karşımda. Oysa şimdi yıldırım çarpmış gibiydim. Dizlerimin bağı çözölmüş, bacaklarımdaki bütün takat bir anda emilip vücudumdan çekilmişti sanki. Avuç içlerim terliyordu, ellerimin titremesine engel olamıyordum. Vücuduma giren sarsıcı bir elektrik fena halde benliğimi hırpalıyor, geçtiği yeri yakıp kavuruyordu adeta. Çabalama rağmen kurtulamıyordum bu etkiden. Ruhum büyük patlama yaşamış, altüst olmuş bir evren gibiydi. Onu dengede tutan yasaların tamamı patlamayla ortadan kalkmış, yerini

belirsiz bir kaosa bırakmıştı sanki. Yıkımla gelen kaoslar düzen isteyen yeni arayışların habercileridir genelde. Ruhumda tohumlanacak yeni bir yaşamın haberi miydi yoksa bu?

Bir cenaze merasiminde bunları duyumsuyor olmak alışılmış bir durum olmasa gerekti. Buna şaşırmıyordum. Çünkü kendimi alışılmış kalıplara bağlı biri olarak görmüyordum. Yaşamdaki tercihlerim, yengi ve yenilgilerime bakarak bunu rahatlıkla söyleyebiliyordum. Sıradışı biriydim hep. Her sonun aynı zamanda bir başlangıç olduğuna dair klişeleşmiş o söz geldi aklıma. Bir cenaze merasimindeydim ve bunun anlamı bir şekilde ölümle muhataplık demektir. Ölüme ait hükümlerliliğin kurulduğu bir ortamda, ben yaşama dair hatta yeni bir yaşamı çağrıştıran duygular içerisindeydim. Yokoluşun hüznü, acısından çok, yeni bir varoluşun heyecanı ve merakı sarmıştı benliğimi.

Toprağa bir insan vermiştik demin, karşılığında bir tohum alacağımızı tahmin edebiliyordum. Hep böyle olurdu. Yaşamla ölümün yer değiştirdiği bir döngü üstüne kurulmuştu hayat. Bu kez, bu döngüye sunulan tohumun yeşereceği tarla için göğüs kafesimdeki kalp seçilmişti sanki. Yine de emin değildim olup bitenden. Salt duyguya dayanan düşünceler çoğu kez yanıltır insanı. O duruma düşmek istemiyordum. Sağlıklı bir aklı devreye sokacak zamana ve durumu açıklığa kavuşturacak bazı deneyimlere ihtiyacım vardı.

Bu hengâme arasında Linda'yla tokalaşmış, başsağlığı dileklerini yinelemiştim. Sondaki birkaç kişiyle tokalaşırken, geride devrilmiş çamlar bırakmamış olmayı umuyordum. Taziye faslı bittiğinde Yusuf'la birer sigara yakmıştık bile. İkinci sigarayı yakamadan geri dönmek zorunda kaldı Yusuf. Yeni gelenleri de karşılaşmak istiyordu. Ayrılmadan önce ona otele dönmem gerektiğini söyleyip müsaade istedim. Arabayla bırakma teklifini kararlı bir şekilde reddettim. İhtiyaç duyduğumda arama sözü

vererek ikna edebildim onu. Yoğunluklarının birkaç gün süreceğinin farkındaydım. Kendi işlerim yüzünden ek bir yük bindirmek istemiyordum onlara. Arada bir arayacağını söyledi Yusuf. Hatta yarından sonra, yoğunluğun azaldığı ilk fırsatta otele uğramaya çalışacağını, ilgilenilmesi gereken müşterek konuları hızlıca görüşmek için çabalayacağını da belirtti. Bunun problem olmadığını, benden yana rahat olmalarını özellikle vurguladım. Birkaç günü Mardin’de geçirmeye hazır olduğumu söylemiştim zaten, bunu bir kez daha yineledim.

Dağınık haldeki kalabalığa karışarak çıktım mezarlıktan. Gözüme ilişen ilk taksiye atlayarak otelin ismini verdim. Konuşmayı sevmeyen ya da anlayışlı olduğu için konuşmayan bir taksiye denk gelmiştim. Başlangıçta ölünün yakını zannederek başsağlığı diledi bana. Sonra da hiç konuşmadı. Bir de klimayı çalıştırma kafamı toparlamam açısından çok iyi olacaktı ama sanırım bozuktur kliması. Hamam gibi ısınmış taksinin içini şoför camını ardına kadar açarak serinletmeye çalışıyordu. Klima bozuk mu diye sormak yerine arkadaki camı açtım. Hissedilir bir cereyan oluştu birbirinin çaprazındaki açık camlar arasında. Serin hava yüzümü yaladı, ciğerime doldu. Daha iyiydim. Yine de yol boyu gözlerimi kapayıp sessizce düşünmeyi tercih ettim.

Otele vardığımda oyalanmadan odaya çıktım. Bu durumlarda hep yaptığım gibi ilk işim kendimi duşa atmak oldu. Dünyanın olduğu gibi bugün de o sarsıcı ve yakıcı yüzünü bana gösteren bu kentte beni kendime getirten, adeta diriltiren şey ılık ve uzun bir duş oldu. Duş sonrası üzerimde bornoz, kafamda ıslak bir havluyla, neredeyse üç saat süren deliksiz bir uyku uyumuşum. Kalktığımda çok daha iyiydim. Gün içinde yaşadıklarımı muhakemeye tabi tutacak bir zihin açıklığına erişmiştim.

Kilisedeki dinsel ayının esrarıyla Linda'nın bakışındaki büyümlü etki çıkmıyordu aklımdan. Mistisizm ve huzurdan romantizm ve hüzne sıçrayan şeyler geliyordu aklıma. Anlamsız tedirginliklerle doluydu hayatım. Galiba yine o durumdaydım. Ne rahat ettiren ne de abartılı bir rahatsızlık veren tuhaf bir huzursuzluk yokluyordu beni. Hoş yanları da yok değildi bu huzursuzluğun. Göğsümün karıncalandığı, kalbimin tatlı düzensizliklerle çarptığı anlar hoşuma gidiyordu doğrusu. Hisleriyle eyleme geçen biri olmaktan çok, hayallerini zenginleştiren bir mizaca sahiptim. Hayal kurmak, bana göre, boşluklarla dolu bir hayatı güzelliklerle doldurmakla eşdeğer bir çabaydı. Hüner demekti, sıradanlıktan sıyrılıp kendine has bir dünya kurmak demekti. Bence bunu paylaşma becerisine sanat denmekteydi. Çoğu kez, kendisiyle özdeşleşmek isteyenlerden koca bir ömür adamalarını isterdi sanat. Bunu kabul edenler arasında görüyordum kendimi. Bir film ya da bir kitap bitirmekle değil, bir ömür tüketerek sanatsal üretime katkı sunmayı göze alanlardandım. Sanatın adanmış ömürler üzerinde yükseldiğine inananlardandım. Bu nedenle, kapıldığım yeni tedirginlikten ve huzursuzluktan rahatsız değildim. Can sıkıntısını giderecekti onlar, türlü türlü hayaller kazandıracaklardı bana. Sonra yazıya aktaracaktım onları, kimsenin aklına gelmeyen yeni şeyler dönecektim sayfalara birbiri ardınca.

Süryani halkına ait köklü medeniyet damarları ile tılsımlı parıltılar içeren Linda'ya ait o esrarlı gözleri keşfedilmeyi bekleyen iki önemli cevher olarak görüyordum. Beklenmedik bir zamanda, ardında merak uyandıran manzaralar barındıran iki yeni pencere açılmıştı hayatıma. Masaya geçip kaleme sarıldım. Zihnimden geçenlere hâlâ yetişemiyordu kalemim. İki üç saat boyunca karaladığım şeyleri beğenmedim. Yırtıp atmadım yine de. Boy verip büyümeğe aday duygu ve düşüncelerin ilk tohum-

larıymış gibi baktım onlara. Başka zaman, başka yerlere ekilmek üzere bir kenarda bekleyebilirlerdi.

İşim bittiğinde epey acıkmıştım. Aşağı indim. Geçen günkü garson ekibi gene iş başındaydı. Masalara dağılmış kalabalığa siparişleri yetiştirmeye çalışıyorlardı. Yaka kartını okuyamadığım bir garson ilgilendi benimle. Bu kez gözlerine girmeye, onlarla aynı dünyanın insanı olduğumu göstermeye niyetliydim. Tercihim garsona bırakarak yöresel yemeklerden tatmak istediğimi söyledim. İşe yaramıştı sanırım. Sırayla gelen lebeni çorbası, kaburga dolması ve şıllık tatlısını bitirdiğimde garsonlar nezdinde iade-i itibarımı çoktan kazanmıştım. Gerçekten lezzetli yemekler. Bir filin yiyebileceği kadarını küçük bir insan midesine indirmiştim galiba. Üzerime fena bir ağırlık bindirdi bu ölçsüzlük. İki mırta, birkaç bardak kaçak çay ve bol sigara ile bastırmak istedim bu ağırlığı. Kâr etmedi. Çıkıp biraz yürümesem, mideme oturan yağlı bulamacı hazmetmesem patlayacaktım sanki.

Odaya uğramadan doğruca dışarı attım kendimi. Akşamüzeydi. Kalabalıktı yollar. Telaşlı insan koşturmacasının başka kentlerdekinden farkı yoktu, geçtiğim güzergâhtaki dükkânların da. Büyük süpermarketler, beyaz eşya ve mobilya mağazaları, konfeksiyonlar, tuhafiyeler, nalbur ve züccaciye dükkânları arasında kahvelerin, lokantaların, oyun salonlarının sıralandığı tipik bir çarşı merkeziydi burası. Sokak başlarında avazı çıktığı kadar bağırarak seyyar satıcılar vardı. Elleri cepte, kafalarının üzerinde tuttukları tepsideki simitleri, halka tatlıları dökmeden satma hüneri gösteren çocukların görüntüsü hüznülendirdi beni. Koltukaltlarına sığmayan boya sandıklarını taşıırken zorlanan ayak-kabı boyacıları çocukların durumu da. Yerleri burası değildi, olmazdı. Çocuk işçiliği düpedüz bir vicdansızlıktı, kelimelerin tarife yetmediği bir acımasızlık. İstanbul'da ya da ülkenin başka kent meydanlarında durum sanki farklı mıydı? Oralarda da

çocukları görünce aynı şeyleri hisseder, düşünürdüm. Oyun alanlarının neşesine, coşkusuna aitti çocuklar. Öyle olmalıydı. Şimdi amansız bir rekabet vardı, yaşça kendilerinden çok daha büyük olan diğer satıcılarla aralarında.

Az ileride sınırdan kaçak getirilmiş çayları, sigaraları, CD çarları ve küçük ev eşyalarını satan işportacılar vardı. Bilindik anlamda klasik giyinmiş insanların arasında Kürtlere has şaluşepik giymiş erkekler ile göz alıcı renkleriyle dikkat çeken kiras fistanlı, tülbentli, yemenili kadınlara, uzun ihram elbiseli Araplara, siyah cüppeleri içine gömülmüş yaşlı papazlara, rengârenk desenli poşularıyla gençlere adım başı rastlamak mümkündü.

Yürürken kalabalıktan taşan, Türkçe dışı bir yabancı fonetiğe sahip sözcüklerin Kürtçe, Arapça, Süryanice, İbranice, Ermenice gibi dillerden hangisine ait olduğunu merak ediyordum. Burada bu kadim diller ile yabancı sözcüğünü yan yana getirmenin saçmalığını düşündüm. Güldüm kendime. Biraz da utandım. Bu toprakların asıl yabancıları ben, gerçek sahibi ise onlardı çünkü. Derinlere daldıkça çeşitliliğini, güzelliğini, zenginliğini gösteren bir deniz gibiydi Mardin. Farklı halklara, dillere, dinlere, inançlara, kültürlere, kimliklere yuva olmuş, hayat vermiş bir derya.

Barışçıl uyum ve ahenkli bir düzen kadar amansız kapışma ve sert çatışmaların da arenalarıdır uçsuz bucaksız deryalar. Biri ne düzeyde hayranlık ve hikmet uyandıracak özelliğe sahipse, diğeri de o düzeyde ürküntü veren ibretlik yönler barındırır. Sadece su altında geçerli değildi büyük balığın küçük balığı yeme güdüsü. Karada da vardı bu kıyıcılık. Yine de aralarında fark vardı tabii; biri yaşamı sürdürmeye dönük doğa yasasının gereği, öbürü ise yaşamı yok etmeyi amaçlayan acımasız bir insan yasasının işleyişiydi. Sahip olma ve hükmetme hastalığına yakalanmıştı insanoğlu. Tedavisi zor bir kudurganlığa saplanmıştı. Nesiller boyu bunu iyileştirip ondan kurtulmayı ya beceremedi

ya da istemedi. Halklar birbirini kırdı, din ve inanç adına en kanlı savaşlar yapıldı, binlerce yıllık diller yasaklanıp insanlığın ortak değeri sayılan nice büyük kültürler ortadan kaldırıldı. Atalarından kalan en değerli hazineyi, yüzyıllar içinde birikip şekillenen paha biçilmez kültürel ve tarihsel mirası yok edip ortadan kaldırdırken, sorumsuz ve savurgan mirasyedi bir evladın vurdum-duymazlığından, zavallı basitliğinden farksızdı koca insanlığın tutumu. İnsanlığa ait en hayırsızlar bu mirası çarçur edip yok edenlerin arasından çıktı. Yeni bir devir açılır, başka bir uygarlık yükselirken, eskiye ait devir ve uygarlıklardan kalan ne varsa keskin kılıçlar altında lime lime edilip doğrandı. Eskiye ait enkaz yığını üzerinde kuruldu yeni kentler; yeni yaşamlar toplu mezarlarda yarım kalmış ömürlerin, tuz buz edilmiş nice sevgilerin, düşlerin, düşüncelerin ahı üzerinde yeşertildi. Bundan ötürü daha doğarken bile kirlenmekten, lanetlenmekten kurtulamadı insanlığa ait çiçeği burnunda bu sözümona “yeni”. Bu açıdan balık habitatındaki döngüde görülen hakkaniyet ve adaletin bile çok daha gerisindeydi insanlığın bu sözde yenilik devinimleri. Birbirini toplu kıyımdan geçirmiyordu balıklar, ihtiyaçlarından fazlasını yemiyor, su altındaki deryada herkese, her şeye hükmetme arayışına girmiyorlardı.

Gelmeden, Mardin’le ilgili üstünkörü okuduğum bazı şeyler düşündürüyordu bunları bana. Sümer, Akad, Asur, Med, Pers uygarlıklarından geriye ne kalmıştı? Ya da Türk, Kürt, Arap, Ermeni, Süryani, İbrani, Êzidî halklarına ait olması gereken asgari insani ve vicdani hukuk ne düzeyde korunarak bugünlere taşınmıştı? Bütün iyi niyetime rağmen olumlu yanıtlara ulaşamıyordum. Kriterlerim, varlığını sürdürme ve kendini özgürce ifade etme üzerineydi. Sonuçta bu kültürlerle, her bir kimliğe karşı yaşadığım mahcubiyet yürek yaralayacak denli sancılıydı.

İçimi sıkıntı kaplamıştı. Bu sıkıntıyla ulaştım Eski Mardin denilen tarihi yerleşim yerine. Geride bıraktığım yeni kent merkezinden çok farklıydı burası. Dar sokaklarla çepeçevre sıralı taş yapı mimarisi, cenaze merasimine giderken geçtiğimiz yerleri andırıyordu. Belki de buralardaydı ayinin yapıldığı o mütevazı kilise. Bilemedim. Eski evler, konaklar, köşkler, hanlar, camiler, kiliseler, sinagoglar iç içeydi; buram buram tarih kokuyordu her bir mekan. Süslü dükkân vitrinleri bulunduğum yerin mimari-siyle görünür bir tezatlık içindeydi. Tarihi muhafaza içinde tasarlanmış, modern ürünlere ait bir sergiye benziyordu bu görüntü.

Kuyumcu dükkânlarının ağırlığı göze çarpıyordu. En büyük ilgi de onlaraydı zaten. Vitrinlerin önünde olduğu gibi dükkânların içinde de esnaf erbabını memnun edecek bir kalabalık görünüyordu. Bir süre oyalandım buralarda. Altına, gümüşe değmiş ince işçilikleri hayranlıkla izledim. Bir iki kuyumcuya girip yakından bakma gereği duydum. Satın almaktan çok merak gidermeye yönelikti incelemelerim. Az ötedeki bakırcı dükkânları, baharatçılar, kumaşçılar, aktarlar, antikacılar hoş bir ambiyans katmışlardı bu tarihi çarşıya. Güzel bir doku uyumu oluşmuştu aralarında.

Bu gezinin her açıdan bana iyi geldiğini, bedenimin, ruhumun üzerindeki ağırlığı hafiflettiğini görüyordum. Bundan ötürü, ortalığın yavaş yavaş kararmasına aldırış etmedim. Otele dönmek yerine yürüyüşü sürdürme isteğindeydim.

Tepeye doğru kıvrılarak uzanan şirin bir yol çarptı gözüme. Oraya yöneldim. Az önceki kalabalıktan sonra önüme çıkan bu tenhalık sükûnet ve huzur vaat ediyordu bana. Epey bir süre yokuşu tırmandım. İnsanlardan uzaklaştıkça, dışımdaki hengâmeden sıyrıldıkça, içimdeki dünyaya yürüyormuş gibi hissediyordum. Dışarıdaki telaşenin unutturduğu birçok şey aklıma gelmeye başladı. Abraham'ın vasiyetindeki giz, Süryani ilahile-

rindeki gizem, Linda'nın gözlerine saklanmış büyü gibi. Hesapta olmayan bu hususları anlamlandırmakta zorlanıyor, üstüme üstüme gelen garipliklerin gizini çözemiyordum.

Karanlığın çöküşüyle birlikte tepenin zirvesine ulaştım. Şehri yukarıdan gören meşhur kaleye varmıştım. Harap durumdaki kalıntılarla birlikte dimdik ayakta duran surları ayrıntılarıyla seçebiliyordum. Tenha yoldaki yalnızlığım sona ermişti burada. Surların üzerinde, aşağıdaki çimenlikte öbek öbek toplanmış insanlar vardı. Kimileri önlerindeki çilingir sofrasına dalmış, kimileri de aşağıda boylu boyunca uzanan şehri izlemeye koyulmuşlardı. Fısıltı sesleri, kahkahalar, ara ara yükselen sarhoş naraları, yol boyu baş başa kaldığım sessizliği çoktan alıp götürmüştü bile.

Şehri rahatça izleyebileceğim bir yer aradım. Buldum da. Diğer insanlardan uzakta, göğe doğru yükselen surun tepesinde oturuyordum artık. Mardin, bağrında taşıdığı bütün yalnızlık ve gösterişiyle ayaklanmanın altındaydı. Ucu bucağı olmayan bir karanlık içindeydim sanki. Kentin ışıkları bu karanlığın içinde küçücük sarı altınlar misali parlıyordu. Sonsuz karanlıkta ufacık görünen kenti sonra da kendi kapladığım bu küçücük alanı düşündüm. Kendi daracık dünyalarını gözlerinde büyüterek gerçek dünyanın yerine, ebedi bir yaşam döngüsünün merkezine koyan insanların durumu ne kadar acıklı ve gülünç görünüyordu bu şekilde düşününce... Aşağıda, kentte aitmiş gibi görünen şeylerin hiçbirisi orada yaşayan insanlarınmış gibi görünmüyordu gözüme. Daha büyük ve sonsuz bir varlığa, çoğunlukla kabul edilemediği gibi Tanrı'ya ait bir yer vardı sanki karşımda. Kentin parlayan ışıkları Onun hazinesinin küçücük bir parçasıydı. Tanrı'ya ait küçücük bir kuyumcu dükkânından farksızdı karanlığa serpiştirilmiş o sapsarı ve küçücük ışıltılar...

İçtiğim sigara sayısından geride bıraktığım zamanın uzunluğunu ölçebiliyordum. Zaman ilerliyor, karanlık koyulaşıyordu. Şimdi de tepemizde, o muazzam uzaklıktaki gökyüzünde altın ışıltılar saçan yıldızlar belirmişti. Aynı parlaklıktaki bir hilal nadide bir kolye başı gibi görünüyordu yıldızların arasında. Tanrıya ait iki hazinenin ortasında hissediyordum kendimi. Biri yerde, diğeri gökte belirmişti; iki küçük kuyumcu dükkânında geziniyordum sanki.

Bu duygulara pek alışık değildim doğrusu. Daha önce böyle şeyler hissetmiş miydim, hatırlamıyordum. Kadim medeniyetlerin diyarı aynı zamanda Tanrı'ya ait hazinelerin sergilendiği seçilmiş bir alandı sanki. Bu kentin tuhaf gizlerle insanı kendine bağladığına daha fazla inanmaya başlamıştım. Yaşama ve Tanrı'ya ait kim bilir daha ne hazinelerle karşılaşacaktım...

“İnan, kusura bakma diyor bizimkiler, taziye yoğunluğunu ancak atlatabildik.”

“Sorun olmadığını söylemiştim. Acele etmenize gerek yoktu zaten.”

“Sağ ol, o rahatlıkla davrandık biraz da. Artık işimize bakabiliriz.”

Yusuf geldiğinde kahvaltımı yapmış, nefis bir menengiç yudumluyordum lobide. Bir yandan da gazetelere göz gezdiriyordum. Dediğine bakılırsa üç gün boyunca Mardin'in her tarafından gelen insanları ağırlamış, her biriyle ayrı ayrı ilgilenmek durumunda kalmışlardı. Acıyı unutturan, yası ortaklaştıran paylaşımlarmış bunlar. Kimi geleneklerin iyi yönlerinden bahsediyordu Yusuf. Müdahil olmadan can kulağıyla dinlemeyi tercih ettim. “Yedi dilli, yedi dinli bir kenttir burası” diyordu Yusuf; bazı diller, bazı inançlar başlarına gelen felaketlere rağmen, unutturulmak istenen kültürel özelliklerini, varlığını sürdüren

diğer dillere, öteki inançlara aktararak yaşatmayı bir şekilde be-
cermişlerdi. Ortak geleneklerin benzeşen ritüellerin altında böyle
bir gerçeklik vardı. Konuşmasıyla ilgimi çekmeyi başarmıştı.
Eski Mardin'in taş duvarlarındaki harca karılan Ermeni ustaları-
nın terinden giriyor, Süryanicede, Kürtçede, hatta Arapçada ve
Türkçede bile varlığını sürdüren Aramca, İbranice kimi sözcük-
lerin yaşamsal direngenliğinden çıkıyordu. Söylediklerine bakı-
lırsa, Ermeni halkının Anadolu'dan neredeyse buharlaşıp yok ol-
ması o kültüre ait kadim bir damarın da bu topraklardan sökü-
lüp atılması anlamına gelmiyordu. Toprak, insan gibi vefasız de-
ğildi ve bağrına aldığı halklara, kültürlere, inançlara özgü değer-
lerin tohumunu akla hayale gelmeyecek yöntemlerle saklama-
sını biliyordu. Aramca ve İbranicedeki zengin mirasın, kendi
anadili olan Süryanice tarafından nasıl devralındığını açıkla-
maya çalışıyordu. Aynı toprakları paylaştıktan sonra, arada nesil
farkı olsa bile, böyle bir gelişme kaçınılmazdı ona göre. Bu iki
dili, kutsallık atfettiği kendi anadilinin atası sayıyordu.

Öğretmendi Yusuf. Mesleği, konuştuğu mevzularla ilgili bi-
limsel bir ciddiyet ve disipliner bir yöntemle hareket etmeyi öğ-
retmişti ona. Kulağa kitabi gelen birçok bilgiyi o kadar rahat ve
dolaysız anlatımla ifade ediyordu ki, muhatabının zihninde bun-
ların doğruluğuna dair en küçük bir tereddüt oluşmuyordu. An-
lattığı şeyler güvenilir bir kesinlik içeriyor gibiydi. Ayrıca kafası-
nın içi ansiklopedik kalıplarla doluydu. Bu özelliği sohbetimizi
bir diyalog olmaktan çıkarıyor, planlı, tek taraflı bir monoloğa
dönüştürüyordu sanki. Herhangi bir rahatsızlık duymuyordum
bu durumdan, aksine bunun işime yarayacağını bile düşünüyord-
um. Kadim medeniyetlere ait köklerin izlerini, onlarla ilgili ola-
rak merak edilen pek çok şeyi böylesine kalıpsal bilgilerle donan-
mış bir insandan dinlemek ilginçti.

Vasiyet gereği yapılması gereken kasa açma işinin bugün yapılabilceğini, Sara ile Linda'nın kendisinden haber beklediğini söyledi. Linda'nın ismi geçtiğinde serin bir yelin göğsümü yokladığını hissettim. Avukat Erol'a da haber verilmişti. Bürosunda hazır beklemekteymiş. Telefon edilmesi durumunda arabaya atlayıp eczaneye ulaşması on dakika dahi sürmezmiş.

"Sadece" diyordu Yusuf, "Gabriel durumu bilmiyor. Ona ulaşip konuşmam gerek."

Keşke buraya gelmeden ona uğramayı akıl edip durumu açıklığa kavuştursaymış. Bunu yapmamış olmasına içerliyordu. Sorun olmadığını, birlikte gidebileceğimizi söyledim, hem benim için de iyi olurdu. Yusuf'un anlattıklarından Gabriel'in yetkin bir din adamı olduğu anlaşılyordu. İki büyük kiliseden birinde rastlayabilirmişiz ona. Yusuf'a cenaze merasimi ile Süryani ilahilerinin üzerimde bıraktığı etkiden bahsettim. Memnun oldu. Rahatlamıştı. Oyalanma zamanı değildi artık. Gabriel'le görüşmek üzere yola çıkmamız gerekiyordu.

Otelin önüne park edilmişti araba. Güneşli, oldukça sıcak bir gün bekliyordu bizi. Neyse ki kliması çalışıyordu arabanın. Dışarıdaki anormal sıcaktan korunmak az buz bir iş değildi burada.

"Deyrul Zafaran Manastırı'na gidiyoruz" dedi Yusuf. "Orada bulamazsak Midyat'a, Deyrul Umur Manastırı'na gideceğiz" diye ekledi.

Körün istediği bir göz, Allah verdi iki göz, dedim içimden. Gabriel'e neden ulaşmamız gerektiğini sordum. "Vasiyet gereği" dedi Yusuf. Abraham, kasada Gabriel'e teslim edilmesi gereken emanetler olduğunu söylemiş, kasa açılırken onun bulunmasını özellikle istemiş. O olmadan kasanın açılmaması gerektiğini sıkıca tembihlemiş. İlk yapması gereken işi, ulaşılması gereken ilk kişiyi iskalamış olmasına hayıflanıyordu hâlâ. Taziye yorgunluğuna bağlıyordu bunu. Süryanilerde vasiyetin gerektirdiği şeyle-

rin, mevtaya ait her bir isteğin yerine getirilmesi her şeyden önemliymiş. Bu sorumluluğun gereğini eksiksiz yapmanın derindeydi Yusuf.

Taş evlerin arasında usul usul ilerliyordu arabamız. Yine daracak sokaklar, yine yollarda çocuk kalabalıkları. Sormama gerek bırakmadan Deyrul Zafaran'dan bahsetmeye başladı mihmandarım. Zihnine sığdırdığı ansiklopedinin ilgili sayfalarını açıp okuyormuş gibi bir görüntüsü vardı. Hristiyan manastırın olarak kullanılma tarihi yaklaşık bin altı yüz yıl öncesine dayanıyormuş. Öncesinde Romalılar tarafından kale olarak kullanılmış. Romalılar ile Persler arasındaki savaş döneminde buraya Süryaniler getirtilip yerleştirilmiş. Zaten manastır olarak kullanılması da Romalılara ait bu dönemlere denk gelmekteymiş. O zamandan beri Süryaniler için en önemli dini merkezlerden biri olmuş manastır. Öyle ilgi çekici bir şekilde anlatıyordu ki, bütün dikkatimi konuştukları üzerine yoğunlaştırmak zorunda kalıyordum. Manastırın içinde, tarihi milattan dört bin yıl öncesine kadar giden bölümler de varmış. Bu bölümler binlerce yıl Güneş Tapınağı olarak kullanılmış. İnsanların güneşe taptığı dönemlere kadar uzandığı için, bilinen en eski ibadethanelerden biriymiş. Eski dinsel öğreti ve ibadetlere ev sahipliği yapan bu bölüm hâlâ dimdik ayaktaymış. "İşin ilginç" diyordu Yusuf, "Güneş Tapınağını oluşturan duvarlarda harç dahi kullanılmamış." Büyük kaya blokların harç kullanılmadan, ilkel kilit metotlarıyla bir araya getirilmiş olması, varlığını bugüne dek sürdürmüş olması, ona göre gerçek bir mucizeydi. Merakım artmıştı, heyecan içindeydim.

Çok geçmedi, yokuş yukarı tırmanan arabadan manastırın çevresindeki büyük bahçe duvarları görünmeye başladı. Az sonra da manastıra ait binalar görüldü. İbadethaneden çok kartal yuvasına uygun yerler diye düşündüm.

Nihayet ulaştık kutsal kaleye. Arabadan indiğimizde tünel ağzını kapatıyormuş izlenimi veren dev bir bahçe kapısının

önündeydik artık. Kapıyı açıp içeri girmekte zorlanmadık. Yusuf hâkimdi her şeye. Dış avluyu geçip iç avluya vardık. Duvar ve kapılarla birbirinden ayrılmıştı bu iki avlu. Birkaç katlı tarihi taş binalar hemen karşımızdaydı. Muhteşem mimariye, Süryani halkının el ustalığını gösteren ince taş işçiliğine hayran kalmamak elde değildi. Binaları avluya bağlayan merdiven basamakları bile nasibini almıştı bu hünerli ince işçilikten. Ne bir eksik ne bir fazla, yerli yerinde görünen mimari yapıya ait her şey, manastıra, elle çizilmiş bir resim görüntüsü vermekteydi. Toprak üstüne kurulu gerçek yapılardan çok kâğıt üstüne çizili sanal minyatürlerle karşı karşıyaydık sanki.

“Ermeni ustaları gibi” diyordu Yusuf, “Süryani ustaları da tarihe geçecek kalıcı imzaları taşların üzerine kazımayla seçti.”

Avlunun ortasına dikilmiş, eliyle her bir yapıyı tek tek gösteriyordu Yusuf. “Şu gördüğün kilise,” diyordu, “burası misafirhane, mutfak ve yemekhane de az ötede.”

Toplantı salonlarından kütüphaneye kadar detaylı bilgiler verdi o kısacık sürede. Küçük bir kasaba manastırının içine sığdırılmıştı sanki. Hangi yöne dönsen pencere görüyordum. Yüzlerce. Avluya bakıyorlardı. Tarihin gözlerine benzettim onları; tarihin bakışları üzerimize çevrilmiş gibiydi. Etkilenmemek elde değildi. Bana öyle geliyordu ki salt bu pencerelerin içine, yani tarihin bu yaşlı gözlerine bakarak bile binlerce yıllık bir ruhun yoğunluğu hissedilebilirdi. Her bir pencere, çağrıştırdıkları ruh sayesinde, muhatabını kendine çekip tarihsel bir yolculuğa davet etmekteydi.

Çok geçmeden siyah giysileri içinde yaşlıca iki papaz geldi yanımıza. Selamlaştık. Yusuf’la tanışıyorlardı zaten. Ben de oracıkta tanıtıldım. Güleç, nurani yüzleri, kırılmış uzun sakalları birbirine benziyordu. Kısa boyluydular. Gabriel’i sordu Yusuf. Süryani dilinde bir şeyler anlattı. Konuşmaların bu kısmını

anlamıyordum. Ancak tavırlara, hal hareketlere bakarak Gabriel'in burada bulunmadığını anladım. Çok geçmeden Yusuf da teyit etti bunu. Manastırı gezme konusunda istekliydim, isteğimi bildirdim. Memnun kaldılar. Zaten içecek bir şeyler ısmarlama-dan bırakmayacaklarını söylediler. Taş binalardan birine girdik, mütevazı bir odada çay ve soğuk su içtik. İkram faslı bittiğinde papazlardan biri rehberlik etti bize. Birbirine benziyordu gezdiğimiz yerler.

Yeni temizlenmiş kiliseye geçtik. Cenaze merasiminin yapıldığı o küçük kilise gibi gösterişten uzak, sade bir yapıya sahipti. Duvar ve tavanlara kazınmış İsa Mesih'e, Meryem Ana'ya, havarilere ait resimler ve ikonalar burada da göze çarpıyordu. Manastırın yüksek tavanları insanı hayrete düşürüyordu. Şundan emindim artık: Muazzam bir fedakârlık ve adanmışlığın eseri-ydi bu yapılar. Kim bilir tamamlanmaları ne kadar sürmüş, kaç neslin teri ile sulanmıştı bu dinsel ve sanatsal harikalar? Kanımca, bu teri akıtan işçilerden hiçbiri bir insanın mülk edineceği bir yapı için böylesi bir fedakârlık ve adanmışlığı göstermezdi. Ancak Tanrı'ya ait bir ev bu düzeydeki emek, beceri ve hüneri hak ederdi. Hayranlıkla baktığımız her şey aslında Tanrı'ya duyulan inancın büyüklüğünü göstermekteydi. Tanrı sevgisinin fışkırdığı pınarlardan dökülmüştü sanki işçilerin teri. Yumuşak bir kumaşı nakşeder gibi sert taşları işleyen, onları oyup yontan usta eller, kana karışmış ateşli bir inanç olmasa, bu derecedeki gücü başka nereden edinebilirdi ki? Eldeki çekici, eğeyi, törpüyü kıvama getiren, bir anlamda bileyen asıl şey bana göre kalpten fışkırıp damarlara akan bu ateş selinden, bu görünmez cevherden başka bir şey değildi. Bu yüzden olacak, rehberliğimizi yapan aydınlık yüzlü ruhban, gezdiğimiz yerdeki taş duvarları, çoğu kez bir çocuğun başını okşar gibi okşamaktan geri durmuyordu. Karanlık bir mahzene götürdü bizi. Dev bir mağaradan farksızdı görün-

tüsü. Dediğine göre burası kıyııcı saldırıların, dinsel baskıların yoğunlaştığı dönemlerde atalarının sığınak olarak kullandıkları bir yerdi. İçerinin aksine buradaki tavan öyle alçaktı ki ancak iki büklüm bir vaziyette dolaşabildik. Katliamlardan korunmak, din değiştirme zorbalığından kaçınmak için insanların belki de yıllarca böylesi yerlerde yaşamak zorunda kalmaları ne utanılası bir gerçektir.

Sığıntıdan döndüğümüzde aklımda bunlar vardı. Bu düşüncelerden sıyrılmamı güleç ruhbanın paylaştığı yeni bilgiler sağladı. Bazı duvarların içinde, üzeri kapatılmış pencere ya da kapı izlenimi veren görüntüleri sorunca verdi bu bilgileri. Dediğine göre, bu yapıların her biri gerçekte birer mezardır. Bölgede yaşamış, hayatını Tanrı yoluna adanmış azizlere ait mezarlardı bunlar. Ürperti veren bir durumdu, gotik bir romanın sayfaları arasında geziniyor hissine kapılmıştım. Nedenini sordum bunun. Sakince anlattı rehber ruhban. Süryani inancına göre sadece azizlere özgü bir durummuş bu. Bu payeye erişmiş bir din adamı öldükten sonra, statüsünün gerektirdiği kıyafetle bir sandalyeye oturulur, manastırın önceden hazırlanmış bölümünde yüzleri doğuya gelecek şekilde defnedilirmiş. Diğer Süryaniler gibi normal bir mezarlık yerine bu şekilde gömülmelerinin gerekçesi şuydu: Mesih'i beklemek! Mesih'in ikinci gelişi doğudan olacak ve o geldiğinde bu azizler bulundukları yerlerden doğrularak onu karşılayacaklardı. Üzerlerinde kıyafetleriyle, oturur vaziyette, hazır nazır bir şekilde doğuyu gözlemeleri Tanrısal yoldaki görevlerinin öldükten sonra da devam ettiğini göstermekteydi. Sayfaları arasında gezindiğim gotik romanın sonu belliydi yani. Gömütleri kapatan taşlarda eski alfabeye yazılmış kimi yazılar ile benzersiz özellikteki desenlerden oluşan motifler dikkat çekiyordu. Bu yazıları ve motifleri incelerken romanın örgüsünü çözecek şifrelerin izini sürüyormuş duygusuna kapıldım.

Manastır içindeki son ziyaret yerimiz bilinen en eski ibadetle-
rin yapıldığı Güneş Tapınağıydı. Küçük bir pencere içerdeki
karanlıkta bekleyen çocuklarına, asırlar boyu güneşin babacan
yüzünü ve hayati özellikteki Tanrısal gücünü göstermişti. Bin-
lerce yıl, milyonlarca insan bu pencere sayesinde ışığın gücünü
keşfetmiş, dünyevi kötülüklerin karanlığına karşı ruhlarını bu
yolla aydınlatmayı yeğlemişti. Güneşin gönderdiği ışınlarla
kendi içsel ışığını birleştirmekti yaptıkları.

Tarihi ve mistik öğelerden etkilenmemek mümkün değildi.
İmkân olsa saatlerce burada kalıp derin düşüncelere dalmak is-
terdim. Ancak vakit dardı. Tadına daha doymamışken sonlan-
dırdık manastırdaki gezimizi. Bahçeye çıktık. Buradan bakınca
kent merkezi ile uçsuz bucaksız Mardin ovası ayaklanmızın al-
tındaydı sanki. Bulunduğumuz yükseklik Tanrı'ya daha yakın-
mış gibi bir his uyandırıyor. İçeride yaptığımız gezinin etkisi
hâlâ üzerimizdeydi. Dışarıda da bir süre sürdürdük geziyi. Bu-
rada doğal güzellikler ön plana çıkmıştı. Manastırın ön ve yan
tarafındaki geniş arazilerde yemyeşil, verimli bağ bahçeler göze
çarpiyordu. Envai çeşit meyveyle dolu ağaçlar, sarmaşıklar, çalı-
lıklar bu mesafeden dahi seçilebiliyordu. Sanki manastır kutsal
bir pınar olmuş, civardaki bağlara, bahçelere, otlaklara, çimenlik-
lere bereket taşımıştı. Uzaktaki uçsuz bucaksız ova; buğday ba-
şakları, pamuk kozalakları, fidelerde asılı sebzeler, bin bir renkli
çiçek ve otlarla bezeli el dokuması bir halı izlenimi veriyordu.
Tanrı tarafından boylu boyunca manastırın önüne serilmiş bir
halı. Manastırın arka tarafında ise kocaman, dev kayalarla dolu
tepelik alanlar görünüyordu. Güvenliği sağlayan muhafızlara
benzettim kayaların görüntüsünü. Ön yüzü süslemeye, arka
yüzü güvenliğe ayıran bir el yapmıştı sanki. Göge doğru yükse-
len manastıra ait uzun kulenin görüntüsü Tanrı'yı işaret eden bir
parmağı andırıyordu. Ucunda kocaman bir haç vardı bu parma-

ğın. Yaşına rağmen yorgun görünmüyordu kule. Dik ve mağrur bir havası vardı.

Ayrılık vakti geldiğinde rehber ruhbarımız aynı sıcaklık ve güler yüzle yolculadı bizi. Muazzam bir deneyimdi. Şimdi istikamet Midyat'tı. Bakımlı bir asfaltta yol alıyordu arabamız. Kızgın güneş, asfalt ziftini kaynatmış, simsiyah yolun üzerine parlak bir cila çekmiş gibiydi. Kıvrıla kıvrıla önümüzde uzanan yolun bu görüntüsü, yerde sürünmekte olan dev bir kara yılanı andırıyordu.

Konuşma sırası bana geçmişti. Gördüğüm konukseverlik ve manastırın üzerimde yarattığı etkiyi anlatırken vardık Midyat'a. Konuşmaya kendimi fena kaptırmışım, çünkü Midyat'a ne ara vardığımızı bile fark etmemiştim. Yol boyu, manastır gezintisi devam ediyormuş gibi hissettim. Oraya takılı kalmıştım sanki.

İlçe merkezine vardığımızda toparlanıp dışarıyı izlemeye koyuldum. Tarihi doku ve taş yapılar eski Mardin'de karşılaştıklarından farksızdı. Sadece daha tenhaydı burası, caddelerde, sokaklarda daha az insan vardı. Çok geçmeden Deyrul Umur Manastırı'na vardık. Burası da tümüyle Deyrul Zafaran'ı andırıyordu. Mimarisi diğer manastıra oldukça benzerdi. Ama göze çarpan farkı, bu manastırın düzlük bir alanda kurulmuş olmasıydı. Koruma güdüsünü anımsatan kartal yuvasını değil, barışçıl huzuru anlatan bir güvercin barınağını andırıyordu buradaki manastırın görüntüsü. Yusuf'un dediğine göre tarihi de Deyrul Zafaran kadar eski değilmiş. Eski değil derken, manastırın bin altı yüz yıllık geçmişinden bahsediyordu aslında. Bu yaştaki bir tapınağın genç sayılabilmesi için o inancın köklerinin ne kadar geriye gitmesi gerektiğini düşündüm. Olguya nereden bakıldığıyla ilgiliydi bu. Güncel bakışla tarihin gözü arasında yüzyıllık fark ya da çelişkilerin oluşması düşünce akışının doğası gereği idi. Manastırın yaşında olduğu gibi şimdinin gözüne eski, yaşlı, kadim görünen pek çok şey, geçmişin görmüş geçirmiş,

adeta bir hafıza yuvasından bakarak gören gözüne pekâlâ yeni, genç ve taze görünebilirdi.

Kapıda genç bir diyakozla karşılaştık. Emmanuel'di ismi. Durumu anlattı Yusuf. Fazla oyalanmadan doğruca Gabriel'e götürdü bizi genç adam. Tarihi koridorlardan birinin başında kendinden yaşça bir hayli küçük ruhban adaylarına bir şeyler anlatıyordu Gabriel. Emmanuel, dersin yeni bittiğini, ancak genç adayların mola esnasında bile Gabriel'e rahat vermediğini söyledi. Yanlarına varmamız uzun sürmedi.

Gabriel'le tanıştığımız esnada etrafındaki kalabalık kendiliğinden dağılıverdi. Yusuf'a cenaze ve taziye işleri ile ilgili birkaç soru sordu hemen oracıkta. Sonra da koridorun sonundaki odalardan birine yollandık. Siyah cüppeli, uzun beyaz sakallı, olgun yüzlü Gabriel ağırbaşlı, oturaklı tavırlarıyla da güven veren bir görünüşe sahipti. Sırtındaki kambur taşımak zorunda kaldığı yükün ağırlığını düşündürüyordu insana. Sakin bir konuşma tarzı vardı. Dediğine göre, birazdan Metropolit gelecekmiş manastıra. Onu karşılaması gerekiyormuş. Bu nedenle oyalanmadan konuya girdi Yusuf. Durumu anlattı. Kasa'nın açılışına ne zaman nezaret edebileceğini sordu. "En erken yarın olur" dedi Gabriel. Bugün mümkün değilmiş. Yer ve zaman konusunda Yusuf'la bir şeyler konuştular. İşimiz bitince Gabriel'in yoğun mesaisini düşünerek müsaade istedik. Manastırın içindeki küçük bir gezinin rehberliğini ve arabamıza kadar bize refakat etme işini yeniden Emmanuel üstlendi. Vedalaşma faslımız bir öncekinden aşağı kalmayan bir sıcaklıkla gerçekleşti.

Nihayet Mardin Devlet Hastanesi civarındaki eczaneler sokağında, soluk tabelasında Şifa Eczanesi yazan işyerinde buluştuk. Yusuf ile Avukat Erol erkenden almışlardı beni. Eczaneye girince garip bir duyguya kapıldım. Bu emektar dükkânın üzerimde çok hakkı vardı. Yıllardır bütün geçimimi burası sağlamıştı. Zorunlu ziyaretim geçmişe dair kayıtsızlığımı, duyarsızlığımı, vefasızlı-

ğımı yüzüme çarpıyordu. Bir gün bile olsun merak edip gelmemiş, bu eski dükkân ile emektar Abraham'a gönülden bir teşekkür etmemiştim. Bunu yapmak için Abraham'ın ölmesi, ölürlen ısrarla beni buraya çağırması gerekiyormuş. Ayıplıyordum kendimi.

Öte yandan, konuyla ilgili sorular uğuldayıp duruyordu kafamda. Abraham'ın ısrarının nedeni neydi, burada bulunmamın asıl gerekçesi ne olabilirdi? Sıradan bir ticari paylaşımın ötesinde Abraham'ın bana iletilmesini istediğı bir şey mi vardı? Aramızda ne gibi bir sır olabilirdi ki? Aklıma en ufak bir şey gelmiyordu.

Birer kahve söyledi Yusuf. Tezgâha bakan çırak dışında diğer çalışanların tümüne bugün için izin verilmişti. Bu çırak da iş görmekten çok bizim ihtiyaçlarımızla ilgileniyor, müşterileri çoğunlukla diğer eczanelere yönlendiriyordu. İlaç dolu rafların arkasında yer alan küçük bir büroda rahatsız edilmeden çalışabilirdik böylece. Eczane işleriyle ilgili bir şeyler anlattı Yusuf. Kahveler bitmek üzereyken Gabriel geldi. Ona da kahve söylendi. Çok geçmeden aileyi temsilen Sara ve Linda göründüler kapıda. Ekip hazırda ve kasa açılmayı bekliyordu artık.

Birkaç kez kaçamak bakışlarla Linda'yı süzdüm. Üzgün ve yorgun görünüyordu. Bir kez bile cenazedeki gibi bakışlarımız birleşmedi. İlgisizdi. Kendi acısına, acılı dünyasına gömülmüş gibiydi. "Tanrının izniyle başlayabiliriz işimize" dedi Gabriel. Onay aldı. Süryanice ettiği dualar birkaç dakika sürdü. Dua bitince bir baş hareketiyle Yusuf'a kasanın artık açılabileceğini bildirdi.

Kasa açıldı, içinde ne var ne yok her şey masanın üzerine kondu. Sonra da iyice kontrol edildi. Boştu artık kasa. Masanın üzeri banknotlar ve birtakım mücevherlerle dolmuştu. Bunların arasında farklı boyutlardaki zarflar ve katlı halde öylece duran bazı kâğıtlar seçiliyordu. Zarfları ve kâğıtları bir kenara ayırdı

Gabriel. Önce paraların ve mücevherlerin sayılmasını istedi. Yusuf ile Erol giriştiler bu işe. Söylenen rakamları bizzat kendisi kayda alıyordu. Sara ve Linda ile birlikte bir kenarda sessizce izliyorduk olan biteni. Dikkatli ve hummalı bir çalışmaydı. Epey zaman aldı. Sayım bitti. Miktarı dair Abraham'ın bıraktığı not ile Gabriel'in tuttuğu kayıt karşılaştırıldı. Uyuşuyordu hesap. Sara da onayladı.

Dediğine göre, Abraham kasadaki bu orta ölçekli servetin detaylarını kuruşu kuruşuna, gramı gramına Sara'yla paylaşmıştı. Nasıl pay edileceğini de izah etmişti. Abisi Samuel'in ailesine verilecekmiş yarısı, geri kalan yarısı da Sara ve çocuklara kalacaktı. Sormam üzerine Abraham'ın abisinin uzun yıllar önce İsveç'e yerleştiğini, yaklaşık iki yıl önce geçirdiği bir kalp krizi sonucu orada yaşamını yitirdiğini söyledi Yusuf. İsveçli eşi ve iki çocuğu en son Samuel'in cenazesinde gelmişler Mardin'e. Definden sonra da dönüp oradaki yaşamlarına devam etmişler. Eşi bu sıralar rahatsızlanmış ve ağır bir kemoterapi tedavisi görmeye başlamış. O nedenle çocuklar da annelerini bırakıp gelememişler cenazeye. Yusuf'un dediğine göre miras kavgasına girmekten uzak, hali vakti yerinde, iyi işlerde çalışan bilinçli çocuklarmış. Zaten kendilerine düşen payın tümünü Süryani cemaatinin hizmetinde kullanılmak üzere kiliseye bağışlamak istediklerini söylemişler. Bu iş de Gabriel'e emanetti.

Para ve mücevherlerin taksimatı Avukat Erol'un getirdiği iki çantanın doldurulmasıyla sona erdi. Çantaların biri Gabriel'in, öbürü de ona yakın oturan Sara'nın önüne bırakıldı. Masa üzerindeki kalabalığın erimesine bakılırsa işin çoğu bitmiş gibiydi. Çünkü masada Gabriel'in bir kenara yığıldığı zarf ve kâğıtlardan başka bir şey kalmamıştı. Bir meşrubat ve ihtiyaç arası önerdi Yusuf. Kapalı ve sıcak büro ortamında reddedilemez bir teklifti bu. Çırak çağrıldı, meşrubatlar söylendi.

Yusuf ve Erol'la birlikte fırsattan istifade eczane önüne çıktık. Soğuk ikramları yudumlariken birer de sigara yaktık. İyi gelmişti bu ara. Sonra yeniden işe koyulduk. Katlı kâğıtların ve zarfların açılarak okunmasına başlandı. Yine Yusuf vardı başrolde. İlk birkaç not yine mal mülk paylaşımı ve bazı arsaların, gayrimenkullerin bilgisine dairdi. İyice sıkılmışım bu işten. Öyle ki az ötemde oturan Linda'ya bile kayıtsızdım artık. Burada ne işim vardı, bu aile içi meselelere ne diye dâhil edilmişim? Kendimi sorguluyor, mahrem alana sızmış bir fazlalık gibi hissediyordum. Yusuf'un sarı saman kâğıdı eski bir zarfı açmasıyla şöyle bir silkindim.

Zarftan çıkan şey benimle birlikte herkesin dikkatini çekti. Bazı yerleri yırtılmış, bazı yerleri de şeffaf para bandı ile yapıştırılmış eski püskü bir evraka benziyordu. Masaya serdi onu Yusuf. Eski bir haritayı andırıyordu. Biraz inceleyince onun, üzerinde eski yazıların, çözülmesi zor işaretlerin bulunduğu bir harita olduğundan emin olduk. Yine de ne anlama geldiğini bilmiyorduk, yorum yapmak yerine sessizce incelemeyi sürdürdük. Bize uymayan tek kişi Gabriel'di. Tavırları, hareketleri değişmişti. Yerinde duramıyordu adeta. Küçücük büro içinde gezindi bir süre. Sonra yeniden masanın başına döndü. Bu sefer adeta iki büküm olmuş, gözleriyle harita arasındaki mesafeyi birkaç santime kadar indirmişti. Etrafındaki şeylere kayıtsızdı artık. Heyecanı dışa yansıyordu. Haritayı yoklayan elleri titriyor, belli belirsiz ve boğuk bir sesle Yusuf'a sorular soruyordu. Gözleri sağa sola hareketleniyor, parlıyor, sonra yine masa başındaki aynı noktaya odaklanıyordu. Fazla eğildiğinde sırtındaki kambur iki kat büyümüş gibi görünüyordu. Uzun beyaz sakalları handiyse üzerindeki tozları temizlercesine eski haritanın üzerinde geziniyordu.

“Zarfa bak” dedi Yusuf'a. “Başka bir not var mı orada?”

Zarfı yeniden yokladı Yusuf. İçinden küçük bir not kâğıdı çıkardı. Sessizce okudu. Süryaniceydi not, bir şey anlamadım.

Görünüşe bakılırsa Gabriel dışında kimse de bir şey anlamamıştı. Titreyen sesiyle yaşlı adam ağzında bir şeyler geveledi. Anlamak zordu. Ancak mırıldanmalarının bitmesine yakın çıkan son cümlesi oldukça anlaşılırdı.

“Metropolit’e gidecek bu emanet.”

Küçük nota göre bu sonuca varmıştı. Peş peşe sorulan soruları geçiştirmek istediği belliydi. Bir süre sonra artık soru istemediğini söyledi. Konu hakkında kimseyle bir şey paylaşılmamasını özellikle tembihledi. Metropolit başkanlığındaki konsüller durumu değerlendirdikten sonra bir şeyler söyleyebilirdi. Kendilerine sonradan bilgi verileceğine dair haziruna söz verdi. Az önce heyecandan elleri ve sesi titreyen yaşlı papaz biraz yatışmış, kendinden beklenmeyecek bir hızla toparlanmıştı. Baştaki soğukkanlılığına kavuşmuş halde sandalyesine tekrar oturdu. Belki de zoraki bir çabayla öyle görünmek istiyordu.

“Evet” dedi Yusuf’a, “diğerlerini de okuyabilirsin, bitirelim işimizi...”

Gabriel’in tavırları her birimizi silkelemişti sanki. Yine de meseleyi anlamlandıramadığımızdan olacak, narkozdan çıkınca sersemleşmiş bir halde etrafı inceleyen hastalara benziyorduk. Okumayı sürdürdü Yusuf. Peş peşe okunan birkaç kâğıtta kayda değer bir şey yoktu. Hemen sonrasında okuduğu bir not ise beni az önce Gabriel’in yaşadığı duruma soktu adeta. Ne kısa ne de uzun sayılan bir metindi okuduğu. İsmimin geçmesiyle derin bir sessizlik oluşmuş, okunan cümleler pür dikkat dinlenir olmuştu.

“Sevgili ortağımız İnan Bey’e,” diye başlıyordu bırakılan not ve şöyle devam ediyordu: “Eczanenin akıbeti ile ilgili son kararı size bırakıyorum. Ne de olsa onu var eden ve işleten lisansın sahibi sizsiniz. Ailem vereceğiniz her türlü karara saygı duyacak ve gereğini yerine getirecektir.”

Bu esnada Linda’yla ilk kez göz göze geldik. Ancak hızla kaçırıldı bakışlarını. Buna rağmen ilk seferdeki gibi o kısacık sürede

içimde volkanik bir hareketlenme başlamışçasına kızgın bir sıcaklık hissetim. Neyse ki okumayı sürdürdü Yusuf; onu can kulağıyla dinlemem gerekiyordu.

“Bu saatten sonra eczanenin yarı ortağı olduğunuzu bilmenizi isterim.”

Şaşkınlığım iyiden iyiye arttı, yarı yarıya ortaklık nereden çıktı şimdi? Devam etti Yusuf:

“Bugüne dek size gönderdiğimiz paranın hak ettiğiniz kazan-
cın dörtte birine denk geldiğini bilmeniz lazım. Kalan kısmı tasarruf tedbiri olarak tutup eczaneden hisse payına çevirmek bizim değil, sevgili babaannenizin tercihiydi. Onun ricasıyla böyle bir yola başvurduk, kendisine verilen söz gereğince de bu konuda size herhangi bir şeyden söz etmedik. Bundan sonra öğreneceğiniz şeyler de yine babaannenizin size duyduğu sevgi ve koruma isteği doğrultusunda açıklanmak için bugünü bekledi. Kaygılarını, amaç ve taleplerini anlaşılır bulduğumuz için kararlarını o zaman yadırgamadık, sorgulamadık. Sizin de yadırgamayacağınızı umuyorum. Neticede her şey sizin iyiliğiniz içindi. Sizi korumaya yönelikti. Artık zamanı geldi. Sevgili İnan Bey, siz bize sevgili Janet’imizin emanetisiniz ve çok kıymetlisiniz.”

Doğrusu artık bir şey anlamıyor, okuma işi bitse de birileri bana bu karmaşayı izah etse diye bekliyordum. Babaannemle bu insanların nasıl bir ilişkisi vardı, bu ilişki benden ne diye saklanmıştı? Buradaki miras kasasının çözümüyle özel yaşamımın ne alakası olabilirdi? Janet kimdi, niye onun emanetiydim, benimle alakası neydi? Hiçbir şey anlamıyordum.

“Aklınız karışmasın İnan Bey. Yakın arkadaşım, aile dostumuz, kuyumcu İlyas Bey’in bir kahvesini için. O size her şeyi anlatacaktır” diyordu Abraham. “Eczane işine dönersek, satmak veya devam etmek elinizde. Tekrar edeyim ki, artık yarı pay sahibisiniz. Ailemle birlikte kararnızı verirsiniz. Bugün sizi epey

şaşırttığım, kim bilir belki bir o kadar da sarstığım için beni affedin lütfen. Hakkınızı helal edin. Unutmayın ki tercih ve irade bana ait değildi. Yaşadıklarınızdan ötürü Tanrı'nın huzurunda mahcup duruma düşmemek en büyük dileğimdir. Gönül enginliğinizi esirgemezseniz sevinirim."

Okuma işi bittiğinde neye uğradığımı şaşırmıştım. Az önce Gabriel'de gördüğüm tuhaflıklar şimdi bana geçmişti. Bütün gözler üzerimdeydi. Sessizliği bozan Gabriel oldu. Konuşurken bir yandan da baştan aşağı beni süzüyordu. Bakışlarında sıcak bir sevgi, hatta hissedilir bir şefkat duygusunun öne çıktığını kolayca seçebiliyordum.

"İsterseniz şöyle yapalım" dedi. "Bugün yeterince yorulduk. Yarın İnan oğlumuzla İlyas'ın kahvesini içmeye gider, geri kalan şeyleri de orada öğreniriz." Sara'ya dönerek, "Akşam da size uğrar, eczane işini orada netleştireceğim" dedi. Sara memnuniyetini ifade ederken, az önce Gabriel'de rastladığıma benzer bakışlarla beni süzüyor, büyük bir nezaketle evine davet ediyordu. Sanırım, en iyi çözüm buydu. Hepimizin biraz düşünmeye, taşları yerine oturtmak üzere bazı şeyleri netleştirmeye ihtiyacı vardı.

"O zaman yolcu yolunda gerek" diyerek ilk kalkan Gabriel oldu. "Metropolite götürün beni" dedi Yusuf'a.

Bağış paralarının olduğu çanta ile haritanın bulunduğu sarı zarfı sımsıkı tutuyordu ellerinde. Vedalaşma esnasında yemek teklifi Yusuf'la Erol'dan geldi. Reddetmek için herkesin farklı bir gerekçesi vardı.

Tek isteğim otele dönüp biraz dinlenmek ve düşünmektir. Tren çarpmış gibi hissediyordum kendimi. Öyle ki az önceki mevzularla ilgili yeni tek bir kelime dahi çıkmadı ağzımdan. Bir şey sorsam yanıtsız kalacağını kestirebiliyor, bu konuda oradakilerin durumunun da benden farksız olduğunu tahmin edebiliyordum. Bu arada Linda'yla da tokalaşıp vedalaştık. Kafa

dağrıklığından olsa gerek bu temastan zerre kadar etkilenmedim. Yas merasiminde dahi kabaran duygularım uysal bir donukluğa bürünmüş, adeta derin bir uyku içine sürüklenmişti.

Gabriel'i Metropolit'e götürecek araba ufak bir rota değişikliğiyle otele bıraktı beni. Yarın sabah on bir için sözleştik. Aynı yerden alınacak ve Gabriel'le birlikte kuyumcu İlyas'a götürülecektik.

"Kusura bakmayın İnan Bey, epey beklettim sizi."

"Önemli değil, kafamdaki soruları yanıtlayın yeter ki."

"Gabriel'i bekleyelim bence, geleceğini söyledi. Ne içeriz bu arada?"

"Kahve ve su, mümkünse kahve sade olursa..."

"Yusuf'çuğum sana?"

"Aynısından İlyas Amca."

"Emrîr! Oğlum, buraya üç kahve, üç su söyle. Tezgâha da bir süre göz kulak ol."

"Merak etme baba, bende. Hah, Gabriel Amca da geldi."

O sabah Gabriel'le birlikte gelecektik buraya. Son anda işi uzadığı için bana Yusuf'u göndertmiş, arkadan yetişeceğini söylemişti. Gümüş ve altın takıların göz kamaştırdığı tarihi bir kuyumcu dükkânundaydık. Eski Mardin çarşısının içindeydi. Yusuf'un tanıştırdığı İlyas Bey, işten başını kaldıramamanın mahcubiyetiyle birkaç kez özür dilemek zorunda kaldı. Çünkü geldiğimizde kalabalık bir turist kafilesi vardı dükkânda. Vitrinde ve masa camının altında gördükleri her takıyı, alacakmışçasına ıstahla ve uzun uzun inceliyorlardı. Meraklı ve paralı bir Alman kafilesiydi bu, rehber tarafından Almancaya çevrilen her cümleyi can kulağıyla dinliyorlardı. İlyas Bey'le rehber arasında Türkçe kurulan köprü, hızlı bir tercüme sayesinde kafilenin bilgilenmesine fazlasıyla yetiyordu. Uzun boylu, kır saçlı, düzgün tıraşlı, elli-elli beş yaşlarında, filinta gibi bir adamdı İlyas Bey. Olgun

tavırları, sakın konuşması, ağırbaşlılığı belli ki rehber ve kabile üzerinde güven uyandırmıştı.

“Telkâri zanaatıdır, bizim işçiliğimiz” diyor, acele etmeksizin rehberin çevirmesini bekliyordu. “Altını, gümüşü tel haline getirip, öyle işleriz. Lehim yoktur bizim sanatımızda, kendine has bir kaynakla gümüş-baraks karışımıyla birleştiririz takılanımızın parçalarını. Her bir motif için aynı emeği, aynı sabrı harcarız.”

Kafiledaki kişiler kâh ellerine aldıkları bilezik, yüzük ve küpeleri deneyip aynaya koyuyor, kâh taktıkları bir kolyenin nasıl durduğunu, göründüğünü yanındakilere soruyorlardı. Bilgilen-dirmeye devam ediyordu İlyas Bey:

“Telkâri sanatının ana vatanıdır Mezopotamya ve o sanatsal yaratının kaynağıdır Süryani ustaları...”

Dediğine bakılırsa Mezopotamya’da Süryani ustaların elle-rinden doğan bu nadide sanat, sonradan taşınmış Anadolu’ya, Avrupa’ya, Uzak Doğu’ya. İlyas Bey’i dinlemek iyi gelmişti bana, kafamı dağıtmıştı az da olsa. Dün gecedен kalma uykusuz-luk ve yorgunluğun tesiri kınılmıştı şimdi. Kabile dışında da dükkâna tek tük girenler oluyor, oğlu ile birlikte İlyas Bey her biriyle ayrı ayrı ilgilenmeye çalışıyordu. Saygıyı hak eden bir ça-lışma düzeni ve disiplinine sahiptiler. Bir süre sonra Emnir’in uyarısıyla soluğu dışarıda aldı İlyas Bey. Gabriel’i karşıladı. Çok geçmeden birlikte girdiler beklemekte olduğumuz arka kısım-daki küçük odaya. Her şey hazır. İlyas Bey’in nezaketi hatırı sayılır bir rahatlık yayıyordu ortama.

“Metropolit’le anca görüşebildik” dedi Gabriel. “Dün şehir dışına çıkmıştı.”

Randevuya yetişememesinin gerekçesini açıklıyordu. Sorun olmadığını söyledim.

“Tam saatinde aldı Yusuf, sağ olsun.”

Gabriel’e de bir şeyler ikram etmek istedi İlyas Bey. İstemedi Gabriel. Soğuk suyun yeterli olduğunu söyledi.

“Metropolit’le çözebildiniz mi harita işini?”

Soruyu soran Yusuf’tu.

“Bir fikrimiz var” dedi Gabriel. “Ama kesin konuşmak olmaz, konsülün görüşüne başvurmamız gerek.”

Belli ki haritanın sırrını çözmek biraz zaman alacaktı. Bari bizimki çözülse diye geçirdim içimden. Canım sigara istiyordu, bastırdım. Rahatsızlık vermek istemedim. Kahveyle idare edecektim. İlk yudumu almıştım ki Gabriel girdi mevzuya.

“Konuyu İlyas’ın da anlaması için yeniden oku” dedi Yusuf’a.

Mantıklı bir teklifti. Yusuf dünkü heyecanından ve telaştan uzak bir ses tonuyla ağır ağır okudu notu. İlyas Bey pek şaşırmışa benzemiyordu.

“Haberim var aslında” dedi. “Abraham’ın son günlerinde epey konuştuk bu mevzuyu.”

“O zaman” dedim, “lütfen anlatın her şeyi. Neyi bekliyoruz? Meraktan çıldıracağım.”

Sakinliğini korudu İlyas Bey. “Abraham’ın yazdığı her şey doğrudur” dedi. “Siz Janet’in emanetisiniz bize.”

Dayanamayıp patladım adeta: “Zaten bunu soruyorum ben de! Janet kim, ben niye emanetim?”

“Janet sizin annenizdir, İnan Bey. Bizim de hiçbir zaman unutamadığımız talihsiz arkadaşımız.”

Yanlış bilgi verenler karşısında takırulan küçümseyici bir gülümsemeyle müdahale ettim. “Bir yanlışlık olmalı” dedim. “Annenin adı Meryem’dir ve iki yaşındayken köylerin tümünü yıkıp geçen bir depremin enkazından çıkarılan tek kişidir. Elli küsur yıl önceki büyük Bingöl depreminden bahsediyorum. Babaannem konuya hâkimdi, her şeyi anlatmıştı bana.”

Müsaade alma gereği duymadan cebimdeki paketten çektiğim sigarayı alelacele yaktım. Peş peşe üflediğim nefeslerle

ortalığı bir anda duman altı ettim. Ses eden, karşı koyan olmadı. Su şişesini kaptığım gibi tek yudumda yarılayıp tekrar yerine koydum.

“Sonra” dedim, “Çocuk Esirgeme Kurumuna getirtilmiş ve orada büyütülmüş annem. Babamla tanışmaları da oraya dayanıyor. Genç bir doktorken kurumun hekimliğini de yapıyor babam. Haftada iki üç kez uğradığı kurumda rastlıyor anneme. Annem o sıralar on altı yaşlarında, güzelliği dillere destan. Kumral saçlarına, güneş gibi parlayan ela gözlerine vuruluyor babam. Sırlıklam âşık oluyor. Derken işi büyütüyor annemle, sık sık dışarıya gezmelere götürüyor onu. Sonra da kararını veriyor. Evlenecek kendince, dünyanın en masum, en mazlum güzellik perisiyle. Kabul etmiyor ailesi, yadırgıyor, vazgeçirmeye çalışıyorlar. Babamlar İstanbul’un yerlisi, asilzade, varlıklı bir aile. Kendini beğenmiş, burunlarından kıl aldırmayan bir üstencilik içindeler. Doktor oğullarının çıldırdığını düşünüyor, davul bile dengi dengine diyorlar. Ama ne yaparlarsa yapsınlar nafile. Nuh diyor, peygamber demiyor babam. Vazgeçmiyor kararından. Tüm aileyi karşısına alıyor, onlarla olan bütün bağlarını koparıyor. Sonunda da evleniyor annemle. Uzağa, Muğla’ya taşıyorlar. Kimseye minnetlik, muhtaçlık yok. Yeni düzenleri, mütevazı mutlulukları onlara yetiyor. Ne akrabaları var orada ne de onların o boğucu gelenekleri. Birbirlerine yetiyorlar, hayattan büyük beklentiler içerisinde de değiller zaten. Derken ben doğuyorum sonra. Yedi yaşına gelinceye kadar da devam ediyor bu mutlu rüya. Ne oluyorsa o yıl oluyor işte, ben yedi yaşındayken. İşyerine yakın bir sokak kavgasına rastgeliyor babam. Büyük bir kavga. Kavga edenler tanıdık. Dayanamıyor, ayırmaya yelteniyor. Oysa silahlar çoktan çekilmiş, gözleri kan bürümüş. İşte o kanlı kavganın aldığı en masum ve alakasız can oluyor babam. Yıkılıyor dünyası annemin, her açıdan. Öylece kalakalıyoruz orta yerde. Sahipsiz ve geleceksiz. Allah’tan babamın ölümü,

aileyi kendine getiriyor da ölmüş vicdanlarını bir nevi diriltiyor. Annemden özürler dileniyor, haftalar süren gidiş gelişler oluyor. Ne yapabilir ki annem, iş yok güç yok ve ben varım. Eli mahkûm. Çok geçmeden pes etmek zorunda kalıyor, yelkenleri suya indiriyor, aileyle barışıyor. Sonuç, onlarla birlikte İstanbul'a geliş.

"Bunları anlatırken hep ağlardı babaannem, 'Kabahat tümüyle bizdeydi' derdi, annemin hakkını teslim ederdi. 'Bizi affetmeseydi de söyleyecek sözümüz yoktu, daha doğrusu onun üzerine en küçük bir hakkımız dahi yoktu' derdi. 'Senin için kabul etti, biliyorduk' derdi. 'Sen olmasan, seninle ilgili kaygıları olmasa, belki de asla affetmezdi bizleri, yıllarca ona çektiirdiklerimizi.'

"Velhasıl bizimkiler zengin, varlıklı, çevreleri geniş. Bize iyi bir ev ayarlanıyor, benim için özel okullar kolaçan ediliyor. 'Yazık ki' diyordu babaannem, 'her şey tam düzelecek derken yeni bir felaket gelip dayandı kapıya, herkesi darmaduman eden bir felaket.'

"Annem hastalanıyor bu kez de. Babamın acısına, hayat arkadaşının kaybına daha daha fazla dayanamıyor, çaresiz bir hastalığın pençesine düşüyor. 'Mide kanseri' diyorlar hastalığına. En iyi doktorlar, en seçkin hastaneler kâr etmiyor artık. Çalınmadık kapı bırakmıyorlar. Ama fayda yok. Günden güne eriyor annem ve üç dört ay içinde de son nefesini veriyor. Mehmed'in yanına gömüyorlar onu. Yaşarken birbirlerine doyamadılar, hiç olmazsa ebedi uykuda birbirlerine doysunlar diye.

"'Acımız da vicdan azabımız da artık katlanılmazdı' derdi babaannem. 'Hatta yaşamayı da istemezdik. Keşke onların yerine biz ölse, bu acılarla her gün bin defa ölmeseydik' derdi. 'Ama bilirdik, olmuşa ve ölmüşe çare yoktu. Ve sen vardın, önünde yaşanmayı bekleyen koca bir hayat vardı. Zorluklarla dolu bir hayat. İşte buydu, yeniden hayata tutunmamızı sağla-

yan. Sen olmasaydın, emin ol bizler de olmazdık' derdi. Benim varlığımı kendi hayatlarının gerekçesi sayardı."

Bir solukta konuştum adeta. Böylesi bir ortamda kendimden beklemediğim bir davranıştı. Kimseden çıt çıkmasına bile izin vermemiştim. Oysa bu insanlarla hiçbir samimiyetim filan yoktu. Dün bir bugün iki yeni tanışmıştık ve doğal olarak aramızda belli bir mesafe olması gerekirdi. Sınırları ihlal etmekten çekinmemiştim. Bir öfke taşması, bir sinir patlamasıydı galiba yaşadığım. Omzumu tuttu Gabriel, teskin etmek istercesine sıktı.

"Bütün bilinenlerin gerçekte iki yüzü vardır" dedi. "Bildüğimizin dışında kalan diğer yüz, bazen asıl gerçeğin kendisi olabilir."

Yorulmuştum, kafam karışmıştı.

"Ne dediğini anlamıyorum" dedim. "Bildiklerimi anlattım; sizde farklı olarak ne tür bilgiler var, onları da dinlemeye hazırım." Sıkıntımı hissettirmek istiyordum.

"Miadı dolmuş doğumu gerçekleştirmek gerek. Söyleyeceklerim olacaktır elbet. Ama önce İlyas oğlumuzu dinleyelim derim." Benden bir göz onayı aldıktan sonra ekledi Gabriel: "Ne de olsa, Abraham gerçeğin doğumu için ebelik görevini ona verdi."

Biraz sakinleşmiş gibiydim, sadece sabırsızlık zorluyordu beni. Bu kez özür dileyerek sordum:

"Sigara içmemin bir mahsuru var mı?"

"Yok" dedi Gabriel.

Oradaki herkes adına konuştuğunu biliyordum. İlyas Bey konuşmaya başladığında sigaramı çoktan yakmıştım.

"Biraz uzun konuşacağım" diyerek başladı söze. Bana doğru dönerek, "Dilediğin yerde araya girebilirsin" dedi. Kulağımız ondaydı.

"Öykünüz annenizin öyküsüyle çok benzeşiyor. Şaşırtıcı ve ilginç. Anneniz de tüm ailesini kaybettiğinde küçücük bir çocuktuk, beş yaşında bir çocuk."

Hayretler içindeydim, kim bilir daha neler duyacaktım.

“Darbenin yapıldığı yıldır. Cunta yönetiminin astığı astık, kestiği kestikti. Yargı, hukuk, adalet hak getire. Birine bir yafta yapıştirıldı mı o kişi soluğu ya hapisshanedede alırdı, ya da çorak bir kabir toprağında bulurdu kendini. Bilinen şeyleri tekrara gerek yok. Bizi ilgilendiren kısmında kalacağım. Demir yumruğun halkın kafasına indiği dönemin yedinci ayına girilmişti. O zamanlar Abraham’la on üç, on dört yaşlarında vardık. Bizim dünyamız dışarıda kurduğumuz oyunlardan ibaretti. Janet de yedi, sekiz yaşlarında olmasına rağmen sıkça yanımıza getirtilir, oyunlarımızı izlerdi. Bazen dâhil de olurdu oyunlanmıza. Nissan Teyze’nin yine Janet’i elinden tutup aramıza getirdiği bir gündü. Sargon Amca’yla evliliklerinin tek çocuğuydu Janet. O yüzden üzerine titrer, onun mutluluğu için her şeyi yaparlardı. Oyuna başlayalı çok olmamıştı ki köyden birilerinin gelip Nissan Teyze’ye panikle bir şeyler anlattığını gördük. Seslerini duymuyorduk, ancak telaşlandıkları bellydi. Çok geçmeden Nissan Teyze Janet’i aldı oyundan. Eve geçmek istiyordu ama Janet’in hiç de hoşuna gitmemişti bu. Ortılığı ayağa kaldıracak şekilde ayak diriyor, ağlıyor, oyundan çıkmak istemediğini haykırıyordu. ‘Tekrar geliriz anneciğim’ diyordu Nissan Teyze. Aslında o güne ait her şey hafızamda hâlâ capcanlı. Gittiler sonra. Nissan Teyze’yi son görüşümüzdü. Janet’i ise ondan sonra hep görecektik. O zamanlar bu duruma pek bir anlam verememiştik. Çok sonra, aklımızın ermeye başladığı yıllarda durumu anlayabilmiş, bölük pörçük parçaları bir araya getirerek bir sonuca varabilmiştik. O gün gelenler Sargon Amca ile Nissan Teyze’nin arandığı haberini vermişlerdi. Hatta onlarla birlikte her ikisinin bütün aile mensupları için de çıkmıştı bu karar. Sargon Amca’nın bir erkek, bir kız kardeşi, Nissan Teyze’nin de bir tek abisi vardı köyde. Başkaca kimseleri kalmamıştı hayatta. Aranma nedenlerine

gelirsek, güya bu iki aile rejim tarafından terörist olarak görülen bazı devrimci-yurtsever gençlere kapılarını amış, onları gizlice evlerinde saklamış, o gençler de birtakım olaylara, cunta karştı eylemlere katılmışlardı. Bir daha göremedik hiçbirini. Zaten kısa süre sonra bizler de ayrıldık köyden. Köyü boşaltmamız istenmiş, aksi takdirde evlerin yakılacağı söylenmişti. Askerler listede arananları gelip bulamayınca hncn tüm köyden çıkarmışlardı anlayacağınız. Velhasıl, iki aile çoluk ocuk, ufak tefek kap kakak, pılı pırtılarını toplayıp haberi aldıkları gece kendilerini sınıra vrmışlar. Suriye'ye gemekmiş amaçları. Sonraki hedef ya Ni-nova Ovasına gitmek ya da ortalık sakinleşip sular durulduğunda Mardin'e geri dnmekmiş. Yalnız ne yapıp ettilerse Janet'i de yanlarında götürmeye ikna edememişler Nissan Teyzeyi. 'İçimde kötü bir his var' demiş kadın. Janet'in başına bir şey gelirse kendini affetmeyeceğini söylemiş. 'Sonradan aldnz onu bir şekilde' demiş. Zaten bir süre sonra geri gelebileceklerini belirtmiş. Velhasıl fikrinden en küçük bir taviz vermemiş. Anlayacağınız, Janet burada kaldı ve sonrasında hepimizin kıymetli arkadaşı oldu. İki ailenin akıbetini çok sonradan ğrendik. Yıllar sonra, sınır köylüleri anlattılar o geceyi bizimkilere. Dediklerine göre, sınırı geçmeye çalışan on-onbeş kişilik grubun tümü ldrlmş, geride iz kalmaması için de bilinmedik bir yere gömülmüşlerdi. Hep böyle olurmuş zaten. Sınır köylüleri alışıktı bu duruma. O ailelerden Janet dışında kimse kalmamıştı hayatta. Janet de Abrahamların ailesine emanet edilmişti. Abraham ve Samuel ile birlikte ailenin üçüncü çocuğu gibiydi artık. O yüzden birlikte büyüdük. ocukluğuandan beri takı hastasıydı Janet. Öyle ki, on -on dört yaşlarında babamın kuyumcu dkknnda çalışmaya başladı. Takılara olan sevgisini, hevesini tatmin peşindeydi. Byyordu, büyüdükçe de gzelleşiyordu. oğuumuz âşık olmuştuk ona. En çok da Abraham tabii. Ne var ki Janet bizlere abi

gözüyle bakıyor, öyle hitap ediyordu. O nedenle hiçbirimiz hiçbir zaman açılmadık ona. Buna en çok Abraham içerliyor, kara sevdadan adeta içi içini yiyordu. On sekiz-on dokuz yaşlarına erdiğinde, Mardin'e yeni gelmiş bir doktora sevdalandı Janet. Doktor da Janet'e tutulmuş diyorlardı. Gizli gizli buluştukları biliniyordu. Doktorun İstanbullu olduğu da. Hem bizimkiler karşıydı bu birlikteliğe hem de öğrendiğimize göre doktorunkiler. Bir iki yıl böyle iki arada bir derede sürdü ilişkileri. Ne onların istemeye niyetleri vardı ne de bizimkilerin vermeye. İki tarafta da inançsal kaygılar ön plandaydı. Sonradan öğrendik bunları. Müslümanın Müslümanla, Hristiyanın Hristiyanla evlenmesi gerekirmiş güya. Sonra bir gün Janet kayboldu ortaklıktan; günlerce aradık, bulamadık. Aklımıza Doktor geldi. Doktor Uygur. Ona sormaya gittik. Arkadaşları onun da Mardin'de olmadığını, söylemekten imtina ettikleri başka bir yere tayinini aldırıldığını söylediler. Kısa süre sonra öğrendik tabii Janet'le Uygur'ın birlikte kaçtıklarını. Mersin'de tüm tanıdıklardan uzakta yeni bir hayat kurduklarını... Mardin'e de İstanbul'a da uzaktı Mersin. Kimimiz üzülyordu bu duruma, kimimiz de gözü kara sevgililerin birbirine kavuşması karşısında seviniyordu. Böylece tüm ilişkimiz koptu onlarla. Çok sonradan öğrendik ki sadece yaşadıkları şehri, çevreyi değil, adlarına, soyadlarına varıncaya dek eskiye ait her şeyi değiştirmişlerdi. Janet Meryem olmuştu, Uygur da Mehmet. Meryem-Mehmet Adalı çifti. Demem o ki, ne annenizin adı gerçekte Meryem'di ne de babanızınki Mehmet."

Daha fazla dayanamayıp müdahale ettim:

"Anlattığınız hiçbir şey bildiğim gerçeklerle örtüşmüyor. Hangi birini söyleyeyim. Annemin memleketinden evlendiği yaşa, taşındığı kentten babamla tanışmalarına kadar söylediğiniz hiçbir şeyin bende karşılığı yok. Doğru söylediğinizi nereden

bileceğim? Beni büyüten, kendini bana adanmış bir babaanneyle değil, size inanmam için mantıklı tek bir neden söyleyin, lütfen.”

“Çünkü” dedi İlyas Bey, “babaanneniz gerçekleri olduğu gibi size anlatmayı göze alamadı. Sizin o travmayla yüz yüze gelmenizi, onu taşımanızı istemedi, bunun size zarar getireceğinden çekindi. Anlaşılr korkulardı kanımca.”

“Bunları neye dayanarak söylüyorsunuz?” dedim. “Onu tanımıyorsunuz bile.”

“Öyle değil aslında” dedi İlyas Bey. “Madem her şeyi konuşacağız...” Bir an durdu, önündeki bardağa kapağını şak diye açtığı şişeden soğuk su koydu. Usulca suyunu içti. “Onu tanıyoruz” diye devam etti. “Annenizi kaybettiği dönemle size dair gelecek planları yaptığı dönem başta olmak üzere buraya birkaç kez geldi. Bazılarını siz de biliyorsunuz. Konuştuğumuz mevzuların hepsini onunla da konuştuk zamanında. Abraham’la yaptığı görüşmelerin hepsinde vardım. Bir görüşmeyi sevgili Metropolitimizin huzurunda gerçekleştirdik. Ayrıca Abraham’la sürekli irtibat halindeydi babaanneniz. Söylediklerimi kanıtlamak zor değil.”

Direncimi tümüyle yitirmiş gibiydim.

“Ne söyledi babaannem size?”

“Anlattığı şeyler sizin öykünüzle neredeyse kelime kelimesine aynıydı. Size böyle izah etmek zorunda kalmış. Aksi durumda kendisini affetmeyeceğinizi, ondan kaçmak isteyeceğinizi, nefret edeceğinizi düşünmüş. Gelini Süryani kimliği ve Hristiyan inancından ötürü reddettiğini söylemek yerine, çocuk yaşını ve sınıfsal farklılığını öne çıkararak anlatmayı daha uygun görmüş. Söylediklerine inandırıcılık katmak için Çocuk Esirgeme Kurumu hikâyesini uydurmuş. Ne o öyküde en küçük doğruluk payı var ne de Bingöl’ün, Bingöl depreminin annenizle olan ilişkisinde. Ayrıca babanızla birlikte Muğla’ya değil,

Mersin'e tanışıp yerleştiler. Ola ki bir gün bu bilgilerin peşine düşerseniz herhangi bir ize rastlayıp sarsılmayasınız, ona olan güveninizi, sevginizi kaybetmeyerseniz diye böyle anlatmış."

"Babaannem için yüzyılın en büyük yalancısı diyorsunuz o zaman" dedim.

Müslüman birinden ayırt edilemeyecek bir rahatlıkla "Esağ-furullah" dedi. "Biz onun kaygılarına tümüyle hak verdik. Geçmişte yaptığı hataları yüzüne de söyledik. Ki o konuda aynı hataları biz de yaptık. İsa Mesih'in deyimiyle, ona taş atacak durumda değildik. Kaldı ki sizi ne kadar sevdiğini, üzerinize ne çok titrediğini, hastalığının epey ilerlediği bir dönemde bile buraya gelmesinden anladık. Kendisi öldükten sonra bile size herhangi bir sıkıntı gelmesin diye eczane ortaklığını öneren, hayata geçiren, zaman içinde büyüten oydu. Sanatsal ilginizin düzeyini ve sanatçıların karşılaşabilecekleri zorlukları, yoksunlukları bildiği için sizi eczacılığa yönlendirdiğini de o söyledi. Bir diploma yeter, demiş size ve gerçekten de öyle olmuş. Diplomayı siz aldınız, ancak sizi biz tesadüfen bulmadık. O yaşlı ve hasta insanın çabaları bizi bir araya getirdi. Acı ekmese, vicdan azabıyla rselenmese belki bugünkü konuşmayı da yapamıyor olacaktık. Demem o ki, biz onun çektiği vicdan azabına da, içtenlikle ettiği tvbelere de inanıyoruz. Tanrı onu affetsin ve kendi cennetiyle mjdelesin."

"Âmin" dedi Gabriel. Bir şey söylememe fırsat vermeden İlyas'ın söylediklerini onaylayan birkaç cümle kurdu.

"Ne yapayım?" dedim. "Hepinize soruyorum, ne yapayım? Benden anlattıklarınıza inanmamı nasıl beklersiniz?"

Gabriel, "İlyas oğlum öyle yalın bir açıklıkla anlattı ki her şeyi benim bir şey söylememe gerek kalmadı" dedi. "Ama sen bugün ve yarın biraz dinlen, toparlan, düşün, sonra Metropolit'e çıkarız birlikte. Onunla görüştüğünde kafanda eminim ki herhangi bir soru kalmayacak."

Gabriel'den isteğim Metropolit'e en kısa sürede beni götürmesi idi. Cehenneme daha yakın duran bu araf durumu çekilir gibi değildi.

"Merak etmeyin" dedi Gabriel. "En kısa zamanda randevuyu ayarlar, gider görüşürüz."

O akşam Abraham'ın evine gitmedim, gidemedim. Sara'ya söz vermiştim oysa. Gabriel ve Yusuf nasılsa durumu anlatırlardı. Otele kapanmak dışında bir şey yapacak durumda değildim. Metropolit'le konuşuncaya kadar kafamda her şeyi ölçüp biçip yerine oturtmam gerekiyordu.

İlyas Bey'in anlattıkları Gabriel'in söyledikleri doğru olabilir miydi? İçinden çıkamıyordum. Bir kere, yalan söyleyecek insanlara benzemiyorlardı. İkincisi, isteseler bile böyle bir kurguyu kafadan nasıl uydurabilirlerdi ki? Kusursuz bir film senaryosu ya da sıkı bir roman örgüsünü andırıyordu anlattıkları. Benim bile bunca yıl uğraşıp başaramadığım, belki de hiçbir zaman başaramayacağım bir film öyküsü ya da roman vardı ortada. Yazamadığım bir senaryonun ortasına düşmüştüm sanki. Hayat, sürprizlerle dolu garipliğini, esrarengiz gizini gösteriyordu adeta. Gerçekle kurgu arasındaki geçişkenliği ruhumun en derininde yaşıyordum. Bundan sonra öğreneceklerim de hesaba katılırsa esaslı bir kitap veya film senaryosu taslağına ulaşmam işten bile değildi. Hayat, gerçekleşmeyi bekleyen bir filme, yazılması tasarlanan bir kitaba benziyordu. Aksi düşünceler de eksik olmuyordu kafamda. Tüm bunlar doğruysa babaannemin durumunu nereye koyacaktım. Öylesine çok sevdiğim bir insandı ki; açıkçası her şeyimi ona borçluydum. Üstelik ne acılar yaşamıştı. Babamla yaşadıkları, annemin ölümü yetmezmiş gibi bir süre sonra dedemi de kaybetmişti. Üstelik sahip olduğu pastane zinciri kısa sürede batmış, elde avuçta kalanlar satılıp icralık borçlar kapatılmaya çalışılmıştı. Buna rağmen, bu akıl almaz yıkımlar arasında

bile bana gözü gibi bakmış, arzularının peşinden koşarak yaşadığım hayatımdan kendince hiçbir şeyi esirgememişti. İlyas Bey'in anlattıkları doğru ise eczacılık fakültesindeki ısrarının sebebi de anlaşılıyordu. Kadıncağız kendinden çok beni düşünmüş, kendi hayatını bir yana koyup benim hayatıma odaklanmıştı. Bazı sırları açıklama cesareti gösterememesi onu kötü bir insan yapar mıydı? Üstelik annemden af dilemesi, o felakette bizi sahiplenmesi, sonradan ortaya koyduğu benzersiz bir adanmışlık vardı ortada. Bir öyle bir böyleydi fikirlerim. Keşke en başından bütün gerçekleri bana o söyleseydi. Belki de doğruyu söylemiyordu İlyas Bey, beni bir başkasıyla karıştırıyordu. Kusursuz kurgusunun kahramanı belki de bir başkasıydı. Öyle olsa bile bu eczane ortaklığı meselesini, buraya ısrarlı bir şekilde çağrılmamı nereye oturtacaktım? Rastlantı değil bunlar, diyordu adam ve sanırım doğruyu söylüyordu. Babaannemin yalan söylediğine inanıyordum giderek. Üzülmeme rağmen yine de ona toz kondurmak istemiyordum. Büyük yalanlarının tutarlılık gösteren gerekçeleri vardı. Ayrıca sırlarını kendiyile birlikte mezara götürmek yerine, bir şekilde yüz yüze gelme, öğrenme hakkına saygı gösterme dürüstlüğünü de göstermişti. Ne olursa olsun, onunla ilgili yargım değişmeyecekti. Hatalarıyla, kusurlarıyla o eşsiz insan gerçekten iyi biriydi bana göre. Yaptığı hatalar, işlediği kusurlar annemle babamın hayatına mal olmuş olsa bile. Hatasızlık ve kusursuzluk insana değil, Tanrı'ya has özelliklerdi. İnsan için aslanan hatalarından, kusurlarından dersler çıkarıp iyilik yoluna yönelebilmektir.

Su gibi içki, hava gibi sigaranın tüketildiği iki kâbus gecesi bu düşünceler arasında geçti. Üçüncü günün sabahında yine Yusuf aldı beni otelden. Erkenden tıraş olmuş, yıkanmışım. Pırl pırl, güneşli bir gündü. Metropolitte görüşmeye gidiyorduk. Dedi-

ğine göre Gabriel de orada olacaktı. Ruhsal durumumu bana sezdirmeden öğrenmeye çabalıyordu. İncitmeden, iç dünyama burununu sokmama özeni göstererek konuşuyordu. Uygun bir zamanda Sara evlerine bekliyormuş beni.

“Gideriz” dedim. “Çok ayıp oldu.”

Anca toparlanmıştım. Merkezdeki tarihi bir kiliseye vardık. İçeride bir ayın vardı. “Qurbano ayinidir” dedi Yusuf. Her Süryani’nin yılda birkaç kez katılmak zorunda olduğu bir ayınmış. Vaftiz olmayanlar katılamadığı için bir köşede bekleyip ayini izlemeye koyulduk. Yusuf’a ayine katılabileceğini söyledim. Burada onu bekleyebilirdim.

“Bir öncekine katıldım, problem yok” dedi. Üzerinden bir ay geçmeden bu ayine yeniden katılmak olmazmış. “Kutsanmış ekmele kutsanmış şarabın alındığı ayindir bu” dedi. “İsa Mesih’in şakirtleriyle buluştuğu son Fısıh yemeğinin tasviridir. Mesih son yemeğinde ekmeği kırdı ve şakirtlerine dağıttı. ‘Bu benim etimdir’ dedi. Şarabı da öğrencilerine dağıttı, ‘Bu da benim kanımdır’ dedi. Öleceğini hissediyordu, ekmeği ve şarabı kendi eti ve kanı olarak onlara ikram etti. O yüzden bizde Qurbano ayini kutsal kurban yerine geçer. Adak adamak, kurban kesmek yoktur bizde. Çünkü İsa Mesih kendini bütün insanlık adına kurban etmiştir.”

Ayini kırmızı şeritler ve yaldızlı sarı motifleriyle göze çarpan beyaz bir cüppe içindeki yaşlı din adamı yönetiyordu. Ağır hareketleri ve beyaz sakalları yaşını ele vermesine rağmen sesindeki dirilik buna tezat bir durum yaratıyordu. Kduşkudşin önünde diz çökmüş, dua ediyordu yaşlı adam. Süryaniceydi duaları. Duası bittikten sonra Kduşkudşini öptü, kendisinden beklenmedik bir çeviklikle kurban sofrasını hazırladı, sonra getirilen bir buhurdanlıkla Kduşkudşin ve kurban sofrasını kutsadı. Yusuf’un dediğine göre aynı anda da İncil’den Süryanice ayetler okuyordu. Sonra ekmeği parçaladı ve şaraba batırarak bir lokma

yedi. Ardından da gelen cemaat üyelerine ikram etti. Buhurdanlığın –ki Yusuf ona Firmo diyordu– kilise içinde dolaştırılması ile ayin sona erdi.

Yusuf Firmo’nun dolaştırılmasını İsa Mesih’in öğretisinin yeryüzünde yayılmasını, ondan çıkan buharın ise günahların yok oluşunu simgelediğini söyledi. Doğrusu, yine büyülenmiş gibiydim. Üç gündür yaşadığım sıkıntılardan ve buraya varmadan önce kafamda belirmiş karışıklıklardan eser kalmamıştı sanki bende. Her şeyi unutmuş gibiydim. Hatta Metropolit’le bulduğumuzda neyi soracağımı dahi hatırlamıyordum.

Ayin dağıldıktan sonra kilise avlusunda öbek öbek toplanıp sohbete dalmıştı cemaat üyeleri. Aralarında Gabriel’in de bulunduğu beş-altı din adamının bir köşede Metropolit’le sohbet ettiğini görebiliyorduk. Onlara yakın bir yerdeki grubun içinde Linda çarptı gözüme. Görür görmez heyecanlanıp tuhaflaşım yine. Bu kıza karşı niye böyle oluyordu, bilmiyordum. Bir önceki görüşmede karşımda oturmasına rağmen ona olan kayıtsızlığını, hissizliğimi hatırladım. Şimdi ise bunca kafa karışıklığı ve açıklanmayı bekleyen sır arasında yine çekimine kapılmış, mezarlıkta yaşadıklarına benzer şeyler hissetmeye başlamışım. Bu da bir sırdı benim için, bunu da çözmem gerekecekti.

Neyse ki Gabriel yetişti imdadıma. Göz göze geldiğimizde içeriye davet eden bir işaret yapıp Yusuf’la birlikte oraya doğru yönelmemizi bildirdi. Ayin salonunu baştan sona kat edip yürüdük. Arka odalardan birine alınmıştık yine. Az sonra Gabriel geldi. Her zamanki gibi sıcak ve ilgiliydi. Beni merak ettiği üzereimde gezinen bakışlarından belliydi.

“Az sonra” dedi, “Metropolit de gelecek. Burada olduğumuzu biliyor.”

Genç diyakozlar soğuk içecekler bıraktılar sehpalara. Antika ahşap mobilyalar taş duvarların yaydığı mistik havayla uyumluydu.

Çok geçmeden Metropolit girdi içeri. Ayakta karşıladık kendisini. Sesi ve hareketlerinin taşıdığı dinginlik Gabriel'-inkine benziyordu. Huzur ve güven vericiydi. Oturmamızı söyledi. Kendisi de büyükçe bir masanın arkasında duran gösterişsiz bir sandalyeye geçti. Yuhanna'ydı ismi.

Bana doğru dönerek, "Sabırla beni dinlemeni istiyorum, oğlum" dedi.

Çukura kaçmış küçük yeşil gözleri zayıf avutlarındaki çöküntüyü saklamak istercesine parlak ve hareketliydi.

"Burası Turabdin'dir oğlum, atalarımızın anayurdu. Kullar Dağı demektir Turabdin. Tanrı'ya ulaşma adına dünyevi zorlukları, çileli yolları göze alanların diyarı. Yaralı halkımızın, ermiş azizlerimizin ruhunu taşır. Tanrı'ya adanmış İsa Mesih'in elçiliğini yapmış milyonlarca insanımız burada can vermiş, ebedi hayatın hasadını almak için dünyevi hayat tarlasını burada sürmüştür."

Sözü nereye getireceğini kestiremiyordum. Sonradan Yusuf'a sormamış olsam, bahsettiği yerin yani Turabdin'in Diyarbakır, Mardin, Midyat, Batman, Siirt bölgesi ve civarı olduğunu anlamayacaktım.

"Bizler bu geçmişten gelen ruhun parçalarıyız. Bundan ötürü de asla yalan konuşmayız. İnançlı bir Süryaninin yalanla işi olmadığını bilmeni isteriz."

Galiba asıl konuya yaklaşıyordu ve ben can kulağıyla dinlemeye devam ediyordum.

"Serin mevzuundan haberdarım. İlyas oğlumun anlattıklarının doğrudan tanığıyım."

Ayağa kalktı Metropolit ve kapıya doğru yöneldi. Diyakozlardan birini çağırıp ona bir şeyler söyledi. Az sonra elinde bir koltuk altı çantasıyla geri döndü diyakoz, onu Yuhanna'ya verdi, müsaade isteyerek dışarı çıktı. Yuhanna bir yandan çantada bir

şeyler arıyor, bir yandan da benimle konuşmasını sürdürüyordu. Yusuf ve Gabriel ise karşımda sessizce olanları izliyordu.

“Bildiklerini tekrar yerine, bir şey göstereceğim sana” dedi Yuhanna. “Kafandaki sorulara cevap olacağını düşünüyorum.”

Bir şey söylememe fırsat kalmadan, “Hah, işte burada” dedi ve çantadan bir zarf çıkardı. Yine bir zarf, yine heyecan ve gerginlikten çatlama durumu. Zarfı açtı, içinden çıkardığı şeyleri bana uzattı. Gözlerime inanamadım. Ellerimde titreyen fotoğraflardan en üsttekinde babaannem sanki gözlerimin içine bakıyordu. Yanında da şu an Yuhanna’nın üzerinde olan kıyafetin, daha doğrusu cüppenin benzerini giymiş bir din adamı, onun solunda ise siyah cüppesi içinde görünen genç bir papaz vardı. Hemen diğer fotoğraflara bakmak için davrandım. Toplamda dört adet fotoğraftı, fotoğrafların ikisinde bu iki din adamı dışında düzgün giyimli iki kişi daha vardı.

“Babaannenin yanında duran kişi dönemin Metropoliti sevgili Hananya’dır. Tanrı onu affetsin, cennette Mesih’le yoldaş eylesin” dedi.

Ne anlama geldiğini sormak istiyordum fotoğrafların. Ancak Yuhanna buna meydan vermedi. “Metropolit’in yanında duran kişiye ve fotoğraflardaki diğer iki kişiye dikkatlice bakmanı istiyorum” dedi.

Dediğini yaptım. Tanıdık geliyordu simalar ama tam çıkaramadım. Yine beni beklemeden Yuhanna verdi cevabı.

“O genç papaz benim sevgili oğlum. Diğer kişi de Abraham ve İlyas’tır.”

Duyduklarımdan sonra fotoğraflara yeniden baktım. Artık yalın gerçek orta yerde duruyordu. Kabullenmek gerekiyordu. Yuhanna’nın da anlattığı her şey doğruduydu. Bir yanımdı Süryanıydı demek ki, ancak ben buna dair hiçbir şey hissetmiyordum. Sevinmem ya da üzülmem gerekiyordu belki, ancak ben köken

avcılığı yerine insanlarda iyilik arayan bir yapıdaydım. Süryani olmak, Kürt ya da Türk olmak, bir yanı Süryani bir yan Türk olmak... Bunlar değil, insan olmaktı aslolan, iyi insan olmaktı. Gerisi boştu. Kafam başka yerdeydi zaten. Babaannemin fotoğraflardaki mahcup duruşunu düşünüyordum. Masum bir mahcupiyetti sanki veya mahcup bir masumiyet.

Babaannem buralara gerçekten gelmiş ve bu insanlarla bir şeyler paylaşmıştı. Bana dairdi paylaştıkları ve bunların tümünü benden saklamıştı. Daha önce İlyas Bey de söylemişti. Bu sırlarla yüzleşmem için kendisini aradan çıkarmak istemişti. Onun isteğini çetin bir ölüm döşeği yerine getirmişti. Artık bu insanlarla ne konuştuğunu da merak etmiyordum. Sorma gereği duymadım.

Aklımdan geçenleri okurcasına "Af dilemeye gelmişti babaannen" dedi Yuhanna. "İnanç farkı nedeniyle karşı koyduğu bir evliliğin ve bunun doğurduğu sonuçların ilahi adalet gereği karşısına katlanılmaz cezalar ve büyük felaketler çıkardığına inanıyordu. Evliliğe müdahale günahına bulaşmamış, birbirine tutkun iki gönül arasına girmemiş olsa bunların yaşanmayacağını düşünüyordu. İki elini göğsünde, kalbinin tam üzerinde buluşturup diz çöktüğünde, ne yapmaya çalıştığını merak etmiştik. 'Affedin beni' demişti, 'lütfen affedin. Çocuklarıma yaşattığım ıstıraplardan ötürü mahşer gününde hesaptan kurtulamayacağımı biliyorum. Onu fazlasıyla hak ettim. Ancak bir halkı ve bir inancı hakir görmüş olmamın yükünü, cehaletin yükünü kaldıramıyorum. Beni affetmenizi istiyorum.' Gözlerinden boşalan yaşlar başkaca söze gerek bırakmıyordu. Buna cevap olarak aynı hareketi yapmıştı Metropolit Hananya. Ellerini kalbi üzerinde kavuşturup diz çökmüştü gözü yaşlı kadının karşısında. 'Bizim de durumumuz aynı' demişti. 'Ne sizi affetme hakkına sahibiz ne de aynı günaha bulaşanlar olarak sizi yargılamaya! Günahtan

ötürü yargılama hakkı da bağışlama lütfu da Rabbimize aittir. Bize düşen, ömrümüzün geri kalan kısmında, son nefesimize kadar edeceğimiz her duada Tanrı'dan hepimizi affetmesini dilemektir. Sesimizi duyması, bu aciz ve günahkâr kullarını bağışlaması en büyük isteğimizdir. Yoksa pişmanlıklarımızdan ders çıkarıp birbirimizi affetmek zor değil.' Uzun bir görüşmeydi, konuşulan her şey oradakilere iyi gelmişti. Birkaç gün misafir de kaldı bizlerde babaanneniz. Demem o ki, biz birbirimizi açıkta kalan yaralarımızdan tanıdık, sevdik, bağışladık."

Gözleri dolmuştu Yuhanna'nın, konuşmakta zorlanıyordu artık. Bana döndü, "Hatalarından arınma çabası içinde olan insan kötü biri olamaz" dedi. "Babaannenin iyi bir insan olduğuna şahitlik ediyoruz. Ancak, asıl önemlisi, senin de hepimizi affetmendir. Senin nezdinde bağışlanmadan, sebep olduğumuz kul hakkıyla hiçbirimiz Tanrı'nın huzuruna çıkacak yüzü kendimizde bulamayız."

Ne söyleyebilirdim bu durumda?

"Hiçbiriniz üzerinde hakkım yok" dedim. "Varsa öyle bir hak, ona sahip olanlar bellidir. Yerinizde olsam, annemle babamdan af dilemek üzere inandığınız Tanrıya her gün, her saat yalvarırdım."

"Haklısın oğlum" dedi Yuhanna. "Bu konuda söyleyeceklerim bu kadardır. Merak ettiğin başka şeyler varsa sorabilirsin."

Göreceğimi görmüş, öğreneceğimi öğrenmiştim artık. Aklıma başka bir şey de gelmiyordu doğrusu. "Müsaade ederseniz gitmek istiyorum" dedim. Yuhanna ile Gabriel'in göz göze geldiklerini gördüm. Aralarında başkaca bir anlaşma varmış gibi şaşakalmışlardı. Verecekleri cevabın aleni bir kararsızlığını taşıyorlardı.

"Sana sormak istediğimiz bir husus daha var" dedi Yuhanna. "Bugün hazır değilsen başka bir zaman da olabilir."

Haydi bakalım dedim içimden, kim bilir bu kez ne çıkacak bahtıma? Yeni sürprizleri kaldıracak durumda değildim. Günlerce otele kapanıp sigara ve içkiye abanmaya da niyetim yoktu. “Ne varsa” dedim, “rica ediyorum, bilmem gereken ne varsa hepsini bugün anlatın, tüketelim her şeyi.”

“O zaman” dedi Yuhanna, “birer kahve istesin bize Yusuf oğlum. Biraz soluklanıp öyle devam edelim.”

İdrara sıkışmıştım, tuvalet olup olmadığını sordum. Her zamanki gibi Yusuf koşturdu yardımuma. Temiz bir tuvalete götürdü beni. İşimi bitirdikten sonra soğuk suyla elimi yüzümü yıkamak iyi geldi. Ferahlamıştım biraz. Geri döndüğümüzde kahvelerimizi içtik. Sigara işini Yusuf Gabriel’e fısıldamış olacak ki Yuhanna kahveyle birlikte içebileceğimi söyledi. İyi de oldu doğrusu. Kahve-sigara faslını bitirdiğimde gerçekten de canlandığımı hissettim. Söze yine Yuhanna girdi. “Kasadan çıkan haritayı biliyorsun...” dedi.

İçime yeni bir kurt düşmüştü, bununla nasıl bir ilgim olabiliirdi? Bir şey demedim.

“O haritayı yüksek istişare konseyimizde inceledik. Halkımız için, inancımız için paha biçilmez bir hazineyle karşı karşıya olduğumuzu düşünüyoruz.”

“Ne güzel” diye yanıt verdim. Sesimin tonundan bir şeyler sezmiş olacak ki açıklama gereği duydu Yuhanna:

“Hazine dediysem, yanlış anlaşılmasın, manevi bir hazine-den bahsediyorum. Maddi olan hiçbir şeyle kıyaslanmayacak bir hazine”

Öyle ciddi bir tavır içine girmişti ki ister istemez dikkat kesildim.

“Atalarımız tarafından asırlar önce gömülmüş eserlerin yerleri işaretli o haritada, daha doğrusu biz öyle düşünüyoruz. Sonraki nesillere ulaştırılmayı bekleyen eserler.”

Put kesilmiştim adeta.

“Onları korumanın tek yolu buydu ve atalarımız da o yolu çok iyi biliyorlardı. Topraktan daha iyi bir koruyucu yoktur. Gömüyü güvenilir bir yere bırakıp, şifrelerle geriden gelenlere göstermek bizim iyi bildiğimiz bir yoldur. Daha doğrusu kırımdan, kıyımdan, yıkımdan geçen her halkın bilmek zorunda olduğu bir yol.”

Meseleyi anlamıştım galiba ama bunun benimle olan ilgisini hâlâ çözebilmiş değildim. “Gömüye ulaşmanız durumunda ne olacak, ne değişecek ki?” diye sordum.

Sakince yanıtladı Yuhanna:

“Halkımıza ve inancımıza ait en eski belgelere ulaşmış olacağız. Öyle ki doğrudan Mesih’in havarileri tarafından yazılmış olabilir o belgeler. Meryem Ana, İsa Mesih ve onun havarileri Süryanice konuşuyorlardı; biz böyle inanıyoruz. Dualarını bizimle aynı dilde yapıyorlardı. Bunun kanıtlarına ulaşmayı önemsiyoruz. O köke ulaşabilirsek bu ağacı yaşatabiliriz.”

Sesinin titremesinden konuyu ne kadar önemseydiğini anladım. Ancak oraya hiç girmeden doğrudan merak ettiğim şeyi sordum. “Peki, bunun benimle ne ilgisi var, benden ne istiyorsunuz?”

“Senin tam da böylesi bir dönemde çıkıp gelmeni Tanrı’nın bir işareti sayıyoruz. Onun yaptığı hiçbir şey boşuna değildir, muhakkak ki bir lütuf ve hikmet var bunda. Buraya gelmekle kendi köklerine dair bilmediğin şeylere ulaştın. Şimdi aynı yerde saklanan yani eczane kasasında bulunan başka bir belgede de bizim köklerimize dair bilgiler çıktı. Sana, ailene yaptıklarımız Tanrı’ya karşı bizi günahkâr kılıyor. Bu günahın yüküyle, Tanrı’dan emanetlere ulaşma yüzünü bulamayız. Bizi bağışlamada o nedenle ısrarcıyız. Bunun da ötesinde, kutsal emanetleri arama işine senin de katılmanı istiyoruz. Senin gönlünü

yapabilir ve tarafından affedilmeyi becerirsek, inanıyoruz ki, Tanrı tarafından da affedilecek, kim bilir belki de bu kutsal emanetlerle ödüllendirileceğiz. Demem o ki oğlum, aramaya katılman bize uğur getirecek, bu eşsiz emanetlere ulaşmamıza yardım edecek. Karar senin, zorlamaya hakkımız yok.”

Anlatılan şeyler öylesine ilgimi çekmişti ki, babaanneme ait mevzular, kökenime dair detaylar önemsiz konular haline gelmişti. Onların manevi bakımdan paha biçemediği bu hazine, benim açımdan da pekâlâ tamamlanmayı bekleyen sanatsal bir hazinenin parçası olabilirdi. Dinlediğim her yeni hikâyenin yaratıcı dokunuşlarla mükemmel bir film ya da romana dönüşebileceği yolundaki fikrimi anımsadım. Şimdi bu düşüncelerime ilgi çekici başka bir hikâyenin eklenme ihtimali belirmişti. Kadim bir halkın, köklü bir inancın belki de bütün bir insanlığın kaderini etkileyecek bir hikâyeye benziyordu bu. Zincirdeki en hayati ve en kıymetli halkayla karşı karşıyaydım sanki. Bu düşünceler teklifi derhal kabul etmeye zorluyordu beni. Ama öncesinde kafama takılan bazı soruları dillendirmek istiyordum.

“Peki” dedim, “bu harita ortaya çıkmak için neden bu kadar bekledi? Neden hiçbirinizin bilgisi olmadan Abraham’ın elindeydi? Abraham niye onu size getirmedi? Hatta bu kadar önemli bir harita neden bir din büyüğüne değil de Abraham gibi sıradan bir cemaat üyesine teslim edildi?”

Sorulanı bir mitralyözden saçılan mermiler art arda sıralamıştım. Yuhanna’nın yüzünde oltasına balık takılmış bir avcının sevincine rastladım.

“Neden Abraham sorusunun muhatabı biz değil atalarımızdır” dedi. “Daha doğrusu Abraham değil de, Abraham’ın dedesi, diyelim.”

Yeni bir bulmacayla karşı karşıyaydım anlaşılan. Dinliyordum.

“Böylesi belgeler, genelde, vahim bir tehlikeyle yüz yüze kalarlar tarafından o günün koşullarında en az risk altında olan bir cemaat üyesine verilir. Bazen birkaç kişiye paylaştırıldığı da olur. Böylesi zamanlarda en büyük tehlikelerle, en hayati risklerle karşı karşıya olanlar din adamlarımızdır. Ruhbanlarımız yaşadıkları sürece bir yanlarında Tanrı müjdesi tebliğin kutsal kitabını, diğer yanlarında ölüm, zindan veya sürgünle doldurulmuş çile heybesini taşırlar. O nedenle böylesi emanetler için korunaklı adresler değildir onlar. En az şüphe çekecek kişiler, emanetlerin bırakılacağı en güvenli sığınak oluverirler. Ayrıca maruz kalınan tehlike, daha doğrusu felaket, belli bir zaman dilimine yayılacağı için, emanetler en az iki nesil boyu sırra kadem basar. Sadece birkaç kişi bilir bu durumu, onlar da emaneti saklayan kişi ile onun devredeceği bir vâsi olabilir ancak. Vâsiye de aynı kural sıkıca tembihlenir. Yaşadığı sürece bu hususta tek bir kelime etmemesi elzemdir. Sırrını paylaşabileceği tek kişi onun da kendi vâsiidir. Yani koca bir asır boyunca bu emanetlerin varlığından ancak dede-baba-oğul ilişkisi olan birkaç kişi haberdar olabilir. Senin sorunla ilişkili olarak oğlum, şunu söyleyebilirim: Abraham’a gelineye dek dededen toruna olan bu yolculuktan hiçbirimizin haberi olamazdı zaten.”

“Peki” diye araya girdim, “niye Abraham’ın dedesi değil, babası değil de kendisi açıklıyor bu sırrı? O da vâsiine bırakabilirdi değil mi?”

“Haklısın” dedi Yuhanna. “Bu soruna köşeli bir doğruyla cevap vermek zor. Ancak kuvvetinden şüphe duymadığımız tahmini söyleyebiliriz.”

Gerçekten meraklanmıştım.

“Nedir tahmininiz?”

Soruma soruyla karşılık verdi Yuhanna.

“Seyfo’yu duydun mu hiç?”

Hiçbir anlam veremedim sorusuna.

“Yok” dedim, “hiç duymadım.”

“Seyfo” dedi Yuhanna, “kılıç anlarına gelir dilimizde.”

Lafı nereye getireceğini sabırsızlıkla bekliyordum. Devam etti:

“Asırlar boyu kılıçtan geçirilen halkımızın yazgısıdır Seyfo. Herkes Ermeni tehciri sırasındaki büyük felaketi bilir, Süryani halkının yaşadığı felaketten ise habersizdir. Aynı yıkımı yaşadık Ermenilerle, aynı kıyımından geçtik. Zorla sürgün edildik, göç yollarında benzeri olmayan acılarla can verdik. Kasabalarımız şehirlerimiz boşaltıldı, köylerimiz yakıldı yıkıldı. Mallarımıza el kondu, gasplar yaşadık, tacizler, hakaretler, tecavüzler... Toplu katliamlarla sınandık. Kılıçtan geçtik anlayacağın, Seyfo’dan artakaldık. O kılıç hâlâ kanatır bağnımızı, hâlâ deşer hiç kapanmayan yaramızı.”

Gözleri yine dolmuştu Yuhanna’nın. Hatta bu kez Gabriel’le Yusuf’un da gözlerinde aynı hüzne rastladım. Önündeki su dolu bardaktan bir yudum aldı, boğazını temizlemeye çalıştı Yuhanna.

“İşte bu yüzden” dedi, “Seyfo zamanında, o ortamda Abraham’ın dedesi bu sırrı açıklayamazdı, kendisine bu konuda nasıl davranması gerektiği söylenmişti. Seyfo bir süreçti ve ne kadar süreceği kestirilemezdi. Bundan ötürü dedeye açıklamayan irade, bunu oğluna da açıklamama öğüdünde bulunmuş olabilir. Suların durulması için birkaç nesillik bir bekleme öngörülmüş olabilir.”

Bir yudum daha aldı bardaktan, bir tane daha. Gırtlığını temizledi.

“Abraham’ın açıklaması hususuna gelirse, kılıçtan geçen bir halkın yazgısını tahmin edebilirdi atalarımız. Zaten asırların tecrübesi vardı onlarda, acıların, dramların, ıstırapların mirası. Onlar bu felaketi yaşayan bir halktan geriye neyin kalacağını öngörebiliyorlardı. Nitekim öngördükleri gibi oldu zaten. Milyonları

aşan sayımız, buharlaşa buharlaşa, yok ola ola bir avuç kaldı. Tuarabdin’de bile binlerle sınırlı artık sayımız. Oysa Orta Doğu’da, Mezopotamya’da kadim medeniyetlerin kurucularıdır atalarımız. Aramilerden, Akatlardan, Asurlardan Mesih İsa’nın doğuşuna gelinceye dek dört bin-beş bin yıl hükmetmişlerdir oldukça geniş topraklara. Kökleri en derine giden bir ağacız biz anlayacağın. Budana budana, kırıla kırıla şimdi sadece künt bir gövde olarak toprağa yaslanmışız. Abraham bu sırtı bize ulaştırmasa belki o gövdenin de kuruyup öleceğine tanık olacaktık. Şimdi bir umudu ulaştırdı bize atalarımız, bir kadim soluğu. O umut ve o soluk sayesinde yaşayacağız. Toprak üstünde direnen gövdeden dallı budaklı yeni filizlerin yeşermesini sağlayacağız.”

Gözlerimin derinlerine kilitlenmişti Yuhanna.

“O yüzden oğlum” dedi, “o yüzden, bu çalışmaya katılman konusunda ricacıyız.”

Doğrusu bana yanıt hakkı dahi bırakmamıştı anlattıklarıyla. Ne söyleyebilir, nasıl reddedebilirdim ki?

“Benim için onurların en büyüğü olur” dedim. Tutamadığım gözyaşlarımı sol elimin tersiyle sildim.

Oda daralıyor, duvarlar üstüme üstüme geliyordu sanki. Boğulur gibiydim. Vaktin geç olduğuna bakmaksızın dışarı attım kendimi. Amaçsız adımlarla yürümek beni her zaman rahatlatmıştır. Düşüncelerimin sınırlardan kurtulması gerekiyordu. Birkaç gün içinde yaşadıklarım, öğrendiklerim, hissettiklerim belki bir ömre sığacak yoğunluktaydı. Bugüne dek bildiğim her şey yıkılmış, onların yerini ayakları yere basmayan yeni gerçekler almıştı. Ailemle ilgili bildiğim her şey yalan çıkmıştı. Annemle, babamla sınırlı kalsaydı tüm bunlar, sorun olmazdı. Babaannemle ilgili duyduklarım, gördüklerim beni fena hırpalamıştı. Neyse ki karşımda aynı hatalara ortak olmanın pişmanlığını yaşayan sa-

mimi insanlar vardı. Onların gösterdiği bu sıcaklık, açılmış yaranın iyileşmesine bir katkı olurdu belki de.

Yine de kabullenmekte zorlanıyordum. Eczane işlerini aradan çıkarıp gitme isteği ağır basıyordu. Ama yapamıyordum. Yeni bir durum çıkmıştı karşıma ve ben de buna dair bağlayıcı bir söz vermiştim. Haritayla ilgili aramızda geçen hiçbir şeyi kulak ardı edemezdim. Sorumluluktan kaçma hakkını kendimde görmüyordum. O nedenle bir süre daha kalacaktım Mardin’de. Sınırlı sayıda insanın bildiği bir sırta ortaktım ayrıca. Bu sırla ilgili güvenilir kişilerce ön keşifler yapılacak, elde edilen bilgiler son kertede Yuhanna ve etrafındaki bir iki kişide toplanacaktı. Son kararı onlar, bu bilgileri haritadaki verilerle kıyaslayarak verecekti. Nerede arama yapılacağını, çalışmalara ne zaman başlanacağını, bunlara kimin katılacağını onlar belirleyecekti. Kesin olan tek şey benim durumumla ilgiliydi. Çalışmaların içinde bulunmamla ilgili... En azından birkaç hafta daha buralardaydım demek ki. Samimi davetler aldım her birinden. Evlerinde misafir etme hususunda ısrarcıydılar. Konukseverlik belli ki kültürlerinin ayrılmaz bir parçasıydı. Kibarca reddediyordum teklifleri. Zaten dağınık ve zor bir insandım. Üstüne de bu kafa karışıklığı, bu ruhsal sıkıntı. Ne kimseyi çekebilir ne de onlara yük olabilirdim bu durumda. Yalnızca, kendimle baş başa kalmaya ihtiyacım vardı. Otel iyiydi bu açıdan, odada istediğim özgürlüğe sahiptim. Sigara, içki ve kahve eşliğinde iç dünyamda yaptığım gezintiler, benim için burasını bir terapi odasına çevirmişti adeta. Terapi seanslarımdan vazgeçemezdim.

Bir de Linda vardı tabii. Ne olduğunu çözemediğim bir başka gizem, bir başka sır. Ne üzerimdeki etkisini tümünden inkâr edebilir ne de hayatımın merkezine kurulduğunu iddia edebilirdim. Hepsini topu birkaç kez karşılaşmıştık ve bu kısa karşılaşmalar fikir, duygu ve his dünyamda ne anlama geliyordu, bilmiyordum.

Ama heyecanlanıyordum işte. Yine aynısı oluyordu şimdi. Yüzüme ateş basıyor, göğsümden tatlı bir sıcaklık geziniyordu onun ismi geçince.

Nereye doğru yürüdüğümün farkında değildim. Sürekli karanlığa doğru yürümüş olmalıydım. Şehrin ışıkları epey gerideydi artık. Kenarda kalmış bir mahallenin ıssız sokaklarına varmıştım. On bire geliyordu saat ve çoğu evin pencereleri ışıksızdı. Günü şimdiden uğurlamış olmalılardı. Sarı ışıkla aydınlanan tek tük pencereler görünüyordu aralarda. Mahallenin bu saat itibarıyla aydınlanması cılız ışıklı sokak lambalarının insafına kalmıştı. Yanar haldeki sokak lambalarının arasında işlevini yitirmiş, gecenin içinde kuru iskeletlerden farksız görünen lambasız direkler vardı. Bu loşlukta bir süre yürümeye devam ettim.

Az sonra, uzaktan bakınca parlak bir ateş böceğini andıran küçük bir tekel bayiiine rastgeldim. İçeride birkaç kişi vardı, bulunduğum mesafeden onları görebiliyor, kendi aralarında yüksek sesle bir şeyler konuştuklarını duyabiliyordum. İyice yaklaştım. Ayrıntılar daha netti şimdi. Raflarda dizili içki şişeleri, vitrine sıralanmış sigara paketleri, dışarda duran dondurma ve meşrubat dolapları bu ıssızlık içinde hayat belirtileri gibi göründüler gözüme. Orta yaşlı üç insanın çakırkef halleriyle duman altı olmuş içerideki görüntü de bu hayat belirtisini pekiştiriyordu.

Kendimden emin bir selamla girdim içeri. İki paket sigara ve dört kutu bira istediğimi söyledim. Yadırgamayan bakışlarla süzdüler beni. Ortalarına aldıkları bir sehpa, tepsiye doğranmış karpuz dilimleriyle iri peynir parçaları vardı. Davet ettiler, teşekkür ederek reddettim. Bira kutularını tek tek özenle gaze teye sarıp sigarayla birlikte siyah bir poşete koydu satıcı. Parasını ödeyip karanlığın içine doğru yürümeye devam ettim.

Tümden karanlık ve ıssız bir yer arıyordum. Her şeyden so-
yutlanmış bir demlenmeye ihtiyacım vardı. Çok geçmeden bul-
dum aradığımı. Kenar mahallenin de dışındaydı bulduğum yer.
Yürüdüğüm yolun altında kalan küçük bir tepeydi burası. Birkaç
çalılık vardı üzerinde ve uçsuz bucaksız bir karanlığa bakıyordu
sadece. Tepeye oturduğumda adamakıllı yorulduğumu fark et-
tim. Sırtımı yola ve mahalleye vererek, önümdeki uçsuz bucaksız
karanlığı bir süre öylesine amaçsızca izledim. Koca uzay boşlu-
ğunu andırıyordu baktığım şey. Yıldızlar ile parlak ayın yaydığı
ışık da kâr etmiyordu baktığım karanlığa.

Poşeti açtım; biraları, sigaraları çıkardım. Burada mümkün
olduğunca uzun vakit geçirmek istiyor, aklıma takılan şeyleri te-
mize çekmeyi hesaplıyordum. Usulca esen bir rüzgâr saçlarını
yalıyor, gecenin içine ruha dokunan bir ezgi bırakıyordu. Biranın
acımtırak tadı ve sigaranın kesif dumanı kısa sürede tatlı bir uyu-
şukluk verdi bedenime. Karşıdaki devasa karanlık boşluğu
şimdi ucu bucağı olmayan simsiyah bir deniz gibi görüyordum.
Rüzgâr estikçe deniz homurduyor, ruhuma gizlenmiş duyguları
kabartarak bir bir açığa çıkarmaya başlıyordu.

Düşünmek için fazlaca konu başlığım vardı aslında, fakat
üzerime sinen sarhoşluk biri dışında diğerlerine şans tanı-
mıyordu artık. Tek bir düşünce rahatlatıyordu beni, sadece o mut-
luluk veriyordu bana. Buna muğlak bir mutluluk demek daha
doğru olurdu belki. Geri kalan diğer her şey boğucu geliyor, boş
görünüyordu gözüme. Bundan olsa gerek, kendimi yalnızca
Linda'yı düşünür halde buldum. Onu içiyor, onu soluyordum
adeta. Aldığım her yudumla ona ait düşünce kanıma karışıyor,
çektğim her solukla ciğerimin en ücra zerresine kadar ulaşı-
yordu. İçime, benliğime hükmediyordu Linda. Başkaca hiçbir
şeyi yanaştırmıyordu oraya. Zayıf kar taneleri gibi, henüz hava-
dayken eriyip yok oluyordu başka duygular, başka hisler, başka
fikirler. Sonra karanlığa da sızdı Linda, boşluğa, denize, göğe,

yıldızların ışığına. Her yerde o vardı, her şeye o hükmediyordu adeta. İçime, dışıma, bedene, ruha, ışığa, karanlığa, düşe, umuda... Göze görünen akla gelen ne varsa Linda'yı hatırlatıyordu bana. Faydası da vardı: Sezgilerim sonuca ulaşıyor, içgörülerim birer birer netleşiyordu. Bir süre sonra her şey berraklaşmıştı artık.

Dönüş yoluna koyulduğumda yaşadığım son şeylerle barışık hissediyordum kendimi. Yeniden uzlaşmıştım hayatla. Geçmişe ait yola döşenen pusuları geleceğin armağanı olarak görünen bir pusula sayesinde aşabileceğimi düşünüyordum. Ayarımdan emin olamadığım bir pusulaydı kuşkusuz. Dert değildi yine de. Çünkü biliyordum ki doğruyu da gösterse yanlış da gösterse, bu pusuladaki ibre beni heyecanlı bir yöne götürecekti, zorluklara değecek bir yola yönlendirecekti. Bütün yönler, bütün yollar aşka ait bir menzile çıkabilirdi çünkü...

Güzel bir kahvaltıyla başladım yeni günün sabahına. Keyfim yerindeydi, hafiflemiştim. Dün geceki ıssız gezintinin, o esnadaki içsel muhakemenin verimiydi bu. Duş alırken, tıraş olurken, masada bir şeyler karalarken ılık çalıyor, aralarda da yüksek sesle şarkı söylemekten kendimi alamıyordum. Dün sabahın, hatta burada geçirdiğim tüm sabahların yüz seksen derece tersine çıkmış gibiydim. Yeni pusulanın sihiriydi bu, emindim. Üstelik bu gece Saralara, dürüst olmak gerekirse, benim açımdan Lindalara davetliydim.

Dün gece otele vardığımda fark etmiştim Yusuf'un bıraktığı mesajları.

"Yarın akşam" diye başlıyordu ilk mesaj, "Sara Yengeme davetlisin, ona göre kendini ayarla." Peşinden ikinci mesaj: "İş meselesi mühim değil. Her halükârda gelmede ısrarcılar."

Mesajları okuduğumda vakit sabaha karşıydı. O yüzden yanıt için günün ışımasını bekledim. Sevindiğimi pek sezdirmeden

davete katılacağımı belirttim. Ailesel durumumu öğrenmişlerdi muhakak. Destek olmayı, moral vermeyi planlamışlardı muhtemelen. Israrın başka bir anlamı olamazdı. Yusuf ya da Gabriel durumu anlatmışlarsa aramızda kurulan yeni bağla bir araya gelmiş olacaktık. Bugünlerde zaten eczane işini sonuçlandırmak için toplanmayı planlamıştık. Şimdi, iş meselesi mühim değil deniyorsa bu, ortada daha mühim şeyler var demekti. Her neyse, ben de tatsız bir iş görüşmesinden çok, sevindiren bir teklifin muhatabı olmuştum bu sayede. Bu sevincin nedenini dün gece itibarıyla çözmüştüm. Varmak istediğim menzile doğru belki de ilk adımlara vesile olacaktı bu buluşma. Akşam yemeğinde Linda'yla ayrı masada buluşuyor olmak başka kişilerin huzurunda gerçekleşse, araya iş görüşmesi gibi sevimsiz mevzular girse bile, bu olay benim için önemliydi. Bunun dışındaki şeylere kafa yormak gereksizdi. Akşama kadar bir şeylerle oyalanır, dinç ve sakin bir şekilde oraya gidebilirim iyi olacaktı. Gerisi, bir şekilde gelirdi, birazcık zaman işiydi. Saat beş gibi alacaktı beni Yusuf. Sözleşme gereği duymadan son mesajda alacağı saati kesinleştirmişti çünkü.

Odada kitap okuyarak vakit geçirmek, bu şekilde dinlenmek her zamanki gibi en iyi seçeneğimdi. Öyle yaptım. Öğle yemeğini de oda servisine verdiğim hafif bir siparişle geçıştirdim. Televizyonda rastladığım yabancı bir filmi, ortasında yakalamış olmama rağmen sonuna kadar izledim. Aksi giden bir şey yoktu, memnun bir bekleyiş içindeydim. Öyle ki geldiğimden beri beni epeyce hırpalayan bu kadim kentin bugün bağışlanmak istercesine benden özür dilemekte olduğunu bile düşündüm. Olması gereken de buymuş gibi iyimser düşünceler içindeydim. Zamanın ağırlığını almıştı yüreğimde kurulmuş pusula. Kolumdaki saatin akrep ve yelkovanına göre değil, kalbimdeki pusuların ibresine göre akmasından hoşnuttum zamanın. Böyle devam ederse, zamanla iyi dost olacağıma inanmaktaydım...

Masa başında daldığım uykudan telefonda gelen titreşimlere uyandım. Sessize almak yetmiyordu bu mereti. Sesi kesilince daha büyük bir hışımla, masa üstünde sağa sola sürünerek çıkardığı gürültülerle adeta intikam alıyordu sahibinden. Yusuf'tu arayan. Saate baktım, üç gibiydi. Bulanık hafızam beşte gideceğimizi söylüyordu. Erkene mi aldı acaba gidiş saatimizi? Açtım telefonu. Sesi iyi gelmiyordu.

"Bugünkü daveti iptal etsek olur mu?" dedi bir çırpıda. Hem sonra "Daha doğrusu ertelese" diye düzeltti.

"Ne oldu?" diye sordum. "Kötü bir şey yoktur umarım."

"Bilemiyorum" dedi Yusuf. "Hepimiz hastanedeyiz. Henüz bir şey öğrenemedik."

"Sakin olur musun hocam!" dedim gayri ihtiyari. "Senin bildiklerinden bihaberim."

Ne demek istediğimi kavradı, sarırm en azından bildiklerini aktarmaya başladı.

"Mihayel'i getirdik hastaneye. Durumu iyi görünmüyor. İşin kötüsü, henüz doktorlar da ne olduğunu bilmiyor."

İlk kez duyuyordum bu ismi, hiçbir konuşmada geçmemişti.

"Mihayel kim?" diye sordum hızlıca.

"Kusura bakma" dedi. "Hiç bahsetmedik mi sana? Öyleyse nereden bileceksin?" Yanıtımı beklemeden ekledi: "Mihayel, Linda'nın oğludur."

Çok net duyuyordum söylediklerini, sarırm inanmak istemediğimden teyit ettirme gereği duydum.

"Linda'nın oğlu mu dedin?"

Belli belirsiz çıkmıştı sesim. Karşımdaki kişinin fark edip etmediğini bilmiyordum. Ancak kendimi gerçekten kötü hissediyordum. Bir kez daha dünya başıma yıkılmıştı sanki. Tutunduğum taze düşler, umutlar şimdi de bir çocuk ismiyle kınılmış, paramparça olmuş gibiydi. Toparlamaya çalıştım.

“Hocam” dedim Yusuf’a, “davet olayının önemi yok, işinize bakın siz.”

Konuşurken arkadan gelen telaşlı, ağlamaklı sesleri duyabiliyordum artık.

“Hangi hastanedesiniz?” diyebilirdim o arada.

Özel bir hastanenin ismini verdi. Bu sevimsiz konuşmayı bitirmek dışında yapacak bir şey kalmamıştı. Yine yanılmışım galiba. Bu kentin benden özür dilemeye falan niyeti yoktu, beni mutlu kılmaya da. Durmadan sarsıyordu beni, hırpalıyordu. Türbûlanstan çıkamayan bir uçak yolculuğu gibiydi buradaki günlerim. Ne kadar dirensem ne kadar gücümü toplayıp durumu kabullensem de kâr etmiyordu. Yere çakılma korkusu eksik olmayacaktı anlaşılan. Yeni bir belanın sarsıntıları bir öncekini aratırcasına ürkütücü bir şok eşliğinde karşıma çıkıyordu. Sarsıcı olan şeyleri bilinçaltına süpürüp duygu yoluyla, his ve sezgi kabarmalarıyla bilince hükmetme çabalarım çok geçmeden bir şekilde elimde patlıyordu. Bu durumda, bilinçaltına istiflenen şeylerin de yerinde durmayarak ortaya saçıldığını hissediyordum. Böylece daha yıkıcı oluyordu bu darbelerin etkileri. Kurtulmak zorlaşıyordu.

Sigara üstüne sigara yaktım bir süre. Bir şeyleri yerine oturtmaya çalıştım, nafile. Bu düşünceler içindeyken, bir süre sonra tam tersi düşünceler takıldı aklıma. Bencilleştım galiba. Her şeyi kendi penceremden ele alıyordum. Küçük bir çocuğun hayati tehlikesini umursamayıp kendi hayatıma dair arzulara saplanıp kalmak nasıl bir şeydi? Yakıştıramadım kendime. Üstelik sevildiği söylenen ya da öyle olması istenen kadınla da en küçük bir empati kurmamıştım. Kim bilir neler yaşıyordu şimdi? Ne büyük bir üzüntü ve tedirginlik içindeydi. Kaldı ki yaşamıyla ilgili en küçük bir bilgi sahibi değildim. İç dünyamda kurduğum şeyleri dış dünyanın gerçekleri yerine koymuştım neredeyse. Ne

duygularımdan haberi vardı kadının ne de bana küçük de olsa bir karşılık vermişliği.

Kendi kendime gelin güvey olmuştum. Trajikomik bir durum vardı ortada. Bu saçmalıktan çıkmak, dışardaki gerçeğe bir an önce karışmak en iyisiydi. Hastaneye gitmeye karar verdim. Çocuğun durumunu öğrenmek önceliğimdi, yardıma ihtiyaç varsa bir şeyler de yapmak isterdim. Saklamaya gerek yok, aklımda Linda'nın özel yaşamına dair bir şeyler öğrenme isteği de yok değildi. İşiteceğim şeyler, okunmaya başlanmamış bir masal kitabının kapağını hiç açmama ihtimali taşısa bile öğrenmeye değdi. İç dünyamdaki bir masalın sahte mutluluğundansa dış dünyadaki gerçeğin hakiki acısına razıydım galiba. Ayrıca, bu kentin bir üst irade gibi hayatıma hükmetme hevesini de bir yerden sonra kırmak istiyordum. Tayin edici irade bana ait olmalıydı, ipler ne pahasına olursa olsun elimden kaçmamalıydı. Olaydan olaya, duygudan duyguya sürüklenmeye tahammülüm kalmamıştı.

Trafiği aksatan bir kazadan ötürü hastaneye varmamız biraz zaman aldı. Taksici para üstünü denkleştirmeye çalışırken Yusuf'lara ilişti gözüm. Beş altı kişilerdi sanırım. Hastanenin dış merdivenine sıralanmışlardı. Aralarındaki konuşmalara rağmen tavırlarına yansıyan kaygı kolaylıkla seçilebiliyordu. Taksiden indiğimde hemen fark etti beni Yusuf. Karşılamaya geldi. Buruk bir tokalaşmayla selamlaşırken "Ameliyata aldılar çocuğu" dedi. Birbirimizi sorma gereği duymadan hastalıktan devam ettik konuşmaya. Zorunlu ritüellere takılmadan olması gereken şeylerden konuşmak kıymetli bir şeydi. Acıyı, ıstırabı, heyecanı, umudu, sevinci doğrudan karşıdaki kişiye yansıtmak, onu paylaşmak bir nevi ortaklaşmak demekti.

"Problem anlaşıldı mı?" diye sordum ortağıma.

"Apandisit dediler sonunda" diyerek yanıtladı.

Yüzündeki endişeli ifade azalmamıştı yine de. “Karar vermemeli epey zaman aldı” diyordu. Diğerlerinin yanına vardık az sonra. Linda görünmüyordu ortalıkta, Sara da. Bekleyenlerden sadece İlyas Bey’i tanımıştım, diğerleri de yabancı gelmiyordu bana fakat tam olarak çıkaramıyordum. Sanırım taziye ve yas esnasında oluşan üstünkörü aşinalığın sonucuydu bu. Her halükârda yinelendi tanışma seremonimiz. Maria dışındakiler ailenin eş-dost, akraba çevresindendiler. Maria ise Linda’nın kız kardeşiydi. Başka kardeşleri de yokmuş zaten. On beş-on altı yaşlarında Linda’yı andıran minyon yapılı, genç bir kadındı Maria. Telaşı, endişesi yüzünden okunuyordu.

Ağır havayı dağıtmak için “Apandisit ameliyatı zor değil” dedim. “Kendimden biliyorum.”

İlyas Bey onayladı beni. “Haklısın” dedi. “Öğrenince biz de rahatladık. Öncesinde epey endişeliydik.”

Dediklerine göre bu sabah rahatsızlanmış çocuk ve giderek kötüleşmiş. Hastaneye getirdiklerinde ateşler içindeymiş, neredeyse kendinden geçmiş haldeymiş. Buna doktorların olası tanıyla ilgili kötü ihtimallere değinmesi eklenince, panik ve endişe üst seviyeye çıkmış. “Tahsil sonuçlarını beklerken öldük öldük dirildik” diyordu Yusuf.

Sara’nın ve Linda’nın içeride olduğunu, ameliyathane önünde beklediklerini de o esnada söylediler. Belli, rahatlamaya ihtiyaçları vardı. “Birazdan iyi haberlerle çıkacaklar, emin olabilirsiniz” dedim. “Kötü olasılıklar dışlandıktan sonra kötümser düşüncelere kapılmak akla zarardır.” Durumun düşünüldüğü kadar kötü olmadığını biraz daha belli etmek için Yusuf’a, gidip kantinden içecek bir şeyler getirmeyi teklif ettim. Yusuf’la siparişleri alıp kantine yöneldik.

Kalabalık bir hastane değildi burası, dışarıda bahçeden yürüyerek de ulaşılabilirdi kantine. Küçük bir büfeden farksızdı

kantin, ön tarafa atılmış birkaç masa ve sandalyenin görüntüsü de bu izlenimi dağıtmaya yetmiyordu. Masalardan birine oturup verdik siparişleri. Ufak tefek görüntüsüyle koşturan uyanık bir garson ilgilenildi bizimle. Kahvelerimizi getirdi. Bekleyen yakınlarımızı bildiğini, dilersek siparişleri kendisinin götürebileceğini söyledi. Küçük bir bahşiş karşılığında sigara içmek iyi bir fikir gibi göründü gözüme. Yusuf'tan aldığım onayla garsonu yolculadım. Cebimden çıkardığım paketi Yusuf'a uzattım. Birer sigara yaktık.

Hastalıkla ilgili genel geçer şeyleri konuştuğumuz sırada "Evli miydi Linda?" diyerek konuya beklenmedik bir giriş yaptım.

"Hem evet, hem hayır" şeklinde bir karşılık verdi soruma.

Yine bulmaca, yine merak.

"Nasıl yani?"

"Linda gıptayla bakılan bir aşk evliliği yaptı."

"Ne güzel" dedim, gizlemeye çalıştığım bir sahtelikle.

"Ama" dedi Yusuf, "göze geldiler sanki, mutlu rüyaları beklenmedik bir anda bitti."

"Yazık olmuş" diyebildim sadece.

Linda'ya dair kırılan umudum yeniden canlanmış gibiydi. İtici bir bencilliğe kapıldığımın farkındaydım. Onu kapatmak istencesine, soğuk bir sesle "Neden peki?" dedim.

Doğrudan anlatmaya koyuldu Yusuf.

"Çünkü" dedi, "Mousa, Linda'nın eşi yani, evlendiklerinden sadece üç yıl sonra yaşamını yitirdi. Üstelik o sıralar Linda, hamile olduğundan bile habersizdi. Denetime gittiği bir inşaatın beşinci katından yere çakılan bir asansörde can verdi Mousa. Yanındaki üç kişiden de kurtulan olmadı. Tutkulu bir aşk için olduğu kadar idealist bir mühendis için de hazin bir sondu. Mousa, kendisini tanıyan herkesi yasa boğdu. Linda ise tek kelimeyle

mahvoldu. Yemeden içmeden kesildi, yaşama küstü. Üzüntü-müzü bir kenara bırakıp onun için seferber olduk uzun bir süre, etrafında pervane gibi döndük. Fakat kâr etmiyordu. Anlayaca-ğın, epey kötüleşti Linda, gün be gün eridi, iğne ipliğe döndü. Bir yerden sonra yalvarışlar işe yaradı, hastaneye yatmayı kabul etti. Bünyesi hiçbir şey kabul edemez hale gelmişti. Ne küçük bir lokma ekmek yutabiliyor ne de birkaç yudum su içebiliyordu, al-dığı her şeyi geri çıkarıyordu. Hayatı kusuyordu adeta. Hasta-neye yattığında öğrendi hamile olduğunu. Mousa'nın kırkının çıktığı gün, yeni bir yaşamın, her şeyden habersiz bir bebeğin ha-beri geldi Linda'ya. Mihayel'in haberi hepimiz için büyük bir sürpriz olmuştu, hatta tam bir şok. Şaşkınlığımız bittikten sonra ancak anlayabildik bu müjdenin değerini."

Yeni bir sigara istedi Yusuf. Derin bir ah çekti. Dertlenmişti. Uzattım sigarayı.

"Üzdüm galiba, keşke sormasaydım" dedim. "Zaten yete-rince dert var başınızda."

"Yok" dedi Yusuf. "Hep böyledir zaten. Eski yaranın kabu-ğunu kaldırmak kolay değildir."

Masadan çakmağı alıp sigarasını yaktı. Derin bir nefes çekti. İçinde bir süre tuttuğu yoğun dumanı bir çırpıda ağzından, bur-nundan dışarı çıkardı.

"Başta o da afallaşmıştı" diyerek yeniden söze başladı. "Ne yapacağını bilemez haldeydi. Günlerce yalnız kalmayı tercih etti, geliş gidişlerimizi, önerilerimizi sormak, duymak istemiyordu. Haklıydı bence. Kendi kendisiyle yüzleşmesi, kendi kararını iç sesine göre vermesi gerekiyordu. Feci bir ölümün bıraktığı boş-lukla karşılaşan oydu, küçücük bir canla o boşluğu doldurup dolduramayacağını kararını verecek olan da o olabilirdi. Geç-mişe sinen karanlığı silmek için, ufukta beliren minicik bir ışığın kâfi olup olmayacağını ancak kendisi bilebilirdi. Bir aydınlık va-adi vardı ortada ama buna inanıp inanmamak tümüyle Linda'ya

kalmıştı. Onun kadın sezilerine, hayat bilgisine. Ölümle yaşam arasında salınmak denebilir o zamanki haline. Doğmayı bekleyen küçücük bir dünyayı, yepyeni bir yaşamı, yüz yüze kaldığı acı dolu dünyaya kederle örölmüş acımasız bir yalnızlığa tercih etti. Minicik cana ait o ruh, Linda'yı ölümden çekip kurtaran yaşamsal bir soluk oldu adeta. Taburcu olduğunda her şeyi netleştirmiş gibiydi. Yeni hayatı Mihayel'di artık. Varlığının anlamı oydu. Uçuruma düşerken yakaladığı, daha doğrusu takıldığı daldı Mihayel. Mousa gitmiş, Mihayel gelmişti bir bakıma. Geçmiş kapanmış, yeni bir sayfa açılmıştı. Zor bir gelecek vardı karşısında, hafife alırmayacak güçlükler... Mihayel'in iyiliğini düşünerek, yeniden yaşamayı öğrendi Linda. Eski hayatı ile şimdiki hayatı arasında derin ve geniş bir yankı vardı. Eski hayatının Mousa'dan önce, Mousa'dan sonra olarak ayrıldığını hepimiz biliyorduk. Şimdiki hayatına kurulan milat ise Mihayel adını taşı-maktaydı. Mihayel'in kusursuz mutluluğu yakalaması her şeyden önemliydi onun için. Eskiye ait hüzünden, bu nedenle uzak kalmaya çabaladı. Demem o ki, Mihayel'i doğurduğunda, aslında yepyeni bir insan olarak kendini de yeniden doğurmuştu Linda."

Yusuf'un tek kelimesini dahi kaçırmadığım sözlerini Maria'nın soluk soluğa yetiştirdiği haber böldü.

"Ameliyat iyi geçmiş" dedi Maria. "Mihayel kendine gelmiş."

Yusuf'la sarılmaları bir oldu son cümlesi bittiğinde. Hızlıca doğrulup diğerlerinin yanına yollandık. Sevinç içindeydi herkes. Sara'nın başında toplanmışlardı. Doktorun söylediklerini tekrarlıyordu Sara.

"Çok şükür" diyordu, "bunu da atlatacağız inşallah."

Bir Müslümanrunkinden farksızdı sözleri. İç içe geçmişliğin sonucu olsa gerekti. Canlı bir etkileşim... Sevindiren bir haber ya da ağır bir tasa karşısında ağızdan dökülen dilekler, dualar,

serzenişler karşısında komşu inançları birbirinden ayırmak zorlaşıyordu. Duyguların benzerliği inançsal farklılıkları ortadan kaldırıyordu. Sara'nın Türkçe şükür duası aklıma buna benzer düşünceler getirdi. Sözleri bitmeye yakın, Linda'nın içeride Mi-hayel'e refakatçi kaldığını da iletmiş oldu.

"Hepinize teşekkür ediyor Linda" diye ekledi.

Dediğine göre burada yapılacak bir şey kalmamıştı. Herkesin işine gücüne dönmesini istiyordu. Maria ve Yusuf'la birlikte kendisi de burada kalacakmış zaten.

"Bir şey olursa arar, haberdar ederiz" diyerek diğerlerinin işini rahatlatmaktan da geri durmuyordu.

İşe yaradı çabaları. Vedalaşma faslı uzun sürmedi. Ayrıldık. Linda ve Mihayel'e bakmak üzere onlar da hastaneye doğru yöneldiler.

Otele döneceğimi söylememe rağmen vazgeçtim kararım-dan. Buralarda oylanmak daha mantıklı göründü gözüme. Ne olur ne olmaz bir yardıma ihtiyaç da duyulabilirdi. Ayrıca Yu-suf'un söylediklerini buralarda dolanarak sıcağı sıcağına düşün-mek istiyordum. Daha doğrusu zorda olan Linda'ya, önemli bil-gilere sahip Yusuf'a yakın olmak istiyordum galiba. Linda'ya olan saygım artmıştı. Büyük bir aşkın yıkıcı sarsıntılarıyla örse-lenmiş bir kadındı o ve adanmış bir anne tabii ki. Krater ağzı gibi uç veren, için için kaynamayı sürdüren bir yara taşıyordu içinde. Onulmaz yarasındaki volkanik yakıcılığı, küçük bir cana ait sevgi damlacıkları ile soğutmayı başarması gerçek bir muciz-zeydi. Tahammülü güç bir felaketi, inanması zor bir mucizeye çevirmişti Linda. Haklıydı Yusuf. Sıradan bir hamilelik veya doğum değildi onunkisi. Acıdan mutluluk damıtmıştı o, kederden sevinç! Umudunu, karamsar havayla koyulaşan o karanlığa gömmemişti. Tam tersine, bir vesileyle onu diriltip yeniden ay-dınlıkla buluşturmayı bilmişti. Düştüğü yerde kendini koyver-

mek değil, doğrulmaya çalışmaktı zor olan. Zoru başarmıştı o. ölümcül boğuntuların gerçek ilacı, soluk alıp vermeye ihtiyaç duyan yaşamsal amaçlar yaratmaktır. Bu durumla en çok, umulmadık bir zamanda ölümün soğuk yüzüyle karşılaşanlar muhataptır. İnsan ruhunun açmazda kaldığı en dar zamanlar böylesi anlarda saklıdır. Ölümü yüceltmeye, yaşamı küçümsemeye meyilli duygular işbaşındadır. Yaşama ait her şeyi değersizleştirmek, ona anlam katan her bir amacı önemsizleştirmek böylesi duyguların işidir. Yaşam gereksiz olduğu kadar geçici bir saçmalıktır bu duygulara göre. Gerçek olanın, kalıcı olanın ölüm olduğunu bıkmadan usanmadan fııldarlar. Bu fııltılara teslim olmak an meselesi olur çoğu zaman. Ancak iradesi güçlü olanlar, bir amaca, bir inanca sırtını sağlam yaslayanlar bunun üstesinden gelebilirler. Linda böyle bir insandı benim nazarımda. Yaşamın badirelerle, güçlüklerle dolu davetine icap etmekle karakterindeki sağlam özü göstermişti bana göre. Onda sıradan insanlarda rastlanılmayan bir enerjinin, karşıdakini altüst eden bir gizemin olduğunu en başından düşünmemin sebebi buydu belki de... Peki, kendi durumuma dönecek olursam, ne yapmam gerekirdi? Öğrendiklerimden sonra duygularımı, hislerimi baskılamalı mı, yoksa rahat bırakarak peşine mi takılmalıydım? Onunla kurulacak bir ilişkinin adı, sarı, niteliği ne olabilirdi? İletişime geçmenin yolu yöntemi neydi? Bu kadar ağır deneyimleri olan birine açılmak, onu başka paylaşımlara çağırmak mümkün müydü? Böyle bir hakkı kendimde görmek ne kadar ahlaki, ne kadar vicdaniydi? Zorluklarla kurduğu yeni yaşamuna, yeni dünyasına burun sokmaya kalkışmak bencil bir anlayışsızlık olmaz mıydı? Haydi, hepsini geçip, bunu yaptım. Onun tarafından nasıl karşılanırdım? Yusuf'un anlattıkları tüm bu soruları olumsuz yanıtlıyordu. Buna rağmen kendimi dizginleme ya da reddedilme korkusuna boyun eğme konusunda isteksizdim. Hatta

aklıma gelen her bir olumsuzluk, garip bir şekilde daha fazla kamçılıyordu beni. Ulaşılması zor olan için heves etmek, emek vermek, mücadele etmek sanırım karakterimde var. Tutkuların peşinden gitmeyi seviyordum. Bundan vazgeçmeye kalkışmak, kendi karakterinden bir parça kopartıp sakatlamak gibi görünüyordu bana. İnsanın bir uzvunu koparıp atması ne kadar saçmaysa bu da öyleydi benim için. Şundan emindim artık: Tüm bu sorular, sorgulamalar ondan uzaklaşmamı sağlayacağına daha fazla yaklaşmama vesile oluyor, ona duyduğum ilgiyi koyultuyordu. Çekim gücünün içinde kalmış gibiydim. Sonra ilginç başka noktalar da vardı. Linda'nın babası anneme duyduğu büyük aşta karşılık bulamamıştı. Abraham'a değil, sevdalı doktoruna gönül vermişti sevgili Janet. Karşılıksız aşka ait bir ruhun, içinde yaşamayı tasarladığı yeni vücutlar mıydık yoksa? Abraham'la Janet'e oynattığı rolleri tersine çevirip güncelleyerek Linda'yla benim aramda paylaştırmış olmasındı o ruh? Abraham'da yeşerip onunla ölen acılar, ıstıraplar, sıkıntılar yeniden canlanmak üzere gözünü bana dikmiş olabilir miydi? Böyle düşününce tarihin tekerrür huyu ile kaderin garip cilvesinin iç içe geçtiği tuhaf bir işbirliği yürürlükteydi sanki.

Başka şeyler de geliyordu aklıma. Bu tuhaf işbirliği ile örtüyordu onlar da. Örneğin, Linda'nın yaşadıkları, acıları annemin çektiklerine nasıl da benziyordu. Aynı yarayı açan bir hastalık gibi kader de bu iki farklı bünyeye aynı yarayı açmıştı sanki. Sevilen eşlerin kaybı ve küçük çocukların sorumluluklarıyla hayata tutunma çabaları bire bir aynıydı. Janet'i ben döndürmüştüm yaşama, Linda'yı ise Mihayel. Anneme ait ışığa mı rastlamıştım yoksa Linda'nın gözlerinde? Duygular, acılar, hisler benzer ise gözlerden taşan o ışıklar da benzeşemez miydi? İlk karşılaşmada, kısacık olan ilk bakışmada sarsılmış olmamın sebebi bu olabilir miydi? Linda'ya ait bir çift göz benliğime kazınmış, fakat

farkında olmadığım en saf, en ilkel bir hafızaya dokunmuş olabilir miydi? Babamın ölümünden sonra annemin ömrü başkaca şeyler yaşamaya yetmemişti. Linda'nın durumu burada farklılaşıyordu, hâlâ bambaşka şeyler yaşama şansına sahipti. Bunu ister miydi? Kaderin taşıdığı bu benzerlik ya da gariplikleri üzerinde acaba hiç düşünmüş müydü benim gibi? Cevabı zor sorulardı, akıbeti meçhul sorgulamalar. Garipliklerle dolu bu kadere kendimce yön vermeye gücüm yeter miydi, bilmiyordum. Yine de bunu denemeye değerdi.

Son kararın kime ait olacağını bilmeyerek bu işe girişecektim. Bana mı, kadere mi ait olacaktı son söz? Kendimi her olasılığa hazırlamakta fayda vardı. Kafamda uçuşan, bazılarının saçmalığından emin olduğum bu fikirlerle, sorularla birlikte ne kadar yürüdüğümün farkında değildim. Hastane civarında epeyce gezmiş olmalıyım. Ayaklarıma kara sular inmişti. İnsanın dış dünyadan tümüyle koparak ona ait manzaralara gözlerini kapamasını, sadece kendi iç dünyasına odaklanmasını, kendi iç sesini duymasını benden daha iyi bilen yoktu sanırım.

Birkaç saattir adımladığım yollara, sokaklara, kalabalıklara ait hiçbir ayrıntıyı hatırlamıyordum. Merak edip etrafa odaklanmamıştım hiç. Duyuları, duyguları, tüm alıcıları içerideki dünyaya çevirip oraya odaklanmak kolay olmasa gerekti. Ben ise bunu hep yapıyordum. Yorgun, aç ve susuz bir vaziyette yeniden hastane bahçesine döndüğümde bir çekim kuvvetinin etkisiyle kaçamadığım bir devinim içinde bulunduğumu biliyordum. Linda'yı, Yusuf'u arıyordu gözlerim. Farkındaydım.

Gabriel'in selamıyla hafif irkilip kendime geldim. Yanında Metropolit Yuhanna ve iki kişi daha vardı. Normal sivil kıyafetleri bile ruhbanlara has o nurani havayı gizleyemiyordu. Onlara doğru yürüdüm. Hastane girişindeki merdivenin hemen önünde tokalaştık.

“Duydun galiba olanları” dedi Gabriel.

Yeni gelenlere has bir tavırla, ancak önceki gelişimi de inkâr etmeyecek bir esneklikle “Öyle” dedim, “durum nedir şimdi?”

“İyiymiş çocuk” dedi Gabriel.

Doktorlarla, Linda’larla görüşmüş, çocuğun yanına ise gide-memişlerdi.

“Yarın taburcu edilecek” dedi.

Bu rahatlatıcı cümleden sonra Yuhanna girdi söze.

“Seni gördüğümüz iyi oldu evlat” dedi. “Yarın akşam Sara-lara gelebilirsen... Konuşacaklarımız olacak... Malum konuda.”

“Gelinim” dedim, “hem hasta ziyareti de yapmış oluruz.”

Aynılmaları gerekiyormuş. Hastane bahçesinde, kendilerini bekleyen arabaya kadar eşlik ettim onlara. Bu refakat, yeni ziya-retçi pozisyonunda hastaneye girme zorunluluğundan da kur-tarmıştı beni. Araba gözden kaybolduğunda yapabileceğim en iyi şeyin bir taksiye atlayıp otele dönmek olduğuna karar ver-dim. Bir şeyler yiyip içmeye, bir duş alıp kendime gelmeye, kahve, sigara, içki eşliğinde az önce başıboş sokaklarda düşün-düğüm şeyleri yeniden gözden geçirmeye ihtiyacım vardı. Yarın Sara’larda buluşuyor olmak her açıdan rahatlatmıştı beni. Yu-hanna’nın konuşmak istediği şeyler pek umurumda değildi açık-çası. Linda’yla aynı havayı solumak, bir nevi kaderdaşım pozis-yonundaki Mihayel’i görecektir olmak daha fazla ilgilendiriyordu beni. Kim bilir Mihayel, belki de bundan sonrasına dair kader düğümünün çözümünü elinde tutan kişiydi. Yarınki buluşma buna dair ilk randevu olması açısından önemliydi.

Akşam beş sularında Yusuf aldı beni otelden. Adresi almak için telefon açmıştım kendisine; karşı koymama rağmen adresi vermek yerine her zamanki ısrarcı tavrıyla otele gelip almakta diretti. Kabul etmekten başka şansım yoktu. Çünkü yorgunluk,

ruhsal kargaşa ve sıkıntılardan arınarak gitme arayışlarım sonuç vermişti. İyi ve dinçtim. Otele yakın alışveriş merkezlerinden birine uğrayıp bir buket çiçekle özenli bir çikolata paketi dahi yaptırmıştım. Mihayel için beğendiğim oyuncaklar da cabası. Süslü mağaza çantaları içinde odanın bir köşesinde bekliyordu aldıklarım. Yusuf'u lobide karşıladığımda onun da keyfi yerindeydi. Sabah taburcu işlemlerini bitirmiş, Mihayel'i çoktan eve yerleştirmişti bile. Ziyarete gelenlerle ilgilenmişti bir süre. Dediğine göre akşam için Sara gecedan epey hazırlık yaptırmıştı. Ertelenen yemek davetini bir şekilde telafi etmişti.

Sıkılarak, buna gerek olmadığını söylediyimde, "Mihayel'in yüzü suyu hürmetine" diye karşılık verdi. "Bugün ne yapılsa azdır."

Bu hazırlıklar atlatılmış bir felaketin kefaretiydi sanki. Ödenmesi elzem bir minnet borcuydu. Yol boyunca Mihayel'in sağlık durumu ile dünden beri yaşananlarla ilgili konuştu Yusuf. Anlattıkça yeniden yaşıyormuşçasına heyecanlanıyordu. Geceyi Linda'yla birlikte hastanede geçirmişler. Sara'yı ise akşam saatlerinde dinlenmek, ertesi günle ilgili hazırlıkları düzenlemek üzere eve göndermişler.

Bakımlı, büyükçe bir bahçeye kurulmuş iki katlı, taş duvarlarla örülmüş güzel bir eve vardık. Kocaman avlusu vardı evin. Avlunun ortasında bir kişinin iki koluyla kavrayamayacağı kadar geniş gövdeli yaşlıca bir ağaç vardı. Ağacın dallarında yemyeşil yapraklarla birlikte iri kırmızı dut taneleri görünüyordu. Ağaca yakın hazırlanmış uzun ahşap masanın dört bir yanına çepeçevre, aynı biçimli çok sayıda sandalye konmuştu.

Sara ve Maria ile birlikte akraba efradından oluşan altı-yedi kişilik bir grup karşıladı bizi. Linda ve Mihayel yoklardı ortalıkta. Sara ve Yusuf'la birlikte masanın yirmi-otuz metre uzağında bulunan bir çardağa geçtik. Küçük sehpa ve sandalyeler

konmuştu buraya da. Maria ile diğerleri o esnada hazırlıkları tamamlamak üzere içeriye geçtiler. Mihayel'in durumu ile hastanede olup bitenlerden bahsediyordu Sara. Arabada Yusuf'un anlattıklarına benzerdi söyledikleri. Az sonra gümüş tepside, süslü fincanlara konmuş köpüklü kahve ile su getirdi Maria. Açık havadaydık, sigara içmeye mani bir durum yoktu. Kahvenin boşa tükenmeyecek olması sevindiriciydi.

Sohbetimiz henüz kıvam bulmamıştı ki, Gabriel, Yuhanna ve İlyas Bey belirdi kapıda. İçeridekilerin de koşturmasıyla kalabalık bir heyet olarak karşıladık onları. Beklenenden erken gelmişlerdi Gabriel'in dediğine göre.

"Uzun oldu birlikte rahatça oturmayalı" diyordu Gabriel, erken gelişlerinin bilinçli bir tercih olduğunu ima ediyordu.

Söylediğine bakılırsa yaştan sonra bile baş başa oturup dertleşme imkânı bulamamışlardı. Çardağa geçtik yeniden. Kahve ve su ikramı tazelendi.

Abraham ile Mihayel hakkındaki uzun konuşmaları dinledik uzun süre. Yuhanna'nın istemiyle ayaklandık sonra. Mihayel'i görmeyi istiyordu. Küçük bir istişareden sonra ziyaretin sırayla yapılmasına karar verildi. Önce Gabriel ile Yuhanna gidecekti, onlar döndüğünde İlyas Bey'le ben. Gabriel ile Yuhanna'ya Sara eşlik etti. On-on beş dakika sonra geri döndüler.

Bu sırada avludaki uzun masaya servis takımları konuyor, dumanı tüten tencereler dikkatle taşınıyordu. Beş yıldızlı bir özen bulunduğumuz mesafeden bile seçilebiliyordu. Hamarat insanlardı, sofraya yapılan dokunuşlar hızlıydı. Yusuf da ayrılıp sofra hazırlıklarına dâhil oldu. Ziyaret sırası bizdeydi. İçeri doğru yöneldik. Sara'ya kalkmamasını işaret etti İlyas Bey. Gabriel'lerle ilgilenmesini istiyordu.

"Bir aile gibiyiz, kendi evimden farkı yok" diyerek, durumu açıklama gereği duydu.

Antreyi ve uzunca bir koridoru geçip st kata çıkan merdivene ulaştı. Duvarlarda İsa Mesih'i, Meryem Ana'yı, havarileri tasvir eden resimlerle, panolarla birlikte elişi bazı örgü süsler dikkat çekiyordu. Farklı büyüklükteki gms veya bakır şamdanlar duvarlara monte edilmiş gibi. Dupleks yapının st katına ulaştığımızda soldaki ilk kapıya yöneldi İlyas Bey. Hemen arkasında takipteydim. Açık kapıyı almaya hazırlanırken, "Buyurun lütfen" diyen Linda'nın sesini işittim. Yine heyecanlandım, anlaşılan sakinliğimi koruyamayacaktım.

şirin oyuncaklarla dolu, mavi duvarlarına çizgi film karakterlerine ait resimlerin, ıkartımların asıldığı bir ocuk odasına girdik. ocuk dünyasına ait olmayan tek şey karşı duvarda göze çarpan, yatağa yakın asılmış byk bir hatı. Mihayel yatağında derin bir uykuya dalmıştı. Başını yastık yerine Linda'nın dizine koyduğu için ayağa kalkamadı Linda. Dizini yastıkla değiştirme girişimine de İlyas Bey karşı koydu. Alçak sesle konuştular birbirleriyle. İkimiz adına da İlyas Bey konuşuyor, Linda'yla bizzat konuşmama mani oluyordu bir bakıma. şu aşamada işime gelen bir durumdu bu. Uygun bir anı kollarıp "Geçmiş olsun" diyerek araya girdim sadece. Teşekkür etti Linda. Esrarlı bakışlarını üzerime çevirmesiyle geri çekmesi bir oldu yine.

Aklımda uzun kumralımsı saçları annesinin bacağına yaymış Mihayel'in, hayatındaki talihsizliklere, geçirmekte olduğu rahatsızlığa rağmen, yüzündeki huzuru kaybetmemiş masumiyeti vardı. Oğların Linda'yla olan bağı hiç kimsenin yanaşmaması, dokunmaması gereken kutsal bir bağdı sanki. Dünkü düşüncelerimle nmdede beliren manzaranın birbiriyle bağdaşmadığının farkındaydım. Düşünceler değişmez değildi, çelişkilerden muaf da! Grlenlerle, deneyimlerle, yaşantılarla olgunlaşmadıktan sonra düşüncelerin ne kıymeti olabilirdi ki?

Mihayel için getirdiğimiz hediyeleri bir köşeye bırakarak müsaade istedik. Zahmetimize, inceliğimize teşekkür etti Linda, dayanışmadan duyduğu sevinçli belirtti. Bahçeye inebilmesi için Mihayel'in uykusunun biraz daha derinleşmesi gerekiyormuş. Dizini yastıkla değiştirdikten sonra ancak gelebilirmiş.

Nihayet ayrıldık odadan. Merdiven basamakları ve uzun koridordan geçerken Linda ile Mihayel arasındaki o özel bağı düşünüyordum. Kader Linda'ya yaklaşmamı bana yasaklamıştı sanki. Daha doğrusu Mihayel dışındaki herkesi bağlayan bir ulaşılmazlık vardı Linda'da. Bir adanmışlık öyküsünün başrol karakteriydi o ve başka rollere, başka öykülere kapalılığı tescillenmiş gibiydi. Sanırım bu sabit role kilitlenmiş, onu içselleştirmiş birisine sevdalanmıştım. İşim gerçekten zordu. Zorluğun ötesinde buna imkânsızlık demek daha doğru olurdu. Yine de kendime telkinde bulunmaktan geri durmuyordum. Benim için ulaşılmaz olsa da canlılığını koruyan bir umuttu o. Acizlikten doğacak bir umutsuzluk ölümden farksız bir hiçlik olacaktı benim için. Bunu kabul edemezdim.

Kalabalık bir yemek masasıydı. Evde kim var kim yok bir şekilde masaya sığmayı başarmıştı. Sadece Mihayel yoktu masada, yukarıda uyumaya devam ediyordu. Aralıklarla kontrol ediliyordu o da. Linda karşımda, hemen sol çaprazımda Maria ile Yusuf'un arasında oturuyordu. Ne yoktu ki sofrada, açık havada tam bir açık büfe ikram serilmişti önümüze. Önden servis edilen leziz bir mercimek çorbası içtim. Sonrası için tercih yapmak zordu. Mardin işi dolmalar, içli köfteler, börekler, soğuk mezeler, tatlı çeşitleri rahat erişilecek şekilde yerleştirilmişti. Ortadaki büyük bir sininin içinde, tereyağı gezdirilmiş bulgur pilavı ile üstüne serpiştirilmiş farklı kebab çeşitleri iştah kabartıyordu. Ne yakın dönemde yastan çıkmış ne de hasta telaşındaki insanların

sofrasına benziyordu bu görüntü. Günlerce hazırlığı yapılmış bir rahatlığı ve cömertliği çağırıyordu. Şaşmamak elde değildi. Ev yapımı bir Süryani şarabı tattım. Beyaz şarap. Kıvamı, kokusu, damakta bıraktığı tadı alışlagelenlerden farklıydı. Mahlep varmış içinde, farkı yaratan buymuş. Yemekleri yapanlara övgüler dizildi bir süre. Hak edilmiş övgülerdi bunlar. Gerçekten temiz ve leziz bir sofraydı çünkü. Koyu muhabbet sayesinde vaktin nasıl geçtiğini bile anlamadım. Mihayel’le ilgilenmek üzere Linda’nın izin istemesiyle ayıldım. Onunla aynı masada yenecek ilk yemeğe dair hayaller kurmuş, ne beklentilere girmiştım oysa. Hiçbiri gerçekleşmemişti. Benim de bu hususta hiçbir çabam olmamıştı sanki. Aslında böyle bir kalabalıkta bu hayallerin gerçekleşmesini beklemek olası değildi. Bu açıdan kızmadım kendime, halimden memnundum. Gerçekte sunulan yemeklerden çok, gösterilen saygı ve samimiyetten dolayı anılmayı hak eden bir ortamdı. Eksiksiz bir gönül cömertliği, sevgiyle tatlandırılmış bir paylaşım demek yanlış olmazdı. Değerli meziyetlerdi bunlar. Linda’nın gidişinden on beş-yirmi dakika sonra yemek faslı da bitmiş oldu.

Yuhanna, Gabriel, İlyas Bey ve Sara ile birlikte çardağa geçtik. Geride kalanlar masayı toplama, ortalığı toparlama işine giriştiler. Kaçak çayın ilk yudumuyla girdim söze.

“Sırası değil belki” dedim Sara’ya dönerek, “ama eczane işini bozmayalım derim, ne dersiniz?”

Memnun olduğunu Sara’nın yüzündeki ifadeden anladım. Devam ettim:

“Bunca özveri ve alınterine karşı gönül borcumuz olmalı. Rahmetlinin emeklerine vefasızlık hiçbir şekilde yakışık almaz. Tabii siz de aynı kanaatteyseniz!”

Gözleri doldu Sara’nın. Ona ait anıların işyerine sinen manevi varlığının önemine değindi. Başından beri vereceğim karar bu

açından önemsediklerini söyledi. Manevi derinliği maddi beklentilerin üzerinde tutan ifadelere oldum olası değer vermiştir.

“Onu kaybettik, fakat ruhunu kaybetmek istemeyiz” diye ekledi Sara. “Öyle bir durum bize daha ağır gelir.”

Anlaşmıştık galiba, sorun kalmamıştı bu konuda. Mardin’e beni getirten ve günlerdir farklı gerekçelerle görüşülmesi ertelenen bir meselenin bu şekilde bir çırpıda çözülmüş olması sevindiriciydi. Sarının alışmıştık birbirimize. Aramızda saygıya, güvene dayanan bir ilişki gelişmişti kısa sürede. İşin halledilmesinden çok bu duyguyu hissediyor olmak önemliydi. Bunu kaybetmemek de...

İkinci çaylarımızın bitmesine yakın, Yuhanna Sara’dan içride uygun bir odanın hazırlanmasını istedi. Belli ki buluşmamızın asıl sebebini açıklamaya geçecekti. Sara’nın içeriyi kolağan edip geri dönmesi uzun sürmedi.

“Hazırdır” dedi, “geçebiliriz.”

Üst kata geçtik yeniden. Mihayel’in yattığı odanın karşısındaydı toplanma mekânımız. Odadan çok salona benziyordu burası, pahalı mobilyalarla döşendiği ilk bakışta hemen fark ediliyordu. Burada da yine duvarlara asılı dini semboller, resimler, portreler, gravürler göze çarpıyordu. Çardaktakiler olarak eksiksiz taşınmıştık buraya: Gabriel, Sara, Yuhanna, İlyas Bey ve ben... Yuhanna, Linda ile Yusuf’un da katılmasını istedi. Odadan çıktı Sara, az sonra yanında Linda ve Yusuf ile birlikte geri geldi.

Lafı dolandırmadan doğrudan konuya girdi Yuhanna. Dikkatle dinlememizi istiyordu.

“Harita işi için görevlendirdiğimiz arkadaşlar işlerini bitirdi” dedi. “Şimdi sıra sizde. Biri Süryani, diğeri Müslüman olmak üzere iki köyü etrafa bir şey sezdirmeden kolağan etmemiz

gerekecek. Harita üzerindeki şifrelerle arkadaşların bu köylerde tespit ettiği bazı bulgular örtüşüyor. Gömü, bu iki köyden birinde, onu bulmamız gerek. İki ayrı ekip olarak sizleri bu köylere göndermeyi düşünüyoruz. Gitme nedeninizi kimsenin bilmesi şart. Aynı şekilde şu anda konuştuklarımızı da.”

Konuşmasının bu kısmında durdu Yuhanna. Herhangi bir sorun olup olmadığını sezmeye çalışıyordu. Bizden herhangi bir ses çıkmayınca devam etti konuşmasına:

“Süryani köyüne Gabriel, Linda ve İnan’ın, Müslüman köyüne ise Sara, İlyas ve Yusuf’un gitmesini uygun gördük. Özellikle Müslüman köyüne gidenlerin en küçük bir şüphe bile uyandırmaması önemli.” Sara ve İlyas Bey’in bulunduğu yere dönerek, “Zaten bildiğiniz bir köydür, muhtemelen sizi de tanıyor olacaklar. Şüphe uyandırmayacak bir gerekçe bulmanızı istiyoruz. Sonra da sükûnetle işinizi bitirip dönmenizi... Diğerlerinin işi sizinkinden daha kolay olacak. Onlar halkımıza ait boşaltılmış bir köyü inceleyip sonuç almaya çalışacak.”

Yuhanna konuştuğu önümüzdeki günlerde, haberdar edileceğimiz bir plan doğrultusunda harekete geçeceğimiz anlaşılıyordu. Gizlilik hatırlatmasını birkaç kez daha yineleme gereği duydu. Sonra da müsaade isteyerek toplantının bittiğini ilan etmiş oldu.

Linda ile ortak bir çalışmaya dâhil edilmiş olmak içten içe sevin diriyordu beni. Akşam boyunca gelgitli olan duygularımın yeniden kabardığını hissediyordum. Tutarsız duygularımın tam ortasında görünmez, bambaşka ve yeni bir kalp belirmişti sanki. Gerçek kalbin atışlarından bağımsız olarak çalışan, yaşamsal nabzını kendince ayarlayan bir kalp. İşte bu kalp, bu akşam Linda ile Mihayel arasındaki özel bağla kurulan korunaklı alanla karşılaştığında durmuştu sanki. Yeniden canlanmaya pek heves de etmemişti. Nitekim yemek esnasında bile Linda’yla ilgili özel

şeyler hissetmemiştim. Ancak şimdi, Yuhanna'nın rastlantısal görünen görev dağılımıyla yeniden dirilmişti. Linda ile aynı grupta yer almak, aynı çalışmanın parçası olmak hissedilir bir heyecana kapılmama yol açmıştı. Bu heyecan, normal kalbe verilen bir elektro şok dalgası gibi, duyguların ortasına kurulan o tuhaf kalbin yeniden canlanmasını sağlamıştı. Durağan geçen bir akşamın final çalkantıları iyi gelmişti doğrusu. Konuşmalar bitip aşağı indiğimizde Yuhanna ile Gabriel'i yolculama sırasına girdik. Ayrılma zamanı gelmişti. Karşı koyuşlarıma rağmen ısrarını sürdüren Yusuf her zamanki gibi bu gece de otele bırakacaktı beni.

Ertesi akşam Linda aradı. Anlatılması zor bir şeydi yaşadığım. Numarayı Yusuf'tan aldığını söyledi. Boğazımda beliren yumru görüşme ilerledikçe kendiliğinden usul usul çözülüyordu. Tıkayıcı bir lokma ile boğulmak üzereyken bir şekilde kurtulup nefesi açılan bir hasta gibi rahatladığımı hissettim. Sabaha Gabriel'le birlikte beni alacaklarını söyledi. Kararlaştırılan köye gidip eldeki şifrelerin izini sürecektik. Mihayel'in durumunu sorarken olağan bir rahatlık vardı sesimde. İlk kez bu düzeyde bir iletişim kuruluyordu aramızda.

"İyileşti sayılır" diyordu Linda, "o korkunç kâbustan sonra..."

Konuşması uzadıkça heyecanlanıyordum, üzerimdeki rahatlıktan eser kalmadı az sonra. Duygularımın arasına kurulan o tuhaf kalp yeniden kudurmaya başladı. Ruhumdaki deryayı çekilme aşamasını geçip yeniden kabarmış halde dönen med-cezir dalgaları kaplamıştı. Umuda kesmiş heyecan dalgalarıydı bunlar ve sertçe dövüyordu göğsümün kıyılarını. Gümbürtülü bir akış vardı kanımda. Damarlara sığmıyor gibiydi. Göğsümü yakıcı bir sıcaklık sarmıştı.

Fakat uzun sürmedi bu durum. Kuşkular, kaygılar, korkular peşi sıra ve sinsice ortaya çıkmaya başladı. Linda'nın durumuyla ilgili endişelerdi bunlar. Mutsuzluk köpürten umutsuzluk dalgaları aldı sırayı. Göğsümdeki hoş sıcaklık, yerini buz gibi bir soğukluğa bıraktı. Damarlarımdaki kan bu kez donup katılaştı sanki. Kalbim sıradan bir et parçasından farksız gibiydi. Hiçbir şey yapmak gelmiyordu içimden. Ölüme ait soğukluğa ve katılığa benziyordu bu durum. Az önce pespembe olarak kurulan düş dünyası araya giren bir kaygı tufanı ile neredeyse kapkara kıyamete dönüşmüştü. Linda ile aramızda hep harabeye dönmüş, ürkütücü dünyalar mı olacaktı? Geçmişten çıkıp gelen, geleceği gözüne kestiren, yarattığı tehditle övünen yıkıcı tufanlar. Ona ulaşmak için bunları aşmak, harabe dünyaları aradan çıkarmak gerekiyordu. Neyse ki yolunu biliyordum bunun. Kendimi bununla avuttum. Geçmiş ile geleceği arasına kalın ve yüksek bir duvar çekmişti Linda. Yol gidip gelip bu duvara tosluyordu. Bu duvarı yıkmak, geleceğin ayağından geçmişe ait o prangayı çıkarmak gerekiyordu. Linda ancak bu şekilde kurtulabilirdi o yükten. Benim dünyama dâhil olmayı da ancak o zaman kabul edebilirdi. Geleceğe dair beklentileri çaktırmadan geçmişine sızmayı bir şekilde başarmam gerekiyordu. Bunun için günlük sıradan konuları kullanarak geçmişe ait o kaleye ulaşmam şarttı. Kaleye ait kapının açılması, Linda'nın kalp kapısının bana açılması demekti. Orada da bitmeyecekti iş. Çünkü kapısı aralanacak kalp bir zamanlar bereketli bir vaha iken, şimdilerde çölleşmiş bir çoraklığın pençesindeydi. Bir aşk vahası bir yalnızlık çölüne dönmüştü bana göre. Oraya sabırlı bir emekle yeni tohumlar serpmek şarttı. İnsan kalbini yeşertmenin çorak araziye yeşertmekten daha zor olduğunun bilinceydim. Sanatçı ruhumu kullanarak bunu başarabilir miydim? Tutku, arzu, azim, istek, yetenek, donanım, deneyim ocaklarında pişip olgunlaşmış bir ruhla başara-

bilirdim bunu ancak. Hayal gücü ve yaratı gücünü hep canlı tutan bir ruhla. Emin olamadığım şey de buydu. Böyle bir ruha sahip olmuş olsaydım ortada kayda değer bir sanatsal yaratı olurdu, ama yoktu. Sanatta başaranlamayan şeyi aşkta başarmaya çalışmak akla, mantığa, duyguya ne ölçüde uygundu? Hem de böyle bir aşkta. Sanatın hakkını veremeyen, aşkın hakkını verebilir miydi, emin değildim. Bir süre tereddütlerle debelenecek, fena gelgitler yaşayacaktım anlaşılan.

Sabah sözleşilen saatte geldiler. Çoktan hazırlanmıştım bile. Şafakla birlikte uyanmış, Linda'ya olan duygularımı netleştirdiğim kenar mahalledeki o tepeye kadar bir yürüyüş dahi yapmıştım. Başiboş birkaç köpek dışında kimseye rastlamamıştım bu kez. Onlar da bana hiç ilişmedi. Issız bir yürüyüştü. Tepeye vardığımda tan yeri yeni ağarıyordu. Muazzam bir renk şöleni durmadan ton değiştiriyor, ortaya çıkan güzellik gözlerimi kamaştırıyor, aynı güzellik buradan da yüreğimin derinliklerine doğru tatlı bir şekilde akıyordu. Kalbimin renklendiğini, benliğimin güzelleştiğini düşünüyordum. Göğsümü doyasıya serin havayla doldurdum. Çiçeklerin, otların, ağaçlardaki meyvelerin birbirine karışmış kokusu vardı bu havada. Islak çiyler yeşil çimenliğe serpilmiş kristal tanecikler gibi parlıyordu. Linda'ya hissettiklerim burada berraklaşmıştı. Ciddiye aldığım ilk buluşmaya da burada hazırlanacaktım. Dün akşam kafamı kurcalayan birçok şeyi yeniden düşündüm. Ondan vazgeçmeyecektim galiba. Vardığım kararlar yüz kez düşündüklerimden farksızdı. Geleceğe dair imalarla geçmişe ait travmatik olayları konuşmaktan men edecektim kendimi. Bu karar bir süre sonra değişebilirdi. İki dost arasında rahatça konuşulabilir mevzular güvenilir bir alan yaratabilirdi ikimize. Buradan yürümek elzemdi. Küçük bir hata bile her şeyi berbat edebilirdi. Daha da kötüsü, onu üzecek herhangi bir şeye ne hakkım olabilirdi ne de haddim.

“Büyük sanatçının” gidip gelip vardığı sonuçlar işte bu kadar sığdı. Doğanın cömert sunusu olmasa bu saatte bu sonuçlara varmak için buraya gelmemin hiç gereği yoktu. Teselliyi çiy tanelerindeki o duru serinlikte buldum neyse ki. O serinliği hissetmek bir çıkmazda hararetle debelenen zihnime, yüreğime iyi geldi.

Otele döndüğümde buluşma saatine birkaç saat kalmıştı. Bir şeyler okuyarak oyalanmaya karar verdim. Lobide karşılayacaktım onları, öyle tasarlamıştım. Tasarladığım gibi olmadı. Dışarıda yakalandım. Sabırsız kontrollerden birinde, otel kapısının önünde fark etmişlerdi beni. Kesik kesik çalan bir korna sayesinde gördüm onları. Linda’ydı kornayı çalan, bir eliyle de görüş alanıma girmeye çalışıyordu. Yanındaki koltuk boş görünüyordu. Arka camlara kalın siyah film bantları çekilmişti. O yüzden içerisini seçebilmek mümkün değildi. Neyse ki çıkardığı fısıltılı sesle otomatik mekanizmasını gösteren arka camlardan biri ağır ağır aşağı doğru indi. Güleç yüzüyle camın gerisinden Gabriel’in salladığı eli gördüm. Arabaya çağırıyordu beni. Otele, bir şeyler içmeye davet ettim. Kabul etmedi.

“Erken kalkan erken yol alır” diyordu Gabriel.

Lobiden kamera, sigara ve çakmağımı almak için davrandım. Koşar-adım gidip aldım, gerisin geri arabaya yöneldim. Ön tarafı işaret etti Gabriel, oraya geçtim. Linda’nın yanına, aldığı soluğu bile hissedeceğim bir yere oturdum böylece. Hoş bir kadın parfümünün yumuşaklığı yokladı benliğimi. Onun teniyle bütünleşmiş bir yumuşaklık, ferahlık ve tazelik doluydu. Tan yerinde içime çektiğim o kokudan bile daha güzeldi. Ama saman alevi yargılardı bunlar. Neyse ki içine girdiğim ruh halinden hızla sıyrılmayı, soğukkanlı ve mesafeli bir tavırla selam vermeyi başardım. Yine de etkisindeydim bu güzelliğin. Ay gibi parlıyordu Linda’nın yüzü. Aşağı doğru dümdüz taradığı saçları daha bir siyahlaşmış gibiydi. İri gözlerindeki parlaklık saçlarındaki canlı-

lıkla yarışyordu. Her iki gözünde saydam, ıslak bir tabaka vardı sanki. İçeride kaynayan bir pınarın devamı olarak düşündüm bu yaşları. Duru ve arı... Tan çiyleri gibi ruhu serinleten yaşam sevinci veren bir berraklık taşıyorlardı.

Kırmızı bluzunu aşağı doğru çapraz vaziyette kat eden emniyet kemeri muazzam bir dişil gücü açığa çıkarıyordu. Cinsel tutkuya kapılmamak elde değildi. İki diri ve dik göğsü öylece ortaya çıkaran o kemer, en beklenmedik anda bile kadın endamının taşıdığı kamçılayıcı etkiyi gösteriyordu adeta. Boyunduruğu elinde tutan yabanıl bir cazibesi vardı Linda'nın. Bu haliyle, aldığım kararların tümünü boşlamaya çağırıyor gibiydi. Neyse ki bunların kendi kuruntularım olduğunun farkındaydım; toparlanmak pek zor olmadı o yüzden. Gabriel'in arabaya dolan huzurlu sesi de kışkırtılmış tutkuların, cinsel arzuların utangaç bir edayla çıktıkları deliklere çabucak dönmelerini sağladı. Gideceğimiz köylerde şüphe uyandırmama adına çekim yapmamamı istiyordu Gabriel. Gerekirse çalışma bittikten sonra bir kez daha bu guzergaha gelip çekim fırsatı sunacağını belirtiyordu. Kalbimin doluluğuyla örtüşmeyen cümleler sarf ettim bir süre. Gabriyeli onaylayan cümlelerdi bunlar. Kalbimden taşıp dilimin ucuna gelen asıl cümleleri başka türlü zaptetmem mümkün değildi.

Sıradan görüntüsüne rağmen bir kader yolculuğunda olduğumuzu düşünüyordum. Üçümüz de kaderin emrindeki birer denekten farksızdık. Yaşama dair milyonlarca deneyden biri üzerimizde yapılacak, büyük ihtimalle sonuç da irademiz dışındaki birtakım etkenler tarafından belirlenecekti. Hangimizin payına başarı ve sevinç, hangimize düş kırıklığı ve keder düşeceğini kestirmek zordu. Hedeflediği amaçlar doğrultusunda sonucu lehine çevirecek sağlam araçlara hiçbirimiz sahip değildi. Elimizdeki araç ya da imkânların işe yarayıp yaramayacakları belirsizdi. Bir nevi kaderin insafına kalmıştı işimiz, ki onun da ne

kadar insafsız ve acımasız olabileceğinin farkındaydım. Kendimi geçtim, Linda'nın bireysel yaşantısı ile Gabriel'in bir sembol olarak tarih boyunca deneyimlediği kolektif yaşantılara baktığımda da aynı şeyleri rahatlıkla görebiliyordum. Her birimizi tarumar ederken gözümüzün yaşına bakmayan bir yazgı bu saatten sonra merhamete gelip fikrini değiştirebilir miydi? Yanıtı olmayan soruları tartıyordum kafamda. Çıkmış serüvenin sonunda, sol yanımda oturan kadının aşkı bahşedilecek miydi bana ya da onun penceresinden bakarsak, yarasını kapatacak şifalı ve kalın bir kabuk çok görülecek miydi ona? Ya Gabriel? Halkına ait köklerin peşine düşmüşken, acılı bir yazgının hışmından koruyabilecek miydi kendini ve halkını? Karımca her şey muğlaklı.

Sıcak yaz havasında Mardin ovası suyu sarıya çalan bir göle benziyordu. Esen rüzgârla buğday başakları bir o yana bir bu yana salındıkça gölün yüzeyinde sapsarı dalgalar belirliyordu. Güneşin gölüydü bu, rengini o kutsal ışığın sarısından alıyordu. Yakıcı bir ışık seli uçsuz bucaksız tarlalarda başka renklere izin vermeden bütün canlılığın üstünü kavrulmuş bir sarılıkla örtüyordu. Bir zamanlar farklı renklerde boy göstermiş otlar, çimenler, çiçekler, çalılıklar boz bulanık bir renge bürünmüştü. Miha-yel'den bahsediyordu Linda. Hastalığından, son durumdan. Araya giren sorulara cevap verirken yüksünmüyordu. Ayrıca, dikkatli bir sürücü olduğu hemen fark ediliyordu. Tüm ilgisini önündeki yola verdiği belliydi. Ovadaki o muhteşem sarılığa bile yüz vermiyordu.

Gözüme görünen engin sarılığı bir yönüyle Linda'nın kalbindeki çölleşmiş çoraklığa benzetiyordum. Yeşermeyi bekleyen çoraklığa. Aradaki fark şuydu: Onun kalbini sarartan şey yakıcı güneş ışınları değil, aşka ait yıkıcı yaşantılardı. Önce yeşertmişti aşk, sonra da kıyıcı bir şekilde sarartmıştı onu. İstese bu döngüyü yine tersine çevirebilirdi ve ben bunun için kendime pay çıkarmaktan geri kalmıyordum.

Sarı deryayı geride bırakıp yamaca tırmanan yollara vardığımızda, Linda, tümüyle yola odaklanmıştı artık. Dar ve dönermeçli yollardan geçiyorduk. Karşıdan bir araba gelmeye görsün, kafa kafaya gelmekten zor kurtuluyorduk. Bu yüzden sözü Gabriel almış, civarı tanıtmaya başlamıştı. Verimli bir rehberlikti yaptığı. Yol kenarında kimi meşe ağaçlarının yaşamsal inadından civarda yetişen kırmızı incirin lezzetine kadar birçok şeyden bahsediyordu. Yakın köyler ve oradaki insanlarla ilgili söyledikleri de cabası. Belli ki bulunduğumuz güzergâhın her detayına hakimdi Gabriel...

Yarım saatlik bir tırmanıştan sonra sık ormana komşu bir köye vardık. On-on beş haneli bir köydü. Yeni betonarme tek katlı evler dikkat çekiyordu. Gabriel'in yönlendirmesiyle araba köy meydanına yakın evlerden birine doğru yol aldı. Otuz-kırk nüfuslu bir Süryani köyüymüş burası. Buna rağmen ne bir insan görünüyordu ortaklıkta ne de evcil hayvan. Nedenini sordum Gabriel'e. Anlattı. Zamanında boşaltılan köylerden biriymiş. Nüfusun tamamı kente göç etmiş. Yaşlılar çoğunlukla Mardin'e, Midyat'a yerleşirken, gençler soluğu Avrupa'da almış. Hayallerini, düşlerini oralarda aramaya koyulmuşlar. Diaspora diyordu Gabriel, oralarda yaşayan Süryani nüfusunun ata topraklarında yaşayanlardan daha fazla olduğunu söylüyordu. Sürgün yollarının son durağıydı diaspora. Sürgün ve diasporayı da büyük katliamlar gibi acılı yazgıların bir parçası sayıyordu. Diasporaya yerleşen gençler oralarda bir düzen kurmayı, yaşam standartlarını belli bir seviyeye taşımayı başarmışlardı anlattığına göre. Son yıllarda diasporadaki ailelerin çoğu birikimleriyle gelip ata topraklarını yeniden satın almak zorunda kalmışlardı. Bu köyün dirilişinde de böylesi trajik bir öykü vardı. İnsanlar arazileri aldıktan sonra yeni evler yapmaya girişiyorlardı. Yeni ve modern evlerin sırrı buydu. Bu evlerin içinde şimdilerde ailelerin yaşlı

sakinleri kalıyordu. Gençler Avrupa'daki düzenlerini sürdürürken, civar kentlere yerleşmiş yaşlılar ömürlerinin son demlerini geçirmek üzere doğdukları topraklara dönmüşlerdi.

Gabriel'in gösterdiği evin önünde durdu araba. İndik. Ağır ağır açılan kapıdan görünen yaşlıca bir adam geldi yanımıza. Gabriel'i görünce öyle sevindi ki yüzü ısıltıya kesti. Tanışıyorlardı demek ki. Yahya'ydı adamın adı. İçten bir samimiyet ve konukseverlikle karşıladı bizi, içeri davet etti.

"Gerek yok" dedi Gabriel, "vaktimiz az."

Bunun üzerine içeriye seslendi Yahya. Kocasından daha iyi görünen, hareketlerinde görünür bir çabukluk seçilen karısı Rahel belirdi kapıda. Elinde bizim için taşıdığı iki küçük kürsü vardı. Linda'yla koşturup aldık elindekileri. Başka kürsü ve sehpa da gösterdi Rahel, onları da kapıp getirdik. Ön kısımdaki bahçede oturup sıcak bir sohbete koyulduk. Arada Yahya, kendi eliyle topladığını söylediği elma, armut, erik ve üzüm dolu büyük bir tepsiyi getirip sehpayı koydu. Tatlı ve suluydu meyveler, kokuları bile daha hoştu. Çocukların durumunu sordu Gabriel, aralarında gizli bir anlaşma varmışçasına sırayla yanıtlıyordu yaşlı kankoca. Sık sık gözlerinin dolduğunu görebiliyordum. Dediklerine bakılırsa bu yaz gelmemişlerdi ama seneye muhakkak geleceklerdi. Köye gelişi bir yıldan fazla aksatmazmış çocuklar, yaz tatilinin bir kısmını muhakkak baba ocağında geçirirlermiş. Zaman ve sohbet ilerledikçe komşu evlerden başkaları da geldi yanımıza. Neredeyse hepsi yaşlı başlı, ununu eleyip eleğini asmış, güngörmüş insanlardı. Geliş sebebimizi sorma gereği bile duymadılar. Olağan bir ziyaret yapılmıştı sanki ve bunun keyfini çıkarmak her şeyden daha önemliydi. Gabriel'i tanımayan yoktu, saygıda kusur etmiyorlardı. Kilisenin durumunu sordu Gabriel. Şikâyetçi değillerdi. Yeni yapılmış evlerin arasında eski taş görüntüsüyle sıyrılan tek yapıydı köydeki kilise.

Duvarlardaki işçiliğe ve tarihi dokuya zarar vermemek için kiliseye pek dokunulmamıştı. Evler inşa edilirken kilisenin içine de oradaki ruhu bozmayan ufak tefek restorasyonlar yapılmıştı anlattıklarına göre. Bir ara küçük kiliseyi ziyaret edip sohbet yerine geri döndük.

“Tanrının evine uğramadan gitmek olmaz” diyordu Gabriel.

Kilisedeyken diyakozlardan memnun olup olmadıklarını sordu. Memnunmuş köylüler. Köyde kalıcı bir ruhban, yerleşik bir din adamı yoktu. Mardin’deki kiliselerde görev yapan iki diyakoz haftanın belli günlerinde köye gelip ibadetleri yaptırmak üzere görevlendirilmişti. İşin ironik yanı, sadece kilisenin olduğu bu Süryani köyüne resmi olarak bir imamın atanmış olmasıydı.

“Doğru işler değil bunlar” diyordu Gabriel; bu kararı verenlere Tanrı’dan akıl fikir ihsan etmesini diliyordu gülererek.

Sohbet sırasında söz yeniden diasporadakilerden açılınca iki fotoğraf albümü kapıp geldi Rahel. Linda’yla birlikte incelemeye başladık fotoğrafları. Rahel çocuklarını, torunlarını tek tek tanıtırken heyecanlıydı. Bizim ilgimiz ise doğrusu fotoğrafların arka fonlarından taşanlar üzerineydi. Yerleşik kültürün oralarda da korunmaya çalışıldığı anlaşıyordu. Öyle ki, fotoğraflarda görülen evler bile Sara’larınkine benzer dekorlara sahipti. Resimler, portreler, haçlar, freskler, gravürler...

Bu düşüncemi Linda’ya söylediğimde “Bir açıdan doğru” dedi. “Yalnız, Avrupa’daki göçmenlerin çoğu gibi bizimkilerde de vardır arada kalmışlık görüntüsü. Hem yerleşik kültürü yaşatma hem de diğer kültürden etkilenme durumundan oluyor bu karmaşa. Etkileşim bir açıdan iyidir aslında. Fakat zaman içinde ne tümüyle buraya ne de tamamen oraya benzeyen bir şey çıkıyor ortaya. İşte Avrupa’daki göçmen çocukların en büyük sorunudur bu kültürel karmaşa.”

Önemli bilgiler paylaşıyordu Linda, pür dikkat dinliyordum. Öte yandan özel alana ya da geçmiş yaşanmışlıklara girmeden böylesi güncel konularda ortaklaşmak, hedeflediğim üzere beni ona daha fazla yakınlaştırabilirdi.

“Bazı farklılıkların ortaya çıkması gayet doğal” dedim.

Kültürel etkileşimin yarattığı zenginliğe dair derli toplu birkaç cümle sarf ettim. Onayladı Linda. Dedğine göre, diasporadaki Süryanilerde inanç temelli bir cemaat anlayışı yerine, ulusal kimlik üzerinden şekillenen bir bilinç daha ön plandaymış. Zaten oralarda inanç temelli baskılar yaşanmadığı için ulusal değerler üzerinde yükselen birliktelikler kendiliğinden gelişmekteymiş.

“Süryani kimliğinin Hristiyanlık öncesine dayanan köklerini daha fazla irdeler, daha çok sahiplenir diasporadakiler” diyordu Linda.

Uluslararası platformlardaki siyasi çalışmalarda epey mesafe aldıklarını belirtiyordu. Linda’nın ağzından ilk kez ulusal ve dini değerleri sahiplenilen sözler duyuyordum. Bu da ona olan saygımı arttırıyordu.

“Yine de” diyordu, “insanın mayasına, doğasına sinmiş özellikler, huylar açısından hiç fark yoktur aramızda. İyilik, yardımseverlik, hoşgörü, alçak gönüllülük, ruh inceliğinin düzeyi buralarda ne ise diasporada da aynıdır. Toplumlarda da bu açıdan bireyler gibidir. Kişioğlunun parmak izi nasıl ömür boyu ona has değişmez bir özellikse, toplumsal bünyeye kazınmış izler de öyledir.”

Linda anlattıklarıyla aramızdaki barikatların bir kısmını adeta kendi elleriyle kaldırıyor. Etraftaki yaşlı fısıltıları neredeyse duymazdan gelmiş, albümde beliren bir dünyada Linda ile farklı, heyecanlı bir gezintiye çıkmıştık sanki.

Gabriel’in istediği müsaade, yola koyulma zamanının geldiğinin, özel gezintimizin sona erdiğinin habercisiydi. Sıcak,

samimi bir vedalaşmanın ardından araba yeniden yokuşu tırmanmaya başladı. Aşağı yukarı beş-on kilometrelik bir tırmanıştan sonra elleri silahlı üç kişi tarafından yolumuz kesildi. Asker kamufleji giymiş orta yaşlı hatta yaşlıca sayılabilecek insanlardı bunlar.

Görüş alanımıza girdikleri anda Gabriel, “Korucular bunlar” dedi, “köy korucuları.” Muhatap olmamamız konusunda uyardı, iletişimi kendisi sağlayacaktı.

İçlerinden biri arabanın yanı başımdaki camına yaklaştı, “Kimlikler” dedi önce. Oldukça bozuk bir Türkçeyle nereye gittiğimizi, nerden geldiğimizi sordu. Sarılmış tütün içiyordu. Bugüne dek gördüğüm en sarı dişler bakımsız bir ağzın içine rastgele serpiştirilmişti sanki. Kontrol noktasına varmadan önce kimlikleri toplamış olan Gabriel arka camı açtı, elindekileri uzattı. Bizim sarı diş diğer iki korucuyla birlikte ona yöneldi. Gabriel’le Kürtçe bir şeyler konuştuktan sonra kenara çekilip yol verdiler. Gabriel’in kendini tanıtmaması yolun açılmasına yetmişti. Büyük bir köyün girişiydi burası. Nitekim araba ilerlemeye başladığında iki yüz elli-üç yüz hanelik bir köyün içinden geçtiğimizi anladık. Toprak damlı evlerle yeni beton evlerin iç içe geçtiği bir köydü. Harabeye dönmüş, neredeyse enkaz yığını haline gelmiş eski yapılar da aralarda görülüyordu. Yol boyu arabanın önünde, arkasında kalabalık bir çocuk topluluğu, neşeli bir oyun oynarcasına koşturdu. Eski ve kirli giysileri içinde parıltıyan bir yaşam sevinci taşıyordu çocuklar. Kiminin burnu akıyor, kiminin pantolonu düşüyordu koşarken. Bazıları arabaya dokundukları için sevinçle bağırıp gülüyor, bazıları da geride kaldıkları için ağlayıp sızlanıyorlardı. Darmadağın, yapış yapış saçlarıyla, yüzlerinde kurumuş gözyaşlarının bıraktığı siyah izleri taşıyan minik kız çocukları çok sevimli görünüyorlardı. Köy meydanında da elleri silahlı korucular dolaşmaktaydı. Ortaklıkta hiç kadın

görünmüyordu neredeyse. Arabanın durmasını istedi Gabriel. Aşağı inmeye gerek duymadan, açtığı camdan bisküvi ve içecek dolu bir poşet uzattı çocuklara. Kürtçe konuştu onlarla. Uygun şekilde paylaşmayı öğütleyen sözlerine çocuklar pek de aldırış etmediler. Canhıraş bir kapışmayı geride bırakarak kat ettik köy meydanını. O zaman söyledi Gabriel burasının eskiden en büyük Süryani köylerinden biri olduğunu. Varmayı hedeflediğimiz boşaltılmış köyle birlikte bölgenin en önemli ticaret merkeziymiş bu köy de. Tek bir Süryani'nin bile bulunmadığı bu köyde şimdi devlet tarafından yerleştirilmiş korucular ve aileleri yaşıyormuş. Süryanilere ait izlerin tümü ortadan kaldırılmış. Kilisenin yıkıldığını, o ustaca yontulmuş taşların şimdi ahırların duvarlarında bulunduğunu söylerken gözleri doldu Gabriel'in. Bir zamanlar Tanrı için yapılan en kutsal ayınlara, en saf ibadetlere tanıklık etmiş o taşların şimdi önemsiz eklentiler gibi tezek ve sidik kokulu duvarlarda bulunuyor olmalarına içerliyordu. "Tanrı'ya karşı ayıp" diyordu.

Eğimi daha az keskin bir yolda beş-altı kilometre kadar yol aldık. Vardığımız yer hedeflediğimiz köydü, tamamen harabeye dönmüştü. Bir zamanların kerpiç evleri, taş duvarları, toprak damları şimdi terk edilmiş moloz yığınları olarak yerde öylece yatıyorlardı. Tek bir insan görünmüyordu ortaklıkta. Ağaçlar dahi budanmamış dalları, toz içindeki yapraklarıyla yürek burkan bir bakımsızlık içinde görünüyordu. Tepemizde uçuşan kuşlar dışında yaşama dair canlılığı anımsatan bir emareye rastlamak zordu. Harabeler arasında gezinmeye başladık. Toprak, taş, kalas yığınları arasında eski eşyalara ait bez parçaları, paçavralar, yumru yumru metal kap kacaklar görünüyordu.

Gabriel bu anlamsız yığınlar arasında şifrelere ait birtakım izler arıyordu. Beklemeden koyulmuştu işe. Az sonra biz de katılacaktık kendisine, öncesinde çevreyi şöyle bir tarayıp tanımak

istedik. Bu kez Linda anlatmaya başladı köyün hazin hikâyesini. Binlerce insanın yaşadığı kasaba büyüklüğünde bir Süryani köyüymüş burası da. Mardin'in en önemli bakır işleme atölyeleri ve dokuma tezgâhları bu köyde kurulmuş. Süryani teriyle dokunan eliş kirlentlerin, minderlerin, yün palazların, dokuma kilimlerin, göz alıcı halıların eşi benzeri olmazmış. Aynı şekilde bu köyde yapılan bakır sinilerin, tepsilerin, bakraçların, kazanların, ibriklerin, tencerelerin, tavaların, çatal-kaşık-kepçe benzeri kap kacağın taşıdığı işçilik hiçbir yerde bulunmazmış.

“Çoğumuzun evinde, hatta diasporadakilerde bile bu köyde yapılmış eşyalar özenle saklanır” diyordu.

Anlatılan muazzam birikimin böyle un ufak bir halde yerde yatıyor oluşu gerçekten iç acıtıcıydı. Köyün boşalmış görüntüsü, buharlaştırılıp yok edilmek istenen o halka ait tarihin canlı anlatısı gibiydi. Aynı zamanda da sesini duyurma adına bir moloz yığını olarak varlığını sürdüren bir haykırıştı sanki. İnsanların vicdanına seslenen, empati duygularını harekete geçirerek büyük bir ayıbın ortadan kaldırılmasını isteyen bir çığlıktı. Linda'nın tarih yüklü sözleri, duyargalanmı mensubiyetimi henüz yeni öğrendiğim bu mazlum halkın acılı yazgısına yöneltmişti. Doyurulması gereken bir bilgi ve bilinç açlığı içindeydim. Bugüne dek ne kadar az şey bildiğimi, yakıcı gerçeklere nasıl duyarsızlık içinde sırt çevirdiğimi düşünüyordum. Üstelik bir sanatçıydım güya, aykırı iddialara sahip birisi. Aydın bilinci ve vicdanı taşıması gereken birisi! Kendi adıma yaşadığım utancın, ülkedeki gerçeklere sırt çeviren tüm sanatçı, aydın, yazarçizer takımının ayıbından kaynaklandığını düşünüyordum. Sadece üç köy ziyareti, üç köyün hikâyesi bile ne çok şey öğretmişti bana. Okuduğum kitaplarda rastlamadığım, gözümünden bilinçli şekilde kaçırılan pek çok yakıcı gerçeği sadece bu üç köyün görüntüsü bile göstermeye yetmişti. Köyler bir halkın sahip olduğu hayati

kılcallardı. O kılcalları görmeden onların geçmişe ve geleceğe dair taşıdıkları işlevi çözmeden bir halkı tanıyabilmek mümkün değildi. Bir bünyeyi tanımak için onun kılcallarını tanımanın taşıdığı zorunluluk gibi.

Az sonra Gabriel'e katıldık. Haritadaki şifreleri yeniden gösterdi bize. Benzer harfleri, sembolleri, moloz yığını içindeki taşlarda arayacaktık. Zor işti doğrusu. Aramızda görev paylaşımı yaptı. Kendisi köyün bir ucundaki harabelerde işe koyulacaktı, biz iki acemiye de diğer uçtaki harabelerde çalışmakla görevlendirdi. Aynı harabe üzerinde çalışacaktık Linda'yla. Birimizin gözünden kaçanı diğeri yakalayabilir, öbürümüzün yakaladığını diğeri onaylayabilirdi. Kutsal arayışın parçası olmak bir yana, Linda'yla bu düzeyde yakınlaşmak benim açımdan son derece önemliydi. Saatler boyu süren aramalarımızdan pek sonuç çıkmadı. Harabe sayısı fazla olduğundan umutsuzluğa kapılmadan çalışmayı sürdürmek gerekiyordu. Kısa bir mola verdik. Molada, çocuklardan artakalan bisküvi ve gofretten yedik. Büyük bir ceviz ağacının dibiydi mola yerimiz, ferahlık veren bir gölgesi vardı. Yol ve çalışma yorgunluğunu atmaya yetti bu kısa ara. Harabelerde rastladığımız şeyler kısa sohbetimizin ana konusuydu. Fazla oyalanmamızı istemiyordu Gabriel. Yeniden işe koyulduk. Karanlık çökmeden harabelerin tümünü gözden geçirmeyi amacımız. Hedefe ulaşabilsek, şifreli taşlardan birkaçını görebilsek orada bitecekti işimiz. Başka zaman gelmek üzere dönüş yoluna koyulacaktık. Sonuç alma konusunda sabırsız sayılırdık, bir an önce bazı ipuçları bulma telaşındaydık. Taranan harabelerden eli boş dönmek bu açıdan moral bozucuydu. Buna rağmen memnundum halimden. Linda'yla aynı işi yapıyor olmak moral bozukluğunu üzerimden atmamı ve yorgunluğumu unutmamı sağladığı gibi, şevkle sarıldığım her bir uğraşı zevkli de kılıyordu. Harabelerden birinde çalışırken seslendi Linda:

“Bak, ne buldum.”

Şifre izi taşıyan bir taş rastladığını sandım. Yanılmışım. Yanına vardığımda elinde tuttuğu küçük bir aynayı gösterdi. Bir el aynası. Avuç içine sığacak büyüklükteydi. Dış yüzeyinde yıpranmış bir resim vardı. Meryem Ana, duru temiz bir yüz ifadesiyle, bebek İsa’yı tutuyordu kucağında. Toz içinde kalmıştı resim, kurumuş çamur ve toprak tortuları vardı üzerinde. Meryem Ana ile İsa bebeğin bedenleri çamur içinde kalmıştı. Gözleri doldu Linda’nın. Bluzunun alt kenarıyla kurumuş çamurları temizlemeye başladı. Öyle itinayla yapıyordu ki bu işi. . . Sonra, aynayı çaprazlamasına, boydan boya kat eden düzensiz, iğreti bir çatlağı gösterdi. Gerçekte ikiye bölünmesine rağmen tümünden kırılıp dökülmeye, yok olmaya direniyordu ayna. “Çok şey anlatıyor bu” derken sesi titredi, boğazı düğümlendi. Gerisini de getiremedi zaten. Ne demek istediğini anlamıştım. O kırık ayna bu topraklarda yaşayan çoğunluğun taşıdığı tarihi kirleri apaçık gösteren bir nesneydi. Kendimi muaf tutmuyordum o çoğunluktan, onların bulaştığı utanılası suçlardan. Nur yüzlü ana ile mazlum bebeğe bulaşan çamurlar bizlere aitti, hepimize. Onları çamurdan koruyamamıştık; ardıklarını, çocuklarını yani koskoca bir halkı da kırılmaktan, yok olmaktan...

Tertemiz bir evin başköşesinde, Süryani bir delikanlı ya da genç kadının düşsel özelinde bulunması gereken o aynaya, o resme, resimdeki o bebeğe bir harabenin molozları arasında rastlamak, kabullenilmiş bir utancın dahi silemeyeceği bir acıydı. Yüzleşilmesi zor bir yakıcılık taşımaktaydı. Alçaltıcı bir kin bu kiri gerçekte aynaya değil, kendi toplumsal benliğine yapıştırmıştı. O kirden kurtulmak için önce onu görmek, sonra da görüleni temizlemeye girişmek gerekirdi. Özür gerekirdi, af dilemek, helalleşmek... Yoksa çıkmazdı o kir. Utanılası bir damga gibi geleceğe, nesilden nesile taşınacaktı.

Linda'nın temizlediği aynaya yeniden baktım. O resim kim bilir hangi ustanın geceler boyu üşenmeden kardığı bir emeğin, alınterinin, göz nurunun ürünüydü? O ayna kim bilir nelere tanıklık etmişti? İçi kıpır kıpır hangi Süryani delikanlı, yâriyle buluşmadan önce ona bakarak saçlarını taramış, yüzündeki yüreğindeki tarifsiz heyecanı sadece onunla paylaşmıştı? Hangi Süryani kızı ona bakarak gözlerine sürme çekmiş, yüzüne allık sürmüş, dudaklarına sürdüğü rujun tonunu onun yansıması sayesinde bulmuştu? Neredeydi, tüm bu yaşantılar, neden yoktular şimdi? O düşler, hayaller, tatlı heyecanlar, göğse sığmayan yürek çarpıntıları, sonraki nesillere geçip yaşamak, yaşatılmak yerine neden unutulmuş rüyaların görüntüleri gibi anılır olmuştu? Neden yıkılmıştı o güzelim rüyalar, kim çalmıştı sonraki nesillerin göreceği binlerce, milyonlarca güzel rüyayı? İnsanlık bunun neresindeydi, vicdan neredede?

Düşündüklerimin çok azını paylaştım Linda'yla. Az sözle çok şey anlatmak istediğimin farkındaydı. Gözyaşlarını serbest bıraktı. Çabalamama rağmen gözyaşlarıma engel olamadım ben de. Gözyaşı ortaklığı başka şeye benzemez, hemencecik birleştirir duyguları. Bir süre öylece kalakaldık, ses yerine gözyaşlarımızla konuşup anlaştık.

Islak aynayı bana uzatırken "Hediyem olsun" dedi, "baktıkça anarsın bu günü."

Eliyle temizlediği, gözyaşının değdiği paha biçilmez armağana farklı duygularla bakıyordum şimdi. Kutsal nuraniliği daha da artmıştı Meryem Ana'nın. İsa bebeğe daha büyük bir sevginin gözünden baktım. Hep aynıydı o, hep masum, hep mahzun. Gözlerime bakıyordu. Ne karşılaşacağı acıların farkındaydı ne de insanlığın kefaretinin ödeme adına bu acılara kurban yazılacağıнын. Elimde tuttuğum armağan tarifi zor masumiyeti, güzelliği, iyiliği yansıttığı gibi, aynı zamanda bunları ortadan

kaldıran ilkel kini, nefreti, acımasız şiddeti de gösteriyordu. Boğuk bir sesle teşekkür ettim Linda'ya. Bir eriyik gibi tüm hisleri içinde barındıran gözündeki yaşı hediyeye eklemesi, benim için her şeyin ötesindeydi. Değeri hiçbir şeyle ölçülemezdi. Avucumda tuttuğum aynaya bu yüzden defalarca bakmış, her defasında farklı duygulara, fikirlere kapılmaktan kendimi alamamıştım. Aynayı ikiye bölen o iğreti çatlak, şimdi gözüme halkların bir arada yaşama arzusuna atılmış bir çizik gibi görünüyordu. Kılıç çizigi. Kanlı, utanılası, kahrolası... Karışık duygularla aynayı gömleğimin cebine yerleştirirken tarifsiz hüznümü, öfkemi Linda'ya daha fazla yansıtmamak için epey gayret sarf ettim.

Gabriel'le buluştuğumuzda karanlık basmak üzereydi. Bir süreden beri harabe evler arasında gezinmek yerine köyün aşağısında bulunan eski mezarlığı incelemeye, mezar taşları üzerinde iz sürmeye gitmişti. Bütün aramaların sonuçsuz kaldığını söyledi. Bizdeki durumu sordu. Farklı olmadığını söyledik, ancak incelemeyi bekleyen çok sayıda harabenin kaldığını ifade ettik.

"Geç oldu" dedi Gabriel. "Başka zaman tekrar gelmemiz gerekecek."

Paydos anlamına geliyordu bu sözler, çok geçmeden toparlandık, gidip arabadaki yerlerimizi aldık.

"Yalnız" dedi Gabriel, "dönüşümüz başka yoldan olacak."

Korucu köyünden dönüp dikkatleri tekrar üzerimize çekmek istemiyordu. Bu nedenle Linda, geldiğimiz yola dönmeden ileri doğru sürdü arabayı. Hat üzerindeki köylerden Mardin'e giden başka bir yolun varlığından söz etti Gabriel. Yolculuğumuzu uzatacak bu tercih güvenlik açısından içimizin rahat olmasını sağlayacaktı. Gabriel'in bahsettiği köyleri sorunsuz bir şekilde teker teker geçtik.

Karanlık giderek koyulaşıyordu. Hepimiz pür dikkat zor seçilen bozuk yola odaklanmıştık. Uzun süren sessizlik, itiraf etmeden taşımak zorunda kaldığımız kaygıların sonucuydu. Neyse ki yarım saat içinde daha düzgün ve geniş bir asfalta ulaştık. Rahatlamıştık, dillerimiz de çözölmüştü artık. Çok şey birikmişti galiba, öyle ki sohbetimiz sırasında ne ben değindim ayna konusuna ne de Linda. Ya ikimizin özeli olarak kalsın istemiştik, ya da bize yaşattığı hüznü ve kederi Gabreil'e de geçirmemek. Dışarıda, farlardan yola düşen iki uzun ışık huzmesi dışında, her şey zifiri karanlığa gömölmüş gibiydi.

Beş on dakika kadar ilerlemiştik ki yol kenarında dikkatimizi çeken bir manzarayla karşılaştık. Issız geceyi yırtıp arabanın içine kadar ulaşan bir müzik sesi geliyordu kulaklarımıza. Genişçe bir alanın ortasında devasa bir ateş yakılmıştı; iri alevler göğö doğru titrekle salvolarla yükselirken yalnızca çevre çeperi değil bütün geceyi aydınlatıyor gibiydi. Alevlerden fırlayan küçük kıvılcımlar, yere düşerken gücünü yitiren havai fişekler gibi görünüyordu. Ateşin etrafında büyük bir halka şeklinde sıralanmış insan silüetlerini seçebiliyorduk. Az sonra birkaç köpek havlayarak arabamıza doğru hışımla atıldı, lastikleri parçalamak istercesine aracın etrafında deli gibi dönmeye başladılar. Neyse ki iri kıyım birkaç genç de koşturmuştu köpeklerin ardından. Hayvanları sakinleştirip geri çevirmekte zorlanmadılar. Olan biteni anlamamız uzun sürmedi. Farların ve ateşin sağladığı aydınlık, karanlıkta yere çakılmış huni gibi görünen çadırları gösteriyordu artık.

"Çingeneler" dedi Gabriel, "her yıl buralara muhakkak gelirler."

Bir çingene kampının kenarındaydık. Issız geceye inat büyük bir hareketlilik ve canlılık vardı kampın içinde. Sabaha dek hareketliliğini koruyan bir metropolün işlek bir caddesi taşınmıştı

sanki ıssız gecenin içine. Torpido gözündeki kameraya davran-
dım anında. Linda da ne yapıp edip, yanlarına uğramak istedi-
ğini söyledi. “Peki, olur” dedi Gabriel.

Arabayı kenara çekip park ettik, aşağı indik. Köpeklerin hış-
mını dindiren gençler geldiler yanımıza. Meraklı gözlerle süzü-
yorlardı bizi. Neden durduğumuzu, ne istediğimizi sordular.
Huzur ve güven veren sesiyle Gabriel yanıtladı onları.

“Kısa bir mola vermek istedik” dedi. “Tanrı misafiriyiz, başka
bir niyetimiz yok.”

Gabriel’in sesi, görüntüsü, tavırları onları da ikna etmeye yet-
mişti. Bana hâlâ şüpheli gözlerle bakarken kamerayı sordular.
Çekimi neden yaptığımı öğrenmek istiyorlardı. Amatör sinemacı
olduğumu, gecenin ruhuna karşı kayıtsız kalamadığımı söyle-
dim. İtiraz etmediler. Az sonra da arkalarına sıralanacak şekilde
kampa doğru yollandık. Çadırların yanından geçerken kazıklara
gerdirilen ipler sıkça ayağıma takıldı, epey zorlandım. Benzer so-
runları Linda da yaşadı. Bir iki kez de arabaya saldıran köpekler
hurlayarak dolandı etrafımızda. Neyse ki refakatçi gençlerin bu
sinir küplerini sakinleştirmeleri zor değildi. Çadırlardan bazıla-
rının yanında eski model araçlar göze çarpıyordu. Steyşin araba-
lar, üçtekerli, sepetli motosikletler buranın gözde vasıtalarıydı
sanırım. Neşeli çocuk sesleri ağlayan bebek seslerine karışıyordu
birçok çadırda. Kıvrıla kıvrıla geride bıraktığımız bu hengâme-
nin ardından nihayet ateşin olduğu yere ulaştık. Titrek alevler,
turuncu, kızıl, mavi kollar şeklinde yükseliyordu göğe. Meraklı
bakışlara, zar zor duyulan fısıltılara ateşten çıkan çıtırtı sesleri ka-
rışıyordu. İçlerinden sadece yaşını başını almış bir adam ve
onunla yakın yaşlarda görünen bir kadın karşıladı bizi. Orada
bulunan herkes adına bunu yapıyor olmalıydılar. Çünkü ateşin
etrafına dizilmiş diğer insanların umurunda görünmüyorduk.
İstifini bile bozmayanlar vardı. Kimi yere serilmiş kilimlerde, kü-
çük kürsülerde oturuyor, kimisi de altındaki toza toprağa aldırış

etmeden yere bağdaş kurmuş vaziyette, yanındakiyle sohbet ediyordu. Yanlamasına uzanıp yere dayadığı dirseğinin yardımıyla elini başına yastık yapanlar da az değildi. O vaziyette karşılıklı bir şeyler konuşuyorlardı. Kadını erkeği, genci yaşlısı, çoluk çocuğuyla renkli bir topluluk vardı karşımızda.

O arada tanıştık bizi karşılayan iki yaşlı insanla. Piro'ymuş erkeğin adı, kadının ise Eçê. Kadına sadece Bibi diye seslenildiğini işittim. Sarırm bizi merak ediyor, kim olduğumuzu öğrenmeye çalışıyorlardı. Piro ve Eçê Bibi'yle tanıştığımız andan itibaren –ki o işi yine Gabriel yapmıştı– fark edilir bir itibara kavuştuğumuzu sezdim hemen. Sonrasında Piro ile Gabriel arasındaki diyalogdan anladım bunun nedenini. Yazgısı benzer olan yaralı halklar, birbirlerini sevip saymayı, yeri geldiğinde yardımlaşma, sahiplenme duygularıyla kendi aralarında dayanışmayı önemsiyorlardı. Gabriel'in Süryani olduğunu öğrenince "Biliriz sizi" demişti Piro. "Çektiklerinizi, gördüğünüz eziyetleri, kederlerinizi bizden daha iyi anlayan çıkmaz."

Sıcak bir ahbaplık kurulmuştu Gabriel ile aralarında. Açık çay ve saç ekmeğine dürülmüş peynir ikram ettiler bize. Ateşe yakışan iyi bir ikiliydi ikramları. İştahla yedik verdiklerini.

Sigarasından peş peşe nefesler çeken Piro bize de tuttu tabakayı. Eçê Bibi ile birlikte aldık uzatılan sigaradan. Ağzından çıkan dumanı ateşe doğru üfledi Eçê Bibi.

"Yere çakılı bir çadır, boğazdan geçecek bir lokma, ha şu gördüğünüz yakılmış bir ateşimiz olsun, bizden mutlusu olmaz bu dünyada" dedi.

Bu arada fırsattan istifade çekim yapıp yapamayacağımı sordum.

"Sakıncası yok" dedi Piro.

Aralarda göz ucuyla Linda'yı süzmekten de geri durmadım. Ateşin yansıması yüzünde, gözbebeklerinde titreşirken çok daha çekici, çok daha güzel görünüyordu. Sohbetimiz devam ederken,

gelişimimizle birlikte kesilmiş olan müzik sesi yeniden duyulmaya başladı. Yere bırakılmış davul ile zurnalar insan eliyle, insan nefesiyle buluşunca görülmemiş bir coşku çıktı ortaya. Halaya kalkanların, dünya dertlerini unutup müziğin ruhuna kendini kaptıranların sevinçleri, mutlulukları görülmeye değerdi. Büyük bir halay çemberi kuruldu. Bizler de alkışlarla ritim tutuyorduk müziğe. Az sonra beni ve Linda'yı da kaldırdılar halaya. Nazlanmamıza, bilmediğimizi söylememize aldırış etmediler. Uzun kırmızı eteği, siyah dökümlü gömleği ve aşağı doğru lüle lüle uzanan saçlarıyla dikkat çeken, iki kulağının arkasına eteğiyle aynı renkte iki gül yerleştirmiş, müziğin ritmine kendini bütünüyle kaptırmış göz alıcı güzellikteki genç bir çingene kızının yanında girdim halaya. Diğer yanımda ise Linda vardı, âşık olduğum gizemli kadın. Onun tenini hissediyordum turuncu alevlerin ısıttığı gecenin ılıkliğinde. Anlatılmaz bir duygu, eşsiz bir andı yaşadığım. Bir süre sonra Linda'yla çıktık halaydan, ateşin başında oturup izledik oynayanları. Bütün ilgi müzikte, coşkuda, halaydaydı. Az önce tanımadığım gençlerden birine teslim ettiğim kameramı alıp çekimimi sürdürdüm.

Davul-zurnanın susmasıyla halay faslı bitti. Ayaklanıp yola koyulmaya hazırlanıyorduk ki yeni çay ikramları geldi. Bu sırada amatörce çalan iki keman eşliğinde kulağı güllü çingene kızı harikulade bir sesle şarkı söylemeye başladı. Büyülenmiş bir halde bulunduğumuz yere çiviledi bizi bu ses. "Bir daha" temposu tutuldu bir süre. Sevimliliğe kayan muzip bir ifadeyle "Gelen istek üzerine" deyip ikinci şarkıyı okumaya başladı. Şarkı bittiğinde aynı alkış, aynı kıyamet. Bu kez elini çabuk tuttu büyümlü çingene kızı. Kırmızı eteğini iki eliyle kavrayıp bir adım öne çıktı, hoş bir reverans yaptı. Ardından da hızla çadırlara doğru koştu, geride çingiraklı kahkahalar bırakarak karanlığa karıştı.

Müsaade istedik. Karşılama da olduğu gibi Piro ve Eçe Bibi uğurladı bizleri. Ateşin aydınlattığı yüzlerini daha iyi seçebili-

yordum artık. Piro'nun buruş buruş olan yüzünün sol tarafında, kulak altından başlayıp aşağıda alt çeneye kadar, belirgin bir kesik izi vardı. Sol yanağı baştan aşağı kat eden bu görüntü ya fena bir falçata, ustura çizdiği ya da o bölgede yapılmış bir ameliyat iziydi. Eçê Bibi'nin yüzünü de inceledim o arada. Ağzında alevlerin yansıısıyla sarısı daha koyu görünen iki altın dişle birlikte, sağ gözündeki tostoparlak parlak bir beyazlık dikkat çekiyordu. Biraz da ürküntü veren bir beyazlıktı bu. Birisi Bibinin gözküresini, derine kaçmış yuvasında tümüyle ters çevirmişti sanki.

İçten bir vedalaşmayla ayrıldık onlardan. Arabaya kadar gençler refakat etti bize. Az önceki açık hava misafirliğinde yaşadığım küçük mutluluklar Mardin'de, karşılaştığım bütün yaşantıların ötesinde görünüyordlardı bana. Kontağı çalıştırdı Linda, ıslıl ıslıl bir güzellik yayıldı arabadaki karanlığa. Aslında her şey, her yer, hatta devasa karanlığın içi bile benzer hisler uyandırıyordu bende. Dünya değişmiş, hayat güzelleşmiş gibiydi. Benzer şeyler hissediyor olacak ki Linda da geçen vaktin güzelliğinden bahsetti. Mola vermekle ne iyi ettiğimizi söyledi. Gabriel Çingene halkının nasıl büyük haksızlıklara uğradığını anlattı. Yorucu olmayan, nasıl geçtiğini bile anlamadığımız bir yolculuğun ardından vardık kente.

Sokak lambaları ıslıl ıslıl aydınlatılmış bir bahçe görüntüsü vermişti Mardin kent merkezine. Saat epey ilerlemişti. Bu yüzden önce beni bıraktılar otele, sonra da Gabriel'i bırakacaktı Linda. Aynılırken iki gün sonrası için, yarım kalan çalışmayı sürdürmek üzere randevulaştık. Yarın dinlenecek, ertesi gün tekrar yola koyulacaktık Gabriel'in söylediğine göre. Odaya vardıkdan sonra fark ettim ne çok yorulduğumu. Ilık bir duş alıp yatağa uzandığımda son dönemlerin en huzurlu, en güzel uykusuna dalacağımı tahmin edebiliyordum. Linda'yı düşünerek birlikte geçirdiğim anları, bana verdiği armağanı, gözlerinde biriken

yaşları, birlikte çektiğimiz halayı, ateşle parlayan esrarlı bakışları yeniden tek tek aklımdan geçirdim. Uykunun kör kuyusunda onunla buluşacağımdan, gerçekte henüz başaramadığım birçok şeyi rüyada onunla doyasıya yaşayacağımdan emindim. Ancak uyandığımda olmasını düşlediğim birliktelikten en küçük bir şey dahi kalmamıştı zihnimde.

Ertesi günü otelde dinlenerek geçirdim. Gecedен aklımda kalan şeyleri uzun uzun düşünme şansı yakaladım. Bunun iyi tarafını biliyordum. Böylesi zamanlar yazıya yönlendiriyor, içimdeki isteğe aldırmadan yazmaya zorluyordu beni. Nitekim öyle oldu. Zihnimde beliren, kalbimde biriken duygu, his, fikir ve bilgi kıvrımlarından her biri günün büyük kısmında masaya, kâğıt ve kaleme mahkûm ettiler beni. Neyse ki yazmak, verdiği yıpratıcı yorgunluğa rağmen, netliğe kavuşturduğu durumlar sayesinde yenileyici, canlandırıcı bir işleve de sahipti. Yazdıkça Linda'yla yakaladığım yakınlaşmayı daha iyi bilince çıkanyordum. Şurası netti, kısacık bir sürede amaçladığım yakınlaşmayı yakalamıştım. Onunla bir şekilde ortaklaşmış olmak, araya öyle veya böyle bir paylaşım ruhu katmak önemliydi. Karşımdaki zorluğu yine de yadsımıyordum. Ancak içimdeki coşkunun vardığı düzey birçok çılgınlığı göze alacak bir ruh haline itiyordu beni. Bu saatte sonra Linda'ya açılmam fazla zaman almaz gibiydi. Gözü kara bir özgüven vardı üzerimde. İçimden bir ses, ona açıldıktan sonra bambaşka mutlulukların kıyısına varacağımı da fısıldıyordu. Yanılmamayı umuyordum. İçimdeki fısıltıları kulak ardı etmeye niyetim yoktu. Gelecek vadetmese bile yüzünü göstermiş bir aşkın peşinden gitmemeyi budalaca bir korkaklık olarak görüyordum. Ayrıca şunu çok iyi anlamıştım ki, onun düşünce-sinden bile yoksun olan anlarda hayat içinden çıkılmaz bir hal alıyor, tahammülü zor bir can sıkıntısına dönüşüyordu. Anlam-

sızlaşıyordu bir nevi. Olasılık dâhilinde olan hayal kırıklıklarından, acılardan ötürü hayatı böyle bir anlamsızlığa mahkûm etmek akla yatkın bir seçenek gibi görünmüyordu. Yüzleşme zamanı geldiğinde olası acıyla baş etmek bu boşucu anlamsızlık içinde debelenmekten daha kolay olacaktı sanki.

Ayrıca geçmişte belli belirsiz düşündüğüm bazı şeyler de benim açımdan olgunlaşmış, netleşmişti. Burada karşılaştığım yeni durumları, geçmişle iç içe geçen bu karmaşık ve bulanık örgülü yaşantıları ne yapıp edip bir senaryo veya öyküye dönüştürecektim. Bir film ya da roman taslağı oluşturmanın eşliğindeydim bir bakıma. Kurgudan çok daha girift, ondan çok daha ilgi çekici, merak uyandırıcı bir yanı vardı bu taslağın. Çünkü tamamı yaşanan gerçeklere dayanıyordu, özünü gerçekliğin mayasından alıyordu. İnsan zihninde şekillenmiş hiçbir kurgu, hayat içerisinde gerçekten yaşanmış olaylar kadar sahici ve inandırıcı bir ruha sahip olamazdı. Öyleyse, sonu mutlu da bitse, hayal kırıklıkları içinde de neticelense, taslağa ait o parçayı tamamlamak istiyordum. Bunu kendimi avutmak, ileride Linda'dan karşılık bulamamış bir aşkın yaralarını sarmak için uydurduğumu da göz ardı etmiyordum. Ona deli gibi âşıktım, bu aşkın karşılıksız kalmaması için her şeyi yapmaya hazırdım. Buna rağmen tüm olasılıkları tartmak, onlara dair makul gerekçeler yaratmak hatırı sayılır bir rahatlık veriyordu bana. Bazen şöyle şeyler de ekliyordum bu gerekçelere: Linda'nın kalbinden içeri girmeyi başarsam bile yaratacağım o kurmacada bunu telafi edebilirdim. Kurmacada ipler benim elimdeydi çünkü, kalemim gerçekte bana açılmayan ya da yüzüme kapatılan kapıların çoğunu açabilirdi. En karmaşık kilitleri bile alt eden işlevsel bir maymuncuk gibi. Hayat bana Linda'ya kavuşma şansı tanımasa da o olasılığı pekâlâ kâğıt üzerinde kurgulayabilir, muradıma ermeyi kurmacada da olsa başarabilirdim. Kurmaca o açıdan hayattan daha

güvenilir imkân ve alanlar sunuyordu bana. Linda'yla yaşanması olası bir aşkın bütün duygularını ne yapıp edip tatmam, tanımam gerekiyordu. Ama hayatta, ama edebi kurguda.

Gerçekte hiçbir şeyi başaramayan biri bile yaratıcı bir hünerden az da olsa nasiplenmişse, kurguda her şeyi başarabilecek güce erişebilir. Ya gerçek aşkı hakkını vererek yaşamak ya da yazılacak öyküyü başarılı bir gerçeklikle tamamlamak için heyecanlarımı, tutkularımı, arzularımı koşulsuzca aşkın hizmetine sunmaya hazırdım. Aksi durumda, ne hayatta tek bir soluk alacak ne de kurguda tek bir satır yazacak takati görüyordum kendimde. Gelgitleri olan benim gibi deli dolu birisi için melankolik çöküşlere saplanıp kalmaktansa, bu şekilde avutucu coşkuları içeren keşifleri kovalamak çok daha akıllıcaydı. Yaratı ateşini tutuşturan kıvılcımlar ancak bu keşiflerin taşıdığı harareten koterilirdi. İmkânsız bir aşkı yaşamayı mı başaracaktım, yoksa kusursuz bir edebi yazımı mı? Gerçeğin sunduğu bir mutluluk mu vardı karşımda, yoksa kurgunun unutturmayı vadettiği bir mutsuzluk mu, umutsuzluk mu? Merak etmekten alıkoyamıyordum kendimi.

Linda beni otelden aldı, Gabriel'e doğru yola çıktık; o günün bana ne düzeyde lütufkâr davranacağından habersizdim. Gerçi Linda'nın turkuaz rengi bluzu, toplayıp topuz yaptığı saçları, akik taşlı gümüş kolye ve küpeleriyle daha bir katlanmış güzelliği iyimser ipuçları sayılırdı. Yine de bu düzeyde bir cömertlik beklemiyordum doğrusu.

Manastırın kapısında iki diyakoz bekliyordu bizi. Telaşlıydı yüzleri. Gabriel'in rahatsızlandığını, yatakhane de bir doktor tarafından muayene edilmekte olduğunu söylediler. Hızlı adımlarla odasının önüne vardık. Koridordaydı doktor, işini bitirmişti. Diyakozlardan birine uzattığı reçetede ki ilaçların gecikti-

rilmeden alınmasını özellikle tembihledi. Ayaküstü bizleri bilgilendirdikten sonra izin istedi. Bir an önce Gabriel'i görmek istiyorduk, içeri girdik. Taş duvarın dibindeki küçük bir karyolada öylece uzanır halde bulduk onu.

Yüzü solmuştu, alnında biriken terleri komidinden aldığı bir peçeteyle silmeye çalışıyordu. Bitkin düştüğü belliydi. Bizi gördüğünde her şeyi unutturmak istercesine güldü yine. Dirseklerinden güç alarak gövdesini arkaya doğru çekti. Yatağın üzerinde oturur oturmaz konuşmaya başladı.

"Önemli bir şey yok, dedi doktor."

Kısa ve kesik bir öksürüğün ardından boğazını temizledi. Linda'nın uzattığı suyu içti. "Biraz üşütmüşüm galiba."

O arada Linda sevecen bir tavırla ellerini tutup alnını yokladı.

"Bayağı ateşiniz var" dedi.

Gabriel ikimizi de teskin etmeye çalıştı.

"Korkulacak bir şey yok dedim ya. Boğaz enfeksiyonuymuş; antibiyotik, ateş düşürücü ilaçlarla birkaç güne ayaklanırmışım."

"Tamam" dedi Linda. "Başka bir şeye ihtiyacınız var mı? Gidip hemen alalım."

"Gerek yok buna" dedi Gabriel. "Bizimkiler halleder hepsini. Sizin bana yapacağınız en büyük iyilik hemen yola çıkıp bugünkü işinizi bitirmek."

"Bir iki gün bekleyelim, düzelin, birlikte gideriz."

Gabriel kararlı bir ses tonuyla yanıtladı Linda'yı.

"Dedim ya, işi aksatmamanız bana yapacağınız en büyük iyilik olur. Nerelere bakılacağını, neyin aranacağını biliyorsunuz zaten. Ben olmasam da halledersiniz."

Bunları söylerken göz göze gelmiştik kendisiyle. Destek istediği belliydi.

"Sorun olmaz" dedim, "nasıl isterseniz öyle olsun."

Gabriel'in dediğine göre İlyas Bey, Sara ve Yusuf'tan oluşan diğer grup da henüz bir ize rastlamamış. Bugün ve yarın onlar

da aramaya devam edecekmiş. O nedenle bir iz buluncaya kadar çalışmaları aksatmamamızı istiyordu. "Zaten bir iki güne kalmaz aranızda olurum" diyerek bizi rahatlatmaya çalıştı.

Yapacak bir şey kalmamıştı, Linda'yla birlikte birazdan yola koyulacaktık. Cömert ikramlarından memnun kaldığımız çingene kampının bulunduğu yolu kullanacaktık. Korucularla muhatap olmaya gerek yoktu. İşin içinde Gabriel'in hastalığı olmasına rağmen bu durumu kendi payıma bir şans olarak görüyordum. Tanrı'nın bir lütfuydu sanki bu. Kırk yıl düşünsem aklıma gelmeyecek bir beraberlik ortamı çıkmıştı karşıma. Madem yüzüme gülüyor gibiydi kader, benim de bu fırsatı heba etmemem gerekiyordu.

Yaşlı ruhbarın ateşler içindeki ellerini sıkarak ayrıldık manastırdan. Yola çıkarken bu duruma hâlâ inanamıyordum. Kalbim için için kaynayan bir yanardağ gibi gümbürtülü sarsıntılarla benliğimi sarsıyordu. Patlamaya hazır bir enerji birikiminin ürkütücü uğultusunu, hararetini hissediyordum göğsümde. Zaptetmek kolay değildi. Yola koyulduğumuzda artık baş başıydık ve Linda'nın yüzündeki, gözlerindeki güzellik apayrı bir ışıltının parıltılarıyla görünüyordu gözüme. Bu parıltıların eski aşka ait yoğun bir ışık huzmesinden geride kalanlar olduğunu biliyordum. Aynı zamanda bunların, doğmasına müsaade edilecek yeni bir aşkla neye benzeyeceklerini düşünmekten de kendimi alamıyordum. Masallarda, destanlarda, kutsal kitaplarda geçen güzellik perileri ya da melekler taşıyabilirdi ancak düşüncelerime hükmetmekte olan bu güzelliği. Fani bir insana değil ebedi yaşama sahip kutsal ya da büyülü bir varlığa yakıştırıyordum kafamdakileri...

Böyle uç şeyleri düşünmeye dalmışken kaçınılmaz bir sessizlik oluşmuştu aramızda. Neyse ki çok geçmeden Linda'nın sesi

bozdu bu sessizliđi. O ses; beni dūřūnceler, hayallerle kanatlanıp yūkseldiđim yerden alıp gerçeđin zeminine yeniden indirdi.

“Çingene kampında ūřūttū belki de” diyordu Linda.

Hazırlıksız yakalanmıřtım. Bođazımdan çıkan kelimeler bir dūzene girmekte zorlandıđı gibi, gōđsūmū dōven kalp atıřları da bu dūzensizliđi sūrdūrmeye istekliydi. Sezdirmeden çektiđim birkaç derin soluk iyi gelmesine rađmen, bu dūzensizliđi tūmden gidermeye yetmedi. Kalbimin hızı ile kelimelerimin akıřı arasında ters bir orantı kurulmuřtu sanki. Bu hengāme içinde sonunu zar zor getiren birkaç cūmle kurduđumun farkındaydım. Dilim damađım kurumuř gibiydi. Her řey bōyle ortadayken hālā bunu fark etmemesini diliyor, toparlanmak için içten içe zorlu bir mūcadele veriyordum. Sesimde, tavırlarımda ařka dair bir arzu deđil, dostluđa ait bir gūven tařımam gerekiyordu, onu yapmaya çalıřıyordum. Son gūnlerde tasarladıđım rolūn geređini iyi yapmıřtım, řimdi bir çuval inciri berbat etmenin lūzumu yoktu. Neyse ki Linda bařından beri yolla ilgiliydi, gōzūnū her zamanki gibi yola dikmiřti. Durumu toparlamak için en sevdiđi, benim ise en rahat hareket alanı bulduđum konuya getirdim sōzū. Mihayel’in durumunu sordum. ūnkū Linda Mihayel’den bahsederken, onunla ilgili konulara deđinirken, içinde bulunduđu dūnyadan çıkıp bambařka bir ālemin insanı oluveriyordu adeta. Normalde iřime gelmeyen bir durumdu bu, ancak ūzerimdeki tutukluluđu gidermek, kalbimi biraz sakinleřtirmek, bođazıma, dilime, sesime yeniden řekil vermek için bundan bařka çare yoktu.

Yūzūnde beliren gūlūmsemeyle “řūkūrler olsun, artık çok iyi” dedi.

Mihayel’le geçen koca bir gūnū anlatmak için kısa bir girizgāhtı bu cūmle. Ūřenmeden, birlikte yaptıklarını anlatmaya koyuldu, anlattıkça rahatladıđını gōrebiliyordum. Hiç sıkılmadım. Hatta sakinleřip gū toplamama da yardım etti bu durum.

Yalnız şöyle de bir handikapı vardı bunun. Anne ile çocuk arasında kurulmuş olan o özel ilişki, sevgi, şefkat, merhamet kolonlarının üstünde yükselen o tuhaf köprü, aşka ait anakaradan alıp bambaşka diyarlara taşıyordu beni. Arzuyu, tutkuyu, heyecanı söndüren bir işleve sahipti. Kendi anakarama dönmem gerekiyordu ve bunu nasıl yapacağımı da bilmiyordum. Linda'nın anlattıkları arasında geçiyorduk tembel derelerin kenarından. Derin vadileri, alçak damlı köy evlerini bir bir geçip menzilimize doğru ilerliyorduk. Gabriel'in önerisiyle korucu köyünün olduğu güzergâhtan değil, çingene kampının bulunduğu yoldan ilerliyorduk ve şimdiye kadar herhangi bir sorunla karşılaşmamıştık. Öyle bir şey sordu, öyle bir konuya girdi ki Linda, altın kadehte şarap sunulsa bu kadar sevinmezdim herhalde. Çaresiz anlardan birinde, beklenmedik bir ümit ışığının gelip insanı bulması gibi bir şeydi bu. Farkında olmadan kapalı tuttuğu kalbindeki kapılardan birini hafif de olsa aralamış gibiydi. Sonrasını getirme işi bana düşüyordu. Açtığı kapıdan kafamı uzatıp içerdeki manzaranın neye benzediğini görmem gerekiyordu. Sanırım bugün Tanrı benden yanaydı ve sunulan lütufları boşa harcamak büyük bir akılsızlık olacaktı. Beni bu düzeyde iyimser kılan şeyin kaynağı Linda'nın sorduğu birkaç soruydu. Düne dair yapılanlar konuşulurken çorap söküşü gibi geldi her şey. Mihayel'i anlatırken açıldı konu. "Çok konuştum galiba" demiş ve özür dilercesine, "Sen ne yaptın bu arada?" diye apansız sormuştu. Üzerinde önceden düşünülmüş bir cevap verdim ona:

"Elimdeki roman taslağı üzerine çalıştım, epeyce yazdım sayılır."

"Yayımlanmış kitabın var mı?"

Olmadığını söyledim. Aynı zamanda tamamlanmayı bekleyen film projelerimden, yarım kalan senaryo müsveddelerinden bahsettim.

“Emeği bu kadar dağıtmak yerine, başlanan işi bitirmek daha iyi değil mi?” diye sordu.

“Sanırım huy meselesi” dedim. “Karakter meselesi.”

Konunun nereye varacağını kestirebiliyor, bundan hem gizli bir memnuniyet hem de müthiş bir heyecan duyuyordum. Tez canlılığımdan bahsettim, sabırsızlığımdan... Sanatsal üreti ile sabırlı emek arasındaki ilişkiye değindim. Bunların farkında olduğumu, ancak sanatsal uğraşlarla ilgili beni yönlendiren şeyin hesaplı kitaplı bir mantık olmaktan çok, hesapsız kitapsız bir düşün gücü olduğunu söyledim. Benim sanatsal alanım akıl sınırları içinde değil, hayal sınırları içinde kurulmuştu, onu anlattım. Başladığım işi sonuna dek götüremememin nedenini peşine takıldığım yeni hayallerin belirmesine bağladım. Ani uyanışlara sahipti hayal gücüm ve o uyandığında başkaca hiçbir şeyin hayatıma yön vermesine izin vermiyordu. Benliğimin gemlerini ele geçiriyor, aklın telkinlerini itibarsızlaştırıyor, bu sayede hayatımın tüm akışına kolaylıkla hükmedebiliyordu.

“Şu anda ne yazıyorsun?”

Hazırlıksız değildim bu soruya da. Hatta deminden beri yaptığım izahatların temel hedefi içimi yeniden hareketlendiren bu soruyu işitmekti. İyi bir şarap kadar yüreğime sıcak bir hoşluk vermeye yetmişti bu soru. Vereceğim cevap Linda’ya doğrudan açılma sıkıntısından kurtarabilirdi beni. Bu arada merak ettiğim pek çok hususu aydınlatılabilir, aynı zamanda kıymetli bir vakit de kazanabilirdim. Yapacağım şey, bir anlamda dolaylı bir açılma olacaktı ona. Gerçekte hissetmekte olduğum duyguları, yanıtını aradığım soruları bir kurgunun parçasıymış gibi yansıtmayı düşünüyordum. Paylaştıklarına vereceği her cevap, karnıca Linda’nın son kertede vereceği nihai kararın ipuçları olacaktı. Gerçek ile kurgunun iç içe geçen ruhu, birbirine ait gibi görünen özü, bu açıdan işime epey yarayacaktı. Kurgu dünyasının izlekleri üzerinden gerçeğe ait izlerin nereye çıkabileceğini

görme şansı yakalayacaktım. Yazarların yazarak yaptığı şey de buydu zaten. Bunun tersi de doğrudu. Gerçeğin izlekleri üzerinden kurgunun izlerine rahatlıkla yön verilebilirdi. Bu açıdan, benzetmek ne kadar doğru bilmiyorum ama, kuşun kafese yanaştığını düşünüyordum. Sözüm ona metinde geçen gönül tellerini sözün ateşiyle lehimleyecek, bunları kullanarak bir aşk kafesi yapacaktım. Onu da Linda'nın fikir ve his dünyasının ortasına bırakacaktım. Ondansonra yapılacak şey Linda'nın vereceği tepkileri ölçmek olacaktı. Kafese girme isteğini bu şekilde öğrenmem zor olmayacaktı.

“Zor bir aşkın öyküsünü” diyerek yanıtladım sorusunu.

Yazdıklarımla ilgisi olmayan bir öyküyü oracıkta uydurdum. Başkasına âşık bir kadının gönlünü çelmeye çalışıyordu güya roman kahramanım.

“Yine yarı yolda kalmaya niyetlisin galiba” dedi.

Duymak istediğim en son cümleydi bu.

Toparlamak istercesine, “Bitirilip yayınlanması istenen bir kitap için zor bir final babında söylüyorum” dedi.

Hayal kırıklığını saklamaya çalışarak, “Zararı yok” dedim. “Henüz işin başındayım.”

Verdiği yanıtla Linda, ne kadar zeki, aynı zamanda ne denli çetin bir ceviz olduğunu gösteriyordu.

“O zaman” dedi, “burada başladın yazmaya.”

Kadın sezgisinin gücüne inanıyordum, ancak bu denli hazırlıksız avlanacağımı da pek düşünmemiştim doğrusu. Şüphelerini dağıtmam gerekiyordu, durumu toparlamam... Yalanı sürdürmek dışında başka şansım yoktu.

“Yok” dedim kendimden emin bir tavırla. “Gelmeden başlamıştım, fakat ağır ilerliyor pasajlar.”

İnanıp inanmadığını bilmiyordum. Renk vermiyordu bu konuda. Önündeki yola odaklanmış görünüyordu, araya soktuğu yorum ve apansız sorduğu sorularla beni sınıyordu adeta.

“Tez canlı ve sabırsız birisinin aşk konusundan vazgeçmesi uzun sürmez bence” dedi. “Onu yazmaktan, demek istiyorum” diye düzeltti ardından.

İmalarından yanlış sonuçlar çıkarmamdan çekiniyordu sanırım, düzeltme isteğini buna yordum.

“Neden?” diye sordum.

“Hayatta hiçbir şey, aşk kadar tutkulu bir irade ile kararlı bir sabır istemez insandan. Tutkunun olduğu kadar sabrın da çocuğudur aşk. Onu yazmak da bundan azade olmasa gerek.”

Yine olumsuz kanaatler çağırıyordu sözleri. Buna rağmen konuşmaların genel seyrinden memnundum.

“Onu gerçeğin içinde değil, hayallerimin âleminde tanıdım” dedim. “Bana yazdırarın hayaller olduğunu söylemiştim.”

“Korkarım yetmez bu” dedi Linda, “hayallerde acıya, kedere, sıkıntıya yer olmaz. Varsa yoksa mutluluklardır onların işi, sevinçlidir, umutladır... Karşılıksız umutlara dahi bel bağlamaktan çekinmez onlar. O nedenle gerçeğe yabancılaşır, onun ruhundan uzaklaşmış olurlar.”

Savunmadaydım, oyunu kitap üzerinden sürdürmeye çalıştım.

“Gerçeğin birebir taklidi değil ki sanat. Onu yadsımayıp dalarını budar, sonra da hayallerle aşıyorsanız, ortaya çıkan şey sanat olur. En azından ben bunu yapmaya çalışıyorum.”

“Evet ama” dedi Linda, “gerçeği tanımadan olmaz o iş. Tanımadığın ağacı budayıp aşılama kalkışmak ancak kurutmaya yarar onu. Gerçek aşkı tanıyanmış kişi hayalinde beliren kurgularla onu yazamaz. Onun ateşinde yanmadan, onun acısıyla kavrulmadan, ona dair duyguları salt hayallerden devşirmeye çalışmak beyhude maceracılıktan başka bir şey değildir bence.”

Kendisini konuşmaktan men ettikten yıllar sonra ansızın içini döken birini andırıyordu Linda. Biriktirdikleri taşıyordu adeta.

Bu durumda bile ağırbaşlı olgunluğundan taviz vermiyordu. Sıkı bir denetim kurmuştu kendi üzerinde.

“Daha huzurlu bir verim için benim gerçek hayatta yaptığımı sen de yazarlığında deneyebilirsiniz bence” dedi.

Ne söylemek istediğini anlamadım.

“Sakıncası yoksa açar mısınız?” dedim.

“Ben” dedi, “hayata aşk üzerinden anlam biçmeyi bıraktım. Çünkü onu bulduğumda kanatlanıp göğe yükselmiş, kaybettiğimde ise feci bir şekilde düşüp yere çakılmışım. Kanatlanım gibi yüreğim de paramparça olmuştu. Şimdi ne göğe yükselmeye heves ediyorum ne de yere çakılmaktan korkuyorum. Edindiğim ruhsal huzur, önüme koyduğum hedeflere daha güvenle yürümemi sağlıyor. Sen de kalemimi fırtınasız ve güvenli limanlarda oynatmayı deneyebilirsiniz bence.”

“Sevmeyi sevmeyi çıkardığın zaman hayat neye benzer bilemem, ancak bu ikisinin olmadığı bir yazının neye benzeyeceğini iyi biliyorum. Ha yazıdan sevmeyi sevmeyi çıkarmışsın, ha yaşamdan havayı suyu. Hiç farkı yok” dedim.

Hemen araya girdi:

“Sevmeyi sevmeyi çıkar diyen olmadı ki! Sevginin aşk dışında kalan hatta onu da aşan onlarca farklı çeşidi var. Kişiye özel olduğu gibi genele yönelik de olabilir bu. Mesela, benim Miha-yel’e olan sevgim ile genel olarak tüm insanlara, bütün insanlığa duyduğum sevgi, sığ aşkların taşıdığı sevgiden çok daha derin, çok daha engindir. Verdiği doyum onların kat be kat üstündedir.”

“Gerçek aşkı tanıdığını, onu tattığını söyleyen birisinin böyle konuşması ilginç” dedim.

İçini çekti Linda, hüznünlendiğini hissettim.

“O zaman biraz daha açayım” dedi. “Gerçek aşkı tanıyıp onu tattığına kanaat getiren insan, onu bir başkasında da bulunacak kadar değersiz bir konuma sokmaz. Gönül kapısının aşka

açılması zordur. Bazen yıllar alır. Amaç yanılmamaktır, onun gerçeğini bulmaktır. Girişi olup çıkışı olmayan bir kapı gibi düşün; doğru kişiye açılmışsa o kapı, ömür boyu başkasına da açılmaz artık. Gerçek aşk ömürlüktür anlayacağın. Yazıyı bilmem, en azından hayatta böyle.”

Sarının Linda mevzuyu anlamıştı ve genel ifadeler kullanarak aslında beklediğim o özel cevabı en net ve en yalın haliyle dile getiriyordu. İncitmemeye özen göstererek, bir nevi gidebileceğim son sınırı, nihai çizgiyi gösteriyordu bana. Gönül kapısını kapatmıştı başkasına, yüreğindeki sevgiyi başka bir şekle sokmuştu. Kalbinde aşka ait alevlerden geriye, sönmeye yüz tutmuş korlar kalmıştı sadece. Onları da sevgiye ait başka nefeslerle üfleyerek canlandırmayı, çıtırtılarla yanmayı sürdüren közlere dönüştürmeyi yeterli bulmuştu. Yeni alevlerin yükselmesine hevesli olmadığı anlaşıyordu. Çıtırtılı közlerin verdiği sıcak mutluluk belli ki ona yeterli geliyordu. Benim için hayal kırıklığı yaratan sözlerdi bunlar. Günlerce kafamda oluşturduğum tasarılar, hayaller, düşler, bir bir çöküyordu bu yanıtla. Ona rağmen kötü hissetmiyordum kendimi. Soğukkanlılığım, dirayetim, inanmakta zorlandığım bir düzeydeydi. Madem konu bu şekilde derinleşmiş, işler beklenmedik bir hızla bu raddeye gelmişti, geride hiçbir tereddüt bırakmamak en iyisiydi. Taktiğimi anlamış ve aynı taktikle beni avlamış olsa bile bu oyunu sürdürmek istiyordum.

“Göge yükselip yere çakılmaktan ve artık aşkı aramaktan vazgeçtiğinden bahsettin ya” dedim.

Kafasını yoldan çevirip bana baktı, gözlerimde rastladığı bir şeyden olacak, bakışlarını hızla kaçırarak yeniden önünde uzanan yola sabitledi.

“Evet?” dedi belli belirsiz bir sesle.

“Bunu yapmak hayata dair o heyecanlı devinimi, başka deyişle onun ruhunu reddetmek değil midir?” diye sordum. “Aşın

sevinç de, aşırı keder de yaşamın göze görünmeyen ruhlandır bana göre. Birini kaybetmekten, öbürünü edinmekten korkmak ya da o korkuyu esas alarak yaşamak, hayatın ruhuna sırt çevirmeye benzer. Biraz da kendi kendini kandırmaya. Yaşam devam ettiği sürece, sevincin de kederin de en aşırıları varlığını sürdürür ve kişiyi kovalayıp yakasına yapışmaktan vazgeçmezler bence.”

Biraz durumu toparlamak, az da olsa benden ötürü dertlenmemesini sağlamak için, “Bu ruh yazıya yansıtılmadığında, roman kahramanları sivri kayalıklardan belirsiz boşluklara bırakılmadığında ortaya çıkan şey anlamsız bir harf yığınının ötesine geçmez. Aynı ruh hayattan çıkarıldığında yaşanan şey de kamca anlamsız olaylar yığınının ibaret olur” diye ekledim.

Beklemediğim bir cevap geldi Linda’dan, sanırım biraz da beni ezerek konuyu kapatma isteğindeydi.

“O yüzden mi bitiremedin hiçbir kitabını? Yarım kalan filmlerinin, senaryolarının nedeni bu ruhu çok iyi tanıman olmasa gerek.”

Sohbetimizi başladığı yere getirmişti bu cümleleriyle. Sanatsal uğraşlarda parlak başarılarla göz kırpan uç arayışlar yerine, kesintisiz üretilişi esas alan verimli hedefler önermekle başlamıştı iç dökmeye. Belki de içindekileri söylemek için bilinçlice yapmıştı bunu. Benim gibi. Konunun geldiği yer ve Linda’dan duyduğum son cümleler sezgilerine güvenen bir kadının, hissettiği bir tehlikeyi, henüz yolun başındayken engelleyip bertaraf etme çabasını düşündürüyordu bana. Kendini ele vermişti duygularım ve Linda bu duygularda sezdiği ateşin üzerine ustalıklı su atmaya tercih ediyordu. Onu söndürmek istiyordu. Aşka ait ateşin su ile sönmeyen hatta suyun üstünde bile yürümeyi beceren bir özelliğe sahip olduğunun farkındaydım. Yine de duyduklarım, muhatabımın sevda konusunda taşıdığı tavizsiz bir kararlılığı ve kalbine önceden hükmetmiş bir aşka duyduğu derin

bağlılığı gösteriyordu. Beni teskin etmek istercesine toparlamaya çalıştı:

“Aslında şunu demek istedim. Hayat içinde bir şekilde oluşan boşluklar sevginin en sade, en katıksız formlarıyla da doldurulabilir. Yeter ki gerçekleşmiş amaçların sağladığı ruhsal huzura ve sıkı dostlukların içerdiği sağaltıcı avuntuya sığınmayı öğreysin insan.”

Sesi dostçaydı, kibar bir reddedişi hissettirmekle birlikte kırıcı olmaktan uzaktı. Saygı duyuyordum söylediklerine. Pespaye bir hüzne veya arabesk soslu bir terk edilmişlik duygusuna falan kapılmış değildim. Kendini tanımayı başarmış, onun verdiği özgüvenle konuşan güçlü bir kadın vardı karşımda. Acıyı alt etmişti bu kadın ve acının topraklarında iz süre süre mutluluğa ve sevgiye ait yeni diyarlar keşfetmişti.

“Hak veriyorum söylediklerine” dedim, “doğada olduğu gibi insan hayatında da yaşanan mevsimsel döngülere inanmak gerek. Nasıl ki doğa, tek bir mevsimin tüm mevsimlere hükmetmesine izin vermiyor, tek bir kış ya da tek bir yaza diğer mevsimlerin iklimini kurban etmiyorsa, hayat da aynı şeyi yapıyor. O da doğanın dış dünyada yaptığını insanın iç dünyasında tekrarlıyor. Ruhsal dünyadaki sonsuzluğun tek bir duygunun atmosferinde kalmasına müsaade etmiyor. Ne kederin soğuk kışı sonsuzdur ne de sevincin ısıtan sıcaklığı. Ne ferahlığın serin yağmurları bir ömrü doldurur ne de hüznün yapraklarının sararması. Biri diğerini takip eder. Ömre ait dönemsel kesitlerin her biri ruhsal iklimin bu döngüsüne tabidir. Önemli olan bunu bilmek, bu iklimin zorluklarıyla karşılaştığında pes etmemeyi öğrenmektir. Ruhsal dünyanın güneşi umuttur bence. Ona yaşam enerjisi veren odur. O enerjiyi kaybetmediği sürece, ömrü kaybetmeyi de kabullenmez insan.”

Dikkatle dinliyordu Linda. Bu yüzden cümlelerimin derli toplu bir öz taşımasına, herhangi bir anlam kayması yaşamamasına azami özen gösteriyordum.

“Serin başardıklarını pek az insan yapabiliirdi. Acının üstüne çıkmayı başarmak, kendini küllerinden yeniden yaratmak her insanın harcı olan şeyler değil” dedim.

Söylediği her şeyi önemsemişimi ve hiçbirini kulak ardı etmeyi düşünmediğimi belirttim. Dile getirdiği hususları, yarım kalan yazı ya da tamamlanmayı bekleyen çalışmalarım açısından önemli bulduğumu ifade ediyordum. Bunu yaparken, aslında aşka dair söylediklerini de göz ardı etmeyeceğimi ima ediyordum. Bu imaları anladığından emindim. Çünkü rahatlamıştı Linda, tedirginliği geçmişti, fark edebiliyordum. Onun rahatlaması benim kaybetmem demekti. Aşkta kaybetmek...

Buna rağmen ruhum dağılmamıştı. Bomboş hissetmiyordum kendimi. Aksine, karşısındakini memnun etmeyi başaran bir insanın rahatlığı içerisindeydim. Tuhaftı. Bitmesi istenmeyen bir rüyadan uyandığında mutsuz olur insan. Boşluk hisseder. Ben ise uyandırıldığımda rüyanın her anını belleğime kaydetmiş olmanın mutluluğunu yaşıyordum. Benliğimi hoş bir duygu sarmış, karşılıksız bir aşkın ocağında yeterince pişmeden bile olgunlaşmışım sanki. Onun huzurunu kaçırmamak, yaşamda kurduğu dengeyi sarsmamak için bunu kabullendiğimi görebiliyordum. Aşkıyı vermemiş, onun yerine sıkı bir dostluk teklif etmişti bana. Bu bir yaraydı aslında. Soğuyup sızlamayı bekleyen bir yara. Öyle olsa bile vereceği acıyı kendi kendime yaşayacaktım. Olası bir yıkıntıyı içimde, ruhumda saklı tutacaktım. Yarayı, yıkımı içerde saklayıp dışarıya yansıtmamanın, onu sütlüman göstermenin yolu yazmaktı benim için. Zehrini mürekkep yoluyla kusmaktı. İşim oydu zaten ve başka şansım da yoktu.

“İşte geldik” dediğinde, dışımdaki dünyadan tümüyle kopmuştum neredeyse. Ne yola dikkat etmişim bu sürede ne de zamana. Tipik huyum. Arabayı kamufle olabilecek bir yere park etti Linda. Aşağı indik. Gabriel’in kâğıda aktardığı şifreleri yeniden gözden geçirdik. Sanki, az önce, ruhun derin sularında

birlikte yüzen ikimiz değilmışiz gibi ruhsuz bir görev paylaşımına giriştik. Sorumluluğa ait soğuk bir mesafe girmişti işin içine. Planımız şuydu: Daha önce bakılmamış harabelerin bir kısmına ben bakacaktım, diğerlerine o. Ayrı çalışacaktık. Buraları incelemeyi bitirdikten sonra hâla bir ize rastlamamışsak, bir araya gelecek, aşağıdaki mezarlığa birlikte gidip çalışacaktık.

Gabriel geçende kolaçan etmişti orayı, buna rağmen yeniden uğramamızı istiyordu. Bildiği bir şeyler olmalıydı. Sıcak bir hava vardı, kavurucu sayılırdı. Köyü kalabalık bir keçi sürüsü basmıştı. Her taraftaydılar. Otları yiyor, çalıları kemiriyor, koca gövdeli ağaçlara tırmanarak yapraklara ulaşmaya çalışıyorlardı. Hışırtilı bir gürültü sarmıştı etrafı. Neyse ki hiç insan görünmüyordu ortaklıkta. Şifreli taşları aramaya koyulduğumda aklımda Linda'nın yolda söyledikleri vardı. Pek fazla konuşmamıştık aslında, fakat beklentimin de ötesinde çok şeyi netleştirmişti sohbetimiz. Üstünde gezindiğim harabelerden farksız olmam gerekirdi ama değildim. Şu an neler düşünüyordu acaba? Söylenenleri yeniden tartıp biçiyor muydu kafasında, bu tartıya göre kendi sözlerinde veya benim söylediklerimde düzeltmeye ihtiyaç duyar bir yan görür müydü acaba? Vazgeçer miydi söylediklerinin bir kısmından, ince bir pişmanlığın etkisiyle bazı şeyleri yeniden konuşmak ister miydi? Kapalı gösterdiği kalp kapısında küçücük bir aralık belirebilir miydi yeniden? Bahtsızlığın panzehriydi umut ve daha demin kafamda birçok şeyi açıklığa kavuşturmuş olduğumu sanmama rağmen, şimdi belirsiz bir umuttan medet umacak kadar bahtsız olduğumu düşünüyordum. Az önceki olgunlukla nasıl bir yüceliği yakıştırıyordumsa kendime, şimdiki düşünce tarzımla o düzeyde ufaldığımı hissediyordum. Aynı kalpte, aynı zihinde bu düzeyde bir yücelme ve ufalmanın neredeyse eşzamanlı bir şekilde taşınıyor olması ne ilginç.

Aramalarımızdan pek sonuç çıkmadı. Hemen hemen üç saatlik bir aramanın ardından buluştuk. Buluşmamız, geçen sefer de bize ev sahipliği yapan ceviz ağacının altında oldu. Linda arabadan getirdiği bisküvi, kraker, içecek benzeri şeyleri hazırlamıştı geldiğimde. Birlikte yedik. Keçilerin meraklı bakışları altında, harabelerde rastladığımız şeylerden bahsettik. Bir bulguya rastlamamıştık. Sıra mezarlıktaydı artık. Oraya doğru yürümeye başladık. Buradaki işi de bitirebilirsek bir iki saate kalmaz geri dönüş yoluna çıkardık. Az önce düşündüğüm şeyleri, küçük pişmanlıklarla gelmesi olası farklı gelişmeleri merak ettiğim için dönüş yolculuğunu biraz da sabırsızlıkla bekliyordum doğrusu. Çünkü burası üstlendiğimiz iş ve sorumluluktan olsa gerek, başka şeyleri konuşma fırsatı vermiyordu bize.

Mezarlığa yaklaştığımızda kulağımıza gelen fısıltılarla aynı anda irkilip hareketsiz kaldık. Birbirimize baktık. Başkaları vardı galiba orada. Sessiz adımlarla yürüyüp mezarlığı rahat görebileceğimiz bir yere kadar ilerledik. Gür bir meşe çalılığı bulunduğumuz yerden fark edilmemizi engelliyor, iyi bir kamuflej sağlıyordu bize. Bir süre beklemek şarttı. Fısıltılar kaybolduktan veya başkalarının olmadığından emin olduktan sonra arama işine başlamayı tasarlıyorduk. Çok geçmeden beklentilerimiz boşa çıktı. Çünkü genç bir çift görünüyordu orada, üstelik rahat ve neşeli tavırları kolayca seçilebiliyordu. Büyük bir meşe ağacının altında serili bir kilim görünüyordu. Kilimin etrafında da ayırt etmekte zorlandığımız öteberi benzeri şeyler vardı. Çiftin az ötede ki ormana doğru gittiklerini, oradaki büyük bir kayaya çıkıp önlerine serili manzarayı izlemeye koyulduklarını gördük. Uyumlu bir iletişim vardı aralarında. Ara ara konuşuyor, yüksek sesle gülüyor, birbirlerine sanlıyor, sıkça da öpüşüyorlardı. Geri dönüp dönmemekte kararsız kaldık. Bir süre oyalanmaya karar verdik. Az sonra, el ele tutuşan çift oturdukları kayadan kalkıp

mezarlığa doğru ilerlemeye başladılar. Yaklaştıkça daha iyi görebiliyorduk onları. Gelen kişilerin kulağı güllü güzel çingene kızı ile halayda kendisine eşlik eden erkek olduğundan şüphe lendik. O akşam Linda'yla halaya kaldırıldığımızda ikisinin arasına girmiştik. Kanaatimiz genç çiftin yaklaşmasıyla kesinleşti. Öyle ki güzel kızın her iki kulağına asılı iki kırmızı gonca gül dahi seçilebiliyordu bulunduğumuz yerden. Başka zaman olsa yanlarına gidip neşelerine ortak olmak isterdik, bunda bir sakınca olmazdı. Ancak şimdi yaptığımız işin gizliliği böyle bir girişimden alıkoyuyordu bizi. Sadece birkaç kişinin bildiği bir işin izini sürüyorduk ve bundan kimseyi haberdar etmeme konusunda sıkı sıkı uyanılmıştık. Bir süre öylece bekledik. Ne berikilerin kalkıp gitmeye niyetleri vardı ne de bizim onlara kedimizi belli etmeye. Bir saate yakın bekledikten sonra buruk bir çaresizlik içinde ayrılmaya karar verdik. Mezarlığı bitirememiştik. Ya başka bir gün gelecektik ya da burayı es geçecektik. Endişemiz çiftin köye doğru yürümesi durumunda arabayı görmesi, bizi fark etmesiydi. Lüzumsuz açıklamalara girmektense geri dönüş yoluna koyulmak ikimize daha mantıklı geldi. Fark edilmemeye çalışarak arabaya kadar yürüdük. Arabaya bindiğimizde çekinecek bir şeyimiz kalmamıştı artık. Motor gürültülerine aldırış etmeksizin dönüş yoluna koyulduk. Yolda hissedilir bir sessizlik oldu aramızda. Sanırım çok düşünmekten konuşmaya fırsat bulamıyorduk. Bir iki kez mezarlık aramasını bitirememekten, bir o kadar da çingene kız ile sevgilisinin nereden çıktığından dert yandık. Bu sırada Linda bir kez kuşkuyla bakışlarını gezdirdi yüzümde. İlk kez tanık oluyordum buna. Yüzümde bir şeyler arar gibi bir hali vardı, içimi sıkıntı bastı o anda. Yüzüm de kızarmış olmalıydı. Yanıyordu çünkü. Neyse ki çingene kampının yakınına ulaşmıştık. Geçen akşamki hareketlilikten eser yoktu şimdi. Çadırların arasında, kaburgaları sayılan birkaç cılız köpek

başıboş dolaşıyordu. Eski giysileri ve bakımsız bedenleriyle bazıları yalınayak görünen çocuklar oradan oraya koşturup duruyorlardı. Büyükler yoktu ortaklıkta. Bu görüntü konuşulacak konu bulma sıkıntısından kurtardı bizi. Kampın geceki hareketliliği ile şimdiki ıssızlığından başlayıp Piro ile Eçê Bibi'nin anlatıklarına kadar birçok şeyi konuşma şansı yakaladık. Oyalanıyor-duk bunlarla. Sanırım ihtiyaç vardı bu oyalanmaya. Tenhaydı yol. Yol kenarındaki ağaçlarda bile sıcaktan bezmiş bir hareket-sizlik ve isteksizlik vardı sanki. Asfalt kaynıyordu yine. Kente yaklaştığımızı gösteren tabelaları bir bir geçiyorduk. Birazdan yolculuğumuz bitecek ve günün üstüne gidişte konuştuğumuz şeylerin perdesini çekecektik. Belki bir daha hiç aralanmayacaktı o perde. Hüzne dair bir burukluk yokladı yüreğimi. Konuyu ye-niden açmamakla, gidişte konuşulan şeyleri telafi etme şansı ara-mamakla iyi mi yapmıştım kötü mü, emin değildim. En azından bir daha konuşma şansı olsa, bu kitap ya bir daha açılmamasına kapanacak ya da küçük beklentiler ve umutlar içerisinde yeni birkaç sayfa açılacaktı önüme. Geride kalan son tabelayı oku-mayı kaçırdım, kente kaç kilometre kaldığını bilmiyordum. Geçti artık, o konuya yeniden girmek için çok geç... Bunları düşünür-ken gördüm Linda'nın anayoldan saptığını. Daha dar ve bakım-sız, tali bir yola girmişti. Güya asfalttı yol, ancak kendi haline bı-rakılmış bir toprak yoldan farksızdı. Yolun her iki tarafında da göz alabildiğine geniş, çorak düzlükler uzanıyordu. Sararmış kuru otlarla doluydu bu düzlükler. Dağınık sığır sürüleri yayıl-mıştı araziye.

"Başka yere mi gidiyoruz?" diye sorarken biraz da kayıtsız görünmeye çalıştım.

"Şu ilerde biraz işim var" diye karşılık verdi Linda, "sonra yola devam ederiz."

Niyetini, amacını anlayabilmiş değildim. Ne yapmak istediği konusunda hiçbir fikrim yoktu. Belki de yolculuğumuz bitmeden son bir fırsat yaratıyor, son bir şans tanıyordu bana. Dönüş yolunun boş geçmiş olmasına içerliyordu belki de. Umudu besleyen düşünceler geçiyordu aklımdan, sonra da tam tersi. Belki de bu düşüncelerin her biri birer boş kuruntudan ibaretti. Linda da bir şeyleri canlandırma niyeti olsaydı, yolda bunu muhakkak bir şekilde hissettirirdi. Çukurlu yolda hop oturup hop kalkıyordu araba. Buna rağmen, emin olmamakla birlikte, içimdeki umut için yeni şansın doğmuş olmasına seviniyordum. Yol boyu hiç konuşmadı Linda. Ben de bir şey sormadım. Az sonra, her şeyi öğrenecektim nasıl olsa...

Nihayet arabayı durdurdu. Boş bir araziydi burası da. Yol boyu gördüğümüz sararmış otlar, kuru dikenler ve otlayan ineklerin dışında bir şey görünmüyordu yakınumuzda. İndik arabadan. Ayakta bakınca az önceki manzaradan farklı olarak, uzaktaki yeşil arazileri ve onların bittiği yerde de çatıları parlayan dağlık haldeki köy evlerini görebiliyordum.

“Beni burada bekler misin” dedi Linda, “işim uzun sürmez.”

Hâlâ bir şey anlamış değildim. Bekleyeceğimi söyledim. Manzarada yeni detaylar ararken bir taraftan da Linda’nın nereye yürüdüğünü göz ucuyla takip ettim. Az ileride, küçük bir tümseği andıran tepeye doğru gitti Linda. Yokuşu tırmanıyordu şimdi. Çıplak tepede attığı her adımı bile rahatlıkla seçebiliyordum. Manzaraya bakmayı bırakmış, pür dikkat ne yapmaya çalıştığını öğrenmeye odaklanmışım. Aramızda yüz-yüz elli metre ya vardı ya yok. Küçük tepenin zirvesine ulaştı Linda. Tam o anda da gözüme çarpan görüntünün şimdiye kadar dikkatimden nasıl kaçtığına şaşıtm. Boyları ve cılız dallarından genç oldukları anlaşılan dört ağaç bir karenin köşelerini oluştururcasına muntazam bir düzen sergilemekteydi. Küçük, yeşil yaprakları

vardı bu genç fidanların. Ağaçları tanıma konusunda pek iyi sayılmazdım, bildiklerime benzemeyen bu fidanları da tanıyamadım. Biraz dikkatli bakınca karenin kenarlarının da belirginleştiğini gördüm. Maviye boyanmış demir korkuluklardan oluşuyordu bu kenarlar. Sol alt kenarında da aynı renge boyanmış, gene demirden bir kapı vardı. Linda cebinden bir anahtar çıkarıp kapıyı açtı, girdi. Ancak o zaman ayırt edebildim demir korkuluklu o karenin ortasında boylu boyunca uzanan mezarı. Beyaz mermerdendi. Başucundaki uzun taşta birtakım yazılar görünüyordu, ancak bu mesafeden onları okumak mümkün değildi. İçeri girdiğinde Linda'nın dönüp bana baktığını gördüm. Bakıp bakmadığımı kontrol ediyordu adeta. Tümüyle ona ve yaptığı şeye odaklandığımı gizleme gereği duymadım. Linda mezar taşına sarılıp bir şeyler konuşmaya başladı. Söylediklerini işitmiyor ancak hareketlerinden, tavırlarından, dudak kıpırtılarından o mezarda yatan ölüyle konuştuğunu çıkarabiliyordum. Mezar taşını kaç kez öptüğünü saymadım. Arada bir iki elinin tersiyle gözlerini siliyordu. Bir dertleşme sahnesini izlediğimden kuşum yoktu artık. Tanık olduğum şeyleri anlamlandırmaya başladım. Onunla paylaşıyordu aklından geçirdiği şeyleri. Öyle bir hüznün sarmalının içindeydim ki kendimi tutamadım. Gözlerimden taştan yaşları sezdirmeden silmeye çalıştım. Yarım saat kadar oturdu sevdiği adamın başında. Öylece izliyor, başka hiçbir şeyle ilgilenmiyordum. Kalktı sonra. Yanıma geldiğinde beni bu halde görmesini istemediğimden hızlıca toparlandım. Ama gelmedi Linda. Demir karenin bir köşesinden iki plastik ibrik aldı. Dünyadan kopmuştu sanki. Farkında olup olmadığından bile emin değildim doğrusu. Elindeki ibriklerle arkaya doğru bir yerlere yürüyüp gözden kayboldu. Gitmedim arkasından. Tahmin edebiliyordum yaptığı şeyi. Az sonra su dolu ibriklerle geri döndü. Mermer mezarın ortasındaki toprağı suladı. Küçük otlar, renkli

Çiçekler grny­rd­ mezar üstündeki toprakta. İki kere daha su getirip genç fidanları suladı. İçi bittiğ­nde ibrikleri aldığı yere koydu. Yeniden mezar başına oturdu. Bir süre daha devam etti konuşma ve dertleşme faslı. Yeniden sarıldı mezar taşına, yeniden öpücükler kondurdu. Bir sevgilinin başını okşar gibi okşadı, sevgiyle dokundu. Linda gibi ben de dış dünyadan kopmuştum, sadece onu izliyordum. Duygunun ötesine taşan bu buluşma Linda’nın ayağ­a kalkmasıyla son buldu. Yeniden dokundu yreğ­indeki aşk­ın saçlarına, yanı başında bulunan o yazılı mezar taşına. Capcanlı bir insana veda eder gibi el salladı ona, öptüğü ellerini aracı kılarak öpücükler yolladı. Demir kapıyı açıp kapatırken bile itinalıydı. Kilitledi kapıyı, kontrol etti. Geri dönüp bir kez daha el salladıktan sonra arabaya doğru yöneldi. Çıplak tep­yi inmesi uzun sürmedi. Dikilip kaldığım yerden az önce tanık olduğum sahnenin bana verilen son cevap olduğ­nu düşünüyordum. Gidiş yolunda, sezdiğ­ duygulanma karşı bir şeyler ıtlatmıştı Linda, şimdi ise hiçbir şey söylemeden söylenmesi gereken her şeyi ifade ediyordu kanımca. Böylece dönüş yoluyla ilgili merak ettiğim pek çok şeyi de yanıtlamış oluyordu. Snmeye direnen umutlarıma, beklentilerime yeni bir şans tanımıyordu. Belki de yeniden konuşup kırı­ı sözler etmekten kaçınmak için bu şekilde bir cevap vermeyi tasarlamıştı kafasında. Köyde düşünmüş olabilir­di bunu, ya da yolda uzun süren o sessizlik esnasında. Belki de yol sapağ­ında anlık verilmiş bir karardı. Ama nemi yoktu bunun. Neticede etkili ve isabetli bir ifade yoluydu bulunduğ­. Açık gerçek buydu. Bu saatten sonra, kalbime gizlenmiş duygularla ilgili ona ne diyebilirdim ki? Budalaca bir anlayışsızlık içerisine nasıl girebilirdim ki? şundan emindim artık, mezarda dahi sona ermemiş bir aşka aitti o. Onun, o ölümsüz ruhun, bir parçasıydı. lml sığ yaşantılara aldırış etmemesinin nedeni buydu. Ölüm bitirememişti aralarındaki büyük aşk­,

aksine tamamlamıştı sanki onu. Daha güçlü bir sahiplenme duygusunu ateşlemişti... Bu yalnız mezarda yatan ölü, Linda'nın yalnızlığı tercih eden kalbinde dipdiri bir canlılıkla oturuyordu. Mezarla değildi aslında konuşması, dertleşmesi... Kalbiyledi. Yüreğindeki o ölümsüz diriyleydi. Linda'nın geçmişi tümüyle ona aitti sanki, onun tarafından zapt edilmiş gibiydi. Geçmiş dolduran bu aşkın bir de meyvesi vardı tabii. Mihayel. O da Linda'nın bugününü, yarınını dolduruyordu. Yaşadığı her ana, önünde duran o geleceğe yön veriyordu. Linda'nın hayatına başka birisini dahil etmemesinin sebebi anlaşılıyordu. Ne kalbinde ufacak bir yer kalmıştı ne de planladığı yeni ömründe. Muhakkak ki bu karar bir şeyleri eksiltiyordu hayatında. Ama o önemsemiyordu bunları. Gemlenmesi zor arzuları, tutkuları, heyecanları, her türden çılgınlık ya da aşırılıkları uysallaştırıp evcilleştirmişti bir bakıma. Saygı duymak dışında bir şey gelmezdi elimden...

Geri döndüğünde gözleri kızarmıştı. Sesi boğazında bir yumru varmışçasına kısık çıkıyordu.

"Çok mu beklettim?" diye sordu.

"Hiç önemli değil" dedim. "İstersen arabayı ben kullanayım."

İstemedi. Dönüş yolunda kendimi tutamayıp sordum:

"Eşin miydi?"

"Her şeyimdi."

Teselliye ihtiyacı vardı.

"İyi ki Mihayel var."

"Öyle. Zaten oğlum da olmasa, yerin üstünde değil toprağın altında olmayı yeğlerdim. Mousa'yla el ele, ebedi bir sükunet içinde, bu manzarayı izlemeyi tercih ederdim."

Sesi zor çıkıyordu. Torpido gözüne uzandım, elime gelen su şişesini çıkarıp ona uzattım. Birkaç yudum aldı, geri uzattı.

“Yerimi hazırladım ama. O tepedeki ebedi yatak iki kişiliktir. Mihayel’e konduramadığım için öyle. O uzun yaşasın, iyi yaşasın. Mümkünse hiç ölmesin ama benim yerim belli. Bugün ya da yarın, fark etmez.”

Söyleyecek söz bulamadım. Bu durumlarda gereksiz yere konuşmaktansa susmak daha iyiydi. O da konuşmadı. Yine çok şey anlatan bir sessizlik kuruldu aramızda.

Bu esnada biri kırmızı, diğeri beyaz iki iri cüsseli at ilişti gözüme. Geniş düzlükte çıplak sırtları, gösterişli kasları, dalgalandıran yeleleriyle büyüleyici bir güzellik içinde koşuyorlardı. Tere vuran güneş, parlayan bir tene kavuşturmuştu onları. Linda görmüyordu sanırım, yola dalmıştı. Epeyce takip ettim koşularını. Koşarken kuyrukları neredeyse yere paralel bir halde havalanmıştı. Birkaç kilometreyi birlikte koştu rüzgârın özgür ve asi çocukları. Sonra ayrı yerlere saptılar. Beklenmedik bir aynlıktı, sebebini anlamak zordu. Beyaz olanı küçük bir tepeyi aşarak gözden kayboldu. Kırmızı olanı ise ondan sonra biraz daha yürüyüp bulunduğu yere çöktü. Beyaz atın kaybolduğu tepeye doğru baktığını seçmek zor değildi. Anlayabiliyordum yaşadıklarını. Linda’nın aklına gelen şey her ne idiye yeniden konuşturmaya başladı onu.

“Mousa’yı yalnızca kalbimde, beynimde yaşamayı sürdüren soyut bir varlık olarak değil, aynı zamanda kanımda, aldığım her solukta bana can vermeyi sürdüren somut bir varlık olarak hissediyorum” dedi. “Mecazın ötesinde gerçek anlamda da bu böyle.”

Tam anlamlandıramadım son söylediklerini. “Nasıl?” diye sordum.

“Çalışmalarına ilham olsun diye anlatıyorum bunları” deme gereği duydu.

Kendini ifade etmek için gerçek ile kurgu arasındaki geçiş-kenliğe sığınma sırası ondaydı. Amacının, bilmemi istediği nihai hususları dillendirmek olduğunun farkındaydım. Bunu daha rahat yapabilmek için tıpkı benim gibi dolaylı bir yola başvuruyordu. Kurguyu, yani sözümona elimin altında olup bitmeyi bekleyen çalışmalarımı aracı kılarak dolambaçlı bir yoldan hedefine ulaşmaya çalışıyordu. Kendimce bunu, beni önemseydiğine yordum. Açıklama gereği duyması başka ne anlama gelebilirdi ki? İçimdeki son tereddütleri, soru ya da sorunlara ait inatçı kırıntıları gidermek istiyordu belli ki. Anlatacaklarını duymak için sabırsızlanmama rağmen, az sonra duyacağım şeylerin hiç yaşanmamış olmasını dilemekten de kendimi alamıyordum. Belki farklı olurdu o zaman, belki bana önem verdiğini göstermek yerine, paylaşacağı aşkı gösterme çabasına girerdi o zaman. Bunları düşünerek saçmalayıp saçmaladığımdan bile emin değildim. O yüzden ses etmedim.

“Kıl payı kurtulduğum bir şofben zehirlenmesi yaşadım, zamanında. Daha doğrusu, ölüp yeniden dirildiğim diyeyim. Evliliğimizin yedi ya da sekizinci ayıydı. Mousa yettiğinde kalbim durmuş, nefes alıp vermekte zorlanır haldeymişim. Ambulans beklerken ilk müdahaleyi can havliyle Mousa yapmış. Merak ettiği her konuda olduğu gibi ilk yardım ve acil durumlar için de sadece araştırıp okumakla yetinmemiş, işyerinde verilen uygulamalı seminerleri kaçırmayarak o alanda da pratiğini epeyce geliştirmişti. Sorumlu olduğu inşaatlarda yaşanan iş kazalarının çoğunda yaralılara ilk müdahaleleri yapan çoğu zaman o olmuştu.”

Bunları söylediğinde sesinin titrediğini, az sonra da gözlerinden sicim gibi yaşların döküldüğünü fark ettim.

“Ne büyük bir haksızlık” derken sesi gerçekten zor çıkıyordu artık. “Bu kadar idealist ve temiz yürekli bir insanın, sonunda yine bir iş cinayetine kurban gitmesini kabullenemiyor insan.”

Bir eliyle her iki gözünü sildi o arada, derin bir soluk aldı. Biraz toparlanmış gibiydi.

“Her neyse” dedi, daha anlaşılır bir sesle konuşmasını sürdürdü: “O durumdayken bana nefes veren de, kalbime masaj yapan da o olmuş. Ambulans gelene kadar bu sayede canlanmışım. Uzun süre oksijensiz kaldığım için günlerce yoğun bakımda yatmışım. Karaciğer ve böbreklerim iflas etmiş. Bu nedenle tedaviler istenen sonucu vermekten uzak kalıyormuş. Diyarbakır’daki Üniversite Hastanesine sevkim o yüzden yapılmış. Orada da yoğun bakımda epey kalmışım. Sonunda karaciğer nakline karar vermiş doktorlar, verici olup olmadığını sormuşlar. En başa yazdırmış adını Mousa. Doktorların hayretle söylediğine göre, doku testleri annemin, babamın Maria’nunkine göre bile daha uyumlu çıkmış. Mousa’nın ciğerinden bir parçayı alıp bana nakletmişler böylece. Bu şekilde toparlamaya başlamış, zamanla daha iyi hale gelmişim. Taburcu olduktan sonra ise böbreklerle epey uğraştı doktorlar. Aylarca kontrollere gidip geldim. Ama nafile. Kronikleştiğini söylüyorlardı böbrek yetmezliğinin. Ya ömür boyu diyaliz ya böbrek nakli diyorlardı. Karşı koyuşlarım kâr etmedi hiç kimseye. Yine doku testleri yapıldı ve yine listenin üst sırasına adını yazdıran Mousa’nın test sonuçları kusursuz şekilde bana uyumlu çıktı. Anlayacağın, aşkıyla, sevgisiyle, hayatın anlamını bana öğretmiş olan insan, bu kez nefesiyle, elleriyle, ciğeriyle, böbreğiyle hayata tutunmamı sağladı. Onunla ruh ikiziydik, aramızdaki aşk bunu her fırsatta gösteriyordu zaten. Ancak yaşananlardan sonra neredeyse bedensel ikiz de sayılırdık. Hem doku testleri söylemişti bunu hem de hayatımızı sürerken paylaşmak zorunda kaldığımız organlar pekiştiriyordu bu durumu. Meşhur mitolojik tezin kanıtı gibiydik. Aynı bünyenin, aynı ruhun ikiye ayrılmış parçalarıydık sanki. Asırlar önce, Tanrıların gazabıyla bölünmüş, parçalanmıştı o bünye. Şimdilerde Mou-

sa'yla aramızda gelişen aşkla, yaşantılarla tamamlanıp bütünleşiyordu sanki. Aynı şeyi düşünüyorduk bu konuda. O yüzden ölüp gittiğinde, beni yeryüzünde tek başıma bırakıp göçtüğünde, hem ruhumun bedenimin yarısını kaybettiğimi hissediyor hem de tam aksi bir düşünceyle onun ruhunu, bedenini içimde taşıdığımı düşünüyordum. Hâlâ da aynısını düşünüyorum. Bana hayat taşıyan her soluğun kaynağı, damarlanımı dolduran kanın her damlası ona ait derken, aşka ait bir soyutlamayla birlikte apaçık ortada olan bir gerçekten de bahsediyorum böylece."

Konuşması bittiğinde rahatlamıştı Linda. Meramını çok iyi anlatmıştı.

"Teşekkür ederim" dedim.

Amaçladığı gibi, bunları kendime ait bir gerçekten çok elimdeki kurgulara ilham olacak bir öykü gibi dinlediğimi hissettirmek istedim. Yalın gerçek tabii ki bunun tersiydi.

Buna rağmen "Anlattığın şeyler öyle güçlü öyle saygı uyandırıcı ki, tasarlanmış her çalışmayı tümünden yıkıp sil baştan yeniden yaratacak esinler vadediyor. Yazınsal açıdan, insanı gözü kara davranmaya sürüklüyor" dedim.

Ne demek istediğimi anladığından emindim. Bu konuşmalardan sonra yine sessizliğe gömüldük. Çok geçmeden de anayola vardık, beş altı dakikalık bir yolu kat ettikten sonra da kent girişine ulaştık.

"İstersen Gabriel'e uğrayalım" dedi Linda. "Mezarlığı bitiremediğimizi söylersek iyi olur, ayrıca hastalık durumunu da öğrenmiş oluruz."

Onayladım. Henüz geç sayılmayan bir saatti, karanlığa hazırlanan bir akşam vaktiydi. Kalbimize sinmiş yüklerden kurtulmaya da ihtiyaç vardı. Kiliseye doğru sürdü arabayı Linda. Kapıda yine diyakozlardan biri koşturdu yanımıza. Gabriel'i sorduk.

“Ayaklandı” dedi. “Zaten yatakta tutamadık.”

Diyakozla birlikte Gabriel’in bulunduğu odaya gittik. Canlanmıştı yaşlı din adamı. Gözleri parlıyordu. Üstelik Yusuf da vardı yanında, onunla konuşuyordu. Bizi görünce sevinçle ayağa kalktı.

“Gördüğünüz gibi” dedi, “çabucak iyileştim.”

Dikkatli bakınca yüzüne sinmiş hastalık solgunluğunun geçmediği anlaşıyordu. Ancak neşesiyle kapatıyordu bu solukluğu. Diyakozun odadan çıkmasıyla sevincinin nedeni anlaşılır oldu. Yusuf, Sara ve İlyas Bey’den oluşan ikinci grup bugünkü aramada şifrelerin izine rastlamış, hızlıca geri dönerek soluğu Gabriel’in yanında almışlardı. Dediğine göre epey irdelemişler konuyu. Sara ve İlyas Bey’ler ayrılmış sonra, Yusuf hem hastalığından ötürü Gabriel’e yardımcı olmak hem de detaylarla ilgili berikinin tekrar tekrar sorduğu soruları yanıtlamak için kalmış. Yusuf’un dediğine göre, haberi alır almaz hastalığını da unutmuş Gabriel. Hemen ayaklanmış. Heyecandan neredeyse yerinde duramaz hale gelmiş. Buna karşın Gabriel, Yusuf’un abarttığını düşünüyordu, iyileşmesini doktorun verdiği ilaçlara bağlıyordu. Mezarlığı arayamadığınızı söylemeye gerek kalmamıştı. Bizler için yiyecek bir şeyler hazırlattı Gabriel. Birlikte yedik. Kabına sığamıyordu gerçekten.

“Evet, çocuklar” dedi yemek esnasında, “büyük gün geldi, çattı. Makûs kaderimizi değiştirecek, kayıp tarihimizi diriltecek izlere ulaştık sonunda. İnsanlık tarihi için Süryani halkının yaşanmışlıklarının ne anlama geldiğini birlikte bulacak, Tanrı’nın izniyle, toprağa verilmiş o emanetleri beraberce gün yüzüne çıkaracağız.”

Heyecanı, azmi, isteği bütün ilgimizi bahsettiği konuya yöneltmişti. İyi de oldu bu. Kalbimin hafiflediğini, soluğumun genişlediğini hissedebiliyordum. Linda’nın da öyle olduğu, konuşulanlara kendini kaptırmış olmasından anlaşıyordu.

“Birkaç güne, sadece birkaç güne hazır olun. Her an yola çıkabiliriz” diyordu Gabriel.

Yola çıkacak kfileyi sayıyordu. En başa kendi adını koymuştu. Hastalığı falan dert etmiyordu anlaşılan. Sonra benim, Yusuf’un, Linda’nın ve İlyas Bey’in adlarını saydı. Sara’nın gelmesine gerek görmüyordu.

Linda’ya dönerek, “Zorunda kalmasak ikinizi aynı anda ayırmazdık çocuktan” dedi. “Bu saatten sonra Sara’nın Mihayel’le ilgilenmesi daha uygun olur.”

Onayladı Linda. Görünüşe bakılırsa en kısa zamanda çıkılacaktı yola. Her şey bir işarete bağlıydı artık. İşareti Gabriel’den alacaktık. Asırlık çilesine rağmen, toprağın altında yattığı söylenen emanetlere ulaşacak mıydık, belli değildi. Ancak kadim bir tarihin kutsanmış kavşağına varmıştık artık. Bu kavşak heyecanlı serüvenden önceki son duraktı, yolculuğa çıkış ise artık an meselesiydi...

Ertesi sabah Yusuf aradı.

“Yann değil, ertesi gün yola çıkıyoruz” dedi.

Gecedен kalmaydım, baş ağrısı ve fena bir bulantı zorluyordu beni. Dün akşam yine avare adımlarla gezintiye çıkmış, her nedense bu kez yalnız kalmak yerine, merdiven altı salaş bir meyhanede oturmayı tercih etmiştim. Özelliksiz, duman altı, gürültülü bir yerdi. Tek başıma oturduğumdan, epey içtiğimden eminim. Geri kalan her şey bulanıktı. Kendimle yüzleşmek ve iç sesimle cebelleşmekten bu kez kaçmak istemiştim. Sarhoş olup uyuşmaya ihtiyacım vardı, kayıtsızlığa, kaygısızlığa ve derdin her türlüşünden uzaklaşmaya... Mümkün olsa, böylesi bir sarhoşluğu bile aşan, kesin ve keskin bir hissizlik sağlayan ağır bir narkozu tercih ederdim. Ruhumu uyuşturup uyutmak, derin bir uykunun sağladığı iyileştirici bir etki gösterirdi belki de. İnsan

ruhunu anlamak zor iş doğrusu. Öyle zamanlar olur ve alışılmışın dışında insanı öyle şeylere yönlendirir ki o ruh, kişiöğlü bile şaşırır o işe. Kendini tanıyamaz hale gelir. Başka alışkanlıklara sahip, başkasına ait bir ruh ele geçirmiştir sanki benliğini. Her neyse, öyle bir yabancılaşmaya ihtiyacım vardı dün gece. Başka birine ait bir alışkanlıkla, kendi alışkanlıklarımdan kaçmıştım.

Kusmuk dolu klozetin sifonunu çekerken Yusuf'a verdiğim yanıtı hatırlamaya çalıştım. Sanırım, kendime ait bir alışkanlıkla onu yanıtlamış, belirttiğı gün ve saatte hazır olacağımı ifade etmiştim. Kustuktan sonra daha iyi hatırlıyordum telefon konuşmasını. Vücutumdaki bütün alkolü klozete boşaltmış gibi hissediyordum. Musluğu açıp yüzüme avuç dolusu su serptim, ensemi, saçları, gövdeyi serinlettim. Kendime gelmiş olmama rağmen aynadaki görüntümü tanımakta zorlandım. Dün geceki tuhaf yabancılık hissi ruhumu terk etmiş, sığınacağı son yer olarak yüzümü seçmişti sanki. Ya da bir gecede, belki o travmatik gündüzü de işin içine katarsak, bir günde çıkmış de olabilirdim. Sağlıklı, kanlı canlı görüntümden eser yoktu aynadaki yüzde. Solgun, bezgin ve hastalıklı bir yüz geçmişti onun yerine. Gözaltlarına iki sevimsiz mor halka yerleşmişti, hırpalanmışlığı çağrıştıran iki büyük halka. Kederin mührüyle bir gecede damgalanmış gibiydi aynadaki yüz. Gözlerim biraz çukura kaçmıştı sanki. Bakışlarımda canlı bir parlaklık yerine bir esrar dumanının bulurukluğu vardı. Tasalara, kaygılara, kuşkulara, acılara dair bir ateşten çıkıyordu bu duman. Biliyordum. Şakaklarıma belli belirsiz aklar düşmüştü bir gecede. Şakaklarımla gözler arasına iki kaza yağ kazanmıştı sanki. Neyse ki yüzümün diğer kısımları bana aitti, tanıdık. Alınım, yanaklarım, çenem, dudaklarım değişmemiş bir halde yerli yerindeydi. Suların sızdığı siyah düz saçlarım her zamanki gibi gür görünüyordu. Bunlar da olmasa bir gecede yaşlandığımı düşünecektim. Bu ruh halinden çıkmak istedim.

Dinlenmeye, yenilenmeye ihtiyacım vardı. Tıraş olup uzun bir duş alırsam bunun ilk adımını atmış olacaktım. Öyle yaptım, yüzümün değil ruhumun nasıl görüldüğünü öğrenmem gerekiyordu. Bunun için dünden beri yaşadıklarımı şifreli bir perdeleme yapar gibi sağından, solundan, önünden, arkasından değıştirip kurgusal bir metne dönüştürecektim.

Akşama kadar uğraştım bu işle. Yemek yemeyi bile unutmuştum gün içinde. Kahve ve sigarayla ayakta kalmıştım. Sonunda pes etti kalemim, kilitlendi sanki. Beynim donuk, işlevsiz bir buz kalıbı gibiydi. Bıraktım çalışmayı. Yatağa uzanıp gözlerimi kapadım. Oracıkta öylece üç saate yakın uyuyakalmışım. Kalktığımda mağaradaki çile uykusunu bitirip uyanan bir aziz gibi hafiflemiştim. Beynimi ve yüreğimi sıkı demir parmaklıklar yok olmuştu sanki. Görünürde aynı yaşamın içinde aynı kişi olmama rağmen, yazıdan önceki halimle yazıdan sonraki halim arasında, aynı görüntülerine rağmen, aralarındaki keskin farkı koruyan bir avuç tuz ile bir avuç şeker kadar ayrıksı bir durum vardı.

Vakit epey ilerlemişti. Dışarda koyu bir karanlık olmasına rağmen gece yarısına daha birkaç saat vardı. Aşağı indim, lobide üst üste iki kızarmış tost yedim. Kahvenin ve sigaranın ağzımda bıraktığı pas tadına iyi geldi. Yeniden odaya çıktım. Ne yapacağımı bilmiyordum. İki paket sigarayla Linda'nın verdiği kırık aynayı aldım. Bilindik yola vurdum kendimi. Serin bir akşam rüzgârı usulca alnımı, saçlarımı okşuyordu. Etraftaki her şey sikileşmişti yine. Kenar mahalledeki yerime gidiyordum. Linda'yla özdeşleştirdiğim tepeye. Onunla ilgili her şeyi orada netleştirmiş, ne yapacağıma dair kararları o uçsuz bucaksız karartılar arasında vermiştim. Bir saatlik bir yürüyüşün ardından vardım tepeye. Zifiri karanlık aynıydı, ateş böcekleri gibi görünen uzaktaki kent ışıkları da. Uğuldayan rüzgârın güzelliğini uzak-

tan geçen kamyonların çıkardığı gürültüler bozuyordu. Tekdüze geçen kamyonların çıkardığı gürültüler az sonra zorlanan motorun çıkardığı bağırtılarla zirveye ulaşıyordu. Umursamıyordum. Daha önemli şeyler vardı. Peş peşe iki sigara yaktım içine gmldüğm karanlık deryada. Dışardaki değıl ama içimdeki karanlık yavaş yavaş aydınlanıyordu yakılan sigaralarla. Bu aydınlığın içinde görmem gereken çok şey vardı, biliyordum. Ancak görmem gerekenden sadece tek bir şeye odaklanıyordum. Hep böyle olurdu burada. Ne aileyle ilgili öğrendiğim trajik şeyler ne bir yarımı Süryani yapan soya ait kökler ne Mardin’de gezip gördüğüm, tanık olduğm yeni şeyler ne de ertesini gün aramaya çıkacağımız hazine meselesi... Hiçbirini umursamıyordum şimdi. Bu tepede ne zaman kendi iç dnyamla baş başa kalsam, bu karanlıkta ne zaman kendimi dünyadaki her şeyden soyutlasam tek bir şey belirliyordu karşımda, tek bir kişinin silueti dolaşıyordu kafamda... Linda.

Gmleğimin sol cebinden çıkardım verdiğı aynayı. Kalbimdeki kanın sıcaklığını taşıyordu. Yol boyu her atışta ona yaklaştım ve ondan uzaklaştım kalbim. Tıpkı ayna gibi o da kırıldı. Aynayı bulduğı ânı hatırladım Linda’nın. Gözlerinin dolduğı, boğazına bir yumrunun oturduğı ânı... Bana vermişti sonra. Duygularımı bilip bilmediğinden emin değıldim o sıra. Oysa ben nettim, her şeyin bilinceydim, kalbinin kapısına dayanma hazırlıkları içindeydim. Kırır kırır bir umut vardı içimde, kötü ihtimalleri kovan, sadece mutlulukları kovalayan bir umut. Gerenin yerine dşte yaşamayı seçmiş bir umut. Onları kaybedince boşluğa dştmişti kalbim. O zaman kınılmıştı. Kırık halini saklamak için başka işlerin peşine takmıştı benliğimi. Başka gerekçeler bulmuştu bana. Onlarla avutmuştu. Aşk, sevgi kadar saygıya da yaslanır demişti. Sevgi kavuşmayı ister ancak saygı bazen vazgeçmeyi gerektirir demişti. Vazgemeyi bilmeyenleri

saygısız bir kabalığa savurup nasıl madara ettiğini söylerdi aşkın. Linda'ya duyduğum aşkı böyle bir kabalık bataklığına savurmamı engellemiştir. Çamurda boğulmaktan kurtarmıştı onu. Ne olursa olsun inceliği severdi o, nezaketi. Kibar hislere değer verirdi. İnce duyguların eviydi o. Hoyratlıklara, nobranlıklara geçit vermez, içeri sokmazdı onları. Sonra aynı kalp görmüştü Linda'nın gösterdiklerini, mezarlıkta inceden inceye bir sızı hissetmişti. Hayatta kaybetmek değil, kalpte kaybetmek öldürür aşkı demiştir Linda. Üstelik tek bir söz sarfetmeden söylemiştir bunu. Issızlıkta yatan bir mezar taşına dokunması, ona bakması yetmişti bunu anlatmaya. Bu mesajı baş tacı eden de aynı kalpti, benim kalbimdi. Kalpte bitmediği sürece öyküsü bitmez aşkın demiştir. Öyküsü olan aşklar, hayatta bitmiş gibi görünse de gerçekte bitmeyen aşklardı. Derinde saklanan, derinliği olan aşklardı. Hayatın kavuşma imkânı sunduğu hangi sığ aşkın öyküsü olmuştu ki? Okyanusun en derinini seven canlılara benziyordu aşk. Ulaşılması güç, özveri isteyen, emek isteyen bir canlı gibi. Gözden irak, yitik suların çocuğuydu aşk. Kavuşana değil yitik olana öykü şansı vermesi ondandı. Linda'yla sorunsuz bir mekânda, pürüzsüz engelsiz karşılaşmış olsaydım böyle bir öykü ortaya çıkar mıydı? Yazılmakta olan satırlar kâğıda böyle-sine rahatlıkla akma şansı yakalar mıydı? Bir tek kınk aynadan, gecenin zifiri karanlığına bu yoğunlukta duygu kaşır mıydı? Onu seviyordum, doğru. Sevgimin boyutunun farkındaydım, bu da doğru. Ancak, bu sevginin büyüklüğüne güvenip de özensiz davranamaz, bu şekilde küçük düşüremezdim kendimi. Yakışmazdı. Ne bana ne de kalbimdeki bu büyük aşka. Sonra şunları da söylüyordu aynı kalp. Acı hayatın gerçeğidir, gerçekliğin mayası. Gerçeğin bıkmadan usanmadan acı taşıması bundandır. Acıdan azade mutluluk tarımları safsatadan ibaret ucuz masallardır. Mutluluğun rahmidir acı. Onu doğurandır, onun anası.

Anasız, doğumsuz çocuk aramak ne kadar saçmaysa, acısız mutluluk aramak da o düzeyde saçmadır. Acıyı yaşayan, ancak mutluluğun farkına varır. Acıdan kaçarak mutluluğu arayan ya da onu yakaladığını sananların hayatı, gerçeğin vuracağı tek fiskeyle yıkılır. O kadar temelsizdir yani, o düzeyde çürük. Acı çekmemek, narkozla uyutulan ya da mezarda yatanlara has bir şeydir. Acıyı hisseden yaşıyor demektir. Acı çekmek yaşamaktır, yaşam belirtisinin ta kendisidir. Soluk alıp verme gibi. Linda'yı düşündüğümde hem acı çekiyor hem de anlamlandıramadığım bir mutluluk duyuyorsam, bunun anlamı her şeye rağmen yaşamayı sürdürdüğüm gerçeğidir. Yaşıyorsam, acımı mutluluğumla uzlaştırmayı, ikisini aynı kalpte taşımayı ne yapıp edip başarmalıyım o zaman. Belki de bunu başardığım için yaşıyor ve yazıyordum. Yaşadığım için yazabiliyor, yazdığım için yaşayabiliyordum bir bakıma. Öyleyse ikisine de sıkı sıkı sarılmamı öğütüyordu göğsümdeki kalp. Öyküye kavuşmuş kendime ait yitik aşktan başka aşkların öyküsünü doğurtmayı öneriyordu. Hak veriyordum ona. O zaman önce kendi öykümü yazmalı sonra başka öykülere ruh üflemeğe koyulmalıyım. Karanımı vermiştim, öğütlerini tutacaktım kalbimin. Hayatın gerçeğini, gerçeğin gereğini unutmuyacaktım. Şunun da farkındaydım. Elimdeki ayna söyletiyordu kalbime tüm bunları. Kalbimin içini gösteriyordu kırk ayna, ruhumun derinliklerini. Kalp aynasıydı, ruh aynasıydı sanki. İçinde bulunduğum karanlıkta yüzümü göstermekten bile acizdi çünkü. Yaklaştırıp baktığımda bile yüzüme ait hiçbir şeyi göremiyordum onda. Farkı buydu. Bulunduğu harabenin başında tarihin ruhunu göstermişti, onun derinliğine inmişti. Şimdi ise düşündürttükleri ile ruhumu gösteriyordu adeta, bunun derinliklerini yansıtıyordu. Bu sabah otele yüzümü yaşlı bir çehre gibi gösteren o cıfcaflı demirbaş aynanın yüzeyselliğinden farkı buydu. Böyle düşününce, o yaldızlı ayna

ile elimde tuttuğum kırk ayna arasındaki fark, yontulmamış bir cahille olgunlaşmış bir bilge arasındaki fark kadar keskin görünüyordu gözüme. Ayna kalbimi konuşturuyordu. Kalbim de bana konuşuyordu. Önceleri sadece teskin edici gerekçeler bularak avutmuştu beni bu kalp. Şimdi aynayla buluşup konuşmaya başlayınca pişiriyordu da ruhumu. Avutmanın ötesinde olgunlaştırıyordu onu.

Sigara üstüne sigara yaktım tüm bunları düşünürken. Her şey netti artık kafamda. Gerçek yalındı. Linda'yı seviyordum, tarifsiz bir aşkla, ama hayatından uzak durmamı da gerektiriyordu bu aşk. Kalbimde yaşatacaktım onun aşkını, elimde, kalemimde, mürekkebinde... Ona da gerçeğe de olan saygım bunu gerektiriyordu. Aksini yapamazdım. Mutluluğun anlamını bilince çıkarmış olmam Linda'nın acıdan damıttığı mutluluğu bozmamı gerektiriyordu. Böyle bir tavır sadece ona değil, kalbinde yaşattığı o ölümsüz aşka da saygı göstermek olacaktı. Sanırım, buralardan uzaklaşmak, sınırsız aşkımın yaşayacağı mekânı küçük bir kalp sahası ile sınırlamak en doğru olardı. Bunu yapacaktım. Ancak, bundan önce bitirmem gereken son bir iş kalmıştı. Üstelik Linda'yla birlikte emeğimizi kattığımız bir işti bu. Parçası olduğum kadim bir halka karşı kendimi borçlu hissettiğim, güzel yürekli insanlara ne olursa olsun katılacağımı taahhüt ettiğim bir iş. Kutsal emanetleri arama işine katılacak, sonra buralardan ayrılacaktım. Bir daha gelip gelmemekten çok tüm bu yaşananları nasıl yazacağıma kafa yormaktaydım. Yitik aşkın tcellisine kim bilir belki de kutsal emanetlerin izinde rastlardım. Bu düşünce bile daha şimdiden, ertesi gün koyulacağımız kutsal yolculuk öncesinde heyecanlandırıyordu beni.

II

Nihayet yola koyuluyoruz. Zifiri bir karanlık. Gökyüzünde parlayan binlerce yıldız. Araya asılmış gümüşü dolunayla birlikte bu görüntü ıslıl ıslıl parlayan, küçücük parçalardan oluşmuş devasa bir kristal avizeyi andırıyor. Yolumuzu bu avizeden yansıyan ışık aydınlatıyor. Arabayı terk edilmiş bir köye bırakalı yarım saat oldu. Gabriel sık ormana girmeden önce büyükçe bir alıç ağacının altında son uyarılarını yapıyor. Dağlık, ormanlık alandan geçeceğiz. Fark edilmemek öncelikli amacımız. Bunun için el fenerlerini kullanmak yasak, gerekmedikçe konuşmak, gürültü çıkarmak, sigara yakmak ve benzeri şeyler de. Yol boyu pusuda bekleyecekmiş ölüm, onu aşmak gerekecek. Geçiş güzergâhlarındaki korucu ve asker mevzilerine, yabanıl hayvaların saldırısına ve patikalara komşu uçurumlara dikkat etmek gerekecekmiş, yani her an tetikte olmalıymışız. Kafilenin başını Gabriel çekecek. İlyas Bey, Yusuf ve Linda ile birlikte onu takip edeceğiz. Çünkü gideceğimiz patikaların her detayına hâkim Gabriel.

Zorunluluktan öğrenmiş bunları. Asırlar boyu devralınan sürgün yollarının mirasçısılandı o. Sürgün yolları, ölüm patikleri acılı yazgıların bir parçasıydı. Mahşeri beklemeden

dünyevi sırat köprüleri eksik olmamıştı hayatlarında. İnsan eliyle oluşturulan mahşerlerle sınanmışlardı bir bakıma. İşte bu dünyevi mahşerlerde halkını güvenli bir yere taşımanın sorumluluğunu adanmış yaşamlarıyla kimi öncüler üstlenmişti. Silinmez bir hafızayla ayrıntıcı bir gözlem gücü bu öncülerin olmazsa olmazlarıydı. Hıristiyanlığa geçtikten sonra bu zorlu yolculuklara öncülük misyonu çoğunlukla din adamlarına geçmişti. Turabdin'i bir baştan diğer başa kat eden patikalardaki insan kafillesinin başında bir papazın, keşişin, rahibin, azizin bulunması Tanrı buyruğuymuşçasına yerleşik bir kural olmuştu. Tanrı yoluna kendini adayanlar, inandıkları Tanrı uğruna başlarına gelen zulümleri bertaraf etmeyi en iyi şekilde öğrenmişlerdi bir bakıma. Gabriel'in rehberliği bu açıdan önemliydi. Buralarda çok önceye dayanan keşiflere katılmıştı. Bu durum işimizi epey kolaylaştıracaktı. Tahminimize göre gömünün bulunduğu yere varmamız gece yarısını bulabilir, hatta sonrasına sarkabilirdi. Önemli olan onu bulup gün yüzüne çıkarmaktı.

Önde Gabriel arkasında İlyas Bey, Linda, ben ve Yusuf, yürümeye koyulduk. Seyrek ağaçlı bir alanı geride bırakıp küçük bir dağa tırmanmaya başlamamız uzun sürmedi. Kafiledeki sıra hiç değişmedi. Aramızdaki birkaç adımlık mesafeyi hep koruduk. Gabriel, üzerinde uzun bir papaz cüppesi, elinde boyunu aşan bir asayla gelmişti. Olası asker ya da korucu karşılaşmasında bu görüntünün emniyet sağlayacağını düşünüyordu. Uzun beyaz sakalı karanlığın içinde uçarak ilerleyen bir top pamuğu andırıyordu. Bu görüntüsüyle tarihin mistik bir kesitinden koparılp önümüze katılmış gibiydi. Yaşından beklenmeyen bir güç ve çeviklik vardı üzerinde. Tanrı'ya olan inanç ya da göğsünü dolduran imanın ısıttığı bir kan, yorgun ve yaşlı bedenine şaşırtıcı bir zindelik taşımıştı sanki. Ona yetişmek fazladan bir çaba gerektiriyordu. İlyas Bey'in işi daha zordu. Elleri doluydu çünkü. Bir

elinde su termosu, ötekinde dolu bir alet çantası vardı. Çantanın içinde el feneri, kerpeten, pense, keski, törpü, makas, tornavida gibi aletler olduğunu söylemişti. Küçük birer çantayı da kalan üçümüz taşıyorduk. Kazma, kürek, bel, keser gibi araç gereci gömüye yakın bir yere önceden göndertmiş ve saklatmıştı Gabriel. Güvenilir iki diyakozla birlikte Yusuf da bulunmuştu o çalışmada. Yerlerini biliyordu dolayısıyla.

Gabriel dışında bizler de siyah giysiler içindeydik. Bu görüntü, önüne koyduğu amaçla, karanlıkla bütünleşmiş yürüyüş kolumuzu Kullar Dağı'na tırmanan inançlı bir Süryani kafilesine benzetmişti. Öyleydi de aslında. Çantamdaki kamerayı çıkarıp bu görüntüyü kaçırmamak için kendimle epeyce cebelleştim. Ama Gabriel'in yasakçı kuralları oldukça katıydı. Kamera da bu yasağa tabiydi.

Güç bir tırmanıştı. Dağı aşip rahat bir düzlüğe vardığımızda bir hayli yorulmuştum. Diğerlerinin durumunu bilmemekle beraber kısa bir molaya ihtiyaç olduğunu düşünüyordum. Ses etmedim yine de. Karar mercii Gabriel'di, azımla yürümeyi sürdürmesi pek oralı olmadığını gösteriyordu. Üstelik konuşma yasasına uygun olarak, alınıp verilen soluk sesleri dışında kimse den çıt çıkmıyordu. Neyse ki yokuş boyu zorlanan adalelerim düzlük alandaki yürüyüş esnasında gevşeyip rahatlıyordu. Linda'nın da aralıklarla sendeleyip düşer gibi olduğunu görüyordum. Yanım saat kadar yürümüştük ki Gabriel'in karanlıkta sallanan pamuk yumağı önce havada asılı kaldı, sonra geriye doğru dönerek bize yaklaştı.

"Burada" dedi soluk soluğa, "kısa bir mola verelim. Şurada bir pınar olacak, orada dinlenir, öyle devam ederiz."

Hepimiz adına onayı İlyas Bey verdi. Bodur bir meşe ağacının altına oturduğumuzda doğadan gelen seslere farkında olmadan kendimi ne düzeyde kapattığımı fark ettim. Soluklanım düzene

biner, kaslarım yumuşak çimlerde rahatlarırken etraftaki doğa senfonisinin muhteşem sesini işitmeye başladım. Çekirge ve cırcır böceklerinin kesintisiz tiz sesleri doldurmuştu geceyi. Onlara, aralıklarla, kurbağa vıraklamalarının kaba ve kalın bas tonları karışıyordu. Uzaklardan, yabanıl hayvan ulumaları geliyordu. Ardından kesik havlamalar karşılık veriyordu bu ulumalara. Civar köylerin köpekleriydi sanırım karşılık verenler. Serin bir rüzgâr, meşe yaprakları arasında hoş hışırtılar çıkartarak esiyordu. Rahatlatan bir esintiydi bu.

Kaçamak bir bakış attım Linda'ya. Boşluğa dalmış, önündeki karanlığa öylece bakakalmıştı. Akıllı başka yerdeydi belli ki. Ses etmedim. Kafamı çevirip Gabriel'in komutunu bekledim.

"Önümüz sık orman" dedi Gabriel. "Yolu yarıladedık sayılır, fakat bundan sonra daha dikkatli olmamız gerek. Konuştuğumuz gibi, bir aksilik olmazsa, gömünün bulunduğuyere kadar yürüyeceğiz." Sesine hissedilir bir kararlılık ekleyerek konuşmasını sürdürdü. "Herhangi bir tehlikeyle karşılaşma durumunda, Tanrı'ya olan inançla, olduğumuz yerde duracağız. Paniğey kapılmak yok. Unutmayın, kutsal emanetlerin, kazasız belasız şekilde kendi evine ulaşması için Tanrı'nın yardım eli cömertlikle, koruyucu nefesi rahmetle yanımızda olacak."

"Korucuların yoğun olduğuy bir bölge" dedi İlyas Bey. "Uzaktan ateş etmeseler iyi."

"Onun için uyarıyorum zaten. Panik yapmazsanız, yaşlı ve cüppeli bir papazın kafilesi olduğumuzu, onlara bir şekilde gösteririm. Sonrasında Yüce Rabbimiz kerim" diye karşılık verdi Gabriel.

Tatlı bir çağılıyla fokurdayan pınardan su içtik. Ayın şavkı yer altından çıkan suyu geceye akan bir gümüş eriyiğiy gibi gösteriyordu. Karanlıkta parlayan bir eriyik. Tekrar yola koyulduk.

Kafile sırası yine ayrıydı. Yolun bu kısmında önümüze çıkan yapraklı meşe dallarından sakınmamız, bazen de onları keserek yol aç a aç ilerlememiz gerekiyordu. Dalların hışırtısı, daha sağlam atılmak durumunda kalan adımların sesine karışıyordu. İki kez sendeleyen Linda'yı kolundan tutarak düşmekten kurtardım. Hiçbir şey olmamış gibi yolumuza devam ettik sonra. Her şeye rağmen onun alıp verdiği soluklara bu kadar yakın olmak içten içe mutlu kılıyordu beni. Önde yürümekten vazgeçmediği için karşımıza çıkan güçlüklerin ilk muhatabı Gabriel oluyordu. İki kez durmak zorunda kaldık. Birinde, sakınamadığı bir dal parçası Gabriel'in gözüne batmıştı. Canı fena acıyordu. Saklamaya çalışsa da tavırlarından bu durum rahatça anlaşılıyordu. Yaralı gözün açılması uzun sürdü. Oluk oluk yaş akıyordu kırışık yanaklarına. Öyle ki pamuk lülelerini andıran o beyaz sakallar yapış yapış olmuştu adeta. Yine de önemsemiyor görünüyordu acısını, gözyaşlarını. Çekmeye alıştıkları acı, dökmeye alıştıkları gözyaşlarıydı bunlar. Tarih boyunca halkının biriktirdiği acılara, gözyaşlarına yenilerini ekliyordu Gabriel, hepsi buydu... Çileli yaşamlarının sembolüydü bunlar.

Biraz rahatlayınca "Çok oyalandık" dedi. "Devam edelim."

Epey yürüdükten sonra vermek zorunda kaldık ikinci çile molasını. Yolun ortasına kadar sarkmış bir böğürtlen çalısına Gabriel'in düşmesi üzerine verildi yeni mola. Sık ve sivri dikenleriyle Gabriel'e öyle yapışmıştı ki bu asabi bitki, onu kurtarmak için epey uğraşmak zorunda kaldık. Avını bırakmak istemeyen etobur bir bitkiyi andırıyordu bu görüntüsüyle. Cüppesine birçok yerden batmıştı dikenler. Bunla kalsa iyi. Buruş buruş elleri, kolları çizik içinde kalmıştı. Yüzünde de vardı bu çiziklerden ama ellerdeki kadar çok değildi. Yer yer kanıyordu. Müdahaleyi gerektirmeyen ufak tefek sızıntılar şeklindeydi kanaması. Islatığı bir bezle Linda sildi onları, temizledi. Başka bir şeye gerek kalmamıştı.

Molayı uzatma ve kafilenin başına İlyas Bey'in geçmesi yolundaki ısrarlarımıza aldırmadı Gabriel, reddetti. "Tanrı yolunun mükâfatlarıdır bunlar" dedi. Nurani gülümsemesini takınarak "Mükâfatımdan vazgeçmemi beklemeyin benden" diye ekledi.

Yeniden yola düzüldük. Yarım saatlik bir yürüyüşün ardından, Gabriel'in işaretiyle durduk. Uzakta beliren bir ayrıntıyı yakalamıştı yaşlı ve yaralı gözleri. Hayretler içindeydim. Bana kalırsa, bahsettiği bu ayrıntıyı, genç ve vahşi bir yırtıcının gözleri bile zor seçerdi bu karanlıkta. Ancak, kendinden emindi o. Ay ışığında rengini belli eden pıhtılı kanın sıvandığı parmaklarıyla bir yeri gösteriyordu.

"Dikkatli bakın" diyordu.

Gösterdiği yerde sonsuz bir karanlık dışında bir şey göremiyordum açıkçası. Yanıldığını söylemek de gelmiyordu içimden, hevesini kırmak istemiyordum. Az sonra yanılanın Gabriel olmadığını anladım. Baktığım yerde peş peşe üç kırmızı noktanın yanıp söndüğünü fark etmem uzun sürmedi. Sonra yine yanıp söndü kırmızı noktalar. Diğerleri de görmüştü.

"Sigara içiyorlar" dedi Gabriel.

Bu cümle en küçük bir tereddüt bile bırakmamıştı kafamızda. Ateş böceklerini andıran üç pembemsi kırmızı nokta karanlıkta belirip kayboluyor, saniyeler içinde aynı döngü yenileniyordu. Az sonra birtakım fısıltılar da duymaya başladık.

"Pusudan çok daimi mevzideki rahatlığa benziyor bu" dedi Gabriel. "Bu iyi" diye ekledi.

Dediğine göre sessiz ve dikkatli bir şekilde alt yollardan birini dolarıp geçsek sorun olmazdı. Sadece yolu biraz uzatmış olacaktık. Az önceki dikkatiyle hayatımızı kurtaran bu tecrübeye uymak dışında bir seçeneğimiz yoktu zaten. Nefesle kızıp sönen kızıl sigara ateşlerini farketmeseydi bu yaşlı gözler, kim bilir

belki de kalbura dönmüş halde çoktan yere yığılmış olacaktık. Böyle düşününce, Tanrı'ya ait sonsuz görüş gücünün bir kısmının bu gece Gabriel'in yaşlı gözlerine bahşedildiğine inanasım geliyordu. Gözüne batan dal parçası insana ait bütün yaşları akıtmış, Tanrı'nın mucizevi gözüne ait bir damlayı onun yerine bırakmıştı sanki. Böylece Tanrı yolunda öncülük eden göz, Gabriel'e ait aciz bir insan gözü olmaktan çok, bahşedilmiş mucizevi bir Tanrısal gözü akla getiriyordu. O göz, onun sahibine neler gördürmezdi ki...

Alt yola varışımız zor olmadı. Orada ilerlemek daha kolaydı. Bir saati bulan bir yürüyüşün ardından varacağımız menzile ulaştık nihayet. Issız karanlıkta insana ürküntü veren bir mezarlıktaydık artık.

Mezarlığa ulaştığımızda böcek, çekirge ve kurbağa seslerinin oluşturduğu senfoninin coşkuyla sürdüğünü fark ettim. Tehlikeyi andıran bir emare yoktu. Başka insanlara ve yırtıcı hayvanlara ait sesleri işitmiyor olmak içimizi rahatlıyordu. Birbirimizle paylaştık bu durumu. Karanlığa iyiden iyiye alışmıştı gözlerimiz. Tepemize asılı kristal avizeden daha fazla ışık geliyordu sanki. Bu durum etrafı neredeyse gündüze yakın bir netlik ve berraklıkla görmemizi sağlıyordu. Koca gövdeli bir sürü ağaç görünüyordu mezarlıkta. Eski ve yorgun mezar taşları dik durmaktan çok toprağın üstüne devrilip yatmayı yeğlemişlerdi. Sessiz ve cansız görüntüleri altlarında yatan ölülerin başarılı bir temsili gibiydi. Mezara düşen bedenlerle görmekte olduğum taşlara ait yazgının benzerliğini düşündüm bir süre. Taşlar, henüz toprağın altındaki kemikler kadar unufak olup dağılmamışlardı. Aralarındaki fark buydu. Yaşarken her şeye gücünün yettiğini sanan insanoğlunun doğal döngü içinde bir taştan bile daha aciz duruma düşmesi ilginçti. Alana dağılıp yere yayılmış koyunları

andıran bu taşlar insanoğlunun ebedi güçsüzlüğüne dair çok şey anlatıyordu. Buna rağmen, yaşarken fani güce tapmaktan vazgeçmiyordu insanoğlu. Koca gövdesinde iri bir oyuk bulunan bir meşe ağacının dibine oturduk. Biraz soluklanıp çalışma planına dair istişarede bulunacaktık.

İlyas Bey, çantasından çıkardığı plastik bardaklara termos suyundan doldurup servis etti. Soğuktan su, yorgunluğumuza iyi geldi. Kendi aramızda konuştukça hedefe ulaşacağımıza dair umut da artıyordu.

“Malzemeyi nereye koydunuz?” diye sordu Gabriel.

Sorunun muhatabı Yusuf’tu. Bizimki eliyle karşı tarafı işaret ederek “Az ötede” dedi. “Oradaki taş yığınının arasına sakladık.”

Sabırsızlanıyordu Gabriel. Çok geçmeden yeterince dinlendiğimize kanaat getirdi. Yusuf’la birlikte İlyas Bey’i gizlenmiş malzemeleri almaya gönderdi. Onlar karanlığın içinde kaybolurken Gabriel bana ve Linda’ya kazının bir değıl birkaç yerde yapılacağını söyledi. Uzun ve yorucu bir gece olacaktı belli ki. Sabırsızlığının bir nedeni de buydu. On dakika içinde geri döndü Yusuf ile İlyas Bey. Moralleri bozuktu, ağızlarını handiyse bıçak açmıyordu. Durumu açıklamak İlyas Bey’e kaldı.

“Taşlar yerinde yok” dedi.

Bu söz Gabriel’in de yüzünün düşmesine yetti. Yusuf’a döndü. Açıklama bekliyordu.

“Hiç aklımıza gelmedi” dedi Yusuf.

Konuştukça meselenin ne olduğu anlaşıyordu. Bir gün önce iki diyakozla birlikte kazıda kullanılacak malzemeleri az ötede dediğı taş yığının altına saklamış, buradaki taşlarla birlikte malzemenin de yüklenip götürülebileceğini akıllarına hiç getirmemişlerdi. Taşların ve malzemenin yerinde yeller esiyordu şimdi.

“Yontulmamış, işlenmemiş olduklarından şüphelenmeliydik” diyordu Yusuf.

Derin bir pişmanlık ve üzüntü vardı sesinde. Kendini suçluyordu. Kazma kürek ve benzeri malzemeler olmayınca kazı da yapılamayacaktı çünkü. Günlük sıradan işlerini görmek üzere insanlar tarafından alınan bu taşlar, denizin ortasında pusulasını kaybetmiş yolcular konumuna sokmuştu bizi. Elden başka şeyin gelmediği bir çaresizlik içindeydik.

Bu geceye dair umudumuzu tamamen yitirdik. Seslendirilmeyen bir hayal kırıklığı vardı üzerimizde. Az önceki tatlı yorgunluklar tatsızlaşmıştı birdenbire. Bezginliğe çağıran bir yılgınlık sinmişti üstümüze. Kendimden biliyordum bunu, diğerlerinin de aynı duyguyu yaşadıklarını tahmin edebiliyordum. Neyse ki Gabriel bu karamsar havayı dağıtmak istercesine “Nasip değilmiş demek ki” dedi. “Gecenin böyle bitmesini Tann istedi. Onun hikmetinden sual olmaz. Olmuşla ölmüşe çare aramak boşa.”

Çalışmaktan alıkonmamız, belki de yeni bir tehlikeden koruyordu bizi dediğine göre. Biraz daha dinlenip geri dönmek dışında bir şansımız yoktu. Gabriel’in sözleri bizi az da olsa sakinleştirmişti.

Yusuf’a dönerek, “Aramaktan vazgeçiyor değiliz” dedi. “Sadece küçük bir rötar var ortada. Gömünün bulunacağı zamanı da Tann belirler, unutma. Bize düşen gayretten, istekten, emekten vazgeçmemek.”

Teselli edici bu sözler Yusuf’a bir miktar can getirdi. Düş kırıklığı ve hüzünden kısmen arınmış olarak bir süre daha oturduk. Ertesi gelişin planını şimdiden konuştuk. Dönüş yolu için ayaklanıp harekete geçmemiz için Gabriel’in tek bir işareti yetti. Kafilenin başındaydı yine. Sıra aynı, düzen aynı, kurallar aynı. Kestirme yollardan yürüttü bizi bu kez. İki-iki buçuk saat sonra

terkedilmiş köye varıp arabaya geçtik. Bir buçuk saat sonra da Mardin kent girişindeki karanlıktaydık. Neyse ki umuda ait bir aydınlık yeniden doğmuştu içimize. Her şey bir sonraki aramaya ayarlıydı artık.

Başarısızlıkla sonuçlansa da ilk aramaya katılmış olmam tuhaf bir duygu yaratmıştı bende. Her şeyden önce kutsal bir amaca yönelik olarak hayatımda atıldığım ilk serüvendi bu deneyim. Mistik dinginlik, ilahi huzur nedir bilmezdim öncesinde. Yeni yeni tanışıyordum. Öte yandan barındırdığı zorluk ve tehlikeler yüzünden serüvencilere has, gönüllü bir huzursuzluk içerisindeydim. Heyecanlı bir huzursuzluk. Biraz da hırslanmıştım; bulması azim, istek, emek isteyen emanetleri topraktan alıp Dayrul Zafaran'a götürmeye can atıyordum. Bundan ötürü, iki gün sonra Linda'yı arayıp "Yarın buluşuyoruz" dediğimde onun sesini yeniden duymak kadar, içimdeki bu tutkunun gereğini yerine getirme duygusu da fazlasıyla mutlu kılmişti beni.

Birkaç günlük istişareden sonra netleştirilmişti yeni arama planı. O istişarelere katılmayı gerekli görmemiştim. Ne araziye doğru dürüst biliyordum ne de sahip olduğum bilgilerle genel koşulları ölçüp biçecek durumdaydım. Bildiğim kadarıyla zaten Metropolitin başkanlık ettiği, Gabriel'in de içinde bulunduğu dar bir kurul yürütüyordu bu tartışmaları. Linda, Yusuf ve İlyas Bey'in de katılıp katılmadığını bilmiyordum açıkçası. Sormamıştım da.

Sabahtan yola koyulduk bu kez. Mezarlığın olduğu köye yakın bir yerde piknik yapacaktık. Akşama kadar bu şekilde oyalanacak, karanlık bastığında da yanımızda götürdüğümüz kazı malzemelerini yüklenip yola koyulacaktık. Çift kabinli bir pikap ayarlanmıştı bu iş için. Pikabın kasası kalın bir branda ile kapatılmıştı. İlyas Bey kullanıyordu pikabı. Yanında Gabriel oturuyordu. Linda, Yusuf ve ben arka koltuktaydık. Yusuf ortadaydı,

aramıza girmişti bir nevi. Linda'nın kokusunu ve soluğunu hissediyordum yine de. Önceki ekipten farklı olarak Nikolay ve Jesus adındaki iki genç diyakoz da katılmıştı aramıza. İlk aramada Yusuf'la birlikte malzemeyi önceden mezarlıktaki taşlara saklayan gençlerdi bunlar. Bu kez iş şansa bırakılmamış, onlarla birlikte kazıda kullanılacak malzemeler de brandalı pikap kasasına alınmıştı. Nikolay ve Jesus'un yaptığı en konforsuz yolculuktu belki. Buna rağmen şikâyetçi değillerdi. Büyük bir onur bahşedilmiş insanların mutluluğunu yaşıyorlardı. Piknik malzemeleri de yine brandalı kasadaydı. Yolculuğumuz sorunsuz geçti. Köyü tepeden gören güzel bir alanda yaptık pikniğimizi. Mezarlık da görülmüyordu bulunduğumuz alandan. Köy ile mezarlık arasında aşağı yukarı bir-iki kilometrelik bir mesafe vardı. Bu mesafe işimizi kolaylaştıran bir ayrıntıydı. Piknik esnasında İlyas Bey pikabı kamufle edebileceğimiz korunaklı bir yer de bulmuştu. Yola koyulduğumuzda, kimse pikabı göremezse sorunsuz bir gizlilik içinde işimizi bitireceğimize inanıyorduk. Bulunduğumuz yerden köye uğramadan ya da köylüler tarafından fark edilmeden mezarlığa hangi yollardan gidebileceğimizi rahatlıkla görebiliyorduk.

Akşama doğru köy sakinleri bağ bahçe tarla işlerinden yorğun argın bir vaziyette dönmeye başlamışlardı. Karanlık öncesi hummalı bir çalışma vardı köyde. İşleri bitirmenin telaşı tarladan, bağ veya bahçelerden evlerin önüne taşınmıştı sanki. Araziden dönenler toprak damlara girip kayboluyor, çalışma nöbetini gündüz ev işleriyle uğraşanlara devrediyorlardı. Ev işleri köy yerinde daha zahmetsiz bellendiği için böyle bir işbölümü gerçekleşmişti. İlyas Bey anlatıyordu bize bunları. Bu haliyle, zamana ait bu dilim kadınlara has bir çalışma saati görüntüsündeydi. Kimi kümesin önünde tavuk ve hindileri yemliyor, kimi de açık

ağıllara doluşturulan koyun ve ineklerin sağılma işiyle uğraşıyordu. Kolları sıvalı, basma şalvarlıydı çalışan kadınlar. Beyaz tülbentleriyle yaşça daha ileri olduğu anlaşılan kadınlar ise evlerin önüne kurulmuş ilkel şöminelerde ateş yakmış, büyük kazanlarda sağılan sütleri kaynatma işine girişmişlerdi. İşlerini bitirip bir an önce eve geçmelerini onlardan çok biz istiyor gibiydik. Hamarat bir kanınca topluluğunun yuvasını andırıyordu köy yeri. Yuvayı şarıldayarak akan bir çeşmenin suyu besliyordu. Köyün ortasındaydı çeşme, berrak suyunun coşkulu sesi aradaki mesafeyi aşarak kulağımıza kadar ulaşıyordu.

Karanlık bastırıldığında ortalığı toplamış, yol için gerekli hazırlıkları tamamlamıştık. Pikenik alanında geride iz bırakmayan bir muntika temizliğini de ihmal etmedik. Kazı malzemelerini Nikolay, Jesus ve Yusuf'la birlikte yüklendik.

Her zamanki gibi siyah cüppesi ve uzun asası ile Gabriel grubun başına geçip yola koyulma talimatı verdiğinde, karanlık, içindeki her şeyle birlikte bütün köyü çoktan yutmuştu bile. Doğanın muhteşem konseri de yeniden başlamıştı. Binlerce yıldız ve hilalin görüntüsü, bu kez, tepemizde asılı duran bir yağlıboya tablo gibiydi. Benzersiz bir ressamın elinden çıkmış bir tablo.

Hırsızlara özgü bir özen ve sessizlik içinde yürüyorduk. Attığımız adımlardan ufak tefek çıtırtı seslerinin bile çıkmamasına gayret gösteriyorduk. Yolculuk kuralları aynıydı, yasaklar benzer katılıktaydı. Bundan da önemlisi, içimizi dolduran istek ve azmin getirdiği bir öz disiplin altındaydık. Hareketlerimizde, tavırlarımızda kolaylıkla seziliyordu bu durum. Önceki yolculuğun aksine pek esinti yoktu havada. Gündüze ait aşırı sıcak az biraz kırılmış olsa da hâlâ bunaltıcı etkisini sürdürüyordu. İşimizi zorlaştırabilirdi bu hava.

Mezarlığa komşu tarlalara uzanan bir toprak arkı izleyerek ilerledik. Bu güzergâh bizi zorlamadan ulaştırdı mezarlığa. Doğanın senfonisi bir kreşendo gibi zirveye ulaşmıştı. Memleketin ne kadar böceği, çekirgesi ve kurbağası varsa buralara toplanmıştı sanki.

Ölüme ait sessizlikten eser yoktu mezarlıkta. Bu pastoral konserin işimizi kolaylaştıracağını, çalışma esnasında çıkacak gürültüleri rahatça yutup ortadan kaldıracığını düşünüyorduk. Önceki gelişte dibine oturduğumuz meşe ağacına doğru yürüdü rehberimiz. Gövdesinde kocaman bir oyuk taşıyan o ağaç bir kez daha son hazırlıklarımızın ve hummalı tartışmalarımızın tanığıydı artık.

Tartışmanın en hararetli yerinde ağacın içinden çıkan bir sesle irkildik. Kesik bir öksürük sesiydi bu ve deyim yerindeyse o anda hepimizi şoka soktu. Put kesilmişti adeta. Başlangıçta birbirimize bakmış ve içimizden geçen birinin öksürmüş olmasından şüphelenmiştik. Ancak baskılandığı belli olan öksürük yenilediğinde emin olmuştuk. Ses başkasına aitti ve hemen yanı başımızdan gelmekteydi. Şoku ilk atlatan Gabriel oldu.

“Kim var orada?” diye sertçe sordu.

Yanıt yerine yeniden bir öksürük sesi duyduk. Hepimiz ayaklanmış, bu kadar yakından gelen sesin sahibini ulup çıkarmaya koyulmuştuk. Fazla bir şey yapmamıza gerek kalmadan, ağaçtaki oyuğun içinden genç bir adamın çıktığını gördük. Teslim olmuş gibi ellerini havaya kaldırmıştı genç adam.

“Sakin olun” dedi, “bizden zarar gelmez.”

Yusuf’la birlikte üstüne atladık genç adamın. Onu yakaladığımız sırada bu kez de kovuğun içinden genç bir kızın çıktığını gördük. Karanlığa rağmen tanıdık geldi simaları.

“Bırakın onu!” diyordu genç kız.

Genç kızın yaklaşmasıyla onun şu bizim çingene kız olduğunu anladım. Yanındaki de sevgilisiydi. Linda da tanımıştı onları. Ekibimize durumu anlattık. Bu saatte burada ne aradıklarını sorduk. Telaşla anlattılar başlarına gelen olayı. Birlikte kaçmışlardı. Gidecekleri bir yerleri yoktu. Üstelik çingene kampına kanlı bir baskın olmuştu, vahim şeyler yaşanmıştı. Hızlıca aktardıkları şeyler bir kitabı dolduracak kadar olayla doluydu. Onlarla bu geceden sonra da görüşüp yaşadıkları her şeyi not almayı kafama koydum. Burada, Mardin’de yaşadıklarım, karşılaştığım şeyler başlı başına zaten bir kitap konusuydu. Şimdi kaçak durumdaki bir Kürt genciyle bir Çingene kızının yaşadıklarından ikinci bir kitabın malzemesini edindiğimi hissediyordum. Yazarlıkta henüz acemi olmasam, rüşünü ispatlamış bir kaleme sahip olsam, iki öyküyü birbirine karıp, birleştirip öyle yazmak isterdim. Ancak bu yetenek ve yeterliliği görmüyordum kendimde. İlk kitabım kendini ispatlar, nitelikli bir okuyucu kitlesini oluşturmayı başarırsa, ikinci kitabımda Kürt genci ile Çingene kızının öyküsünü işleyecektim. Hayal kırıklığına uğramış yitik bir aşk ile kavuşmak için kaçmayı göze almış gözü kara bir aşkı aynı kitabın sayfalarına sığdırmak ne güzel bir kıyas şansı verirdi, kim bilir.

Durumlarını açıkladıktan sonra sorma sırası onlara geçmişti. Konuşmalarımızın tümünü duymuşlardı, ne yaptığımızı merak ediyorlardı. Yetkinin Gabriel’de olduğunu düşünüyorduk, bu konuda aramızda sese dökülmeyen bir uzlaşma vardı. Bundan ötürü, sorularını cevaplamak üzere Gabriel’in konuşmasını bekledik. İsimlerini sordu önce Gabriel. Karşılaşmanın üzerinden yarım saat geçmesine rağmen henüz adlarını dahi bilmediğimizi fark ettik. Rezan’mış erkek olanın ismi, Çingene kızının ise Ceren. Aramızda daha samimi bir bağ kurulmuş gibiydi tamamlanan bu tanışma faslıyla. Gabriel bu bağın getirdiği bir güveni

vurgularcasına konuşmaya başladı. Ne yaptığımızı, burada ne aradığımızı yalın bir anlatımla özetledi. Gençlerin ikna olduğuna kanaat getirince de bazı kişisel yorumlar yapmaktan geri durmadı.

Tannı'nın başka bir işareti olarak yorumluyordu Rezan ile Ceren'le karşılaşmamızı. Bunda da çözemediğimiz bir giz ve hikmet olduğuna inanıyordu. Bu minvalde etkili bir konuşma yaptı. Kutsal yolculuğumuzla özdeşleştirmişti onları. Gömülü hazine gibi onlar da korumamıza verilmiş kutsal emanetlerdi artık. Bundan ötürü yaptığımız işi ve amaçladığımız hedefi detaylarıyla bilmeye hakları vardı. Onların yeni sorularını Linda'yla birlikte ben cevapladım. Ne de olsa ikisine de aşına sayılırdık. Güvenli bir yerde beklemeleri bize göre daha doğrudu. Kabul etmediler bunu. Çalışmaya katılmak, bize yardımcı olmak istiyorlardı. Kıramadık onları. Ne de olsa yeni sırdaşlarımızdı artık.

"Madem öyle" dedi Gabriel, "o zaman hadi bakalım, çalışma zamanı."

Cebinden pörsümüş, yırtık haritayı çıkardı, el feneriyle yeniden dikkatlice gözden geçirdi. İlyas Bey'le bir süre mezar taşları arasında gezindi. Sonunda üzerinde şifreli yazı bulunan, yere kapaklanmış bir taşın olduğu bölgeden başlamaya karar verdi. Yarım saat kadar sürmüştü bu karar anı. Onları beklerken, Linda ile Ceren'in fısıltıyla konuşmalarına kulak kabarttım. Pastoral senfoniden dolayı pek bir şey duyamadım. İkisi dışında herkes sessiz bir bekleyiş içindeydi.

Gabriel'in komutuyla ayaklandık. Kazı malzemelerini alıp taşın bulunduğu mezara doğru yollandık. Heyecan ve umut zirveydeydi artık. Başka mezarları çiğnemedi, kavisler çize çize beş dakika içinde kazacağımız yere vardık. Bu anın kendisi bile bütün geceyi aydınlatan bir şimşekti sanki. Başaracağımıza dair en küçük bir kuşku bile kalmamıştı içimde.

“Başlayalım” dedi Gabriel. “İlk kazı yerimiz burası çünkü.”

Bu cümle tek bir kazıda işimizin bitmeyeceğini, zorlu bir gecenin bizi beklediğini bildiriyordu. İlk kazmayı vuran ekipte Yusuf ve Jesus’la birlikteydim. Nikolay ve Rezan da çıkan toprağı küriyorlardı. İlyas Bey, Gabriel, Linda ve Ceren dikkatli gözlerle kazdığımız yeri inceleyorlardı. Yumuşak ve çakılsız bir topraktı. Kazması da küremesi de zor değildi. Çıkan toprağı dikkatlice eşeliyordu Gabriel ve yanındakiler. İpucu olabilecek herhangi bir şeyi atlamamak gerekiyordu. Görüş alanının karardığı, daraldığı yerlerde Ceren’e ve Linda’ya verilmiş el fenerleri devreye giriyordu. Kazmayı neye, nereye vurduğumuzu bilmek önemliydi Gabriel’e göre. Bir süre sonra kazı ve küreme işini dönüşümlü olarak yapmaya başladık. Kazı ilerledikçe Linda’nın yerine Gabriel geçmiş, kazılan yerin her ayrıntısını elinde tuttuğu fenerle görmek istemişti. Kenarda, küçük bir tümsek oluşturarak biriken toprağı ellerindeki keserlerle inceleme işini Linda ile İlyas Bey yapıyorlardı şimdi. Karanlığı yırtarak toprağa inen, sonra tekrar yükselen kazma küreklerin görüntüsü, masalsı gümüş kanatlı kuşların yere konup tekrar havalanmasını andırıyordu.

Bu manzaranın ortasına dikilmiş siyah cüppeli, uzun asalı, pamuk sakallı Gabriel’in görüntüsü de benzersiz bir mistik katkı sunuyordu sahneye. Böylesi görüntüler bizi sıradan define avcılarından ayrı kılan ayrıntılardı. Aslında yaptığımız işin kendisi bile böyle bir kıyası anlamsız kılmaktaydı. Hayallerini, umutlarını, geleceklerini, savunmasız ölümler diyarında bulacakları eşyalara bağlayan o ruhsuzlukla alakamız olamazdı. Toprağı gizlenmiş gömüleri servet hesabıyla çıkarmaya yeltenenlerden değildik biz. Gerçi onların çoğu da paralı servet varsılları olmaktan çok, parasız hayal bonkörleri olarak yapıyorlardı o işi. Yine de hürsları, arayışları dünyevi ve haksız bir çıkara hizmet etmekteydi. Ulaşmak istedikleri şeyler tümüyle maddiydi. Rahat ve

konforlu bir yaşama kavuşmak için ebedi uykusunda yatan ölü-
lerin huzurunu bozmaktan dahi sakınmayan kişilerdi. Biz ise ka-
yıp bir halka ait manevi emanetlerin peşindeydik. Başkalarının
eline geçip yok olmamaları için toprağa verilmiş emanetleri bul-
manın derdindeydik. Bu emanetleri bulup sahipleriyle buluştur-
mak, üstelik onları Tanrı'nın evi olarak kutsanan bir mekâna çı-
kar hesabı yapmadan ulaştırmak, ulvi ve erdemli bir çabaydı.

Ölülerin huzurlu sessizliğini gecenin bu saatinde bozmamı-
zın sebebi buydu. Hırslı hırsızlarla kıyaslanamazdık. Yaptığımız
işin doğruluğunu, Gabriel'in gecenin içinde parlayarak bakan
gözlerine bakarak bile anlamak mümkündü. Bir baykuşun hede-
fine kilitlenmiş gözlerini andırıyordu ve neredeyse elinde tut-
tuğu fener kadar ışık saçıyordu etrafa. Şüphesiz bazı duyguları-
mız benzerlik gösteriyordu define avcılarıyla. Heyecanın, umu-
dun, tutkunun kana taşıdığı yakıcı alevler açısından benzer şey-
leri hissediyor olabilirdik. Talihin yanımızda olmasını dileme-
miz, meteliksiz hazine avcılarının dileğinden farksızdı. Sabır,
irade, cesaret ve toprağa akan ter açısından bu hayal avcılarıyla
benzerliğimiz inkâr edilemezdi. Yine de onlar için toprak her şe-
yin kazanılıp her şeyin kaybedebileceği bir kumar masası gi-
biydi. Bizim gözümüzdeyse Tanrı'nın emanetlerini barındıran
kutsal bir mabetten farksızdı. Kazarken dahi gösterdiğimiz özen
ve saygı bunun kanıtıydı.

Biriken toprak tepeceğini keserle eşeleyen Linda'nın seslen-
mesiye başına doluşmamız bir oldu.

"Demir parçaları var burada" diyordu Linda, keserin çarp-
masıyla çıkan sesleri duyup duymadığımızı soruyordu.

Bahsettiği sesi duyanımız olmamıştı. Ancak, o sesin arkasına
gizlenmiş umudun neyi vadettiğini kestirebiliyorduk. Söyledi-
ğini kanıtlamak için yeniden kesere davrandı Linda. Toprak yı-
ğınına soktuğu keseri birkaç kez sağa sola doğru hareket ettirdi-

ğinde iki demirin çarpışınca çıkardığı bir çınlama sesi duyuldu. Sonra yine aynı ses. Bir kez daha. Tereddüt kalmamıştı, toprağın içinde ses veren bazı metal parçaları vardı. Çalışmasını sürdürdü Linda, az sonra da umudu kıran gerçek anlaşıldı. Toprağa gömülü sapsız bir kazma demirine çarpıyordu keser. Paslı kazmayla birlikte birkaç kırıntı çatal, kaşık parçası da ortaya çıktı. Çıkan şeyler duyulan sese atfedilen beklentiye boşa çıkmıştı. Yine de doğru yolda olduğumuzu söyleyen bir his vardı içimde.

Linda'nın üzgün bakışları altında, bunların, aynı yerde kazı yapan başka insanlara ait malzemeler olduğunu söyledi Gabriel. Muhtemelen define aranmıştı burada. Kazı işine geri döndük. Rezan'la birlikte girdik açtığımız çukura. Daha nemli ve daha yumuşaktı toprak. Henüz yarım metre ilerlememiştik ki elimdeki kazmanın ucu sert bir cisme çarptı. Bir çatırtı sesi duydum, bir şey kırılmıştı sanki. Rezan duymamıştı sesi. Aynı yere kazmayla peş peşe vurmaya devam etti. Hemen uyardım kendisini. Ne var ki geç kalmıştım. Rezan'ın son kazmasında da aynı çatırtı sesi yayıldı havaya. Bu kez diğerleri de duydu havaya yükselen sesi. Gabriel'le Ceren el fenerlerini daha iyi görmemiz için hemen önümüze tuttular. Epeyce ıslanmıştı toprak, hatta çamurlaşmış gibiydi. Çamurun içinde, uzun ve yassı bir bombeliği net olarak görebiliyordum. Eğilip bombeliğin üstünü ve çevresini temizledim. Bütün gözler, çukurun ortasında çamura bulanmış ellerime kilitlenmişti. Kesif bir koku geldi burnuma, tanıdık bir koku. Buna rağmen ne olduğunu anlayamadım. Elime aldığım bir avuç çamuru fenere yaklaştırıp baktım. Şaşkınlığım daha da arttı. Pıhtılaşmış koyu kanla yoğrulmuş gibi görünüyordu toprak. Ne olduğunu yine anlayamamıştım ki, "Şarap kokusu" dediğini duydum Gabriel'in. Anlamsız görünen bu sözleri ciddiyetle söylemesi şaşkınlığımı daha da artırdı. Çukurun içindeki manzara hâlâ toprak altında canlı bir hayvanın karnuru yarmışız

gibi bir izlenim uyandırıyordu bende. Başka olasılıklar da geliyordu aklıma, ancak bunların tümü saçmaydı. Linda ile İlyas Bey'in de fikirlerini belirtmeleriyle mesele anlaşıldı.

“Şarap fıçısıdır kırılan” dedi İlyas Bey.

Kadim bir Süryani geleneğine rastlamışız meğerse. Bu geleneğe göre, doğan her erkek çocuk için Süryaniler toprağa bir şarap fıçısı gömer, çocuk büyüyüp evlendiğinde fıçı topraktan çıkarılır ve düğüne gelenlere içindeki şarap ikram edilirmiş. Bu durumda şöyle bir tahmini vardı İlyas Bey'in: Ya fıçı buraya gömüldükten sonra unutuldu ya da fıçıyı gömenlerin başına sonradan kötü şeyler geldi, sürgün gibi, öldürülme gibi. Bu durumda fıçıyı topraktan çıkarmayı gerektiren bir düğün de olmazdı zaten. Bir başka olasılığı da, henüz evlenmeden ölen, birbirini sevmiş iki Süryani gencinden erkek olanının düğün fıçısının yanına gömülmesi üzerinden açıklıyordu. Her durumda acı veren bahtsızlıkları gösteriyordu bu olasılıklar.

Kırk fıçının bütün parçalarını dışarı çıkardık. Yeniden kazıya başladığımızda bu kez de tütün tabakasına benzeyen küçük bir kutuya rastladık. Demir bir kutuydu bu. Kutuyu alıp kaldırdığımda içinde bulunan cisimlerin sürüklenerek yer değiştirdiğini hissettim. Birbirine ve kutu demirine çarpan çınlama sesi geliyordu elimde tuttuğum şeyden. Kapağını açmaya çalıştım, başaramadım. Kaynak yapılarak sıkıca kapatılmıştı kutu.

“Fazla kurcalama” diye uyardı Gabriel.

Kutuyu ona uzattım, o da İlyas Bey'e verdi. İlyas Bey'in yanında getirdiği alet çantası ve kuyumculuktan gelen tecrübesi sayesinde kutuyu açması fazla zaman almadı. İç içe yapışık iki küçük parlak çember görüldü kutunun içinde. Alyanstı bunlar. El fenerinin ışığı yüzüklerin net olarak görülmesini sağlıyordu. Kenarları beyaz, ortası sarı altından yapılmış alyanslardı. İlyas Bey'in dediğine göre üzerlerine işlenmiş figürler oldukça maharetli bir el işçiliğini gösteriyordu. Toprakta ne kadar bekle-

diklerini kestirmek güçtü. Ancak her iki alyans da bu detaya al-
dırış etmezcesine ısıll ısıll parlıyordu karanlığın içinde. Zamana
meydan okumuştı altın. Toprağın sağladığı koruma ile onu alt
etmiş, gecenin bu saatinde tekrar gün yüzüne çıkmayı başara-
mıştı. Ölümsüz maden, ölümsüz bir aşkı taşımıştı belki de bu
özel geceye. Romantik bir serüveni ya da kelimelere sığmaz bir
trajediyi. Kim bilir...

Bu iki küçük yüzüğe aşka ait büyük bir hazineye rastlamış
gibi hayranlıkla bakıyorduk her birimiz. Duyguların, arzuların,
tutkuların en güzelini, en özelini taşıyan bir hazine. Öyle bir ruh
taşıyorlardı sanki üzerlerinde. Aklımdan buna benzer düşünce-
ler geçerken Ceren'in yaramaz bir çocuk edasıyla alyansları kap-
tığını gördüm. İçten bir heyecanla bunu yaptığı belliydi. Dikkatle
inceledi avucunda tuttuğu yüzükleri. Saf ve temiz niyetli cümle-
lerle hayranlığını dile getirdi. Sonra içteki halkayı çıkarıp bir çırpıda
parmağına geçirdi. Yüzüklü elini öne uzatarak bize gös-
terdi. Yüzünden okunan hayranlık ifadesi ve ona eşlik eden ma-
sum bir gülümsemeyle elini sağa sola çevirerek inceledi.

"Tam uydu parmağıma" dedi.

Sonra da şaşkın bakışlarımız arasında, elinde tuttuğu diğer
büyükçe yüzüğü Rezan'ın parmağına geçirdi. Utanmıştı biraz
Rezan. Duyduğu sıkıntıyı yüzünden anlamak zor değildi.

"O zaman sizin olsun" dedi Linda.

Kısa bir sessizlik oluştu. Rezan, Ceren'in takılara olan ilgisin-
den, her gördüğünü denemek istediğinden bahsederek bunu
reddetmeye çalıştı. Ancak Linda söylediğinin arkasındaydı:

"Bu yüzüklerin taşıdığı bir ruh var. Bence o ruh içinde yaşa-
yacağı yeni kalpleri, üzerinde ışıyacağı yeni elleri arıyor. Ve on-
ları buldu da. Bunu bozmak olmaz."

Söylediklerini hızla onayladım. Yusuf da aynı görüşteydi. Di-
ğerleri ise konuşmak yerine Gabriel'in söyleyeceklerini bekliyor
gibilerdi.

“Size rastlamayı nasıl Tanrı’nın bir işareti olarak gördüysek bu yüzüklerle karşılaşmayı da o şekilde yorumluyorum” dedi Gabriel. “Rastlantılar çoğu kez Tanrı’nın görmemizi istediği hikmetlerdir. Görmezden gelmek olmaz. Sizi karşımıza çıkaran nasıl O’ysa bu yüzükleri karşımıza çıkaran da O’dur. Fani bir sevginin köprüsüdür bu iki yüzük. Belli ki, öncesinde, zorda olan halkımızın iki evladına bahşedilmişti bu köprü. Onları yanına alınca yüce Rab, bu köprüyü de yerin altında korumaya aldı. Ta ki bu geceye kadar. Şimdi onu karşımıza çıkardı. Üstelik bunu yaparken, zorda olan iki faniyi, onların sevgi dolu iki yüreğini de görmemizi sağladı. Tıpkı halkımız gibi, o bahtsız iki evladımız gibi sizin de peşinizde nefretin ölüm kokan nefesi var. Acı var, ıstırap var. Keder var. Böyle bir durumda İsa Mesih’e inananlar olarak, sizin durumunuza kör-sağır-dilsiz kalabilir miyiz? İçinde bulunduğumuz zorluğu, kendi acılı yazgımızdan ayrı tutabilir miyiz? Tanrı tarafından korunmuş yazgımıza ait bu sembolleri sizden daha fazla hak eden olamaz. Zaten bizim için kutsal olan bir yolda bunların yaşanıyor olması da fazla söze gerek bırakmıyor. O yüzden, bu yüzükleri taşımak bu saatten sonra en çok ikinizin hakkı.”

Bu sözlerden sonra Ceren’i ve Rezan’ı yanına çağırdı. Her ikisinin de yüzüklü ellerini avucuna aldı. Gözlerini kapadı. Dudaklarındaki mırıltılardan içten bir duaya başladığı anlaşılmaktaydı. Birkaç dakika sürdü sessiz duası. Gözlerini açtı, her iki eli hâlâ bırakmamıştı.

Onlara doğru konuştu bu kez.

“Bunlar, yaralı halkımızın armağanlarıdır size. Sizler ise kutsal yolculuğumuza sunulan Tanrı armağanlarınsınız bize. İnsan yaratısı olan her armağan fanidir, ancak ebedi Tanrı’nın sunduğu her armağan bizim nezdimizde ebedidir. İnsan eliyle yaratılan en değerli şeyler Tanrı’nın bahşettiği güzelliklerin zerresine

bile yetişmez. Bundan ötürü, değerinize layık olmayan bu armağları kabul etme inceliği gösterirseniz minnettar kalacağız. Bunu sizden, bütün ömrünü sevgiyi savunma adına nefretle baş etmek zorunda kalan mazlum bir halk adına istiyorum.”

Rezan şaşırmış, Ceren’s epey duygulanmış görünüyordu. Birkaç damla yaş döküldü Ceren’in gözlerinden. Bize döndü Gabriel.

“Sizler de tanıksınız” dedi.

Sonra tekrar onlara seslendi:

“Sevgi ve acı içinde çarpan kalplerinizi, halkımızın kederli tarihimiz içinde çarpan kalbiyle birleştirdik bu gece. Tanrı sizi de halkımızı da koruyup kutsasın.”

Tam bir merasim havası oluşmuştu karanlık mezarlığın göbeğinde. Anlatılması zor bir merasim, duygu yönünden güçlü bir merasim. Etkileyiciydi, yine de kendimize gelmemiz uzun sürmedi. Kazıya dönmemizi istedi Gabriel. Bir süre daha kazmamıza rağmen yeni bir bulguya rastlamayınca buradaki çalışmanın bitirilmesine karar verdi. Çıkarılan toprağın yeniden çukura doldurulmasıyla buradaki işimiz sona erdi. Biraz soluklandık. Gerçek hedefe ulaşamamamıza rağmen deminden beri tanık olduğumuz şeyler yılgınlık ve umutsuzluktan kurtarmıştı bizleri. Bir de Gabriel’in istekli çabası vardı. Bizler dinlenirken bile cebinden çıkardığı yırtık haritayla meşguldü. Yola koyulmak üzere yeniden ayaklandığımızda, gideceğimiz yeni çalışma yeri Gabriel’in kafasında tümüyle netleşmişti bile. Kazı malzemelerini topladık, Gabriel tekrar kafilenin önündeki yerini aldı. Daha kalabalık bir kafil olarak gecenin bilinmezliğine doğru yeniden yola çıktık.

Gideceğimiz yerin uzaklığını dahi sorma gereği duymadan, coşku ve istekle önümüzde yürüyen ihtiyarın peşindeydik. Gabriel’in cismani varlığı ve ruhani ağırlığı güven ve saygıya daya-

nan bir etkiyi perçinlemişti üzerimizde. Yolculuk boyunca sor-
gusuz itaat düzeyine varan uyumun nedeni bu etkiydi. Yıldızla-
rın aydınlattığı, meşe ağaçları arasından kıvrılarak uzanan dara-
cık patikalardan yürüdük. Birkaç kilometrelik yolu ve irili ufaklı
birkaç yokuşu geride bıraktığımızda karşımıza geniş ve düz bir
alan çıktı.

Yıldızlardan gelen ışık sayesinde alanı net olarak görebiliyordum. Burası sık ormanlık içindeki görüntüsüyle gür saçlar ara-
sındaki bir saçkıran bölgesini andırıyordu. Arazideki çıplaklığı
bozan tek şey alanın bir köşesindeki büyük bir ağaçtı. O ağaca
doğru yürüdük. Yaşlı bir söğüt ağacıydı. Ağacı görmek Gabriel'i
yeniden heyecanlandırmış, neşesini geri getirmeye yetmişti. Sö-
ğüdün birkaç metre ötesinde, en yüksek yeri bir metreyi zor bu-
lan, yıkılmış, dökülmüş taşlarla bütünlüğünü kaybetmiş bir ha-
rabe vardı. Birkaç metre karelik, tek gözü çevreleyen kare şek-
linde basit bir yapı olduğunu anlamak güç değildi. Bir şeye ben-
zetemedim görünen şeyi. Kare şeklindeki tek göz harabenin on-
yirmi metre uzağında, bir şelaleyi andırıncasına şırıltılar çıkarta-
rak akan bir çeşme görünüyordu. İki gözlü bir çeşmeydi bu ve
gecenin ıssızlığı şırıltı sesinin katlanarak kulağa ulaşmasını sağ-
lıyordu. Çeşmeye doğru yürüdük. Su içtik, elimizi yüzümüzü yı-
kadık. Soğuk ve sert bir suydı. Canlanmamıza vesile oldu. Gab-
riel cebindeki haritayı çıkarmış, el feneri yardımıyla bir şeyler
okumaya çabalıyordu. Arada bir İlyas Bey'le fısır fısır bir şeyler
konuşmaktan geri kalmıyordu. Biz de yoldaki güçlükler ve yol
boyu görülenlerle ilgili sohbete dalmıştık. Bir süre çevreyi kola-
ğan etti Gabriel ile İlyas Bey.

Geri döndüklerinde "Hazırların" dedi Gabriel. "Kazıyı yapa-
cağımız yer burası."

Heyecan bir kez daha zirvedeydi. Gabriel'in söylediğine
göre, yıkık duvarlı bu tek göz harabe civardaki Müslüman ahali-
nin kutsal saydığı bir yataının defin yeri idi. Burada kimin yattığı

net olarak bilinmiyordu. Ancak yatırın asırlar boyudur burada olduğuna dair herhangi bir kuşku yoktu. Zamane evliyalarından, şeyhlerinden, seyyidlerinden, pirlerinden birine ait olduğuna inanılıyordu. Bu ermişe eşsiz bir kutsiyet atfetmişti yöre halkı. Deyim yerindeyse, Allah'la aralarındaki iletişim köprüsü için birçokları aracı olarak görüyordu buradaki yatırı. Ruhani bir elçi muamelesi görüyordu adeta. İnzivaya çekilip Allah'a yakarmak isteyenlerden tövbe edenlere, çocuk sahibi olamayanlardan evde kalmışlara, mal-mülk yoksunu yoksullardan şifa arayan hastalara kadar pek çok ziyaretçinin uğrak yeri idi bu yatırı. Duvarlarındaki her bir taş kim bilir ne çok insan dilek tutarak dokunmuş, kalplerindeki masum istekleri saklanacak bir sır olarak ona aktarmışlardı. Nesiller boyu taşınan bir ruh vardı yatırın harabe haldeki her bir taşında. Bundan olsa gerek, bırakın yatıra zarar vermeyi, buradaki tek bir taş dahi kötü niyetle yaklaşanı yöre halkı hiçbir şekilde affetmezdi. Öyle ki, bir aralar bu harabe taşların kaldırılarak yerine bir türbe dikilmesi bile halk arasında kabul görmemiş, tepkiler üzerine o fikirden vazgeçilmek zorunda kalınmıştı. Manevi bir bağ kurulmuştu bu harabeyle yöre halkı arasında. Ona zarar gelmesi istenmiyordu. Bu durumda çalışma esnasında fark edilmek bizim için hiç de hoş sonuçlar doğurmayacaktı.

Duyduklarımdan sonra gömü yerinin doğruluğu ile ilgili birkaç soru sorma gereği duydum. Sakince yanıtladı Gabriel. Ona göre atalarının kutsal emanetleri başka bir dinin mensuplarınca kutsal görülen bir yere gömmeleri akla, mantığa aykırı değildi. İnanca da. Allah'a başka bir öğreti üzerinden inanan insanlara saygıları vardı Süryanilerin. Ve bu saygıyı tarih boyunca korumuşlardı. İncancından, kimliğinden, kökeninden ötürü hor görülmesi, ötekileştirilmiş, örselenmiş bir halkın aynı gerekçelerle başka bir halka yaklaşması zaten mümkün değildi. Ona göre,

ataları toprağın üstündeki insanların bozduğu inanç kardeşliğini, toprağın altında Tanrı'yla buluşmuş ruhların sağlayabileceğini biliyorlardı. Aynı şekilde, nefse ve bedene ait kusurlardan, zaatlardan, hatalardan annarak Tanrı'nın huzuruna çıkan ruhların dünyasında kine, nefrete, düşmanlığa, hınca, hırsa yer olmadığını da ataları çok iyi bilirdi. Fani insanların bozduğu maneviyatı, ebedi ruhların eriştiği huşu ve huzur pekâlâ onarabilirdi.

Öte yandan Süryaniler, Ermeniler başta olmak üzere bir zamanlar milyonlar olarak bu coğrafyada yaşayan halklar, sürgün, göç, yıkım ve kıyımlar sonucunda ayrılmak zorunda kaldıklarında, geride kalan mezarlar da, aynı zulümden fazlasıyla nasip lenmişti. Atalarının bu hesabı yapmaması düşünülemezdi. Gerçekten de böylesi dönemlerden sonra, üzerinde haç veya yazı gibi sembol ya da işaretlerin olduğu mezarların çoğu, gözü aç hırsızların, hırslı define avcılarının hedefi olmaktan kurtulamamıştı. Talan edilmişti bu mezarların ezici çoğunluğu. İşte bu yüzden ataları bu düzeyde önemsenen ve korunması gereken emanetleri, böylesi işaretli riskli mezarlar yerine, ıssız bir dağ başında, şüphe uyandırmayacak bir yatırım koynuna gömmeyi tercih etmişti. Böyle düşünüyordu Gabriel ve atalarına ait öngörü yeteneğinden ve zekâdan övgüyle bahsediyordu. Bir taşın dahi yerinden kırırdatılmaya çekinildiği bir alanda birilerinin gelip kazı işine girişmesi aklın alacağı bir şey değildi. Hatta halk arasında anlatıldığına göre, yatırda bu işe yeltenenlerden kimine inme inmiş, kimi kötürüm kalmıştı. Delirenler de vardı bunlar arasında. Bu nedenle bırakın ona zarar vermeyi, ona saygısızca yaklaşmayı bile günah ve suç sayardı birçoğu.

Sonuçta, Müslüman bir evliya ya da eren, kucağında Hıristiyan Süryanilere ait kutsal emanetleri taşımıştı Gabriel'e göre. Onları korumuştı. Üstelik bunu, kendi dindaşlarından yani yaşayan Müslümanlardan korumak için yapmıştı. Yaşayanlar

arasındaki dehşetli çelişkiyi yattığı yerde huzurlu bir uyuma çevirmişti. Zulüm ve yağma karşısında safını kendi dininden, inancından olan insanlardan yana değil, zulme ve haksızlığa maruz kalan diğer dinin, inancın mensuplarından yana kullanmıştı. Yaşayanların bilinçlice çarpıttığı Tanrı anlayışını, sessiz bir dağ başında toprağa karışmış varlığıyla, ruhuyla toparlamıştı adeta. Gabriel, kutsal emanetlerin yatıra teslim edilmesi hususunda “Bunda da ne yüce hikmetler var, bir bilerseniz” diyerek hayranlığını yüksek sesle dile getirmekten geri kalmıyordu.

“Dinlendiyseniz başlayalım” dedi Gabriel.

Rezan ve Jesus’la birlikte öne atılıp kazma, bel ve küreklerle hemen işe koyulduk. Ne var ki gösterdiği yere inen bütün darbeler sert ve geçit vermez bir taşlık alana denk geliyordu. Az sonra Jesus’un kazması kırıldı. Bunun üzerine bel ve küreklerle taşlık zeminin etrafını yoklamaya koyulduk. Durumu çözmemiz uzun sürmedi. Neredeyse birer metre kenarları olan kare şeklindeki bir taş, bir kuyu kapağı misali kazacağımız yerin üstüne konmuş, üzeri sıkılaştırılmış toprak tabakası ile kamufle edilmişti. Ortaya çıkan bu gerçek Gabriel’in kırıksık, sinirden gerilmiş yüz hatlarının gevşemesini, dalıp giden gözlerinin de yeniden sağa sola doğru kıpır kıpır hareketlenmesini sağladı. Çalıştıkça uykusuzluk ve yorgunluk sıkı bir giysi gibi bedenime yapıştıyordu. Gözlerime bir yerlerden saman kıymıkları atılmış gibi hissediyordum. Takatini yitirmiş bir güçsüzlük hepimizde rahatça seziliyordu. Sadece Gabriel farklıydı. Oldukça canlı ve ayık bir vaziyette komut yağdırmaktan geri kalmıyordu ihtiyar adam. Koca taşın etrafını temizleyip tümüyle ortaya çıkarmamız uzun sürmedi.

Gabriel yerinde duramıyordu. Bulunduğu yerde bir aşağı bir yukarı yürüyor, söğüt ağacının gövdesiyle bütünleşip saniyeler içinde soluğu yeniden yanubaşımızda alıyordu. Az sonra

Jesus'un altına sıkıştırdığı kazmayı oynatmasıyla büyük taş usulca yerinden oynadı. Öteki taraftan ben, benim solumda Rezan, kazmaları titiz hareketlerle taşın dibine geçirip onu hareket ettirmeye hazır hale getirdik. Üçümüzün aynı anda kazmalara yüklenmesiyle taş, bir kabuk gibi yapıştığı topraktan ayrıldı. Şimdi taşı kenara çekme zamanıydı. Nikolay'ın da bize katılmasıyla bu işi yaparken zorlanmadık. Ve nihayet taşın asırlardır altında sakladığı toprak zemin karşımızdaydı. Kutsal gömününün orada olup olmadığından yine de emin değildik, Gabriel hariç!

Bir ara, kazmayı elimden kaptığı gibi yaşlı bedeniyle zahmetli çalışmaya katılmaktan da geri durmadı. İlyas Bey ile Ceren de dinlenmeye ihtiyaç duyduğumuz anlarda kazı işine bir şekilde dâhil oluyorlardı. Kazının kutsallığından her birimiz payımızı alıyor gibiydik. Linda keseriyle çıkan toprağı eşelemeyi sürdürdü. Nöbetleşe çalışmanın sonucu kısa sürede yaklaşık bir buçuk metre varan bir derinliğe ulaştık.

Burada karşımıza yeni bir taş çıktı. Geçit vermez ve sert bir yeni kapak! Yorgun ve uykusuz bedenler önüne çıkan yeni engeller karşısında pes etmeye meyilliydi doğrusu. Yalnızca Gabriel, bizi sıkıntı ve öfkeye boğan bu yeni engel karşısında istifini bozmadan duruyor, umut ve heyecan aşılayan sözlerle motivasyonu canlı tutmaya çalışıyordu. Gönlümüzü okşayarak sona doğru yaklaştığımıza inandırmaya çabalıyordu bizi. Aralarda beyaz sakallı yüzünü göğsüne kaldırıyor, binlerce yıldızın arkasına gizlenip bizi izleyen kanlı canlı birisi varmış gibi adeta onunla konuşuyordu fısıltıyla. Tanrı'ya yalvardığını, dualar ettiğini, dileklerde bulunduğunu anlamak zor değildi.

İkinci taşı oynatmamız, derin çukurdan alıp dışarı çıkarmamız hayli zor oldu. Karşımızdaki ıslak toprağı kazmak için bu aşamadan sonra kazmayla çalışmayı bıraktık. Bu Gabriel'in isteğiydi. Artık, toprağı yarıp dışarı atmak için kürek ve bel kullanıyor, zorlandığımız yerlerde ise Linda'nın keseri ile toprağın

direncini kırmaya çabalıyorduk. Gabriel sert kazma darbelerinin, yakınıımızda bir yerde olduğunu sezdiği kutsal eşyalara zarar vermesinden çekiniyordu. Çok geçmeden bu sezgisinde haklı olduğu anlaşıldı. Toprağı üç-dört karış daha kazmıştık ki, belin ağzının sert bir cisme sürtündüğünü hissettim. Gabriel de fark etmişti bunu

“Bekleyin” dedi.

Jesus ve Rezan’ın çukurdan çıkmasını istedi. Elllerinde keserler, Linda ile birlikte çukura indiler. Çukurdaki çalışmanın tüm koordinesi ve yönetimi artık ikisindeydi. Gabriel bakışlarını keserin değdiği yerlerden alamıyor, çıkan toprağı, yaşlı elleriyle çekip hızlıca geriye doğru itiyordu. Linda’nın arkeolojik kazı yapar gibi kullandığı teknikler işimizi kolaylaştırıyordu. Bir süre sonra, bele sürtünen o cisim ortaya çıkmaya başladı. Topraktan sıyrıldıkça bunun kırk-elli santimlik kenarlara sahip kare şeklindeki metal bir kutu olduğunu görebiliyorduk artık. Demir, bakır, tunç veya başka bir metalden yapılmış bir kutu... Kesin hükme varmak zordu. Gabriel’in yüreğı gözlerinin içine taşınmış gibiydi. Gözlerindeki hareketlerin sıklığı, yaşam taşıyan bir nabzın sıklığını aşmıştı. Kutu tümüyle topraktan sıyrıldığında hâlâ aradığımız şeyin bu olup olmadığından emin değildim açıkçası. “Dışarı çıkaralım” dedi Gabriel. Kutuyu dışarı çıkartmakta zorlanmadık. Tek kişinin kaldırabileceğı bir ağırlığa sahipti. Kutuyu kaldırdığımda Gabriel’in kırışık tenli elleri onu sıkı sıkı kavramıştı bile. Ve nihayet kutuyla birlikte hep beraber dışarı çıktık.

Bundan sonraki kısım İlyas Bey’in uzmanlık alanıydı. Çünkü kapağı kaynakla kapatılmış bir kutuydu. İlyas Bey boy boy demir çubuk, eğı, keski, testere, çekiç ve benzeri aletlerle girişti bu işe. Bu kez kutuyu açması mezarlıktakine göre çok daha uzun sürdü. Terden ıslaklığı artmıştı çamurlu demir kapağın. Sonunda açmayı başardı onu İlyas Bey.

Gabriel gözlerini yummuş, dua âlemine dalmıştı o esnada. Açtı gözlerini. Tüm gözler açılmış kutunun üzerindeydi. Çaput

ve pamuk parçalarıyla doluydu kutu. İlyas Bey acele etmeden çıkarıyordu onları. Çıkan parçaları titizlikle inceliyordu Gabriel. Linda ile birlikte yapıyordu bu işi. Diğerlerimiz ise kutsal hazineye yuva olmasını umduğumuz kutuyu ve onun başında çalışan üçlüyü gözlüyorduk. O sessiz mesai içinde kalbim yerinden fırlamışçasına çarpıyordu. Emindim ki diğerleri de aynı durumdaydılar.

Dışarıdaki çaput ve ve pamuk yığını büyüdüğüçe heyecanla birlikte korku da artıyordu açıkçası. Ya kutuda bu pespaye çaputlardan başka bir şey yoksa, ya kutu kutsal emanetler açısından bomboşsa!

Gece boyu hepimizi ayakta tutan umudun çıktığımız çukura düşüp gömülmesi durumunda hazin bir düş kırıklığı yaşanacaktı. Aklımdan buna benzer düşünceler geçerken İlyas Bey'in kutuya daldırdığı eliyle gümüş gibi parlayan bir haçı çıkarıp yukarı doğru kaldırdığını gördüm. İlk defa bez ve kumaş dışında bir şey çıkmıştı kutudan. Salt bu görüntü dahi heyecanla izleyen yaşlı ruhbanı yeniden konuşturmaya yetti.

"Şükürler olsun sana" diyordu Gabriel.

Bunu yaparken iki elini yukarı kaldırmış, sicim gibi dökülen gözyaşlarının toprağa düşmesine engel olamamıştı. Haçı ona doğru uzattı İlyas Bey. Gabriel aldı, öpüp başına koydu, istavroz çıkardı. Gözyaşları akmaya devam ediyordu. Elinde tuttuğu haçı incelerken, arandığı şeyi bulduğundan eminmiş gibi bir tavrı vardı. Dayrul Zafaran'da gördüğüm Slibo'nun küçük bir minyatürüne benziyordu bu haç. Yeniden öptü onu Gabriel. Bu kez Süryanice olduğu anlaşılan dualar döküldü dilinden.

"Hallaluyo!"* diyordu. "Kadişat Alaho!"♥

---

* Şükürler olsun.

♥ Kutsalsın ey Allah.

Süryanice duasını bitirdikten sonra Türkçe okumaya başladı aynı duaları.

“Kutsalsın ey Allah! Kutsalsın ey Güçlü! Kutsalsın ey Ölme-
yen! Bize merhamet et, ey Haça Gerilen!”

İlyas Bey kutudan başka bir şeyler de çıkarmaya başlamıştı. Önce üzerinde birtakım harflerin seçildiği yuvarlak bir taş çıkardı. Taşı inceleyen Gabriel yine aynı minnet duygularını haykırdı:

“Hallaluyo Abun Dbesmayo!”*

Gabriel’e çıkan haçın ve taşın anlamını soracaktım ki, İlyas Bey’in kutudan başka bir şey daha çıkardığını gördüm. Elinde özenle tuttuğu kabartmalı tunç bir levha vardı bu kez. Levhanın altında ise birbirine iliştilerle kitap haline getirildiği anlaşılan deri parçaları görünüyordu. Bunları da inceledi Gabriel. Dediğine göre, bilinen en eski döneme ait Süryanice ayetler vardı bu ceylan derisi sayfaların üzerinde. Tunçtan kabartmada ise Mşiho’nun* vaftizi sembolize edilmişti. Taş mühür için Hristiyanlığın başlangıç yıllarında Kudüs’ten Antakya’ya, oradan Turabdin’e taşındığı bilgisini verdi. Süryanice harfleri tanıyor, eski kelimeleri çözerken fazla zorlanmıyordu Gabriel.

“Bunların hepsi” dedi, “Mesih’in konuştuğu dilde yazılmış.”

Ona göre Silibo’ya benzettiğim o Haç’ın yolculuğu ve yolculuk tarihi de aynıydı. Sadece Süryani halkı için değil, bütün Hristiyanlar için paha biçilmez o hazineye, o kutsal emanetlere ulaştığımızı söylüyordu Gabriel.

“Bunların üzerinde Mesih İsa ve havarilerinin kokusu var” diyordu.

Gözyaşları içinde Süryanice dualar, ilahiler okumaya başladı yeniden. Bir yaşlıdan beklenmeyecek bas-bariton sesi, çeşme

---

* Şükürler olsun ey göklerdeki babamız.

* Mesih.

suyunun çağılısına karışarak yankılanıyordu gecede. Mistik duygular ileten bir ayın başlamıştı yine ve bizler de vecd içinde bu ayine katılan müritleri andırıyorduk. Ayin faslını çok uzatmadı Gabriel. Toparlanmamızı istedi. Kutsal emanetler aynı özenle demir kutuya geri yerleştirildi. Yerdeki çaput ve pamuk parçaları bugüne dek korudukları kutsal emanetlerin yanına kondu.

Son bir kez çukuru biraz daha kazmamızı istedi Gabriel. Kazdık. Ancak yeni bir şeye rastlamadık. Çıkan toprağı özenle çukura geri doldurduk. Gabriel yatırın harabe duvarına diz çökmüş, ruhuna dualar gönderiyordu. Halkı adına şükranlarını bu şekilde, ebedi uykusunda yatan o ermişe gönderiyordu. Bunun Tanrı katındaki mükâfatını göreceğine yürekten inanıyordu. Kalkarken, kendi ritüelleriyle kutsadı onu, vedalaştı. Gözlerinden yaşlar akmaya devam ediyordu. Bir elini İlyas Bey'in tuttuğu kutuya koydu ve bize doğru döndü.

“Yüce Rabbimiz hepinizi korusun ve kutsasın yavrularım” dedi.

Yaşlı elini her birimizin başında ve kalp hizasında gezdirdikten sonra kafilenin başına geçti. Bunun anlamı belliydi. Dönüş yolu bizi beklemekteydi.

Kıvrımlı patikaları adımlarken bir yandan tanık olduğum bu harikulade geceyi düşünüyör, öte yandan bunları yazıya aktarıp aktaramayacağımı kestirmeye çalışıyordum. Şimdiden yazıya dökülmeyi bekleyen iki öbek malzeme vardı kafamda. Önce kendimle ilgili olan serüveni yazıp yayımlayacak, sonra da Rezan ile Ceren'in başından geçen olayları kitaplaştıracaktım. İki benzersiz yaşanmışlığı iki kitaba sığdırmaya çalışacaktım. İki hayat, iki kitap, yerine getirilmesi gereken iki önemli görev vardı önümde.

Ya da iki kutsal ödev mi demeliydim tüm bu yaşadıklarımın dan sonra?...

Teşekkür

Bu çalışmanın Cezaevi sürecindeki tüm imkansızlıklarını dışarıda göğüslemek zorunda kalarak fedakârlığın en güzel örneklerini ortaya koyan, bu bağlamda kitabın okurlarla buluşmasını sağlayan çalışma arkadaşım, kıymetli yoldaşım Hasan Kılıç ile hayat arkadaşım, paydaşım Evrimgül Baluken'e;

Emirali Türkmen, İbrahim Yıldız ve Ümit Özger'in şahsında Dipnot Yayınevi emekçilerine;

Reyhan Yalçındağ Baydemir, Serdar Çelebi, Raci Bilici ve Esra Kılıç'ın şahsında hukuki süreçleri takip eden avukat arkadaşlarıma;

M. Ali Bul ve Erkan Bulut'un şahsında dayanışma gösteren tüm tutsaklar ile sevgili halkımıza içten teşekkürlerimi sunuyorum.

“Sıcak yaz havasında Mardin ovası suyu sarıya çalan bir göle benziyordu. Esen rüzgârla buğday başakları bir o yana bir bu yana salındıkça gölün yüzeyinde sapsarı dalgalar belirliyordu. Güneşin gölüydü bu, rengini o kutsal ışığın sarısından alıyordu. Yakıcı bir ışık seli uçsuz bucaksız tarlalarda başka renklere izin vermeden bütün canlılığın üstünü kavrulmuş bir sarılıkla örtüyordu. Bir zamanlar farklı renklerde boy göstermiş otlar, çimenler, çiçekler, çalılıklar boz bulanık bir renge bürünmüştü.”

İdris Baluken bu romanında, edebiyat ve sinema tutkunu bir adamın ısrarlı bir davet üzerine hem kendi köklerini keşfedip hem de Orta Doğu’nun büyük acılar yaşamış kadim halklarından birine ait kutsal bir emanetin peşine düşeceği Mardin serüvenini anlatıyor. İnsan, mekan, tarih, bellek, yaşanmışlığa dair soruların eşlik ettiği bu serüvene imkansız bir aşkın gelgitleri ekleniyor sonra. Yazar, yumuşak taşları nakış işler gibi işleyen eski zaman ustalarından el alarak, okuru, her yerinden keder ve giz yayılan o büyümlü topraklara götürüyor.

